

Gheorghe Calamanciuc

Donjuan de mucava

Roman

1

Ediia a II-a
ntr-o nou? redactare

Coperta: Ada Țăbuleac

Lector: Valentin Jitaru

Partea întâi

1 Sunt același Sorin Marcu din nuvela *Să-ți fie dor de tine* de Gheorghe Calamanciuc, același cu numele, vreau să zic, pentru că trebuie s-o lămurim de la bun început: facultățile fizice și cele morale ce mi le-a atribuit autorul în acea pânză epică nu mă caracterizează. Sunt pure invenții ale autorului, ca să zic ceva mai urât. Înțeleg că mă indignez de pomană – volumul care poartă același titlu a ieșit într-un tiraj impunător, fiind lansat de câteva ori, cele trei nuvele au fost supuse unor analize în câteva recenzii, iar eu, în mod special, întors pe toate părțile, dezgھیocat de-a mărunțelul în lumina celor mai la modă criterii de analiză literară. Ar fi bine totuși să citiți mai întâi nuvela, ca să vă convingeți voi înșivă, pe parcursul lecturii acestei cărți, că acel Sorin Marcu nu are aproape nimic comun cu acest Marcu adevărat, cu mine, vreau să spun. Și-apoi viața mea, cu cele rele și cele bune, nici pe departe nu s-ar fi încadrat în parametrii acelei nuvele. Nu știu dacă-mi va reuși să încapă în aceste pagini. Dar mă voi strădui să cern cu cât mai mult discernământ situațiile, întâmplările ce mi-au marcat existența, ca, ocupând mai puțin spațiu, să-i ușurez munca cititorului. Că e muncă și lectura asta, nu? Nu e pură delectare – să fim serioși!

Falsurile nuvelei despre cei doi eroi ai ei, adică despre mine și acea femeie, încep chiar de la prima pagină, dar nu facem probleme din asta. Cu Adela însă am făcut cunoștință mult mai târziu, după un miting din centrul aceluia oraș necăjit de provincie, miting consacrat eroilor Revoluției din decembrie 1989, România. Fiind un bun orator (cel puțin așa treceam eu printre camarazii mei de luptă din Frontul Popular) și în după-amiaza acelei zile fusesem împins spre microfon de cei din prezidiu – trebuia încheiat mitingul cu un discurs mobilizator, incendiar, să lase impresie strălucită asupra mulțimii. Nu-mi amintesc prea bine ce idei îmi ieșiseră din târtăcuță în momentele acele de trăire și solidarizare profundă cu frații noștri de peste Prut, sângele cărora se scurse pe caldarâmurile Timișoarei

și Bucureștiului, dar o metaforă din finalul discursului mi-a rămas pecetluită-n creier pentru toată viața: „Dragi prieteni, – aproximativ așa mă adresam mulțimii cu voce sugrumată – dacă în aceste zile n-am avut norocul să fim sub cartușe alături de frații noștri martiri, care sângerează acum în spitale, las' măcar sângele nostru să se întâlnească în venele lor! Să mergem cu toții mâine la stația de transfuzie și să donăm pentru frații în suferință sângele nostru românesc!”

A doua zi, dimineața, prezentându-mă, luminat de emoții, la stația de perfuzie, n-am găsit absolut pe nimeni din camarazii mei de luptă, nici din cei de la tribuna mitingului, nici din cei mulți, care-mi sorbiseră înflăcările-mi chemări, răsplătite cu ovații fierbinți și urale. După ce am lăsat să mi se ia sângele patriotic, ca să-mi fac datoria până la urmă, am rămas câteva ore în așteptare. Prin fața ochilor mei, nu s-a mai perindat nicio siluetă de revoluționar-frontist. Eram amărât cum nu se mai poate: cum se face, mă întrebam în negurat, ca după o pierdere dintre cele mai lamentabile din viața-mi, cum se face că în numai câteva ore focul acela patriotic, ce incendiase câteva sute de oameni, să se stingă ca printr-o vrajă neagră? Și când ajunsesem în culmea disperării și mă găteam să plec, o mână cu degete scurte și subțiri mi se așeză pe umăr:

– Iese că am venit numai noi, doi?

Mă ridicai speriat. Privirea-mi o frigeau doi ochi scrutători negri de pe o față alungită de madonă orientală. Umeri mici, gât lung, arcuit regește, gâtă groasă ajungându-i până la genunchii înveliți în ciorapi negri, sfidători. Și nicio îmbobocire de zâmbet cătuși de palid pe buzele-i rotunjite parcă în așteptarea sărutului.

– Iese că numai noi doi, domnișoară...

– Doamnă, mă corectă serioasă.

– Așa să fie. Iartă-mă.

– Ești iertat.

– Mulțumesc.

– Cu plăcere. Și nu te mai căzni din pricina asta. De la scandarea lozincilor până la donarea unei eprubete de sânge este drum anevoios, presărat cu pietre indiferente basarabene.

Oarecum uimit de expresia-i ingenioasă, mă îndreptai spre ușă. Doamna mă urmă. Mergând spre stația de troleibuze, o simțeam călcându-mi pe urme și, în loc să mă bucur, mă simțeam amenințat de o altă umilință, poate mai dureroasă decât cea provocată de absența tovarășilor mei de idei, absență care chiar nu putea fi justificată cu nimic. Aveam senzația că sunt curtat de această femeie frumoasă pe care nu-mi aminteam s-o fi văzut până-n ziua ceea. Și în loc să mă simt flatat, să-mi zgândărească orgoliul, uite-mă trăind sentimentul unui compătimit care are absolută nevoie de un cuvânt de încurajare. Dar această femeie n-avea de unde ști că încearcă să-i oblojească rănilor unui împruțit de orgoliu, care în viața lui n-a știut să găsească pentru nimeni cuvinte de mângâiere, de compătimitire, și mai mult, – detestând orice tentativă de a fi jelit din partea oricui ar fi venit. Acest viciu scârbos m-a apăsător cu reproșuri de nenumărate ori, dar nu știu cum se făcea că de fiecare dată nu mi-a venit nici-când ideea să scap de el. Ba mai mult: mi-a trezit un soi de mândrie pe care n-o afișezi, că poți fi ridicol, dar nici n-o poți ascunde, că ai putea avea regrete după aceea.

– Te grăbești? mă întrebă femeia, a doua oară tutuindu-mă, și asta, trebuie să recunosc, îmi făcu plăcere.

– Pentru dumneata contează?

– Uite că mi-a spus dumneata! se înveseli femeia. Și-și dezveli dinții albi ca lumina crinului. Să nu-mi mai spui așa, că mă supăr. Imaginează-ți că mă știi de la grădiniță. Sau, cel puțin, din clasa a IV-a, a V-a, când copiii încep a-și trimite scrisorele...

– Voi încerca să-mi imaginez. Și mai departe?

– Mai departe, vreau să-ți propun să intrăm la mine să bem o ca-

fea, ca să ne mai astâmpărăm nervii. Stau în blocul de peste drum.

– Și dacă ne prinde soțiorul?

– N-are cum.

– Bărbații sunt vicleni. Ți-a spus că pleacă într-o delegație, dar îți pică bob-sositor, când ți-e lumea mai dragă...

– Nu cred să am vreo șansă să-mi fie lumea mai dragă decât mi-a fost până acum. Și nici soțiorul meu n-are nicio șansă să-mi pice bob-sositor. E la pușcărie, sărmanul.

– Cunoștința noastră pare să înceapă cu totul neordinar.

– Crezi?

– Aproape sunt convins: n-am avut până acum nicio amantă cu bărbatu-n pușcărie.

– Și-ai avut multe?

– Destule. Dar să nu iasă că sunt mândru.

– Destinul ți-a adus, în sfârșit, un mare noroc azi: ai șansa să-ți fiu ultima iubită.

Începui să hohotesc acru și strâmb. Ea mă privi însă aspru, înnegurându-se:

– Degeaba râzi. N-ai niciun motiv serios să te înveșelești.

Troleibuzul porni din stație fără noi. Îi făcui semn să ia loc pe scaun. Rămase însă în picioare. Și tăcea, cu un zâmbet abia rume-nindu-i buzele. Spuse, în sfârșit, făcându-și loc lângă mine:

– Mie mi-e scârbă de frontistii noștri... Tu ce simți?

Nu-i răspunsei deodată. A trebuit să aștepte. Să aștepte să-mi întreb simțurile. Ca să nu mă mint prea mult nici pe mine...

– Mi-e frică...

– Ți-e frică? mă privi cu o oarecare tulburată uimire femeia. De cine ți-e frică?

– De mine. Nici eu nu înțeleg prea bine... În mod normal, ar fi trebuit să mă cerce, să mă terorizeze disperarea... Dar nu-i dispera-re ceea ce simt eu... E frică.

– Poate că ești dezamăgit? Că eu sunt foarte dezamăgită de gestul frontiştilor noştri.

– Dezamăgirea nu-ți împietrește inima. Mie mi-a împietrit-o frica.

– Ce tot vorbești? De ce, de cine te-ai teme tu, Sorin dragă?

– De mine. Nu ți-am spus? Simțeam că mai mult n-aveam ce-i spune. Și totuși: Eu, doamnă, cum să-ți spun..., sunt terorizat, mai ales, în ultimii ani, de un soi ciudat de scepticism... Care e mai mult un fel de apatie idioată, care sfârșește de multe ori într-o melancolie... și mai idioată.

– Și ce-i din asta?

– Apoi... mi-e chiar frică să nu devin, după ziua de astăzi, captivul acestui ticălos scepticism, acestei melancolii devoratoare... care nu poate duce la nimic bun...

– Știam că ești un afemeiat... Că roiesc în jurul tău femeile... Dar nu bănuiam că-l potopesc melancoliile și pe-un ziarist așa fălos ca Sorin Marcu...

– Îmi citești articolele?

– Firește. Și multe mă lasă rece.

– Da? De ce, mă rog?

– Înțelegi, îmi displace maximalismul tău. De parcă adevărurile ce le anunți nu trebuie și nu pot fi contestate de nimeni. Dar de ce stăm în mizeria asta? Nu putem discuta la o ceșcuță de cafea?

Apartamentul tipei mă uimi prin lux și bun gust. Trei camere de comandate, în care plana o armonie perfectă între culorile pereților și cele ale mobilierului de import, cu fotolii mari și moi, capitonate cu piele. Mă impresionară, mai ales, ghivecele cu flori vii. În antreu, impunând un aer misterios, te întâlnea aspidistra, o plantă exotică, cu frunze lanceolate, lucioase, de-un verde-închis. În țara de origine, auzisem, își găsesc adăpost, sub frunzele ei, șerpilor. Într-un dormitor – alte ghivece cu begonii cu frunze impunătoare verzi și flori albe. În alt dormitor – un trandafir chinezesc cu flori mari roșii, două ghivece mai mici cu amaralis, cu florile mari, portocalii.

Gazda reveni în sufragerie într-un halat de mătase maro, pe picioarele-i zvelte purtând papuci mici, de aceeași culoare. Puse ceșcuțele pe măsuță și-mi spuse cu aerul unei femei care de multă vreme puse stăpânire pe mine:

– Sunt îndrăgostită de tine încă de pe când lucrai corespondent la prăpăditul acela de ziar raional. Taică-meu ți-a fost redactor...

Câteva clipe, rămasem nemișcat ca o statuie proastă, simțind cum îmi tremură ușor mâna cu care-mi duceam la gură cana. Pot fi crezut sau ba, dar amețeața ce o bănuii urcându-mi-se în creier mă făcu să-mi scutur zestrea capilară și să-mi privesc gazda cu multă luare-aminte, ce deloc nu era în firea-mi în relațiile cu sexul frumos în etapele de investigație.

– Observ că ești surprins. Rămâne de văzut și cât de plăcut...

– Cât se poate de neplăcut, domni... doamnă, o întrerupsei. Scuză, dar de tatăl dumitale chiar nu vreau să-mi aduc aminte. Nu-mi face nicio plăcere.

– Îmi imaginez. Antipatia era reciprocă. Zicea că ai talent, dar ești un încăpățânat, un apolitic și nu știi ce-i subordonarea.

– Da? Că refuzam să-i execut comenzile în ajunul sărbătorilor sovietice? Să elogiez în versuri ocazionale măreția ideilor leniniste? Să glorific „eliberarea” Basarabiei din ‘40 ce ne-au adus-o-n coarne tancurile roșii?!

– Nu te aprinde. Taică-meu slujea regimul. Cum o făceau toți. Cum ai făcut-o și tu, până la urmă, nu?... De ce taci? Vrei să spui că n-ai compus versuri patriotice ce slăveau Ziua mondială a oamenilor muncii? Nu poți nega, pentru că ți le-am citit. Sau poate că n-ai purtat în dreptul inimii carnetul de partid?

– Cum nu? L-am purtat!

– Ei, vezi? Sper că n-ai intrat în partid cu revolverul la tâmplă? Ai făcut-o benevol, așa e doar?

– Tot lui taică-tău îi datorez această onoare...

– Aoleu! Ți-a scris el cererea de intrare? Te-a amenințat cu concedierea dacă nu faci pact cu diavolul? Recunoaște: a fost așa ceva?

2 Nu fusese așa ceva. În dimineața cea venisem la serviciu cu o dispoziție penibilă. Toată noaptea îmi fusese albă. Ne-a terorizat un șobolan (dar poate erau mai mulți?) dându-ne pe sub paturi, pe sub unicul dulap ce ne adăpostea îmbrăcămintea. Locuiam, cu chirie, cu tânăra-mi soție într-o „casă veche din bârne” ce-și termina destinul într-o vâlcea, în partea de nord a orașelului, spre care, pe timpul ploilor, trebuia să pătrundem pe o punte din buturugi, pietroaie, fiind amenințați în orice clipă să ne frângem picioarele. Repartizat fiind de minister (la intervenția comitetului de partid din acest raion și cu consimțământul meu, firește) să lucrez la ziarul raional *Calea comunismului*, redactorul meu, Chiril Chirilovici mă asigură chiar în prima zi a angajării că voi primi o locuință în primul bloc ce va fi dat în exploatare („Mi-a promis Primul când m-am dus la Ministerul Învățământului să te cer”). Se încheia însă al doilea an de salahorie gazetărească, două blocuri noi își primiseră locatarii fericiți, iar eu rămâneam să conviețuiesc cu prietenii mei, șobolanii, în căsuța cea din mlaștină. Nu ne hotărâam să avem copii până nu se rezolvă problema apartamentului. Tuciuriu de necaz după o noapte astupând cu cârpe găurile existente și presupuse, scrisii din picioare cererea de concediere și intrai în biroul redactorului, ca o vijelie:

– Ce vrei, Sorine? mă întrebă Chiril Chirilovici (în continuare îl voi numi C.C.), nerupându-și chelia perfectă aplecată deasupra paginii pe care o redacta nu știi a câta oară, ca s-o semneze pentru tipar.

– Iată, v-am adus o cerere.

– Ce mai cerere?

– De concediere.

C.C. își săltă chelia sprintar:

– Ești nebun?! Luă totuși cererea, o citi zâmbind acru, după care: Du-te și șterge-ți fundul cu dânsa. Și mi-o aruncă ciuciulind-o.

– Am cu ce mi-l șterge, tovarășe redactor. Voia D-voastră. Chiar azi îmi fac bagajele și *do sfidania!*

– N-ai voie, zâmbi de-acum mai dulce C.C. Ești obligat să te trudești în sudoarea frunții trei anișori. Nu putem încălca legea.

– Legea nu mă obligă să conviețuiesc cu șobolanii. Nu mai pot suporta mizeria ceea.

– Mută-te în altă casă. Chiar femeia noastră de serviciu are de dat o cameră în chirie – casa ei e la o sută de pași de redacție.

– Chiria în casele din centru e foarte scumpă. Avem amândoi salarii mizere – nu ne putem descurca.

C.C. căzu pe gânduri, după care zise:

– Ar exista o soluție... Și încă una destul de faină, dacă tu n-ai fi un tip așa de încăpăținat...

– Ce soluție?

– Ești un băiat talentat, că nu degeaba te-am cerut eu prin băieții de la comitetul central – mi-a plăcut mult cele două pagini literare, ce le redactasei și le machetasei singur acum doi ani, când ți-ai făcut la noi practica. Și schițele tale despre oamenii simpli de la țară. De-aceea și te-am cerut să te trimită la noi. De-aceea și l-am bătut la cap pe Primul nostru să-ți dea o locuință.

– Și de ce refuză să mi-o dea?

– Nu refuză. Eu n-am insistat să ți-o dea...

Mă ridicai iute să ies. Mi se urcă sângele la cap. Tremuram.

– Stai jos și nu te aprinde... Te-ai calmat? Bine. Tu știi că ești unicul colaborator al redacției care-și scrie articolele în limba moldovenească...

– Română.

– Las-o baltă, nu te afli în Bucovina ta. Și-mi ești tu recunoscător pentru asta? Nimănu-i, în afară de tine, nu i-am permis așa ceva. Prea

bine știi că originalul ziarului nostru este acel rusesc. Când m-au trimis pe mine redactor încoace, am găsit-o pe Roza Moiseevna în postul de locțiilor de redactor la dublare. La traduceri îl avem tot pe-un Exman, care face niște traduceri din rusește cu o topică evreiască. Roza, care ar trebui să le redacteze, zice că-s bune și le lasă cum sunt. Dar eu, băiatule, vezi și tu, mă tâmpesc de tot corectându-le, nu mai pot... Și, văzându-mă că mă foiesc a nerăbdare: Și mai vii tu să-mi vâri în ochi cererea ta! Apoi se ridică, plimbându-se legănat pe picioarele-i crăcănate, cu mâinile la spate: Alaltăieri, după ședința biroului, am stat de vorbă cu Primul. Și lui îi plac *zarisovcile* tale despre oamenii muncii. Chiar așa mi-a spus: „Băiatul cela nu-i laudă pe președinții de colhoz, pe secretarii de partid, cum o fac evreicele tale. Spune-i să scrie cât mai mult despre mecanizatori, mulgătoare, tutunari”. Și-atunci am considerat că-i momentul să-i spun de candidatura ta. A acceptat-o dintr-odată!

– Nu pricep, băiguu eu.

– Vreau să te fac locțiitorul meu la dublare. Să avem un ziar moldovenesc, ca să nu ne fie rușine. Și după câteva clipe de tăcere: Ai să primești un salariu dublu de cum îl ai. Ca să poți trece într-o casă fără șobolani.

– Eu nu vreau să caut mereu case de închiriat fără șobolani. Locuință vreau. Cum mi s-a promis când am fost angajat!

– Locuință ai să ai după ce au să te primească în partid. Te ții băiat hâtru, dar nu înțelegi mare lucru în politica partidului.

– N-au cum să mă primească. Sunt român în pașaport...

– Bine că măcar de asta ți-ai dat seama. Și după o pauză, în șoapătă, parcă tupilându-și figura-i pipernicită: De-aceea am și amânat eu atâta candidatura ta...

– Îi stă în gât românul partidului vostru leninist. Dar se trâmbețează pe toate cărările despre prietenia popoarelor!

C. C. păli ca lămâiul:

– Ce strigi, măi, ca un stricat? Ei, cum m-aș mai încrede eu în tine? N-am să am parte după asta numai de belele?

– Dar în funcția asta, o lăsași și eu mai moale, e obligatoriu să fii comunist? Eu promit că am să fac treabă bună, vă garantez.

– E obligatoriu, băiatule. Candidatura ta trebuie să fie pusă în discuție și votată la ședința biroului comitetului raional.

– Vasăzică, contează carnetul roșu aici, nu capacitățile.

– Cum se vede treaba, greu are să-mi fie mie cu tine... C. C. se apropie de geam și prinse să examineze acoperișurile de ardezie murdară ale celor două case țărănești din spatele blocului redacției și al tipografiei. Apoi își întoarse obrazul șifonat: Ca să recunosc sincer, mă cearcă regretul, că am pornit povestea asta cu tine... Cu atât mai mult că... ți-a mers vestea de bun armăsar în tot raionul – peste tot locul unde te trimit să culegi materiale, îți faci câte-o ibovnică. Și după o pauză: Hai că nici noi nu suntem sfinți, dar ce: nu te satisface nevasta ceea a ta? Vezi, dacă intri în partid, trebuie s-o mai rărești cu curvăria, că poți s-o sfârșești rău. Păcat de talentul tău... Nu de afe-meiat, măi, – de jurnalist, vreau să spun. Mergi și încearcă să compui niște versuri patriotice pentru prima pagină în numărul de 1 Mai, că n-a mai rămas mult. Și când ajunsei la ușă: Ce ți-am vorbit de...s-o știm deocamdată numai noi doi...

– V-am mai spus, Chiril Chirilovici: n-am eu talentul să compun versuri!

Evident, tonul îl nemulțumi pe C.C.:

– Ia stai! Și C.C îmi arată tuciuriu spre scaun. Mă așezai. Ce în-seamnă: „n-am talent”? Tu pe mine vrei să mă prostești? Pentru cele aproape două sute de poeme ce mucegăiesc de vreo trei-patru ani în sertarul Editurii *Literatura Artistică* ți-a ajuns talent, vasăzică, dar pentru două catrene nenorocite în care să slăvim și noi sărbătoarea mondială a muncii nu-ți ajunge talent?

Încremenii. În afară de propria-mi soție, absolut nimeni dintre prietenii, colegii mei de breaslă nu știa de manuscrisul acela care trecea de la un redactor la altul și nimeni dintre ei nu mă învrednicise până atunci cu vreun răspuns, oricare ar fi fost acela. Uite că C.C. e la curent și cu acest capitol intim al vieții mele, căci intimă cu adevărat era pentru mine actul de zămislire a poeziei. Îmi jurasem încă din anii de studenție, când îmi făcusem debutul în ziarul Universității: să nu mărturisesc în continuare nimănui intenția-mi de a edita un volum de poezie. M-a sfătuit s-o fac fratele meu mai mare din România, vrăjit și el de metaforă din anii de liceu, refugiat în primăvara lui '44 într-un tângușor din marginea Munteniei împreună cu profesorii și colegii lui („Tăinuiesc și eu, Sorine, într-un jurnal, un grupaj de poeme, dar în regimul ăsta diabolic al lui Ceaușescu n-am nicio șansă să le public. Nădărduiesc că și tu nu-ți irosești talentul, dacă-l ai, ridicând apoteoze partidului și socialismului care e și va rămâne o himeră?”). Cuvintele lui spuse în șoaptă pe banca de sub mărul casei noastre născătoare mi-au rămas incrustate în suflet, ca o taină de care nu trebuia să știe nimeni, cel puțin, până nu voi reuși să ies cu un volum. De-aceia îi și rugasem pe toți acei patru consultanți care citiseră manuscrisul să nu-mi dezvăluie deocamdată numele. Și ei mi-au acceptat rugămintea cu multă înțelegere – așa mi s-a părut mie, cel puțin. Dar uite că C.C. a reușit să intre în taina mea și, cum stă acum privindu-mă cu ochii lui mici și surâzători, pare să nu fie defel stresat de uimirea corespondentului său, pe care intenționează să-l mai avanseze în post! Am trimis, în gând, un scuipat amar în verdele spălăcit al ochilor săi de guzgan și l-am întrebat de unde știe.

– Eu, neică, sunt obligat să știu ce must ideologic fierbe în creierii subalternilor mei. Îmi pare rău, dar ar trebui să-ți retragi amarătul cela de manuscris – n-are nicio șansă să apară.

Simții că amețesc. Îmi ștersei fruntea de sudoare și-l întrebai cu un glas ce nu era deloc al meu:

– De ce n-are nicio șansă?

– Pentru că ești un bou, scuză de expresie: de ce n-ai pus în fruntea volumului un poem închinat partidului, altul, dedicat lui Vladimir Ilici, un al treilea să glorifice internaționalismul nostru proletar? Să nu-ți dai seama tu, naiv ce ești, că fără poemele astea nu-ți vei vedea cartea editată cum nu-ți vei vedea ceafa fără oglindă?! Hai du-te și lucrează.

După serviciu, cum trecui pragul odăii noastre, mă lovi mirosul puternic de mucegai:

– Ce, mama dracului, nu faci ceva, să mai iasă putoarea asta din casă? mă răstii la Mărgeluș care mesteca cartofii, lăsată în pirostria lângă reșou.

– Nu știi că pereții sunt umezi și nu se poate face nimic? Trebuie să ne mutăm în altă parte, că ne putem îmbolnăvi de plămâni. Că de la podeaua asta de lut cred c-am luat de-acum reumatism la picioare...

– Ușor de spus: „să ne mutăm”! Într-o casă ca lumea, aproape de centru, o cameră separată costă lunar cât e salariul tău prăpădit!

– Și-atunci, ce facem? Că dacă mai nasc un copil... cum să-l aduci în mizeria asta?

– Nu mai naști tu niciun copil! Beleaua asta ne mai trebuie?

– Te gândești ce spui? Un copil e pentru tine o belea?

– N-am vorbit noi destul? Până nu primim un apartament, chestia asta nu se discută!

– Și dacă prind?

– Ești proastă?

– Sunt. Am fost la ginecolog astăzi. Sunt de-acum în a treia lună...

– Și eu... de ce n-am știut nimic până acum, idioato?!

Iute, Mărgeluș părăsi odaia. Rămaseră tigaia cu ceapa prăjindu-se, cuțitul înfipt în cartoful pe jumătate curățat și un alt cuțit palpi-

tând cu vârful veninos la mine în inimă. Așa face întotdeauna când îmi ies din pepeni. Să nu ia chelfăneală. Că am bătut-o de câteva ori. Drept e, o făcusem la beție, venind de la sindrofii, dimineața. Că atunci anume o pune naiba să-mi facă scene de gelozie. Dar în clipa ceea așa fi ucis-o călcând-o în picioare – o asemenea surpriză feroce nu-mi aminteam să-mi fi adus vreodată. Vestea mă năuci. Primul imbold fu s-o ajung din urmă și să-i melițez pânțele. Al doilea mă învinse, repezindu-mă din casă. Ieșind, o zării ghemuită în tindă, cu șira spinării scuturându-i-se în plâns. „S-o ia dracul”, mi-am scuipat în suflet ușurat. Pornii spre căminul școlii de meserii, unde, la parter, într-o cameră de doisprezece metri pătrați, locuia Clava, linotipista, cu soțul ei, milițianul...

3 Am fost confidentul ei vreo jumătate de an. Venită dintr-un sătuc din Ucraina, nu se știe prin ce joc al sortii, această ucraincă blondă în câteva luni reușise să învețe a vorbi aproape cursiv româna, cărei, se știe, toată lumea îi zicea moldovenească, pentru că așa au vrut să-i spună „eliberatorii” de la 1940 încoace. De-aceea Clava atrase asupra-i disprețul cosângenelor sale slavone, care nici nu catadicseau să se molipsească de-al basarabenilor *țaranskii iazâk*. Mai târziu, când îmi devenise amantă, aflai că dulcea mea *haholkă* avea în vene văpaia limbii lui Eminescu – pe linia maternă, i se scurgea prin sângele unei artere românești. Ziceam, o bună jumătate de an i-am fost un simplu confident. La o oră mai târzie, când verificam în matrițe dacă-s corectate în pagină ultimele greșeli, îmi spuse simplu:

- Îmi place foarte mult cum vorbești românește.
- Taci, să nu te audă cineva, o mustrai ușor.
- Ți-e frică să-i spui română? Dar mie, vezi, mi-e în cot de k.g.b-ıştii prostălani din urbea noastră. Taică-meu s-a întors din război *Gheroi Sovietskogo Soiuz!*

– Și soțul ți-i milițian...

– Vai de capul lui! Cine se mai uită și la un prăpădit de milițian de stradă?

– Azi-dimineață îmi păru că aveai o vânătaie sub ochi...

– Mârlanul m-a bătut. N-a fost la serviciu în schimb de noapte, dar a venit cherchelit în zori.

– Ești geloasă?

– Nu c-aș fi geloasă, dar, când vine de la mândre, din curvă nu mă mai scoate!

– Are motive?

– Sigur că n-are niciun motiv! M-a luat virgină – ah, ce idioată am mai fost!

– Regreți?

– Regret groaznic! Pentru nemernicul ăsta m-am păstrat eu?!

– Ești pornită să te răzbuni – vrei să-l înșeli?

Clava privi adânc în matrițele fierbinți și răspunse scurt:

– Cu tine doar. Chiar în noaptea asta, dacă mă dorești și tu. Fac un pic de ordine aici și intru în biroul tău...

Pusei semnătura pe ultima din cele patru pagini ale ziarului și le dusei, de le depusei pe masa ingineriței de la tipografie, responsabilă de editarea ziarului în noaptea ceea. În loc să mă bucur enorm că iată-iață îmi va cădea în brațe această minune de femeie care era curtată de toți bărbații noștri, ba și C.C. îi făcea deseori ochi dulci, mă cuprinse, așa din senin, un soi tâmpit de regret, că aveam s-o posed cu atâta ușurință. Se auzi ușa de la parter închizându-se cu zgomot.

Aha, a ieșit colega ei, bătrânica Nina... Vasăzică, aici, la etaj, am rămas numai noi doi... Stinsei lumina în birou și-mi simții împătimitul învârtoșindu-se. De la becul stâlpului din stradă, în biroul nostru (căci lucram cu încă doi corespondenți în acea încăpere) intra suficientă lumină. Trasei perdica la geamul dinspre drum și ea

se rupse, desfăcându-se în două fâșii. Știam că-i aproape putredă de veche ce era, dar îmi dădeam eu seama în clipele acelea ce fac? Tremuram. Mi se uscaseră în gură. Clava intră fără să bată. Întoarse cheia în broască și se așeză pe scaun în fața mea. În ochii ei mari se reflecta, în sclipiri de mătase zglobie, lumina becului de pe stâlp. Își puse mâinile mici și reci pe ale mele arse de dorință.

– Mă vrei tare?

– Te vreau groaznic! strigai într-o șoaptă ca jăraricul.

– Cum poți să dorești în asemenea măsură o femeie pe care n-o iubești?

– Dar cum se poate hotărî o femeie să facă sex cu un bărbat pe care nu-l iubește?

– Nu știi ce-i aia iubire, răspunse, zâmbind palid, femeia. Absolvisem doar școala de linotipistă, nu împlinisem nici șaptesprezece ani... M-am măritat cu flăcăul cel mai frumos din satul nostru care a trimis de trei ori pețitori la părinții mei. Și care, ultima dată, le-a mai arătat dâșilor o cărticică de economii având pe cont treizeci de mii de ruble. Făcuse, zicea, câțiva ani comerț cu usturoi de-al nostru în Magadan... După nuntă, l-am descoperit că ne amăgise pe toți nemernicul. Nu era cărticica lui, ci a verișorului său cu care e într-un nume... Vom sta toată noaptea aici?

– Și soțiorul?

– E în serviciul de noapte, la telefoane. N-are cum să mă caute... Dar soțioara ta?

– A mea-i obișnuită cu absențele mele.

– Ce-i explici?

– Nu-i explic nimic.

– Bine. Și după o pauză fierbinte: Și unde mă pui?

– Pe masă... sau pe podea – cum dorești. Și mă grăbii să deschid dulapul ce scârțâi oribil.

– Ce faci?!

– Păi... am un palton vechi. Și îl așternem...

– Nu vreau pe podea. Așterne-l pe masă.

– Mă executai rapid.

Femeia se dezbrăca cu mișcări leneșe și, când o săltai, goală, pe marginea mesei, mă rugă moale:

– Sărută-mi mai întâi sânii... Mă repezii nebun, dar mă opri, punându-mi palmele pe obraji: Hai să nu ne grăbim, bine?

Becul de pe stâlp se stinse. Vruse Providența să-i ofere șansa lunii, ce apăruse și ea în toată goliciunea, să învăluie în strălucirea-i de aur moale trupul unei femei care se decise atât de senin să se dăruiască primului bărbat în afara celui de cununie. Milițianul lovise cu cruzime în demnitatea ei de soție fidelă, nesăbuitul neînțelegând un lucru peste măsură de simplu: devotamentul femeii trebuie în permanență încurajat și păzit ca o floare din munți, rară. Femeia nu cere prea mult pentru crinul fidelității sale conjugale – cere atât cât îi ajunge să simtă că sacrificiul ei (că e un sacrificiu, nu?) este apreciat și venerat. În teorie am fost cam întotdeauna tare...

4 – Ei? reluă întrebarea gazda. Ți-a scris taică-meu cererea de intrare în partid?

– Mi-a scris-o sărăcia ceea nesuferită în care trăiam...

– Slăbește-mă! Toți comuniștii voștri care au devenit peste noapte înflăcărați democrați își motivează conformismul, lașitatea cu mizeria insuportabilă materială în care li se sufocau familiile.

– În schimb, jubilează „temerarii” care au avut voință să reziste ispitei de a se înrudi cu dracul!

– Vai de capul lor! se aprinse doamna, cărei nu reușisem încă să-i aflu numele. „Temerarii”ăștia chiar erau niște nulități – se laudă acum că erau trași de mânecă să intre în partid, în realitate însă, le

curgeau balele, scuză-mă, așteptând să li se propună, dar nimeni nu avea nevoie de dâșii! Organele de partid, trebuie să recunoaștem asta, își alegeau minuțios cadrele. Mai nimereau, firește, și proști – mă rog, când n-a existat nepotismul? În rest, din pătura intelectu - alilor, se recruta numai elita.

Cu greu m-au reținut să nu mă repăd și să n-o strâng în brațe. Mă luminasem tot de plăcere: cum de nu înțelesesem eu până atunci un asemenea lucru? Că nu-mi venea deloc să invoc sărăcia în momen - tele când unioniștii, camarazii mei de idei, „temerari”, își râdeau de mine, fostul *partinic*. Atunci când îndrăzneam să le contestez opini - ile puerile, clarviziunile lor politice de claponi („Mai ai și tu *parti - nicule*, drept la replică? Și ce dacă ți-ai depus primul carnetul dintre colegii de redacție? Nu-i mare act de eroism. Trebuia să ai curaj ca noi, să nu faci pact cu diavolul!”), de nenumărate ori eram pus la punct cu apostrofări de soiul ăsta și eu nu mai aveam replică! Uite că de azi înainte am să am cum să-i înfrunt! Am să am cu ce le închide gura! Sorbii ultima gură de cafea, mă lăsați în genunchi și-i apucați mâna, sărutându-i-o flămând:

– Chiar îți mulțumesc, doamnă! Mi-ai făcut un mare serviciu.

– Adela îmi zice. Femeia îmi puse mâna sărutată pe creștet, cul - cându-mi în poală capul: Șezi așa, că-mi place. Știu un descântec de dragoste. L-am învățat de la bunica. Vreau să te descânt, să nu poți trăi o frântură de secundă negândindu-te la mine...

O lăsați, plictisit, să-și bălmăjească descântecul, o apucați apoi moale de popoul mic și o dusei pe canapea. Se lăsă, cu ochii închiși, dezbrăcată, cu un zâmbet de copil alintat pe gura întredeschisă, de crin fierbinte. Și când se simți goală, îmi încolăci gâtul cu mâinile slabe, deschise larg ochii ca smoala și-ncepu să-mi sărute buzele cu o patimă dezlănțuită. Mă lăsați cu totul pierdut în văpaia corpului ei alb, fulgerător devenit arc încordat, gata să plesnească...

5 După absolvirea, cu multe greutateți materiale, a școlii pedagogice, Mărgeluș lucra în școlița satului său de baștină ca instructora superioară de pionieri. Proaspăt absolvent și eu al facultății de ziaristică și proaspăt angajat, C. C. mă trimise să scriu o schiță (termenul *zarisovkă*, cum îi spunea redactorul nostru, i se potrivea mai bine aceluși soi de portret cu caracter beletristico-publicistic) despre o mamă eroină din s. Dușmani pe care-l botezaseră autoritățile comuniste de două ori: *Voroșilov*, în memoria unui conducător al armatei roșii, și *Octombrie*, în cinstea puciului bolșevic din 1917 (asta le-am aflat, de fapt, mai târziu, când dase și peste românii basarabeni *perestroika* gorbaciovistă). Era o mulgătoare frunțasă în raion, ajunsă deputată în sovietul suprem al u. r. s. s. . Așa se obișnuia pe vremea ceea: la alegerile în forul suprem al imperiului să fie înaintate și candidaturi din rândurile prostimii, mărturie pentru neprietenii din afara fruntariilor imperiului că statul sovietic e unul al oamenilor muncii.

Ajungem noi, eu și fotoreporterul, Mișu Rogoz, la ferma colhozului exact la ora mulsului de la prânz, căci așa fusese indicația lui C.C., și suntem conduși de șeful fermei, Ivan Bouroș (se recomandase Ivan Ivanovici, căci pe taică-său tot îl chema Ion) direct în grajdul, pe peretele căruia era atârnat un panou masiv cu inscripția: *Aici trudește, pentru scumpa noastră Patrie Sovietică, mulgătoarea Aglaia Proțap, mamă-eroină și deputată în Sovietul Suprem al U. R. S. S.*, iar deasupra lui, scripind în soarele tot de proveniență sovietică, de-a lungul întregului perete al grajdului, în orizontală, se alinta o lozinică, scrisă cu albastru, pe un fundal roșu-aprins: *Vom mulge zilnic de la fiecare vacă furajată câte 20 litri de lapte!* Mă oprii, făcându-i semn lui Mișu Rogoz să facă o fotografie:

– Vezi, să se vadă deslușit literele.

– Poate-i facem portretul Aglaiei pe fundalul panoului? propuse Mișu.

– În niciun caz! protestă moldoveanul Ivan, șeful. S-o fotografiați ghemuită sub Casandra!

– Sub care Casandră? se interesă Mișu?

– Campioana noastră! N-ați auzit de Casandra? Da' cum se poate?! Are cele mai mari pulpe dintre toate vacile mulgătoare din raion!

Scoasei rapid blocnotesul și notai: „Vaca Casa... Ștersei apoi, ca să evit cacofonia, și scrisei din nou: Vaca cu cele mai mari pulpe... Casandra”.

– Și lapte dă tot cel mai mult? se interesă Mișu. Eu mă uitai urât la el, că nu era treaba lui să pună întrebări în prezența mea, adică a corespondentului.

– Dă cu doi-trei litri mai puțin decât Mereuța și Anicuța, dar scrieți că... Casandra le întrece pe toate, ne făcu șiret cu ochiul Ivan Bouroș.

– Și cât lapte dă în medie pe zi? deschisei iar blocnotesul.

– Vreo cincisprezece-șaisprezece, dar scrie douăzeci și doi de litri, că veți vedea ce pulpe are!

Când ne-am apropiat de Casandra – cu adevărat fantastice pulpe avea! – mama-eroină Aglaia Proțap ne aștepta pe-un scăunel, lângă campioană, cu o căldărușă la picioare.

– Ce-ai făcut, Aglaie?! se îndârji la femeie șeful: Doar știai că vin corespondenții!

– Trebuia să-i scot aparatul, măi Vanea, răspunse calm Aglaia, o femeie de vreo cincizeci de ani, cu fața roșie, transpirată din belșug. Că i s-a terminat laptele.

– Pune-i aparatul așa, de formă, să-ți faci o poză pentru ziarul nostru raional.

– Fără aparat, nu se poate? Că de mâine am să le mulg pe toate iarăși manual, că nu vor să sloboadă cu aparatul tot laptele...

– Ai să le mulgi cum vrei, dar în ziar trebuie să se vadă aparatul – ce, nu știi politica, tovarășă deputată? La noi totul se face mecanizat!

Femeia zâmbi îngăduitor și strigă peste umăr:

– Mărgeluș! Mărgeluș! Și după ce auzirăm cu toții un „Da, mamă!”: Adu mamei un aparat de mulș! Și, întorcându-se spre noi: Mai vine și fiică-mea din când în când să mă ajute...

Și fata mamei apăru. Se cutremură pământul! Și ființa-mi întregă, cu toate măruntaiele ei nihiliste. Simțeam că-mi ard în flăcări neuronii. Puteam pune capul pe trunchi: o asemenea tipă frumoasă nu mai văzuseră ochii mei până în acea zi: obraji de crin proaspăt înflorit, ochi mari de-un cer îmbătat de primăvară, urechi minuscule, buze rotunjite într-o amezițoare ispită, gata în orice clipă să răspundă la sărut, coapse mlădiate spre subsuori ce, sub rochița subțire, te rugau parcă să le bănuiești rotunjimea discretă. Mărgeluș-minune ne învrednici doar cu o privire de împrumut, depuse aparatul de mulș lângă scaunelul mamei și:

– Mai ai nevoie de mine, mămico?

– Du-te, copila mea, la școală, că te-or mai căuta...

– Să rămână, că ne trebuie! mă dezmeticii eu.

– Are treabă cu pionierii ceia, băiatule, nu poate nici ea să se rețină prea mult, interveni maică-sa. ‘Neata întreab-o ce vrei să afli, dar mai repede.

– Am înțeles că... ești încă școlăriță (simțeam cum îmi tremură coardele), dar ai îndrăgit profesia de mulgătoare... Și te-ai decis să pășești pe urmele mamei (era în mare cinste pe vremea ceea ca absolvenții moldoveni să îmbrățișeze profesia de agricultor, pentru că orașele îi găzduiau cu brațele deschise doar pe „frații mai mari”, sosiți din Rusia să ne „civilizeze”), îmi notam înfrigurat propriile-mi concluzii, în timp ce Mărgeluș (Ce nume poznaș! Așa o dezmiardă mama, pesemne) nu reușise încă să deschidă gura.

– Eu am profesia mea, răspunse fata, schițând un zâmbet de dragul căruia eram gata să mă-mpușc chiar în clipa-aceea. Mărgeluș simți, probabil, că trimisul redacției se înecă-n limpedele vioriu

al ochilor săi, dar asta n-o făcu să se jeneze, adăugând: Am absolvit Școala Pedagogică de la Lipcani și lucrez ca instructoare superioară de pionieri. Mai aveți ceva să mă întrebați?

– După ce stau de vorbă cu mama, aș vrea să... să... Cuvintele mi se opriră în gât. Capul îmi deveni boștură, nu-mi venea nicio idee, fie și neroadă.

– Păi, trebuie să-i iei interviu... și fetei! interveni vesel Mișu Rogoz. Ce, ai uitat, Sorine? Redactorul... ți-a spus să scrii despre-amândouă... Și-i făcu semn comoarei cu ochi albaștri: Treci lângă mama să vă fac poza.

Instructoarea se lipi dulce de umărul masiv al mamei, înflorindu-și un zâmbet cules din raiul cu piersici înfloriți.

– Gata? Mă căutați la școală dacă veți mai avea nevoie de mine! ieșind din grajd, ciripi Mărgeluș, viscolind albastru cu rochița-i de cit.

Nu-mi mai amintesc ce-am mai întrebat-o pe mama-eroină. Dar îmi aduc aminte cu claritate, acum dureroasă (veți înțelege mai pe urmă de ce), cum am intrat cu Mișu în clădirea veche a școlii, vărutită într-un alb cu multă sineală, cum am mers muți, puțin speriați, pe coridorul scufundat într-o răcoare cu lumină puțină, găsind, de altfel, cu ușurință, ușa cu inscripția *Instructoarea superioară*, în care am bătut pierit. Mărgeluș ne deschise și ne invită într-o încăpere inundată de cravate pionierești și stegulețe roșii, de albume și broșurele colorate.

– Iată aici muncesc și eu...

– Eu v-am lăsat, zise misterios Rogoz. Că după școala asta a voastră e o fâșie de salcâmi tare faină. Niște peisaje-n plus nu strică redacției... Și Mișu își potrive în umăr aparatul de fotografiat, *Zarea*, ieșind fără să mă încurajeze barem cu-o privire.

Tăceam ca un nerod privindu-i mâinile mici ce le ținea pe masă ca o școlăriță. Și când te gândești, la facultate eram cotate printre cei mai curajoși fustangii. Aninam domnișoarele fără menajamente și

nu mi se întâmplase să fiu tratat cu refuz. Drept e, o făceam tacticos, căci nu era în firea mea să mă comport bătărește cu fetele, dar o făceam și fără șovăială, cu îndrăzneală laudabilă la vârsta mea. Acum, pe scaun, la o întindere de mână aflându-mă lângă o fată ce-mi aprinse mințile, îmi înghițisem ca un netot limba.

– Dumneavoastră luați interviuri așa, muțeste? mă privi Mărgeluș drept în fierbintele ochiului.

– E pentru prima oară când sunt un... pionier timid în fața unei domnișoare...

– Și ce trebuie să fac eu, ca să vă simțiți măcar ca un comsomolist?

– Să-mi permiți să-ți fac o declarație.

– Nu, îmi dau seama ce declarație intenționați să-mi faceți. Eu am înțeles că ați venit cu treburi mai serioase la noi...

– Dacă-ți spun că m-ai înnebunit cu frumusețea ta, voi arăta nerios? Și după o pauză: Sunt tare recunoscător lui Mișu – lui îi dătoz că sunt acum fericit cum n-am mai fost vreodată...

– Așa și-mi închipuiam: ăștia ce lucrează la ziare sunt buni meșteri la cuvinte.

– Sunt foarte sincer! rostii gătit. Și mă lăsai în genunchi.

– Oho! Ridicați-vă imediat, că poate să intre cineva și... mă faceți de râs.

– Mă ridic, dacă mă crezi!

– Vă cred, vă cred, tovarășe corespondent... Și după o pauză, când mă văzu iar pe scaun:

Am înțeles: ați venit să scrieți despre mama. Dar Mișu v-a înțeles intenția și...

– Dar n-ai voie să nu mă crezi. Am mai spus baliverne domnișoarelor, recunosc, dar pe tine nu te mint, Mărgeluș: m-ai fermecat din prima clipă, vreau să ne mai vedem – când dorești, când poți, eu voi fi disponibil!

Fata se ridică posomorâtă. Răsfoi oarecum tulburată o revistă de pe măsuta așternută cu un prosop înflorat, după care zise:

– Sunteți informat: familia noastră e săracă, suntem opt copii... Trăim și noi cum putem în amărâtu ăsta de sat – de ce v-ar trebui Dumneavoastră o asemenea aventură? Ș-apoi... Și tăcu, ferindu-și ochii.

– Apoi, ce? îmi zvâcni inima, încordându-se ca o praștie.

– Sunt primul copil, cealalte surioare sunt toate minore. Tata a murit acum doi ani de cancer – trebuie s-o ajute cineva pe mama, nu?

– Trebuie, bolborosii, șfichiuit de presimțiri grele.

– Așa cred și eu. Ah, de-ar fi trăit tata...

– Eu nu-ți voi împiedica să-ți ajuți familia.

– Mulțumesc. Va trebui să mă mărit, să-i pot ajuta la modul serios.

– Nu înțeleg... Și simții cum transpir ca un muribund.

– Ce-mi propui: să mă mărit cu fiul președintelui de colhoz, și dumitale să-ți fiu amantă?

Și râse. Acru, artificial și scurt.

– De ce să te măriți cu fiul președintelui? o întrebai aiurit.

– Pentru că numai taică-său îi poate scoate pe-ai mei din sărăcie.

Altă partidă mai reușită deocamdată nu am...

– Nu se poate! răcnii înăbușit, ca un leșinat.

– Aoleu! Mă spovedesc ca o proastă – ce m-a apucat? La drept vorbind, ce vreți Dumneavoastră de la mine?

– Nu știu... Chiar nu știu ce să-ți spun...

– Ei, vedeți? Și pe urmă, continuând blând, ca o mamă protectoare: Să recunosc sincer, tare mă simt uneori amărâtă, că m-am născut frumoasă... Mai bine Dumnezeu ar fi înzestrat-o pe altcineva cu frumusețea asta a mea, că numai necazuri îmi aduce...

Simții o împunsătură în inimă. Într-o clipă, mă simții atât de vinovat în fața acestei copile, încât aș fi făcut orice, numai să n-o văd atât de dureros apăsată de propria-i frumusețe. Nu auzisem nici în

viață, nici din lectura cărților să se fi tânguit cineva sau, mai mult, să sufere de pe urma propriei frumuseți. Era un lucru nou pentru înțelegerea mea. Știam că domnișoarele își doresc de la destin frumusețe mai mult decât orice. Ba și băieții nu știu de fac aici excepție. Eu rupt din soare nu eram, dar mă simțeam cât se poate de mulțumit de exterioru-mi și asta pentru că nu o singură domnișoară mă flatase până atunci laudându-mi mutra agreabilă. „Tu ai un zâmbet fermecător, Sorine” – mă lauda deseori Erica, o colegă de grupă, care obișnuia să-mi povestească de-a mărunțelul cum decurgeau *rendez-vous*-urile ei cu unul Iliușa, un evreu din orașelul Edineț, care venise la ziaristică de dragul ei, dar care, căuta să mă convingă dânsa, e mai mult un amic, decât un iubit. Amiciția însă a durat doar câteva săptămâni, pentru ca apoi să se pomenească ambii arși în focul unei pasiuni devoratoare. Dar și nebulia ceea n-a durat mult, pentru că Iliușa a fost mobilizat în armată și acum trecea școala de tanchiști și-i expedia Ericăi niște răvașe înflăcărate de amor și dânsa făcea prima lectură doar în prezența inimii ei roșie de dor, iar cele ulterioare – numaidecât cu mine, în aceeași zi, dacă nu chiar la prima oră, după plecarea poștașului. La început, lecturile mă distrau oarecum, pentru că evreul potrivea bine cuvintele de amor, dar în scurt timp începură să mă plictisească prin repetările aceluiași declarații văduvite de metafore proaspete, pe care, eu în locul lui, le-aș fi putut utiliza cu duiumul („Lasă, nu te mai fandosi tu atâta, că nu toți înoată în tropi ca tine!”). Și Erica îmi băga sub ochi scrisoarea: Uite ce scrie: „Așa dor mi-e de tine, că noaptea mi-a fost una albă...” „Ți-a mai scris și săptămâna trecută, îi replicam, că a avut o noapte albă!” „Dar ce, încăpățânatule, e rău că are mai multe nopti albe de dorul meu?” Îi răspundeam că, după mine, chestia cu noptile e chiar o exagerare banală. Că sunt gata să-mi pun capul pe trunchi că Iliușa-al ei are la sigur un somn de elefant sănătos. La care colega-mi sentimentală se posomora preț cât se mistuie un chibrit, amenințându-mă că, de insist în bănuielile

mele tâmpite, găsește ea pe altcineva, mult mai simțit decât mine, să-i încredințeze scrisorile în a doua audiție. Amenințările ei, rostite de altfel cu pasiune, nu mă înspăimântau barem cât ai miroși o floare, pentru că știam: în grupă eram doar trei băieți și ceilalți doi nu se bucurau nici de cea mai palidă trecere din partea acestei codane venită dintr-un sătuc din părțile Herței (ieșea că-i într-un fel, băștinașă cu mine), pe care nu știam care diavol o sfătuisese să parcurgă atâta drum, să-și facă studiile la Chișinău. Avea un motiv serios s-o facă: la universitatea cernăuțeană ucrainenii, noii stăpâni ai pământului românesc din nordul Bucovinei și Ținutul Herța, nu rezervau locuri la această specialitate pentru absolvenții școlilor cu predarea în limba română.

6 Voi mai reveni la Mărgeluș, pentru că, bănuiesc, v-ați priceput, mi-a devenit mai apoi soție. Dar până să se întâmple asta, a trebuit să trec prin atâtea încercări, că-mi vine să urlu ca lupul lingându-și rănila înainte de-ași da sfârșitul. Poate că un narator șmecher n-ar fi anticipat lucrurile, divulgând asta. Și ar proceda cât se poate de motivat, pentru că, mai ales, în genul acesta de literatură, aproape totul se face pentru a întreține curiozitatea cititorului. Nu veți crede deloc, dar pe mine asta mă preocupă monstruos de puțin. De când a dat peste noi molima calculatorului, lumea, în special adolescenții, tinerii, ba chiar și indivizii de până la cincizeci, citesc înspăimântător de puțin. Eu însumi mă aplec asupra cărților mult mai rar ca altădată. Sunt aproape sigur că această proză nu va mai vedea lumina tiparului. Ba chiar nu voi duce-o la bun sfârșit, pentru că atât de rar revin asupra acestor pagini, încât, de n-ar purta personajele mele numele lor adevărate, le-aș uita periodic. Atunci pentru cine-o scriu? Sincer, nu-mi dau seama. Din ambiție poate? Ca să demonstrez totuși că acel Sorin din nuvela *Să-ți fie dor de tine* e o ficțiune banală? Se prea poate. Deocamdată, altcumva nu-mi pot

explica. Dar cui i-aș putea demonstra? Celor câțiva cititori ai nuvelor mele căror le-am donat cu autograf volumul?

Ei se vor convinge, firește, că Sorin, adică eu, din această proză e din cu totul altă croială și că nu are aproape nimic din sentimentalismul, timiditatea compozitorului Sorin Marcu. Cu toate că l-am inventat aproape oscior cu oscior, mi-a rămas totuși scump. Aș fi vrut ca acest, al doilea Sorin, să-i moștenească măcar un pic din curățenia de floare rourată a sentimentelor celui din nuvelă. Acest Sorin ce refuză încăpățânat să se deschidă e un tip (nu-i pot nominaliza calitățile, c-ar fi prea de tot) care mă atrage pentru că sunt eu totuși, și mă respinge, pentru că l-aș fi dorit în multe privințe mai altul. Nu mă obligă nimeni să-l aduc în pagini așa cum e. Tristețea mare ar fi că nu-mi pot minți eventualii cititori. Dar merită a fi amăgiți spre a-i putea avea cât mai mulți, îmi șoptește un glas din gura căruia miroase a cinism.

Deci, voi mai reveni la Mărgeluș. Lăsând-o să buhăiască, acum mășesc motănește pe lângă căminul unde, într-o cămăruță din capă - tul coridorului dinspre apus, la parter, locuiește Clava cu milițianul ei. Aventura asta a mea putea să mă coste mult. Mi-o spuse și Mișu: „Lasă-te, Sorine, de Clava asta – puține muieri ai tu, măi, – fetișcane, divorțate? De te zăpsește milițianul, te împușcă, zău! Acolo, la servicii, au revolvere cu cartușe adevărate – fără un glonț fierbinte în bucă nu scapi tu, dacă te surprinde în flagrant delict...” „De ce în bucă?” îl întrebai atunci amuzat. „Pentru că ar fi varianta cea mai tragică – ar crăpa tot târgușorul nostru de răs”. „Și una mai fericită care-ar fi?” „Să te nimerească în tâmplă. Ai scăpa de umilințe. Milițianul ar păpa vreo doi ani de pușcărie, nu mai mult, pentru că gelozia i-ar servi drept circumstanță atenuantă, iar Clava și-ar plânge din când în când sarea ochilor pe mormântu-ți din Dealul Țigăniei, în lipsa puradelor de țigani când vor uita să ți-l pișe”. Avea perfectă dreptate Mișu: pe burta Clavei stau întotdeauna ca pe-un cuib din praf de pușcă...

Ajung la banca de sub perj, de unde observ perfect orice mișcare din unicul geam al Clavei. Când pe pervazul ferestrei, cu perdeaua dată-ntr-o parte, se alintă trei ghivece de flori, femeia e disponibilă – pot bate ușor în sticla geamului, ghivecele vor dispărea iute, și el se va deschide fără zgomot, atâta cât, după un salt abil, silueta-mi de atlet să alunece în brațele moi, îmbătate de amor ale Clavei.

Deocamdată-s nevoit să aștept pe banca umedă (burezase un pic), cu ochii înfipți în cele două ghivece și perdeaua transparentă trasă pe de-a-ntregul, ceea ce-nsemnă că pericolul e iminent. Stau. Aștept să se alătore la cele două ghivece încă unul – semnalul atât de drag inimii mele care-și schimba ritmul în ascunzătoarea de sub perj...

Iată că o boare dulce-amăruie de plictiseală îmi învăluie toată ființa, ce, doar cu câteva clipe în urmă, fremăta de nerăbdare. Nu mai puteam face nimic cu mine – de când mă știu, după clipe, sau, mai rar, ore întregi de plăcere ori, cu totul mai rar, de beatitudine chiar, se năpustește peste sufletul meu un soi ciudat de plictiseală, pe care nu mi-l mai pot explica de zeci de ani. Doctorului-neurolog, Drăgan, cărui îi mărturisisem ce am numai după ce-mi devenise prieten, mă lămurise că starea asta a mea nu poate fi considerată plictiseală pură. Pentru că nu e provocată de monotonie, de lipsă de activitate. Uneori plictisul acesta, zicea dânsul, e produsul unei singurătăți, unei dorințe de izolare. Aici s-ar cădea să căutăm sursa acestei plictiseli, cum preferam eu să-i spun, cu toate că, în opinia doctorului, sună cam deplasat. Mai degrabă, trebuie s-o numim melancolie („Dar despre ce melancolie am putea vorbi noi în cazul tău, când tu, Sorine, la toate petrecerile noastre – și le facem, slava Domnului, destul de des! – ești paharnic și toată veselia ți se datorează ție?”). Îl întrebai atunci: ce mă fac dacă această melancolie, cum o numește el, mă apasă uneori în așa măsură, că-mi vine să iau câmpii? Și dânsul avea răspunsul întotdeauna pregătit („Trebuie să poți s-o învingi. Altfel, e vai și-amar de tine. E o boală psihică foarte periculoasă ce duce la suicid...”). Îmi aduc bine aminte de acea convorbire a noastră, care, de altfel, s-a terminat cât se poate

de optimist („Caută-ți de treabă, Sorine, că nu ești tu omul să te pască așa ceva. Mai degrabă, eu am să mă țicnesc înaintea ta aflându-mă de dimineață până seara cu schizofrenicii ceia ai mei...”).

Ziceam, se năpustise peste mine, șezând pe banca ceea, o plictiseală, încât geamul Clavei cu cele trei ghivece ale ei nu mă mai interesa. Făcui un efort: în fereastra femeii apăru și a treia floare. Și perdeaua era dată în lături, semn foarte clar că milițianul străjuia responsabil telefoanele secției de miliție, iar tânăra lui soție tot își ruguma, sărăcuța, urâtul, plictiseala în așteptarea amantului ei drag („Ia seama: dacă apare-n fereastră a treia floare, geamul nu va fi închis, îl deschizi atent și... – nu trebuie să te-nvăț eu cum să-l sari”).

Dar se rostogoleau minutele, și mie chiar nu-mi venea să fac cei opt-zece pași de motan îndrăgostit și să bat în gemuleț. Și mă întrebam paralizat moale: când va lua sfârșit această stare de indiferență, dacă puteam să-i spun astfel, acea stare de ezitare plictisită, pentru că în odaia ceea mirosind a mucegai iuțit și a cartofi prăjiți chiar nu doream să mă întorc. La idioa... ceea să mă întorc?! Și după câteva clipe, mă întrebai aproape apăsător de regrete: de ce trebuie s-o numesc idioată? Idiot sunt eu! La sigur! Un idiot bălos care și-a ieșit din minți auzind că va avea un copil. Dar îmi dădai seama că nu-i timp, nici locul să-mi fac examene de conștiință.

Și, pe deasupra, se cuibări în stomacu-mi o foame de animal. Și o sete de ceva tare care să-mi scoată stresul. La Clava găseam întotdeauna și una, și alta. Pentru că și eu nu-i alunecam prin golul fierbinte-al ferestrei cu mâinile goale. De obicei, veneam cu două sticle de șampanie și juma' de kil de salam. De garnitură avea grijă ea. Asta, în prima săptămână după ridicarea salariului. Acum, veneam cu nimic. Puteam să procur cele de trebuință la restaurantul de la colțul străzii. Nu aveam însă nicio lețcaie. Ca, de obicei, în ajunul salariului. La sfârșit de lună, bugetul nostru nenorocit familial se reducea până la două-trei ruble, pe care Mărgeluș, nu știu prin ce minune, le rezerva pentru pâine.

– De ce nu intri, Sorine? se auzi un glas de catifea dinspre geamul deschis vraiiște.

Mă apropiai tiptil și-i pusei mâna pe obrazul fierbinte:

– Nu era ghiveciul nostru, al treilea. Și-apoi... am venit cu deșertul. Și-i întinsei pantofii ce-i scoasei din picioare.

– De asta să nu-ți bați capul. Urcă... Și-și propti umărul să mă sprijine. Și după ce îi alunecai în brațe strivindu-i sânii:

– Păstrez un litru de țuică din prune fiartă de taică-meu încă de pe când am sărbătorit ziua lui de naștere.

– Și tu, să nu-mi spui?!

– Așteptam momentul oportun. Și mâinile-i cu degete tremurate îmi scoase cămașa: E cam nădușeală – ai să transpiri...

După ce băurăm amândoi câte un păhăruț, îmi luă mâinile, mi le sărută pe rând, zâmbind misterioasă, și, aplecată până la urechea mea, îmi șopti cu oarecare gravitate:

– Sunt foarte fericită c-ai venit. Să reținem cât mai mult posibil noaptea asta, că va fi una deosebită...

– De ce, mă rog?

– Pentru că-mi vei zămisli un copil... Sunt pregătită pentru asta. Și pentru că nu găsii ce să-i răspund: Merg zvonuri că, dacă nu-ți dau apartament, vei pleca din orașelul nostru... Dar eu îmi doresc un băiat... sau o fetiță ce-mi va aminti toată viața de tine...

– A doua surpriză! exclamai strâmb. Și nevastă-mea, acum jumătate de oră, m-a anunțat că voi avea urmaș.

– Bravo ei! Te felicit din toată inima...

– Mulțumesc. Mai bine mi-ai aduce sincere condoleanțe.

– De ce, iubitule?

– În cuibul nostru conjugal, cu guzgani dântuind pe sub paturi, e un mediu foarte propice pentru plodit copii!

Urmă o pauză nesuferită, ce părea că ne bagă pe amândoi în unghere, îndepărtându-ne și înstrăinându-ne. Și, la un moment, îmi auzii glasul ce venea dintr-un gol stupid și banal:

– De ce nu-l zămislești cu milițianul?

– O, ce mult am vrut să nu mă întrebi asta!... Dar dacă ai făcut-o... Și se așeză pe canapea, poate să nu-i văd fața: Știi că-s româncă pe linia maternă? O ador pe maică-mea și vreau să-i moștenească și copiii mei sângele. Ca și mine, nu s-a căsătorit din dragoste... Deși... s-au împăcat foarte bine. L-a înconjurat întotdeauna pe tata cu respectul cuvenit, i-a fost fidelă, iar dânsul, pur și simplu, nu se sfaia nici în prezența noastră, a copiilor, s-o poarte în brațe...

– Frumos de tot e ce spui. Și eram chiar foarte sincer zicând asta.

Ce metamorfoze stranii se petreceau cu mine, Dumnezeu! Îi scoasei sutienul, îi sărutai sânul plin, ca omătul, și în clipele lungi ce urmară am avut presimțirea amețitoare că femeia absoarbe din mine totul ce-i trebuie, pentru a fi împlinită nu pentru o zi-două, ci pentru mulți-mulți ani înainte, indiferent de surprizele ce i-ar fi adus viața...

7 Acum șed înfășat, ca un pașă, în niște cearșafuri scrobite, pe canapeaua Adelei, amanta mea din preajma prânzului, care, dovedindu-se a fi fiica fostului meu redactor, Chiril Chirilovici (vă propusesem să-l numim C.C. și cred că merită), un supus slujitor al ideilor din programul constructorului comunismului, totuși se dovedi a fi unica dintre frontištii ce-mi ascultase îndemnul de a dona sânge pentru frații noștri sângerând, care se ridicaseră să răstoarne regimul dictatorial al lui Ceaușescu. Eu, cu perna înfoiată sub cap, plictisit de moarte, privesc televizorul, ea auzindu-se cum îngână fals un cântec al Năsticăi Lazariuc, de tipa Adela vorbesc, care pretinde că-mi va fi ultima amantă – să aștepte! Trebuia să termine de gătit prânzul de-acum, după calculele mele. Și, într-adevăr, ușa se întredeschise și un glas de miere îmi alungă fulgerător toropeala:

– Vii să faci păpică?

– Dumnezeule! Mi-aș da viața pentru dulceața glăsciorului tău rostind această salvatoare chemare! exclamai patetic trăgându-mi nădragii. Dar ce ai la prânz, comoaro?

– Ciorbă de burtă și la felul doi – mămăliguță și friptură cu garnitură de legume.

– *Mama mia!* D-apoi asta-i mâncarea ce-o comandam mereu pe timpul lui Brejnev la restaurantul „Nistru”. Știai cumva și asta?

– Știam. Și alte detalii. O comandai de fiecare dată chelneriței Larisa, una cu niște țâțe ca pulpele Casandrei de la ferma din Dușmani, unde ai realizat primul reportaj pentru gazeta *Calea comunismului*.

– Fantastic! Ții minte tu ce scriam în primul meu reportaj?!

– Firește că țin minte. Din ziua când mă îndrăgostisem de tine. De cum te-am văzut la demonstrația de 1 Mai mărșăluind în treniul cela de piele neagră, alături de taică-meu și cele două evreice ce-ți traduceau materialele în rusește. Ți le citeam de nenumărate ori, iar schițele ce-mi plăceau mai mult le învățam pe de rost...

Ne-am așezat la masă. Adela turnă în pahare *Roșu de Purcari*:

– Pentru dragostea noastră! Ciocnirăm. Și adăugă citind, probabil, pe mutra mea o umbră de nedumerire: Pentru că va trebui să mă îndrăgești și tu, că n-ai încotro...

Băui paharul dintr-o răsufare, mâncai în tăcere ciorba și, admirând cu câtă finețe-mi toarnă al doilea pahar, mă interesai:

– Este și vinul tău preferat?

– Nu. Vinul meu preferat e *Feteasca*. Am cumpărat sticla ieri, după miting, pentru că știam că te voi întâlni azi la sigur...

– Deci știai și ce vin îmi place?!

– Cu informația asta a fost mai complicat. Când lucrai la ziarul raional, beai cam totul ce ți se turna în pahar...

8 Era adevărul curat. Venit dintr-un sat al Bucovinei, unde se bea și până acum aproape în exclusivitate țuică, în anii de facultate nu mă pricepeam chiar defel în vinuri. Votcă nu foloseam deloc, iar vin beam de care aduceau băieții coabitantți, când reveneau duminică seara din satele lor născătoare cu torbele pline cu de toate. De altfel, nici colegii mei basarabeni nu aveau oarecare preferințe bahice. Important era să fie vinul un pic acrișor, indiciu ce semnala că nu-i dres cu zahăr.

Predilecția-mi pentru *Negru...și Roșu de Purcari* mi se trage de la o aventură amoroasă din ultimul an de studenție ce-am avut-o cu o doamnă foarte tânără, proaspăt divorțată, care își avea serviciu într-un salon de degustări de vinuri, unde m-au dus cei doi colegi de grupă.

Era într-o duminică călduroasă de mai și, când ne-am pomenit în încăperea cea răcoroasă din subsol, aveam senzația c-am nimerit în grădina lui Avraam. După ce degustasem din mai multe butoiașe, ne-am oprit la două soiuri de Purcari. Tipa care ne turna în pahare, cu părul scurt, vopsit în culoarea scrumului de țigară, grațioasă ca o căprioară dintr-o pădure cu fagi virgini, ne sfātuia, cu ochișorii mici și verzi înfiți în pupilele mele tulburi, să bem mai puțin, că, fără de gustare, vinul are să ne facă turtă. Dar când o vedeam că se îndepărtează de noi, mai mușcam pe furiș din pateurile cu cartofi ce le procurasem la cantină încă din ajun, că știam ce ne așteaptă a doua zi. Văzând-o cât de drăguță și necesară mi-ar fi pentru viața mea flămândă și îndurerată de sete, scrisei adresa de la cămin pe-un petic de hârtie și i-o strecurai în buzunarul halatului ca omătul. Ea observă cochetă gestul meu, se îndepărtă spre alți clienți, scoase bilețelul, îl citi și mă învrednici cu o otheadă ce mă făcu să-mi privesc colegii cu un aer de vădită superioritate. Dar Dorinel, confidentul meu, mă întrebă scurt: „Pe când ai chemat-o? Și, aflând că pentru 9:00, a doua zi: Ești tâmpit? Nu știi că avem ore cu Vipera?”

Așa o botezasem noi pe profa Torturescu, o tânără doctorandă,

care nu le scotea pe colegile noastre din calificativele „elogioase”: junci, vițele proaste, iar pe băieți – din bouți și țapi fără glagore. Era o catastrofă sinistră să lipsești la cursul practic al Viperei – ochii ei încrucișați puteau să te urmărească veninoși până la examen. Ca să scapi, exista două soluții: ori să te faci demn de a fi invitat de ea la un film indian în două-trei serii, cu consecințe nocturne imprevizibile după vizionare, ori o rudă de-a ta apropiată să-i bată discret în ușă cu un curcan sau cu câteva păsări de casă foarte igienic penite. În timp ce prima soluție avea șanse să rămână într-un singur exemplar, a doua trebuia neapărat să se mai repete, în caz contrar, aveai toate șansele tu să fii penit la examen din belșug, fără respectarea normelor elementare de igienă.

Înțelesei mahmur că am dat în bară cu indicarea timpului întâlnirii, dar, de vreme ce prima oră dublă începea la 8:00, trebuia inventat un pretext, ca să pot șterge putina după 45 de minute, la primul repaus. Calculul ce-l făceam savurând vinul cu înghițituri de șobolan însetat era unul încurajator și logic, dar nu în cazul Viperei care nu se lăsa trasă pe sfoară cu niciun fel de tertipuri. Trebuia însă găsită o soluție, cu toate că șansele erau catastrofal de puține. Pentru că avusesem, idiotul, imprudența să-i refuz propunerea de-a viziona împreună filmul indian *Țvetok v pâli*, ceea ce-n română s-ar traduce rudimentar: *Floarea din praf*. Demobilizat din armata sovietică pe la sfârșitul lui octombrie, musculos, cu mustăcioară, având aura de eminent și poet-debutant în ziarul universității, chiar la întâia pauză despiciând ora de gramatică istorică, Vipera s-a apropiat de mine, zicându-mi: „Nu ești curios, tinere, să vizionăm un film indian la ora 18:00? Am două bilete. Trebuia să merg cu prietena, dar dânsa s-a îmbolnăvit subit de gripă...” Bălmăjii speriat că sunt ocupat în seara ceea... Vipera îmi sfredeli balcâză întreaga-mi figură, după care spuse: „Te cred. Important e să fii ocupat cu lucruri utile”. Și intră în sală, urmată harnic de studenți. Ca să nu mai revin la acest subiect de-a dreptul scârbos din viața mea, anticipez spunând că

această profă-doctorandă, fiind în comisie la primul examen de stat, s-a răzbunat despotic, notându-mă pe nedrept cu note proaste la ambele întrebări din bilet. Ieșindu-mi o medie slabă, am ratat diploma de eminent, cu toate că următoarele trei examene le-am susținut cu brio. Atunci, ba și până acum, era și a rămas cel mai cumplit eșec din câte le-am avut: să tocești tu ca Trăsnea timp de cinci ani asemenea discipline anoste ca istoria p.c.u.s., economia politică, filozofia marxist-leninistă, ateismul științific etc., ca să te poți alege cu note maxime pe parcursul întregii perioade de studii, și, până la urmă, să se aleagă praf din toată muncuța ta! Ce plictiseală, Dumnezeuule, ce plictiseală! Scuză-mă, cititorule, că te-am servit la pagina asta cu asemenea banalități.

Dar să isprăvim istoria cu această Viperă, că nu merită ea atâta spațiu. Până la urmă, am găsit eu însumi salvatorul: după închiderea salonului de degustări (noi, mi se pare, fusesem ultimii clienți ce-l părăsiseră), îl rugai pe Dorinel și pe celălalt coabitant, Nelu, să mă însoțească până la tânărul profesor, Ștefan Guțu, că locuia pe o stradă din mahalaua țiganilor și la acea oră era periculos să-ți faci promenada de unul singur pe acolo. În anul doi de studii, refuzat fiind de sindicatul facultății să mi se dea cămin, mă primi, în bojdeuca lui, Ștefan, proaspăt numit de biroul de partid al universității redactor al ziarului studentesc, și acesta – copil ce i se tăiasă buricul cu mare pompă acum două săptămâni. Enciclopedia Guțu (îl porecleam așa pentru erudiția-i neobișnuită în diverse domenii, în special în științele umanitare) chiar din primele zile puse ochiul pe trei studenței cu o brumă de talent (versurile noastre fuseseră publicate chiar în primul număr), dar care, sub îndrumarea sa, trebuiau să îndeplinească și ingrata funcție de traducători din privilegiata rusă în, pe atunci, cenușăreasa limba moldovenească, pentru că, lucru curios, cele mai multe articole survineau nu de la urmașii geto-dacilor, ci de la viitorii publiciști din grupa rusă, ba și de la conașionalii acelora de la celelalte facultăți – ziarul săptămânal cu două fețe avea meni-

rea partinică să reflecte frământul înfloritor intelectual al întregii instituții. Aflând de la ceilalți doi îndrăgiți ai muzei despre necazul meu, mă chemă după ultima oră și-mi spuse fără prologuri consoatoare:

– Haide să-ți luăm bagajul, bucovineanule. De astăzi, vei locui în bojdeuca mea. Și, văzându-mi fizionomia încrețită: Pe gratis.

Acum nu mă pregătesc să povestesc prin ce aventuri am trecut în perioada cea de aproape un an cât i-am fost chiriaș pe gratis (voi rezerva pentru asta, poate, alt spațiu mai generos, pentru că a fost un capitol luminos de împliniri din viața mea).

Îi bat eu, cu cei doi însoțitori curioși în spate, în ușa, într-un cafeiniu decolorat, a bojdeucii, Ștefan iese cu un volum de Tudor Arghezi deschis în mâini și:

– Vrei să treci la mine, Sorine? Din păcate, nu cred că se poate săptămâna asta... Mi-a venit soția – știi că-și face doctoratul la Moscova...

– Nu asta-i problema, îi răspund. Poți să vorbești cu Vipera, ca să mă elibereze mâine-dimineață de la o oră? Pentru că-ți trebuiesc de urgență la traducerea materialelor, firește...

– Iar planifici rendez-vous la ore matinale? Încerc s-o fac. Cu toate că, știi bine, de n-o nimerești în toane bune, n-o mai îndoi...

I-a reușit redactorului Guțu. Îmi obținuse eliberarea cu o țidulă semnată de decanul facultății, cărui Vipera nu îndrăznea să-i refuze, că ursuzul Năstase nu-i permitea nimănui să-i calce pe coadă. Și am mai avut noroc, că femeia de gardă la cămin în acea dimineață veni tanti Vera, o tipă șmecheră care ne înțelegea dintr-o privire intențiile. Era aproape la vârsta pensiei, dar păstra încă pe chip urmele unei frumuseți care i-a favorizat o viață tumultuoasă, cu aventuri amoroase în anii de junețe și cei de mai încoace. La parter locuiau trei profesori-burlaci care o duceau tot într-un chef în zilele de duminică, încât tanti Vera se alegea la începutul fiecărei săptămâni cu câte-un sac de sticle goale de șampanie, pe care eu i le tăbârceam

până acasă, că femeia nu locuia departe. Acest serviciu îmi înlesnea accesul în cămin la orice oră nocturnă, iar gagicile mele din afara facultății aveau undă verde spre camera mea la oricare din cele douăzeci și patru de ore cât tanti Vera era suverană deplină a căminului *Zarea*. Comoara de la salonul de degustări, însoțită de tanti Vera, îmi bătu îndrăzneț în ușa cu nr. 7, exact la ora 9:00, și cum trecu pragul, îndemnându-mă cu ochii ei mici verzi să răsucesc cheia-n broască, scoase din torbuliță două sticle de vin – *Roșu...* și *Negru de Purcari*, o pungă de plastic cu patru șnițele austriece, întrebându-mă oarecum hărțagoasă:

- Pâine ai?
- Mă cheamă Sorin, răspunsei, sărutând-o pe ceafă.
- Pe mine Dina. Pâine ai, Sorine?
- E cam uscată, dar este.
- Pune-o pe masă.

M-am executat rapid urmărind cu admirație cu câtă îndemânare Dina destupă sticlele.

– Înaintea partidei, de sex, firește, bem de cel roșu, că înfierbântă sângele, apoi, după, ne chiflicim cu cel negru. Și râse scurt, dezvelindu-și dinții de veveriță roșcată. Turnă apoi cu aceeași îndemânare de chelneriță profesionistă: Rostești tu primul toast?

– Dino, amanta mea drăguță de la începutul săptămânii, eu n-am avut și nici nu voi avea degrabă obiceiul prost să mă chiflicesc, cum spui, dintr-o sticlă de vin. Fii binevenită în căminul nostru de viitori jurnaliști, în special, în această odaie cărei nu i s-a dat până-n această sfântă dimineață să găzduiască o asemenea minune!

9 – Și totuși, de unde puteai ști tu, Adelă, care-i vinul meu preferat? o întrebai înghițind o sorbitură de ciorbă ce-mi opări gâtul.

Femeia mă privi pieziș:

– Dacă-ți răspund, ar putea să-ți trezească niște amintiri care, sunt sigur, nu te onorează.

– Da? Interesant...

– Nu-i nimic interesant. Intuiesc că e o aventură dintre cele mai banale pe care le-ai avut. Dar dacă insiști... Am aflat această poveste absolut întâmplător. La o bază de tratament. De la o tipă cu părul tuns băiețește, cu care am nimerit să locuiesc în aceeași cameră... Nu vrei un ardei iute? Și se duse la bucătărie. Când se întoarse cu ardeiul: Să continui?

– Cum dorești, îi răspunsei, prefăcându-mă că-mi dă târcoale un abure de plictiseală. Adăugai: Am înțeles despre ce tipă cu părul scurt e vorba. Dar au trecut atâția ani de-atunci și mă îndoiesc c-ai putea să mă răscolești...

– Îmi imaginez... E greu să-l răscolești cu ceva pe orgoliosul ziarist Sorin Marcu. Dar să știi: femeia ceea nu te-a uitat. Am înțeles că te-a iubit...

– Lasă-mă, te rog! O târfă... să iubească! Când se îmbăta, o regulam... în trei – ți-a spus și asta?

Mințeam, ticălosul. Nu se întâmplase asta. Ce mă făcu să inventez această minciună slinoasă? Îmi plăcea, recunosc, să mă laud în fața prietenilor că „mi-a aparținut tipa ceea...”. Dar o făceam rar, la beție doar. Acum, după un singur pahar de vin, mi-am permis să insult o femeie. Și am făcut-o în fața altei femei. Și ce era mai grav, mi-am permis să lovesc în onoarea unei femei care, timp de un an, mă vizita la cămin cel puțin o dată-n săptămână cu mâncărică făcută de mâna ei și, fără excepții, cu două sticle de *Purcari*. Era, de fapt, a doua oară când răspundeam acelei amante cu urâcioasă ingratitude. Cunoscând ziua și ora procesului când urma să fie judecată pentru delapidări, n-am avut curajul să fiu prezent, cu toate că mă rugase s-o fac. S-o încurajez și eu din sală cu o privire, cu un gest măcar de „La revedere”, când ieșea cu cătușe lamâini, căci fusese condamnată la doi ani de pușcărie. Îl ajutase pe un verișor sărac cu

vreo cincizeci de sticle de vin să-și încropească o nunțișoară, pentru că-i muriseră în accident ambii părinți și n-avea cine să-l ajute. Îi examinasei cazul făcând practica ziaristică. Firește, din partida ceea de *Purcari* furate făcea parte și cele consumate în odaia căminului, dar Dina, așa-mi pare c-o chema, refuzase să declare asta...

– Nu cred că era în stare de așa ceva, spuse pe-un ton grav Adela. În cele trei săptămâni, cât am fost împreună, mai mulți au curtat-o – că-i o femeie frumoasă, nu? – dar a avut relație doar cu un bărbat. Sunt sigură de asta. Și, văzându-mă că tac: A fost o improvizație a ta chestia asta cu sexul în grup?

Isprăvisem cu ciorba:

– Lasă-mă să mănânc.

– Scuză. Te las.

Aveam o poftă de lup. Adela își privea abătută mâinile. Mai aruncam și eu la ele ochii – avea niște mâini de copil blând, cu unghiile foarte îngrijite. Înțelegeam: adusesem insulta poate cea mai urâtă din viața mea. O insultă pe care acea femeie n-o merita chiar defel. Era adevărat: Dina ceea nu lăsase în mine urme adânci. De altfel, ca și toate femeile pe care le cunoscusem. Și de care mă despărțisem aproape fără grete. O micuță excepție pare să fi fost Mărgeluș...

10 Și iarăși amintirile mă trimise la acea cameră împodobită cu stegulețe roșii și cravate pionierești, unde făcusem sincer prima și, aproape sunt sigur, și ultima declarație de amor... Când se auzi soneria anunțând recreația. Mărgeluș tresări:

– Logodnicul meu, despre fiul președintelui vorbesc, e mereu cu ochii pe mine... Poimâine avem adunare la Secția raională de învățământ. Cum mă eliberez, te voi aștepta la stație, vizavi de redacția voastră. Să nu te apropii de mine (trecuse așa de firesc la „tu”!). Te voi vedea și mă voi duce din urma ta... Ai tu vreo casă unde putem vorbi-n liniște, nu?

– La tanti Maşa, unde locuiesc..., bolborosii eu, topit de emoție. E o femeie foarte bună și... va fi la serviciu...

Îi sărutai mâna ce și-o retrase speriată. Ieșii nebun de fericire. Ei, fericire! Nebun de turnura neașteptată ce o luă situația-mi confuză și jalnică. Zburai pe armăsar alb până la *bobik-ul* redacției. Mișu ce era și pe post de șofer sforăia pe bancheta din spate.

– Așa degrabă? făcu somnoros fotoreporterul. Am simțit de la bun început c-am dat fiasco. Merita să mai pierzi timpul de pomană?

– Nu mă cunoști îndeajuns, Rogozule. Ne întâlnim poimăine – vine la centru... de dragul meu, o cârpii fără să mă gândesc.

– Hai nu mai spune! Și Mișu porni motorul. Și după ce coti spre șoseaua centrală: Sorine, tu trișezi?

– De ce-aș trișa? Numai să-ți ții limba, bine?

– Nați-o bună! E măritată?

– E logodită. Cu fiul președintelui de colhoz. Acum înțelegi?

– Măăă! Și nu seamănă deloc a fi curvă.

– Nici nu-i, idiotule!

– Nu poți garanta, Sorine. Știi: Ți-a căzut tronc la inimă, ești în stare să urlu de necaz că fata-i logodită, dar nu ești tu omul care se amorezează de moarte...

Îl rugai să tacă. Vorbele lui Mișu, pare-mi-se, mă răscoliră nu știu de ce. Aveam sentimentul că furasem ceva foarte prețios, ceva foarte scump și acum trebuie să dispar, să evadez undeva, să nu mă prindă. Și cu cât mă apropiam de centrul raional, cu atât senzația ceea de teamă că voi fi prins mă teroriza tot mai nesuferit. Un glas din interior cerca totuși să mă consoleze: „De ce te agiți în van, băiatule? Comoara ce crezi c-ai răpit-o nu-ți aparține și nu-ți va aparține vreodată. Calmează-te. Mulțumește-te cu puținul: că ai totuși șansa s-o furi, că, depunând un efort, ce-ți poate aduce, asta-i așa, suferințe, comoara ar putea trece în posesia ta. Dar nu te pândește așa ceva. Din simplul și banalul motiv: nu ești tu omul riscurilor. Și n-ai să fi vreodată...” Aici eu, tânărul absolvent Marcu și, pe deasupra, buco-

vinean get-beget, trasei aer ofensat în piept: de ce adicătelea „n-am să fiu vreodată”? Că n-am fost omul riscurilor până acum, s-ar putea admite, dar că n-aș fi în stare de-acu înainte să-mi asum un risc cât de cât palpabil, și asta de dragul fericirii mele, nu poate fi chiar adevărat! Și, conversând așa, cu glasul acela iritant din interiorul meu, simții, de data asta cu oarecare uimire, că se furișează peste vocea ceea misterioasă un pui de plectiseală dulce-dulce ce mă aruncă în toropeală. Scoasei haina, o împăturii și o potrivii sub cap:

– Las-o mai încet, Mișule, prin gropi...

11 Ochii Adelei căutau să-mi prindă irisurii și să-i fixeze așa, ca să nu alunece în gol. Eu îmi vedeam de munca mea: să înfulec mămăliga și fripturica.

– Să-ți mai torn un pahar?

– De mult trebuia, îi răspunsei puțin iritat.

– De ce te revolți? Nu credeam c-ai mai vrea. Și după ce mă lăsă să golesc paharul pe jumătate: Nu pleci la serviciu azi?

– Care serviciu, dragă? Sunt corespondent republican pe teren. Și mă prezint în capitală la ședința operativă în fiecare dimineață de marți.

– Marți îi zi de năpastă – de ce nu luni?

– Luni e și mai de năpastă – așteptăm să ne treacă mahmureala de după weekend.

– Logic. Și se duse la bucătărie să fiarbă cafeaua, oferindu-mi prilejul să-i mai admir picioarele de madonă, cărei nu i-au frânt umerii coromâsla cu gălețile pline.

Iar un gând strâmb nu-mi da pace: ce-o fi făcut amărâta ceea de Dină după cei doi ani de detenție? N-a frânt-o mizeria din pușcărie? Are bărbat, copii? Golii farfuria și mă lungii în așternut. N-aveam niciun chef să părăsesc această casă care mă găzduise cu atâta căldură și în care soarta îmi oferise și minunatul prilej să pasc o femeie

atât de frumoasă, care se nimeri a fi și fiică a fostului meu redactor, C. C.! Rămânea însă de văzut dacă merita să mai cred în mărturisirile ei că i-am căzut tronc la inimă de pe când era minoră. Era demn de luat în seamă că-n clipele acelea chiar nu simțeam nicio repulsie față de primul meu șef și redactor, care, trebuie să recunosc, mi-a îndrumat întâii pași în această meserie ingrătă – s-o ardă pustial! Acum iată că-mi amintesc cu satisfacție de ședința ceea când C.C. anunță în prezența întregului colectiv de creație:

– Tânărul vostru coleg, tovarăși, a realizat un material foarte inspirat despre deputata noastră de la Dușmani și fiica ei. De când sunt în acest post, nimeni, trebuie să recunosc, n-a scris cu atâta căldură despre o mulgătoare frunțașă. Și, după o pauză, înspicând sub mustață un zâmbet șmecher: Primul (era vorba de primul secretar al c.r. al p.c. din Republică) mi-a telefonat azi-dimineață și s-a interesat de tine, Sorine. Și, întorcându-se spre bătrâna Roza Moiseevna: E bine. Traducerea dumitale în rusă e cât se poate de agreabilă.

Bătrâna evreică se îmbujoră de emoție:

– Vă mulțumesc, Chiril Chirilovici!

După care cealaltă evreică mai tânără, Frida, masivă, de se înălța cu un cap deasupra dulapului cu volumele lui Lenin din biroul șefului, vru să spună ceva, dar C.C. îi făcu semn să se așeze.

– Numai cum o zugrăvește pe vaca ceea campionă!... Cum îi zice?

– Casandra! intervenii eu inspirat.

– Chiar să aibă Casandra ceea, băiatule, cele mai mari pulpe în arealul raionului nostru?

– Cele mai..., tovarășe redactor, sări și Mișu. Și din fotografia mea se vede!

Dar în aceeași clipă, colegul meu, fotoreporterul, încremeni, stăfie galbenă, în flacăra verzuie a ochilor lui C.C.:

– Ce-mi tot aduci, băiatule, fotografii cu prășitori? Și de unde mi le aduce, tovarăși?! Din colhozul *Progress soșializma!* Ceva nu-i în ordine în capul tău, Rogozule.

– Totul în republica noastră se lucrează mecanizat, rosti solemn Roza Moiseevna, care în viața ei lungă de ziaristă nu scrisese un rând despre agricultura socialistă, dar, în schimb, era de neîntrecut în reportajele ei de la conferințe și, mai ales, de la adunările de partid de dare de seamă și alegeri din colhozuri, de unde se întorcea obligatoriu cu două-trei găini vii și cu câteva duzine de ouă, precum și cu alte bunătăți, în semn de grațitudine față de presa raională din partea gospodăriei pentru munca în slujba ideologiei partidului.

– Exact! confirmă C.C., pironindu-l pe Mișu cu degetul arătător. Acum îți este clar?

– Mi-e clar, Chiril Chirilovici. Dar cum procedez când mă trimițeți într-o brigadă frunțașă, și nu găesc în câmp decât prășitori?

– Tu lasă-n pace prășitorii! Îi spui brigadierului să scoată pe ogor vreun tractor cu vreun cultivator sau cu altceva, îl fotografiezi și-ai apoi trimite-l în mă-sa! Mai puneți-vă în mișcare materia cenușie, tovarăși, nu așteptați mereu indicații! După ce-am savurat câteva clipe ultima frază, C.C ne-a trimis și pe noi..., dar la muncă. Uriașa Frida însă ridică mâna: Ce mai e? se încruntă șeful.

– Vreau să-mi dați și mie pentru traducere vreun material de-al lui Sorin...

– Bine, bine, zâmbi C.C. și-mi păruse că-mi făcu șmecherește cu ochiul.

Revenii cu Mișu în birou. Băiatul își aprinse nervos o țigară, împingând pachetul spre mine.

Știa ce operație importantă am eu în ziua ceea, poate chiar peste minute numărate. Îmi aprinsei și eu una, trăgându-mi scaunul lângă geam. Și începui să țin în vizor stația de autobuze unde, dacă Dumnezeu în care credeam foarte palid îmi hărăzise și mie o brumă de noroc, trebuia să apară silueta unei fete de care credeam aproape serios că mă îndrăgostisem...

12 Când o zării pe Mărgeluș venind, simții că transpir. Leșii în grabă. Ne-am salutat cu privirile. Și fata porni în urma mea cu ochii în pământ. O luai pe lângă *Ceainaiia*, ca să ies pe o stradă îngustă, prunduită. Pășeam întins, picioarele părându-mi opărite. Și când mi-am dat seama întorcându-mi capul, Mărgeluș rămăsese la o distanță considerabilă. Stătui locului, examinându-mi pantofii stâlciți. Primesc primul salariu, îmi zisei, și-mi cumpăr două perechi – de vară și de toamnă. Mai mersei vreo douăzeci de pași, mă încredințai că mă vede și o cotii la dreapta, pe un drumeag nepietruit și după două case mă oprii. Mă sprijinii de porțița de fier. Mărgeluș apăru de după colț, mă văzu, se apropie, mă privi oarecum împrăștiat:

- Intru, numai dacă-mi promiți că te vei comporta cuviincios...
- Jur că nu te ating cu un deget...fără consimțământul tău.
- E-n regulă. Să intrăm.

Descuiai prima ușă, o împinsei pe-a doua și intrarăm direct în odaia mea: un pat lat, din scânduri, meșterit de bărbatul lui tanti Mașa, pe când încă nu dovedise să se facă alcoolic, o masă, două taburete tot de proveniența patului, un cuier sferic de metal, de care atârnav un costum cafeniu, câteva cămăși, iar dinspre perete – un impermeabil și un palton de toamnă. Fata examinează amuzantă această avere, după care zise:

– Cu asemenea zestre te poți însura liber. Și râse scurt, senin, copilărește.

Îmi plăcu ce și cum spuse. De după un dulăpior scund, acoperit cu o perdea verde, scoasei o farfurioară cu salam gata tăiat felii, pâine, trei castraveți verzi, două pahare și o sticlă de *Roșu de Purcari*. Turnai în pahare, îi oferii taburetul:

– Mi-a părut o veșnicie de alaltăieri așteptându-te. Fii binevenită în foisorul meu de burlac care ți-a dus dorul ca și mine! Și văduvii paharul din trei înghițituri.

– Oho! exclamă Mărgeluș. Ești băutor tare! Și-și clăti gura, bând lichidul cu înghițituri de pisică. Vai, ce mult am mai băut! Prima oară mi se întâmplă...

– Nu ți-am turnat chiar plin. Mănâncă ceva.

Mărgeluș mușcă dintr-un castravete:

– Salam nu mănânc. Scuză. Și după ce ronțai: N-am reușit să iau dejunul... Zău că-s o proastă! Simt că amețesc groaznic... Pot să mă culc un pic?

Îi pusei perna sub cap, îi scoasei pantofiorii, simțind cum îmi tremură interiorul:

– Simte-te cât mai comod.

– Mulțumesc... Am cumpărat ziarul azi-dimineață de la chioșc. Ți-am citit materialul, corespondentule. M-am amuzat grozav! M-au înveselit, mai ales, rândurile unde vorbești despre pulpele Casandrei. Și râse sunător și înalt.

Atunci mă repezii nebun și-i astupai văpaia răsului cu gura-mi fierbinte, lacomă.

– Ce faci, nebunule? își retrase înăuntru buzele, împingându-mă cu mâinile. Mi le învinețești, mai rosti gâtuit, și-am să mă dau de gol...

– Față de feciorașul președintelui? rânjii eu, reușind să-i deschei blužița și să-i scot, smucit, sânii tari din strânsoarea sutienului, sărutându-i cu patimă dementă.

– Nu mi-i învineți, te rog... Și se zbatu sub mine cu disperarea unei osândite. Și când pornii s-o despoi, frângându-i coapsele: Sunt virgină – nu îndrăzni... Și după clipe moi, crezând că aiurește: Facem nunta peste două săptămâni... După ce mă culc cu el, vin la tine... Îți promit...

Brațele îi pieriră. Picioarele îi capitulară și ele, leșinate. Înnebunit, îmi scoasei pantalonii, alunecai nestingherit între cele două neprihăniri albe, încremenite și intrai în jertfă cu încrâncenare. Țipă, zvârcolindu-se slab, căzând dintr-o revenire din leșin, în altul. Ieșii

îngrozit din invazia roșie, fierbinte, smulsei de pe mine maioul și-i pusei tampon. Tremuram oribil. Îmi clănțăneau dinții. Înșfăcai carafa de pe masă și-o deșertai toată pe obrajii de omăt, pălmuindu-i. Apoi începu să-i fac respirație artificială, cum învățasem la orele de instruire militară fiind student. Își dezlipi genele mari și, în albasturul împietrit al ochilor, mă văzui așa de mic și umil, cum nu mi se întâmplase nici până, nici după aceea. Reînviata se ghemui, răsu-cindu-se, adunându-și strâns picioarele. Apoi, după o pauză-n care depusem efort să nu urlu, vorbi uscat:

– Mi-ar mai trebui ceva curat...

Înșfăcai cearșaful, despiciându-l în jumătate:

– Na...

Glasu-i ajungea până la urechile mele palid, tremurat:

– Voi mai avea nevoie de apă caldă... săpun și un lighean...

Scoasei de sub pat reșoul electric și-l pusei în priză. Îmi trasei pantalonii și fugii, împiedicându-mă, după apă. Revenii gâfâind, umplui jumătate de cratiță și-o pusei pe reșou. Apoi îi întinsei și cealaltă jumătate de cearșaf:

– După ce te speli, te ștergi cu asta...

– Ieși afară! Și înghețai de uimire auzindu-i glasul îngroșat și aspru. Vii când te-oi chema.

Ieșii. Mă așezai pe-o treaptă de piatră a scării, în fața ușii. Începură și mai tare să mă scuture frigurile. Mă ridicai, mă dusei la robinetul din curte, băgai capul sub vâna de apă și-l ținui așa, până când nu-ncepură să-mi vâjâie urechile. Revenii pe piatra scării mai potolit oarecum. Încet-încet, din ascuțit tot mai ascuțit, din fierbinte tot mai fierbinte, începu să se înnoade-n mine urzeala fricii. Ea se furișa, cangrenoasă, paralizantă, împietrindu-mi mușchii mâinilor și picioarelor, furnicându-mi șira spinării, înțepenindu-mi venele gâtului, apăsându-mi ceafa, sfredelindu-mi coșul pieptului. Trebuia să întreprind ceva. Mă sculai cu greu. Mă târâii cu picioarele-mi de vată până la portiță, o deschisei, zgâlțâind-o, mă

uitai în lungul străduței – țipenie. N-a leșinat oare iară? mă întrebai de-acum melancolic. Și simții, crispat, cum mă părăsește frica, văturele-valuri, acoperindu-mă melancolia. Acum șederea mea pe piatra scării era un lucru aproape normal. Nu-mi puteam imagina c-aș fi vrut să-mi doresc ceva deosebit în clipele acelea, că viața-mi ar fi putut avea și alte sensuri în afară de acelea pe care le avusese. Că ar fi avut șansa să ia altă turnură, cu surprize mai palpitate, mai încărcate de mister. Îmi simțeam corpul eliberat de greutate, cam moleșit, dar fără niciun fel de amenințări. Puteam chiar să mă ridic sprinten. Și chiar mi-am săltat șezutul, că piatra, adică betonul scării era prea rece pentru fundul meu de om plictisit. Și – să vezi minune, și să nu crezi! – când se deschise ușa-n spatele meu, nici nu tresării. Mă chema Mărgeluș? Nu mă chema, dar era semn că trebuie să intru. Și chiar intrai. Melancolia nu mă părăsise definitiv. Domnișoara, adică fosta domnișoară stătea pe marginea patului, de-acum îmbrăcată. Îi privii calm fața, ca obrazul unei prințese moarte, și-mi păru înfiorător de îmbătrânită și străină. Dar n-am avut când să meditez.

– Scoate ligheanul și aruncă apa... cât mai departe. Și după ce mă executai: Acum îmbracă-te – mergi cu mine la secția de miliție.

– Ce să facem la secția de miliție?

– Să mărturisești că m-ai violat.

– Cu consimțământul tău...

– Ești un ticălos. De-aceea n-ai să scapi de mine.

– Nu vreau să scap de tine! răspunsei vesel. Și mă uimii ca un șoarece strivit, dar înviat, de felul cum am spus-o: Vreau să-mi fii soție... Așa că... nu te considera nenorocită...

– Nu-mi pasă de mine – mi-ai nenorocit familia: mama, frații... Și după o pauză, în care nu mai putui să-i privesc ochii în care alunecă o ironie scuipată: Ce poți tu aduce în casa ceea a noastră? Patul, taburetele, cuierul... nu sunt ale tale. Aduci reșoul?

– Nu-i al meu nici reșoul...

– Hai că la nuntă renunț. La cununie – tot, că ne dau afară din serviciu dacă ne prind. Dar unde mă duci să-ți nasc copii – în odaia asta cu-o ușă dând în stradă?

– Închiriem altceva. Să-ți placă ție...

– Mulțumesc. Să mergem la miliție. Și se ridică.

O vedeam hotărâtă. Începui să tremur. Căzui în genunchi. Ea-și feri mâinile, să nu le pot săruta.

– Iartă-mă! Sunt într-adevăr un ticălos...

– Și un laș. Ridică-te, că mi-e scârbă... Și după o pauză, căzută-n gol trist de tot: E vina mea că... mi-ai aprins sufletul alaltăieri... Și că te-am crezut azi, nenorocita... Se ridică, își luă poșeta: Doamne, ce blestem! Să te desparti de... într-o odaie fără nicio fereastră?! Împinse ușa, îmi lovi mâna întinsă s-o sprijine, trecu pragul, dibui cu pantoful, ca o oarbă, scările, coborî și ieși pe porțița deschisă, pășind dreaptă ca o lumânare...

13

După ce duse tacâmurile la bucatărie, mutând masa amândoi la locul ei, Adela mi se puse pe genunchi, înlănțuindu-mi cu iedera mâinii ceafa:

– Aș fi curioasă să știu: și când lucreai hamal, aveai mândre?

Tresării urât.. Era unica perioadă, cea mai nenorocită din viața mea, de care nu povestisem nimănui nimic și pe care voiam s-o înmormântează în mlaștina memoriei, s-o înec iremediabil în negura ei, ca să nu mai iasă la lumină nicicând. Cinci luni și patru zile de umilință și disperare, după ce fusesem concediat de C. C., pentru că refuzasem categoric să compun două-trei catrene de proslăvire a mării revoluții socialiste din octombrie care se sărbătorea cu mare pompă la șapte noiembrie. Era un număr special al ziarului, ce trebuia să se tipărească în câteva culori și versurile mele trebuiau să apară pe prima pagină, sus, în colțul drept, cum îmi arătase secretarul redacției, bătrânul Nic.

Nic., care îndeplinea această funcție de la fondarea ziarului. Chemat de urgență la C. C., căutai să mă eschivez șmecherește:

– De ce vă trebuie, tov. redactor, versurile mele proaste, dacă le-a scris marele poet Bucov? Are mai multe dedicate marelui revoluționar și toate-s geniale!

C. C. mă privi verde și-n miezul ochilor:

– Tu nu-mi da mie sfaturi. Fă ce ți se spune. Apoi chemă mașina de serviciu și plecă numai el știa unde.

Eu alergai la biblioteca orașenească, găsii trei catrene înflăcărâte într-un volum al poetului-tribun și i le adusei lui Nic. Nic.

– Le-ai compus așa de repede? se miră bătrânul.

– Nu sunt ale mele. Le-a scris marele poet al revoluției, Em. Bucov.

– Bine, făcu mulțumit Nic. Nic. Și după ce le citi: Dar să știi: le-am mai publicat și-n alți ani. C.C. voia ceva inedit, de ce nu le scrii? E o mare cinste pentru tine că ți-a încredințat așa ceva.

Și Semion, colegul meu, șeful secției agricole, îmi spuse tot asta. Lucra în acest post de mai mulți ani. Și adăugase:

– Până acum C. C. le încredința câte-o dată numai evreicelor această onoare. Au să te invidieze de moarte... Îți dai și tu aere... Dacă nu poți, spune-i șefului că nu poți și...

Aș fi putut, probabil. Dar nu mă lăsa tata... După venirea lui N. Hrușciov în scaunul secretarului general, unicu-i frate ce i-l dase Dumnezeu se întorsese din pușcăria comunistă cu plămâni gauriți și i-a scuiptat vreo doi-trei ani, până l-au înmormântat fără preot lângă părinții lui, în cimitirul de lângă biserica încuiată de comuniștii satului. Fusesse pârât de vecinul său că înjurase regimul, pentru că-n 1947 soldații ruși cu lichelele satului îi măturaseră podul de porumb... Dar nu numai de fratele lui îmi vorbise tata pe patul de moarte, uscat galben: „Am tot amânat să-ți spunem, Sorine, că n-am vrut să știi...

Ai mai avut doi frățiori mai mari care au murit de foame din cauza lui Stalin – pusese accentul pe ultima silabă și i-am tot zis și eu așa marelui conducător mai mulți ani – toate nenorocirile, băiatule, ni se trag de la revoluția cea a lor din octombrie, blestemată să fie în vecii vecilor... Și după ce mă lăasă câteva clipe încremenit palid de vestea-trăsnet: Să te păzești, dragul tatei, să-i vorbești de rău pe ăștia de la putere și pe antihriștii de comuniști, că te-or nenoroci și pe tine...”

Atâta educație antirevoluționară și anticomunistă mi-a făcut tata, dar mi-a fost destulă ca să-mi arunc carnetul comsomolist pe foc, înspăimântând-o de moarte pe mama care fusese martoră. De refuzat nu avusesem curajul să refuz să intru în comsomol. Nici să inventez apoi, anunțând că mi-a fost furat din buzunar când am însoțit-o pe maică-mea la bazarul din Cernăuți. Am fost discutat la adunarea comsomolistă primară a clasei, apoi la cea generală a școlii, fiind probozit și admonestat pentru lipsă de vigilență, apoi mi s-a înmânat un carnet nou. Dar blestemul cu limbă de moarte al tatei a rămas înfipt dureros în creieru-mi involburat de adolescent și cu el, se vede, mă voi călători din astă lume...

A doua zi, C. C. veni la tipografie odată cu încolțirea zorilor să verifice numărul de sărbătoare. Citi versurile lui Bucov, răsuflă greu, apoi o trimise pe femeia de serviciu să mă cheme de urgență. Cum trecui pragul, C. C. mă privi ca pe-un papuc vechi, găurit de pensionar:

– Astăzi te prezinți cu colegii la paradă, iar de poimâine ești concediat. Din proprie inițiativă. Du-te și scrie cerere.

– Și dacă n-o scriu?

– Faci mult mai rău. Te concediez pentru refuzul de a executa obligațiunile de serviciu. Și cu înscrisul acesta în cartea de muncă n-au să te primească nici măturător de stradă. Îmi pare rău... Eu ți-am dorit până acum numai binele...

Mă executai. În fața acestor argumente, nu mai era nimic de făcut. Peste două zile, când mă prezentai cu cartea de muncă să-mi facă înscrisul, C. C. nu uită să-mi spună la despărțire:

– Pusesem mari speranțe în tine, băiatule... Dar, gândesc eu, asta are să-ți fie de bună învățătură.

Mișu mă petrecu abătut până în șosea:

– Îmi pare foarte rău de tine... Nu înțeleg de ce-ai făcut asta. Doar toată lumea știe: C. C. îți poate ierta multe prostii, dar numai nu să-i ieși din cuvânt. Ce-ai fi pățit de compuneai versurile acelea nenorocite? Doar ai zămislit o apoteoză pentru numărul de 1 Mai, nu?

– Aceea era altceva...

– Nu văd diferența.

– Ba da. Diferența e mare. Versurile pentru 1 Mai nu mi le-a interzis tata să le fac.

– Taică-tău e mort, nu? Și Mișu mă privi ca pe-o stafie.

– Am mai vorbit noi la Duminica Mare... Când m-am aplecat și i-am sărutat crucea de fier, rece, mi-a șoptit încă o dată tata: de la revoluția cea bolșevică ne vin toate nenorocirile...

– Îți mai arde de glume, Sorine? Și Mișu își roti ochii, strâmbându-se: Dacă te ții așa de bățos, treci pe la k.g.b.-iștii noștri și spune-le și lor chestia asta, că poate ei nu știi. Luminează-i! Și după ce-mi strânse mâna, se păli peste frunte: Eram să uit! Te prezinți, dacă dorești, firește, mâine-dimineață, pe la opt, la gară, știi tu, unde se descarcă vagoanele cu cărbuni, nisip, și întrebi de brigadierul Filip Corbu. E unchiul meu. Spune-i că te-am trimis eu, că i-am mai povestit de tine, și te angajează.

– Hamal?

– Sigur că. Unchiul nu-i editor de ziare. Sâmbetele, în nopțile spre duminică, am să-ți țin și eu tovărășie, că leafa asta de-abia ne ajunge de mâncare. Hai că ți-a prii – nu vezi ce musculatură de muiere ai?...

14 Adela își trecu drăgăstoasă pieptenul delicat al mâinii prin părul meu din creștet care se rărea în ultima vreme cu amenințări înfricoșătoare:

– Te mai rod regretele, că tovarășii noștri de idei n-au răspuns la apelul tău îmbrăcat în metafore arzătoare?

– Îți răspund la prima întrebare mai întâi: chiar n-am avut mândre în perioada ceea. M-au măcinat niște depresii... – dacă nu mă susținea Mișu, poate că mă spânzuram...

– Vai, ce dezolant! Ai fi fost tu în stare de așa ceva? Ți-ai dori tu o moarte așa stupidă?

– Transmite-i lui taică-tău că i-am rămas pururi dator.

– Lasă-l. Și așa e tare necăjit. Zice că frontiștii vor să-l dea afară din post... Tu, corespondent fălos la *Tribuna Scriitorilor*, ai putea să pui un cuvânt la centru, să-l lase-n pace...

– Categorie n-am s-o fac!

– Păcat. El te-a angajat după facultate, el te-a concediat și tot el te-a chemat și te-a angajat a doua oară...

– L-a rugat Mișu. E un foarte bun fotoreporter și se pricepe de minune la mașini. Datorită lui, rabla ceea e încă pe roate. Și C. C. îi plătește doar un salariu – cel de șofer. Ca Mișu nu-i nimeni atât de necesar redacției. Lui îi datorez revenirea mea în post.

– Frumoasă tiradă. Mă bucur că ții la prieteni. E adevărat, Mișu o fi intervenit pentru tine, dar... nu el l-a făcut pe tata atunci să te recheme...

– Aoleu! Nu cumva Primul? C. C. îmi spunea că-i plăceau mult materialele mele despre mecanizatori și... vaci cu pulpe mari. Să-l fi determinat Primul?

– Nu. L-am determinat eu.

Mă ridicai de pe canapea și mă așezai în fotoliu. Privii cu îngrijorare în fața femeii pe care o cunoșteam doar de câteva ore, dar care, ea pretinde, a jucat un rol determinant în viața mea. Acest înger păzitor, cu genunchii dezgoliți, de o rotunjime sculptată-n alb bronzat, mă privea oarecum distrată, cu un aer de copil cura-

jos ce-și înfruntă părintele care l-a prins cu șotia atunci când se aștepta cel mai puțin. Trebuia, nesimțitul de mine, să-i spun măcar un „mulțumesc”, poate chiar să-i sărut mâna cavaleriește. Dar eu, surprinsul, tăceam ca dobitocul, așteptând ceva. Așteptând ce? Explicații? La ele s-o fi gândit și femeia, pesemne, dar nu se grăbea să adauge nimic. Nu se simțea îndatorată s-o facă sau chiar nu avea nicio dorință pentru asta? Dar tăcerea noastră devenea tot mai in suportabilă pentru mine și tot mai jenantă, probabil, pentru dânsa. Cineva trebuia să spargă acea pauză mută în care doar privirile noastre se îndemneau s-o facă.

– Aștepți explicații?

– Nu.

– Minți. Le aștepți. Dar sunt cu totul de prisos pentru tine, dle Sorin Marcu! De ce vrei să mă terorizezi? Trebuie să-ți declar de două ori că eram îndrăgostită ca o nebună de tine încă de pe când eram în cl. a IX-a? Mama se uita la asta cu multă îngrijorare, iar tata... Tata îmi spunea că-mi taie picioarele dacă mă mai vede trecând pragul redacției. Nu mă speriau amenințările. Intram în biroul lui, îl îmbrățișam și, când rămâneam singuri, îl rugam să găsească vreun pretext să te cheme la el... Dar numai de două ori mi-a făcut hatârul, poate-ți amintești?

– Îmi aduc aminte, minții eu, ca să-i fac pe plac. În realitate însă, îmi aminteam foarte vag de o copilă ce răsfoia niște ziare de pe masa lui C. C., dar pe care la sigur n-o privisem în față.

– Ghinionul era că nu puteam să vin decât după prânz, când îmi terminam orele. Dar corespondentul Marcu la vremea asta colinda colhozurile în căutare de materiale... Când am auzit că ești concediat, m-a apucat groaza. Am plâns câteva zile rugându-l să te cheme înapoi. A intervenit și mama, dar nu l-am mai putut îndupleca. Atâta doar că mi-a promis că are să te reangajeze. Dar numai după vreo jumătate de an, când are să-ți vină mințile la cap. Voiam, nebuna, să te caut la gară și să-ți spun asta, ca să te încurajez, dar tata, prevăză-

tor și deștept cum e, – doar îi lucrează bine capul, nu? – m-a prevenit aspru: dacă o fac, Sorin Marcu nu mai trece pragul redacției... Și după o pauză, în care reîncepu să mă pieptene cu degetele-i moi: Nu vrei să spui nimic?

– Ce să-ți spun? Că mă simt băligat? Am avut un mare dezgust întotdeauna față de bărbații ajutoarați în carieră de nevestele sau gagicile lor...

– Ce vorbești?! Da' eu cred că te prefaci... Dar să lăsăm subiectul ăsta. Ai să te răzbuni pe unioniștii tăi în *Tribuna*...?

– De ce să mă răzbun?

– Că n-au venit azi să doneze sânge pentru revoluționarii suferinzi din România.

– Să-i ia dracul! Mi-e prea scârbă pentru ei, ca să-i mai dau la ziar. A fost ultima oară când le-am fost orator basarabenilor tăi neno...

– Nu sunt români ca și tine?

– Sunt. Dar nu mai vreau să le fac eu Unirea! Am să scriu de azi înainte numai despre problemele românilor din Bucovina. Cred c-ai fi auzit ce-au decis profesorii de limba moldovenească – să-i pupe moartea! – și directorii de școli din raionul Nouă Suliți, întruniți într-o adunare generală? Să rămână la alfabetul slavon! Da, da! Să rămână și-n continuare la alfabetul ocupaților!

– De ce-ar trebui să te revolți? După câte știi, românii de-acolo sunt basarabeni ca și noi. Ca și mine adică.

– Dar își zic bucovineni! Bucovineni își zic căcănarii!

– Voia lor. Dacă-i disprețuiești pe basarabeni, de ce trebuia să te căsătorești cu o basarabeancă?

– Nu-i disprețuiesc. Pentru că sunt creduli și lași ca și mine. Nu l-am aplaudat și eu, alături de dânsii, în Piața Marii Adunări Naționale, pe fostul secretar al p.c. al Moldovei, Mircel Lingură, convertit într-o noapte în democrat? Nu l-am votat și eu președinte de țară, ca mai apoi să aud că, speriat de emisarii Kremlinului, l-a eliberat pe rusul aventurier Smirnov – și câtă trudă au depus polițiștii noștri

să-l prindă și să-l aducă de la Kiev! – ca acesta să cheme apoi kazacii și alte scursuri criminale din Rusia și să declanșeze războiul la Nistru? Am scris despre asta, revoltându-mă, dar crezi că mi s-au publicat materialele? Da de unde! Avem și noi, frontistiții, cenzura noastră! Ne temem să nu-i șifonăm autoritatea președintelui. Ba poate crezi că eu am insistat să mi le publice? Am primit explicațiile de rigoare, ieșind din biroul redactorului-șef cu coada între picioare, înghițind noduri. Iar seara m-am îmbătat criță în garajul unui prieten, cântând împreună „Și-așa-mi vine câteodată să dau cu cuțitu-n piatră...”, am rămas noaptea să dorm pe-un divan în garajul lui și cu asta spiritul meu protestatar s-a chiflicit hrănindu-se în continuare cu subiecte nevinovate...

– Nu chiar nevinovate – n-o face pe modestul.

Și, răsucindu-se aprinsă, îmi absorbi buzele cu gura ei fierbinte și mă ținu așa până când simții că mă sufoc. În câteva clipe fu despuțiată, ajutându-mă febrilă să-mi recapăt și eu multimilenarul costum al lui Adam.

– Spune-mi că nu-ți mai amintești de dânsa, îmi șopti sacadat când o pătrunsei. Spune-mi că ți-e bine cu mine... Că nu ți-a fost cu nimeni, cu... Mărgeluș, cu amantele tale niciodată așa cum ți-e cu mine în clipele astea... Asigură-mă că nu vrei crâncen să evadezi din mine...cu niciun preț, că ești gata să ne pierdem pentru veșnicie amândoi... în această stare de beatitudine, pe care eu, of, n-am cunoscut-o până acum – îți jur! – și n-aș dori s-o cunosc vreodată fără tine, dragule... Spune-mi că nu-ți mai pasă de ea... și eu chiar mâine înaintez actele pentru divorț...

Ce dezamăgire! Auzind cuvântul, ultimul, învăpăiatu-mi pierdu brusc ritmul, paralizându-și vigoarea. Femeia, lovită de trăsnetul eșecului iminent, mă încolăci strâns cu picioarele. O rugai bosumflat să-mi dea drumul. Refuză. O sărutai pe buzele uscate, șoptindu-i că am nevoie... Ieșii din încolăcirea albă, transpirată și mă dusei la baie. Revenit:

– Nu mi s-a întâmplat până acum ca vreo femeie să-mi spună la prima întâlnire, la...prima partidă de sex că-i gata să divorțeze, ca să fie cu mine.

– Pentru că erau toate niște târfe banale! Pentru că nu te-a iubit niciuna! Ca mine... Din prima clipă când te-au văzut ochii mei... Și, după ce deschise larg fereastra, aprinzându-mi, goală, flacăra ochilor cu popoul ei de o rotunjime brâncușiană: Mai bine renunțam la tine atunci, când au refuzat să te primească în partid și... am zăcut trei zile în pat ca o moartă... Ah, ce copilă proastă am mai fost!...

15 Acum, în afară de amăreală, nu simt nimic. Atunci însă a fost pentru mine o tragedie oribilă.

Trecând prin dureroase îndoieli, prin numeroase discuții aprinse, violente cu Mărgeluș – dânsa saluta intrarea mea în partid, considerând că e unica soluție pentru a-mi face carieră jurnalistică și a ieși din mizeria materială – intrai cu o foaie albă la Nic. Nic, secretarul organizației primare, și-l rugai să-mi spună cum să ticluiesc cererea.

– În sfârșit! se bucură bătrânul. Ar fi fost mare păcat ca un băiat talentat ca tine să-și rateze cariera rămânând în afara partidului nostru.

– Și dacă nu trec de comisia de partid? Membrii ei sunt toți veterani de război, în stare să-i înghită de vii pe frații noștri de dincolo... Au să-l voteze ei pe unul ca mine, român în pașaport?

– Ce vină ai tu că taică-tău a fost român? Las' că vorbește Chirilovici cu Primul și n-au să îndrăznească moșnegii ceia să meargă împotriva capului raionului. Și, după ce-mi pusei semnătura: Apucă-te, Sorine, și învață serios lucrările cele mai importante ale lui Lenin – deși toate-s importante – să mai cunoști tezele esențiale din *Capitalul*, că, am auzit eu, membrii comisiei au obiceiul să pună întrebări din această lucrare, materialele ultimelor congrese ale partidului... Și, zâmbindu-mi blajin, cu o jumătate de gură: Să nu crezi tu că bătrânii sunt mari experți în materie... Important e să nu taci.

Nic. Nic. terminase războiul cu mai multe ordine și medalii, pe lângă clasele primare românești de până la 1940, mai urmasse la sovietici școala serală. Ca și C. C., tânăr comunist purtând încă *ghimnastiorcă* de fost infanterist, a fost trimis la școala superioară de partid într-unul din orașele Rusiei. S-a întors în orașelul lui natal și capii partidului din raion l-au și numit în funcția de secretar al redacției ziarului raional de care, considera propaganda stalinistă, moldovenii aveau nevoie mai abilitat ca de pâinea cea de toate zilele. Din lipsă de cadre, Nic. Nic. a îndeplinit câțiva ani și funcția de redactor, cu toate că nivelul său de cărturărie nu i se potrivea nici pe departe pentru asta. Așa că Nic. Nic. era tratat în redacție cu un respect sporit, cu atât mai mult că funcția obștească de secretar al organizației primare de partid îl obliga și pe C. C. să se consulte cu dânsul. În orice probleme, dar, mai ales, în cele de angajare și de concediere a cadrelor. În mod formal, era întrebă și președintele sindicatelor, dar omul spre care-și apleca urechea redactorul era acest bărbat uscățiv și ursuz, ieșit dintr-o ucraineană și un moldovean, devotat cu trup și suflet ideilor aduse în țevile tancurilor cu stelute roșii. Se zvonea că pe mine C. C. mă concediasse pripit, în lipsa-i (peste Nic. Nic. se năpustise o gripă și se retrase acasă în așternut) și redactorul, imediat după marea sărbătoare a lui octombrie, a fost chemat în fața biroului de partid să dea explicații. Nu cred că acea ședință a fost convocată numai în legătură cu problema mea, dar cert e că decizia de a mă reangaja după aceea a fost influențată și de cuvântul lui Nic. Nic., care nutrea față de mine o nedisimulată simpatie. Pentru că în prima zi a revenirii mele în redacție, secretarul m-a chemat în biroul lui mic, mi-a strâns călduros mâna, zicându-mi părintește:

– Să nu mai faci de-acestea, băiatule, te rog eu. Că ai putea să nimeriști în situații mult mai complicate – nu peste tot se va găsi un Nic. Nic., cum îmi spuneți voi, să pună umărul...

În afară de mine și de Mișu, atunci nimeni nu bănuia de unde mai vine acea simpatie față de persoana mea. Dar nici nu știu dacă

la mijloc era șipul acela de-un litru de țuică de prune pe care i-l aduceam de fiecare dată lui Nic. Nic. când mă întorceam din Bucovina. Avea secretarul o slăbiciune aparte față de țuica din prunele din Țara Fagilor, cu toate că tata mai punea și sfeclă de zahăr mărunțită în fiertura ceea, pentru că ce putea ieși numai din goldanele, cum se numesc pe la noi, prunului acela bătrân din spatele casei bătrânești? C-ar fi mare greșeală de-aș spune că numai Nic. Nic. punea mare preț pe țuica ceea limpede ca lacrima pe care tata o fierbea de două ori și în care mai adăuga la fierbere și secărică, așa, mi se pare, îi zicea el, o plantă ce crește în Pădurea Buhăieșilor, ce-i dădea licorii un gust deosebit de plăcut. De-aceea plecările mele în Bucovina erau deosebit de priincioase nu numai pentru mine, dar și pentru colegii mei de condei, cum se spunea pe atunci. De obicei, a doua zi după sosire, intram ca un securist la Nic. Nic. în birou, când omul ieșea pentru câteva minute să-și fumeze *Leana*, îi băgam în sertarul mesei sticla ceea albă de monopol și ieșeam foarte mândru, ca și cum aș fi săvârșit o mare faptă de binefacere.

Revenit în birou, diavolul de Rogoz, cărui nu-i scăpa gestul meu „caritabil”, întorcea cheia în broască, scotea din unicul sertar al biroului nostru comun bucata de salam *Doktorskaia* și cele câteva felii de pâine, învelite în scumpul nostru ziar, zicând scurt:

– Acum toarnă.

– Poate amânăm pentru mai în diseară, Mișule, căutam să-i curm avântul. Nu avem de terminat reportajul despre reparația tehnicii agricole pentru lucrările de primăvară?

– Luăm câte-o sută și ne apucăm. Oricum, pelicula o dezvolt pe mâine-dimineață...

– Dar dacă redactorul te trimite cu mașina după materiale?

– N-are cum, zâmbi într-un dinte Rogoz. I-am spus de-acum că a ieșit din funcție starterul... După prima sută de grame:

– Pe Semion nu-l chemăm, Sorine?

– E slab căcănarul. Se îmbată repede, nu știi?

– Știu. Și mai are obiceiul să-și vâre mâna sub fusta Dașei – dă-l în mă-sa.

– Dactilografa? Mai vrea baba?

– Tu nu știi? E încă fată mare rusoaica. Locuiește singură și Semion o... peste o seară. Mi-a spus că l-a învățat vreo douăzeci de poziții noi. A fost sanitară pe front – ce vrei? Și ca să mă intrige mai mult: Toarnă și-am să-ți mai spun ceva...

Mișu goli licoarea dintr-o înghițitură, rumegând filozofic salamul, dar nu se grăbea cu alte dezvoltări.

– Ce-mi mai spui?

– Numai dacă-mi promiți că ești mormânt...

– Mă superi. De când avem noi secrete?

– Alaltăieri-seara, pe la nouă, m-a luat și pe mine...

– Ei și?

– Și am făcut sex în grup.

– Dumnezeu! D-apoi are sub șaptezeci, măi! Cum ai putut să te spurci?

– Vezi? Mai bine nu-ți spuneam... Și Mișu își mai turnă singur jumătate de pahar, îl dădu peste cap, după care zise: Baba ne-a rugat aproape cu lacrimi în ochi să te luăm și pe tine. Poate ne ducem în seara asta... și-o facem în patru? Și văzându-mă că-l privesc ca pe un ciorap aruncat: Mi-a fost rușine și mie să mă culc cu Nadia mea în noaptea ceea, prefăcându-mă beat criță... Dar crede-mă: baba ne-a făcut o plăcere nebună la amândoi! Și după o pauză, mai vesel: Hai, nu te mai codi atâta, că nu te obligă nimeni s-o... Semion ți-o dezbracă și dacă n-are să-ți vină... ne lași pe noi. Ai să mănânci colțunași cu carne de cei rusești, ai să bei o votcă cu noi și pleci. Merg să-i spun lui Semion să anunțe baba. Și ieși.

Dar nu despre această aventură scârboasă voiam acum să povestesc. Începusem să vă spun despre cealaltă, tragică, – aventura intrării sau, mai bine zis, neintrării mele în partid.

Mă prezint eu, vasăzică, în dimineața cea de marți îmbăiat, în unicul costum de gală, la cravată, urc la primul etaj al comitetului raional de partid și mă alătur la grupul de vreo zece bărbați și femei – toți, pesemne, veniseră de la țară, se putea determina după îmbrăcăminte și fețele lor puternic bronzate. Stam, nenorociții, la ușa dată cu lac proaspăt a încăperii, așteptând să ne ia-n gheare moșnegii-veterani, membri ai comisiei de partid. După vreun sfert de oră, ușa se întredeschise și un glas bariton, răgușit îmi anunță numele. Tresării, dat cu var și mușcat de viperă. Toată greutatea corpului îmi alunecă în tălpi. Pășii aiurit pragul, împiedicându-mă, mă oprii cu ușa-n spate. Membrii comisiei, șase la număr, stăteau, momâi solemne, după o masă lungă, în stânga peretelui. Bărbatul cu tot vestonul încărcat de ordine și medalii îmi făcu semn să mă așez. Mă executai rapid. Tot dialogul s-a produs în limba marelui conducător al proletariatului rus.

– Ai absolvit facultatea aproape cu mențiune, tinere, făcu președintele cât se poate de pașnic. Și la *Istoria p. c. u. s.* ai nota maximă? Dădui din cap afirmativ. Poate ne spui și nouă tezele principale ale lucrării lui Vladimir Ilici, *Statul și Revoluția*?

Răspunsei fără ezitare. Moșnegii făcură un schimb de priviri, mulțumiți.

– Și ai putea găsi unele tangențe între această genială lucrare și *Programul constructorului comunismului*? mă împunse cu ochii-i migdalați un moșnegel cu mustăcioară?

Răspunsei fără să clipesc din ochi.

Urmară alte trei întrebări din lucrările cele mai cunoscute ale lui Lenin și *Capitalul*, răspunsuri ce le aveam în conspectele mele de student pe care le tocisem temeinic acum patru-cinci ani și-n ultima

săptămână le mursecasem ca un descreierat. Și când mă pregăteam să părăsesc arena de luptă, președintele pleșcat al comisiei, cu ochii nfiți în autobiografia mea:

– Scrii aici că ai un frate în România... Cum a evadat el într-o țară străină?

– N-a evadat, băiguii eu, luat prin surprindere. A rămas în țara lui... Învăța la liceu...

Toți cei doisprezece ochi se holbară cu veninoasă uimire la mine, gata să mă străpungă.

Și după o pauză roșie, ca para drapelului uniunii sovietice, președintele rosti scurt:

– Ești liber.

Eu însă nu-mi ridicam fundul de pe scaun. Continuam să privesc prostește mutrele scofâlcite ale celor șase bătrânei care începură să se foiască în scaunele lor. Pleșul președintelui se înalță de două șchioape, bătrânul ieși de după masă, se apropie de mine. Eu mă ridicai, trezit parcă din toropeală, și mă îndreptai în direcția care mi-o indica mâna lui tremurândă. În coridor, se apropiară de mine, îmbujorate, două femei corpolente:

– Cum a fost? mă întrebă una, înșfăcându-mă cu mâna-i aspră.

– Ai reușit? se interesă alta, împungându-mă cu burta-i moale.

– Lăsați-l, rosti un bărbat cu fața buhăită și roșie. Nu vedeți că-i aiurit cu totul?

Și atunci zvâcni în mine o strună gata să plesnească. Era orgoliul bucovineanului Sorin Marcu, care în cinci ani de facultate nu numai că nu avusese la activ vreo restanță, nici nu se numărase printre to-cilarii de soiul lui Trăsnea, ci era tratat cu respectul convenit de către majoritatea profesorilor pentru discernământu-i în gândire, corectitudinea-i în vorbire și, nu în ultimul rând, pentru responsabilitatea și seriozitatea cu care lucra asupra surselor obligatorii recomandate, ba și celor suplimentare. Mai târziu doar am înțeles inutilitatea, aiu-

reala efortului meu, regretând mult că n-am avut luciditatea unor colegi de-ai mei care își canalizau energia doar spre asimilarea disciplinelor de specialitate...

– Cum să nu reușesc – se poate?

– Tabârța Georgeta! răsună autoritar același glas de după ușă.

– Văileu! se îngălbeni toată grăsană care-și săltă burta dinspre mine, aranjându-și tremurând fusta. Apoi își îndreptă încrunțată umerii și pași spre ușă, legănându-și masiv coapsele.

Cealaltă grăsană, venită tot de la țară, continuă să mă țină strâns de mână, privind sfidătoare la suratele ei, încremenite-n frică.

– S-o așteptăm pe Getuța. Secretarul nostru ne-a încredințat că are să ne întrebe doar care ni-i angajamentul nostru să mulgem de la fiecare vacă furajată – atât. De-aceea și ne-am hotărât noi la așa ceva.

– Sunteți mulgătoare?

– Vacile noastre sunt în grajduri diferite, dar iese că suntem colege. Ea, Getuța, s-a pus în capul meu: „Hai, Ileană, să intrăm în partidul lor, zice, cât mai suntem tinere. Că ne-or trimite în fiecare an la sanatoriu, zice, ba, poate, la alegerile viitoare, și deputate ne-or alege – nu știi de unde sare iepurele... Tu ce crezi?

– Eu cred că aveți șanse.

– Tu ești învățător ori ce?

– Nu. Sunt ziarist.

– La gazetă, cum ar fi?

– Întocmai.

– La pârlita asta de gazetă raională?

– De ce-i zici pârlită?

– Dacă numai minciuni poți găsi într-însa.

– ?

– Mai anțărț, tot gazeta asta a voastră scria despre o mulgătoare bețivă de la ferma noastră că mulge zilnic de la fiecare vacă din gru-

pa ei câte 25 de litri de lapte. Să crapi de răs nu alta! Pe când sărmana Greta, că-i cumnata *buhalterului* (contabilului) nostru, avea în grupa ei atunci vreo zece vaci sterpe.

Ușa se deschise violent și apărură Getuța, toată înflorită-n roșu-aprins:

– Să nu te temi, Ileană, că-i așa cum ne-a spus secretarul!

– Despre ce te-a întrebat?

– Despre vacile mele, despre ce trebuia să mă întrebe? Și, țuguindu-și buzele-n urechea Ilenei: Le-am cârpit-o că le mulg cu aparatul... Așa să le spui și tu...

– Streașina Elena! se auzi iar baritonul.

– Să nu te pierzi, fa! își îmbărbătă colega grășana Getuța, împingând-o din spate.

În drum spre redacție, aveam senzația ticăloasă că-mi alunecă mereu în jos pantalonii. Soarele-mi sforăia-n moalele capului, pantoful, stângul, îmi clămpănea la călcâi, cravata, ca ștreangul, îmi strângea beregata. O scoasei smucit și-o băgai în buzunarul hainei. În dreptul bufetului de la *Ceainăia*, simții că mi se usucă gura. Intrai, aruncându-mi haina pe-un scaun. La masa de lângă geam, Semion cu Mișu ciocneau halbele de bere. Îmi făcură din mâini să mă apropii. Pe scaunul cu pardoseala ruptă pe care mi-l împinse Semion cu piciorul se alinta o coadă de scrumbie.

– Ia altul de la masa vecină, mă sfătui Mișu.

Trasei scaunul liber de la masa de-alături, dar un tip păros, cu mustața pleoștită, îl prinse de-un picior:

– *Zaneat, bleaghi! (Ocupat, sula mea!)*

Chelnerul Cristi, dacă-i băiatul nostru, se apropie în grabă cu o halbă din care se prelingea spuma. Îi mulțumii și mă dădui lângă geamul deschis:

– Lasă, băieți. O beau aici, că-i mai răcoare. Îmi aruncaii privirea

înafară – un tip rotofei se ușura pe peretele de sub geamul meu.
Huăă, spurcăciune!

Tot Cristi veni să salveze situația, aducându-mi un taburet cu piciorușe hrintuite:

– E cam slăbuț, dar vă ține, și se îndepărtă.

– Spune cum a fost, mă îndemnă Mișu. Mă lăudai cât se poate de modest că le-am răspuns la toate întrebările și am convingerea că am răspuns corect.

– Nu se uită ei numai la asta, făcu Semion și-n vocea lui intuiii băloșindu-se invidia.

Era și firesc: având un stagiul de vreo zece ani de șef de secție și facultatea terminată la „fără știință”, cum numeam noi secția cu frecvență redusă, Semion năzuia de mai multă vreme la postul ce urma să-l ocup eu. Nu-i purtam pică, ba, din contra, aflând asta chiar din gura lui C. C., trăiam un mic sentiment de culpabilitate. Spusei:

– Cred că ai dreptate.

– Are dreptate pe naiba! interveni oarecum supărat Rogoz. Și, răsucindu-se spre Semion: Te încrâncenezi ca o muiere degeaba: n-ai tu nici pe departe cunoștințele și abilitățile lui stilistice. Eu, în locul tău, l-aș pupa-n fund pe C. C. de câteva ori pe zi, să mă țină-n postul ce-l ai până la pensie.

– Pupă-l, cine te oprește? făcu morocănos Semion. Eu, dac-aș fi râvnit la postul de locțiitor la dublare, îl ocupam până la venirea lui Sorin...

– Haaai, lasă-mă! Și Roza Moiseevna e mai tare în stilistica română decât tine.

– În cea română, nu în stilistica moldovenească, protestă Semion. Mișu își privi colegul ca pe-o sculă ruginită:

– Măi Semion, măi, tu chiar ești prost ori te prefaci?

– Se prefacă un pic – lasă-l, îl rugai pe Mișu.

Ciocnirăm halbele, le băurăm așa, fără gustare. Îl chemai pe Cristi și-i comandai încă trei halbe și o scrumbie. Dar reușii să deșert halba doar pe jumătate, că apăru ca din pământ lângă scaunul meu tanti Zoe, femeia noastră de serviciu:

– Sunteți chemat de redactor. Urgent.

– De unde știe că-s aici?

– Din geamul lui se vede ca-n palmă cine intră în *Ceainaiia*. E foarte supărat, grăbiți-vă.

– Cum vă place, fraților, că măcar în ziua asta stelară C. C. nu-mi dă pace?

– Ți-a scris, probabil, ordinul de avansare, făcu, zâmbind acru, Semion.

– Cred că are vreun semnal de la comitetul raional, își dădu cu părerea și Mișu. Și nu cred că-i bun, de-i mâniat șeful. Nu te da nici tu prea aproape de el, să-i miroase a bere...

– Vezi cum faci, șefule, mă preveni cât se poate de serios Semion, dar, cum răsare luna, ne întâlnim tot aici, c-am anunțat-o pe babă să ne aștepte cu colțunași, că ne ducem...

Abia m-am reținut să-l trimit pe Semion la origini. De aventuri îmi ardea mie atunci? Când urcam scările, mă ciocnii cu Clava piept în piept. Mă îmbrățișă zănatică, dându-mi un pupic-fulger pe gură.

– Ce faci, dragă? Vrei să ne vadă cineva?

– Scuză. Sunt nebună. Și-n ureche, cu curenți fierbinți: Am copilul tău sub inimă... Turb de fericire...

Privii înspăimântat în jur – nu ne-a văzut, nu a auzit-o nimeni?

– Milițianul tău știe? o întrebai numai cu buzele.

– D-apoi cum?! Și el turbă de fericire!

Coardele vocale mi se sufocau în muțenie. Transpiram brumat. Femeia simțea negreșit c-am alunecat într-o înfiorătoare derută:

– Îți mulțumesc, Sorine... De când i-am spus că...va avea un copil, bărbatu-meu bea mult mai puțin. Și nici curvă nu-mi mai spu-

ne... La cămin să nu mă mai cauți. Sunt fericită că te văd intrând sau ieșind din redacție – mi-e destul... Și coborî sprintenă scările.

Bat în ușă. Intru. C. C. nu-mi face semn să stau. Mă înfruntă spânește cu privirea:

– De ce trebuia, pros... nesocotitele, să le răspunzi așa?

– Sunt sigur că răspunsurile mi-au fost corecte.

– Corecte? Nu la lucrările clasicilor marxism-leninismului mă refer, măi omule! Și-și aprinse smucit o țigară, gest ce nu-l observasem până atunci la redactorul meu, pentru că-și fuma țigările împreună cu toți, în locurile speciale: În țara cui a rămas, zici, fratele tău mai mare? În țara lui, România?! Tu măcar îți dai seama ce prostie ți-a ieșit din gură? Dacă nu-l rog eu pe Primul să intervină, nu-ți rămâne decât să-ți iei nevasta și să pleci în satul acela al tău din Bucovina, să cultivi cu ai tăi... barabule! Așa le spuneți voi cartofilor, nu?

– Așa le spunem.

– Cum crezi tu: k.g.b.-iștii ăștia ai noștri de pe loc nu te-au luat până acum la ochi? Ei, dacă ai avut noroc să-ți întocmească dosarul, apoi azi ți-au mai anexat o filă. Felicitări! Nu degeaba ți-ai îmbrăcat costumul de mire...

– Deci... m-au picat?

– Nu. Te-au înaintat la ordinul *Gloria prostiei!* Și după o pauză, ceva mai potolit: M-au sunat acum un sfert de oră... Am rugat să mă primească Primul. Și se uită la ceasu-i *Pobeda*: Trebuie să ies. Mă aștepti în biroul tău până vin. Și ieși, pășind mai crăcănât ca-n alte dați.

Ieșii și eu după C. C.. Cu coada între picioare.

16 – Nu cunoșteam detaliile astea, zise cu o voioșie îngâdurată Adela. Chiar te rog să povestești cum a fost...

Primul refuză categoric să intervină pe lângă comisia de partid ca să-și revadă decizia în privința mea. Ba mai mult: îi ținu redactorului o notiță stufoasă de morală, că nu dă dovadă de destulă înțelepciune și precauție la alegerea cadrelor. C. C. se simți ofensat, pentru că fusese

mai mulți ani colegi de birou cu Primul, atunci, la început de carieră, când sosiseră ambii de pe băncile școlii superioare de partid. De-aceea îi replică aceluia că lucrul la ziar nu se potrivește cu cel de la fabrica de zahăr sau din colhozuri – aici contează talentul. Și tipii înzestrați de la natură cu harul scrisului sunt oameni cu stranietăți, cu nazuri și de-aceea trebuie să fim mai îngăduitori cu ei. Nu e omenește, nici partinic să-i tratăm ca pe toată lumea. La care Primul se simți și el lezat în amorul propriu: cum vine asta? C. C., un redactor pârlit de ziar raional, să-l învețe pe el, Primul secretar al raionului, ce atitudine să ia față de un corespondenț de ziar? Chiar dacă acesta e înzestrat cu oarecare har! A citit el câteva materiale ale acestuia despre mecanizatori și mulgătoare – sunt scrise cu pricepere, cu multă simțire, e adevărat, dar lui, redactorului cu experiență și un bogat stagiul de partid, unde i-a fost mintea când a angajat un tip dubios din Bucovina? El trebuia să știe că inșii din părțile acelea sunt români, de ce nu s-a uitat în pașaportul lui, să știe pe cine ia în redacție? Și încă vine cu propunerea să-l mai facă locțiitorul său! C. C. nu știa că pentru asta trebuie să ai carnet de partid? Știa! Bine au făcut cei din comisie că l-au picat! Auzi tu? Fratele lui n-a evadat în țară străină în 1944, când nemții și aliații lor, românii, se retrăgeau, fugind de le sforăiau călcâiele, – el, frate-său, vezi bine, pentru că se găsea în țara lui, a rămas în România! Că-i țara lui! Trebuie să ai mult tupeu să spui așa ceva! De ce și corespondenț al acestuia al lui n-a plecat în mă-sa, peste Prut, să-și facă studiile, dar a preferat să vină la Chișinău să și le facă? La care C. C. o lăsa un pic mai moale: parcă noi, dragă, n-am fost în anii lui? S-a pierdut și el cu firea, că era speriat, am trecut și noi prin asta... În sfârșit, după ce s-a mai plimbat cu mâinile la spate încoace și-ncolo, Primul și-a pus mâna consolatoare pe umărul fostului coleg de birou:

– Nu i-a fi nimic – las' să mai aștepte cu intrarea în partid românul. Pune-l la muncă – să scrie, să mai corecteze traducerile din rusește, că bătrânelul acela, îmi spuneai, nu le traduce nici în moldovenește, nici în evreiește...

– Așa e, aprobă C. C.. De când l-am pus pe Marcu acesta să redacteze traducerile, ziarul moldovenesc arată stilistic și gramatical destul de agreabil – mi-au spus-o și băieții de la Chișinău...

– Foarte bine! Lasă-l să robotească! Dacă mai pretinde încă și la o locuință.

– Așa i-am promis când l-am ademenit încoace. Altfel, l-ar fi luat cei de la *Tinerimea Moldovei* din capitală, că băiatul publica de câțiva ani acolo versuri, mici eseuri...

– Cu locuințe îi asigurăm mai întâi pe familiști – să mai aștepte.

– Păi, e însurat băiatul. Cu fata deputatei noastre în Sovietul Suprem din Dușmani...

– Aglaia Proțap?

– Întocmai.

– De ce nu mi-ai spus?

– Credeam c-ai auzit. A vuit tot raionul atunci...

– El i-a suflat mireasa feciorului președintelui Scarlat?! Și Primul a izbucnit într-un râs de zile mari, încât C. C., cât era el de indispus, începu să râdă și dânsul într-un dinte. Și Primul îl lovi cu laba conducătoare peste umăr: Îl mai lași pe bucovinean să fiarbă vreo săptămână și-n ajunul ședinței viitoare de birou – au mai rămas... opt zile, nu? – îi spui să vină că-l primesc.

– Îl primești?!

– De ce te miri așa? Boșorogiiăștia de moșnegi au să-mi dicteze mie pe cine să-l fac comunist, și pe cine nu? M-am distrat de minune când am auzit că – în ziua nunții! – i-au suflat nora ticălosului celui de Scarlat care trimite-n fiecare an poclon vagoane întregi de mere la Moscova – cea mai bună livadă din raion e livada lui! – fără să mă întrebe și pe mine măcar așa, de formă! Bine, cu asta, să zicem, mă mai împac eu, dar și-a susținut teza de *kandidat nauk* în economie înaintea mea! Tot trimițând cu vagoanele și autocamioanele daruri ale Moldovei în capitala uniunii din livada și via colhozului! Zici că

bucovineanul i-a fluierat viitoarea noră? Bravo flăcău! Trebuie să fie frumoasă fata cea a deputatei, nu?

– Tare frumoasă.

– Are gusturi banditul! Să-i spui să se prezinte numaidecât la ședința biroului, dar, cum am spus, lasă-l, mai întâi, să se mai frământe, ca să știe altă dată care-i țara lui de origine și-a lui frate-său. Și strânse mâna cu căldură lui C. C., conducându-l până la ușă.

Ar fi fost destul de complicat să afirmi de când redactorul ziarului raional nu ieșise din biroul lui Primu atât de drept cu picioarele lui strâmbe. Cam de fiecare dată, în toți acești ani de când e în această funcție, a tot ieșit strâmb pe ușa lui, căci capul raionului avea marele dar să-ți găsească motive fel de fel, ca să-ți poată face săpuneală. Uneori motivele celea erau pe deplin întemeiate, alteori, mai puțin sau chiar defel, dar, oricum, C. C. suporta dureros acele lecții moralizatoare. Și asta pentru că lucrase instructori de partid amândoi într-un raion din sudul Moldovei, și în același birou, ce-i drept, în secții diferite – el în cea de propagandă și agitație, colegul, în cea organizatorică. Se întâmpla chiar să primească amândoi însărcinarea să-i controleze pe unii secretari de partid din colhozuri cum își fac datoria, în speță, ca organizatori ai muncii ideologice, apoi întocmind în comun așa-zisele rapoarte pentru ședințele raionale ale biroului de partid. Controalele se terminau în mod tradițional cu zaiafeturi bogate, cu frigărui, coniacuri scumpe și vin dintr-ales, pe care le organizau secretarii, de obicei, pe malurile iazului. Cât ardeau lemnele și se coceau frigăruii, secretarul în cauză avea grijă să ofere la toți câte-o undiță pe care le aruncau în apă, uitându-le, firește, la plecare, pentru că, bieți criță, cine-și mai amintea de ele? La aceste „bilanțuri” neoficiale cu care sfârșea activitatea de control, de obicei, pe parcursul unei săptămâni, își amintește cu emoție și cu regret C. C., erau aduse de către secretarul verificat domnișoare de meserie, a căror funcție, pe lângă cea de chelnerițe, era și una mai discretă – să răspundă la invitația instructorului raional de partid.

Cum? Să ia din mașină o plapumă și să-l urmeze într-o poieniță... Născându-l maica cu o demnitate bărbătească dureros de modestă, C. C. abandona cât se putea aventurile erotice, invocând, spre amuzamentul participanților la orgii, fidelitatea conjugală. Instructorul de la secția organizatorică însă primea cu toată tragerea de inimă aceste invitații, alegându-se de fiecare dată cu mulțumiri fierbinți și avansuri din partea „chelnerițelor”. Cert era că vigurosul său coleg își făcea treaba cu brio în poieniță, având, la sigur, și cu ce. Bietul meu redactor se împăcase din adolescență cu acel mic ghinion al destinului, mulțumindu-se cu unicul avantaj vizavi de colegii săi fustangii – de a nu încărungi de spaimă, cu presimțiri funeste, la ușa medicului-venerolog.

C. C. a crezut multă vreme în destinul omului. Auzise de nenumărate ori din gura mamei faimosul proverb: *Ce ți-e scris în frunte ți-e pus* și, până când nu ajunsese să știe că afirmarea omului în viață se datorează nu numai hazardului, le accepta pe toate cu o seninătate și o consolare țărănească, care-i oferă individului avantajul să nu-și pună întrebări ce-i provoacă insomniile. Astfel, când colegul său fusese chemat de urgență la c.c. al p. c. al Moldovei și trimis în postul de secretar al III-lea într-un raion nordic – aceasta era avansare bunicică – el fiind lăsat și în continuare responsabil în același raion pentru cele două sectoare ideologice – întrecerea socialistă și agitația ilustrativă, primi vestea cu o mică crispă de invidie, dar totuși cât se poate de calm. Ceva mai târziu avea să afle că norocosul său coleg de birou avea o rudă apropiată în eșaloanele superioare ale controlului de partid. De-aceia a doua avansare a aceluia, doar după vreo jumătate de an, la postul de prim-secretar în același comitet raional de partid n-a mai pus-o pe seama hazardului. Și încetul cu încetul, pentru C. C. acel proverb ce îndeamnă la fatalitate începuse să-și piardă din conotațiile încremenite tradiționale. Odată produsă această modificare în teoria destinului, C. C. n-a mai stat pe gânduri: auzind că-n raionul cu prici-

na postul de redactor îl suplinea un veteran al războiului ce avea prea puțin comun cu gazetăria – ca și dânsul de altfel – dar aducându-și aminte că-n adolescență a compus și el câteva poezii de dragoste, fiind înamorat de fiica profesoarei sale de literatură, i-a dat un telefon noului Prim, rugându-l să-i ofere o audiență. Fostul său coleg l-a primit cam ursuz, dar, aflându-i păsul, mai și amintindu-și de peripețiile lor bahico-amoroase de lângă câteva iazuri, l-a sunat chiar în prezența lui pe șeful sectorului de presă de la centru, anunțându-l că el, Primul, și-a găsit o candidatură foarte potrivită de redactor și-l confirmă în post chiar la următoarea ședință a biroului. Cel de la capătul firului părea să fi fost surprins neplăcut de informația lui Primu, pentru că porni să-i explice, pesemne, cum ar trebui să arate un redactor de ziar care promovează cu consecvență politica partidului. Proaspătul Prim, știindu-se stăpân deplin pe „moșia” sa, i-a replicat că-i pare rău pentru candidatura ceea a președintelui Uniunii Scriitorilor, reputatul erou al muncii socialiste, dar problema respectivă e coordonată de-acum cu ceilalți membri ai biroului și chiar nu-i nimic de făcut. După ce a pus receptorul, Primul și-a aprins o țigară, a deschis fereastra dinspre răsărit a biroului său unde puteai lesne întoarce o căruță bucovinească, după care spuse:

– Ai văzut cum mi-am pus obrazul pentru tine? Să încerci numai să mă dai de sminteală! Îl sun eu pe căcănarul acela de Jdanov (căcănarul era secretarul al treilea, cărui mă subordonam nemijlocit) să te elibereze mai repede. Așa că de luni să-mi fii la datorie.

Acum, pășind drept cu picioarele-i strâmbe pe strada centrală cu tei tineri pe din margini, frământa în mintea lui mai multe variante despre cum și ce să-i spună îndrăcitului celuia de corespondent al lui care e cu nervii, a văzut el, la pământ după ce-a aflat că l-au aruncat moșnegii peste... Sigur că a meritat! E numai din cauza prostiei lui, nu pune nimeni la îndoială, dar trebuie să dreagă cumva situația, că, smucit așa cum este, ar putea să-și bage-n torbe catrafusele și-atâta îl mai vezi! Dar el nu poate să-și permită să-i scape un băiat cu pregătirea și

darul lui, care, în ultimele șase numere ale ziarului moldovenesc, a făcut praf din traducerile tâmpite ale celor doi traducători proști. Nic. Nic., secretarul, l-a informat: absolut toate materialele le face negre, corectându-le stilistic, iar editorialul și informațiile de pe pagina întâi le traduce el din nou, direct la mașina de scris. Trebuie să-l păstreze cu orice preț, pentru că-n văgăuna asta de raion sunt repartizați cu de-a sila doar absolvenții care habar n-au unde trebuie pusă o virgulă. Din toți cei peste zece studenți ce și-au făcut practica în ultimii ani în redacția lui, numai unul, Spătaru, s-a dovedit a fi cărturar – l-a și angajat o revistă literară după absolvire – ceilalți se nimeriseră a fi niște zevzeci care nu puteau încropi o informație amărâtă.

Dar dacă judeci normal, tot el, donțuanul cu draci, cu aventura ceea a lui, l-a făcut pe Primu să-i ierte de-odată toate păcatele și să ia o decizie atât de neașteptată. Te mai pomenești că și locuință are să-i dea în blocul acela care așa și nu-l mai pot termina de doi ani. Într-adevăr, să te încumeți să-i suflă mireasa în toiul nunții unui fecior de președinte de colhoz milionar nu-i frunză verde. Și C. C., ridicând piciorul pe prima treaptă a scării, înțepeni ca o statuie de bronz în pantaloni scurți (așa-i purta și C.C. ca să-și ascundă și alt dezavantaj al destinului – despre celălalt, mai rușinos, știa mai bine nevastă-sa...): oare n-au furat-o cu mașina redacției?! Își amintește bine: Mișu-l rugase pentru duminica ceea să-i dea mașina ca să realizeze cu Sorin un reportaj de la o nuntă moldovenească cu vornicei călări... Iar luni a intrat plouat, cerându-și scuze: nunta s-a dovedit a fi una banală – nici pomină de vornicei pe cai împodobiți cu cordele...

17 După prima noastră întâlnire din odaia-mi de burlac de la tanti Mașa, întâlnire, îmi imaginez, puțin spus umilitoare pentru Mărgeluș, dar zdruncinătoare pentru mine, cu toate că nu era una de pionierat, am dus-o în regrete fulguitoare și frământări. După o noapte cu vise de coșmar, mă dusei la redac-

ție dis-de-dimineată, că urma să culeg două informații prin telefon pentru prima pagină a ziarului ce apărea a doua zi. Mișu veni și el peste câteva minute, că avea de dezvoltat pelicula cu forografiile făcute în ajun.

– Salve, donjuane! mă salută bine dispus. Dar, văzând că nu-i răspund ca de obicei, se apropie cu o mutră serioasă, atingându-mi obrazul cu barba-i țepoasă, în șoptă: Era virgină?

– Era, răspunsei gemut. Dar mă întrebi ultima oară despre ea, bine?

– Bine, se învoi Mișu. Și se retrase în laboratoru-i de vizavi de care ne despărțea doar coridorul.

Zootehnicianul-șef din colhozul *Drujba* (în românește e *Prietenia*, dar țin să păstrez versiunile rusești, or, majoritatea covârșitoare, în epoca brejnevistă, a denumirilor întreprinderilor, gospodăriilor agricole, așezămintelor și tuturilor străzilor din R.S.S. Moldovenească fuseseră, după „eliberarea” din 1940, rebotezate în limba coloniștilor), zic, zootehnicianul din acea gospodărie, cu care mă înțelesesem în ajun să fie la telefon ca să-mi furnizeze cele mai proaspete date din ramura vităritului, îmi comunică trist că-n ultimele săptămâni cantitatea medie de lapte muls de la fiecare vacă furajată a descrescut din cauza furajelor pe care sunt nevoiți să le reducă simțitor, ca să le ajungă până vor crește cele noi. Îl lăsa să-și termine vorba, după care îi lămurii că această informație urmează să fie publicată pe prima pagină a ziarului de mâine – înțelegi dumneata, pe prima pagină! – și că cifrele ce mi le furnizează sunt prea modeste. De-aceea îi propusei să le mărească el singur, în caz contrar, vom fi nevoiți s-o facem noi, pentru a nu compromite numele gospodăriei. E necesară o paranteză: în colhozul cu pricina intrau două sate mari – unul de moldoveni și altul, de lipoveni. Țăranii din ultimul, în afară că îngrijeau o livadă de meri, din care, la sfârșitul zilei, jumătate din roadă o cărau toamna acasă cu torbele, nu se lăsau duși nici în ruptul

capului la prășitul câmpurilor, cu atât mai mult, la cultivarea tutunului, ci din zori și până-n noapte se trudeau în serele de lângă casele lor arătoase, ducându-și pe calea aerului roșiile, castraveții timpurii în zonele friguroase ale Rusiei, mamă de origine, de unde buneii lor veniseră pe aceste locuri cu *cernoziom* bun de întins pe hrinca de pâine, cu băștinași ca nicăieri în lumea asta de ospitalieri, răbdători și înțelegători în așa măsură, ca nimic să nu-i descurajeze să lucreze pământurile colhozului în locul lor.

Îi atrăgeam atenția zootehnicianului că cifrele lui compromit numele faimos al gospodăriei, *Drujba*, pentru că acolo unde prietenia între popoare e la nivel, precum bine știe și dânsul, și roada la hectar e mai mare, și lapte se mulge mai mult – așa urma să scriu și-n informație. Zootehnicianul însă, un moldovean îndărătnic, admitea că așa și se cuvine să fie, dar el nu poate să-mi comunice alte cifre, pentru că și așa sunt exagerate („Mărește-le dumneata, dar, dacă ne va râde lumea, nu va fi vina mea...”).

Eu i-am urmat sfatul, dar când pusei informația pe masa redactorului, acela mă privi ca pe-un morcov împutiț:

– Numai câte zece litri de lapte?! Au înnebunit? Au cea mai bună fermă de lapte-marfă din raion! Cum să publicăm noi porcăria asta pe prima pagină? Și se înfipse în mine: tu n-ai putut să-l convingi să ridice cifra?

– Nu. Dar am mărit-o eu...

– Foarte bine! Dar, oricum, e puțin, foarte puțin. Las' că-l sun eu pe Mistrețov. Formă numărul: Alo! Alo! Colhozul *Drujba*? Redacția *Calea comunismului* vă deranjează. Da, da, redactorul. Mi-l puteți da pe președinte? Mulțumesc... Trecu imediat în limba lui Mistrețov: Tovarășul președinte? Bună dimineață! E nevoie de niște preci - zări, tov. Mistrețov. Iată, am aici, pe masă, niște cifre furnizate de zootehnicianul vostru: e adevărat că v-au scăzut mulsorile la ferma de lapte-marfă? Da... Așa-i, primăvara trebuie să mai facem economie de furaje... Dar tovarășul nu vrea să ridice indicii, ca să putem

și noi publica informația asta. Și-o publicăm pe prima pagină, tov. președinte... S-o modificăm cum ne convine nouă?... Mulțumim, tov. Mistrețov, pentru încredere. Apoi către mine: Acum ai înțeles care-i diferența între un rus care înțelege viața și-ți intră în situație și un moldovean cu draci?

Pusei informația pe masa lui Nic. Nic. și bătui în ușa atelierului lui Mișu cerându-i o țigară.

– Oho! se auzi de dinăuntru, ai reluat fumatul? Așteaptă un minut, că termin.

Întrarăm în birou, aprindem amândoi câte-o țigară și tăcem mai multă vreme.

– Trebuie să facem ceva să plecăm azi... la Dușmani.

– Înțeleg... Spune-i lui C. C. că vrei să scrii o schiță despre Nicolai Trandafir, mecanizatorul cela din Izvoare, erou al muncii socialiste, că trecem de-acolo dealul și ajungem în Dușmani. Numai că va trebui mai întâi să plecăm la școală, că după prânz poți să n-o mai prinzi...

Intrai la C. C.. El îmi ascultă cererea, „ciopлинд” una din paginile ziarului moldovenesc:

– Măi, parcă traduce în evreiește boșorogul ăsta de moșneag! Topica în ebraică e așa de anapoda?

– După câte știi, tov. redactor, materialele din această pagină le-a tradus pe toate Olița, observai eu.

– Olița! Mare brânză mai face și fetica asta! Mi-a băgat-o pe gât fostul meu șef de secție de la propagandă – zicea că a fost eminentă la nu știi ce școală de meserii, băga-l-aș în... Nouă ne-au mai lipsit aici croitorese și le-avem pe toate! Ce mai vrei și tu? se răsti la mine ceva mai pașnic. Și după ce-i lămurii încă o dată, fiind gata să renunț la idee: Pleacă, băiatule. Dar îți publicăm schița în numărul ce-l facem în câteva culori, pentru ziua eliberării Moldovei de sub ocupația româno-fascistă. Și schițând un zâmbet perfid: Știu că nu-ți convine deloc să-i zic și ocupație română, dar...istoria, cred că-i fi auzit tu, bucovineanule, o fac învingătorii...

Auzisem, firește. Dar n-am mai lungit vorba, grăbindu-mă să-i comunic lui Mișu că plecarea noastră s-a aranjat cât se poate de bine. Rămânea doar să telefonez la sovietul sătesc din Izvoare și să rog autoritățile să-mi faciliteze întâlnirea-mi cu eroul muncii în după-amiaza de azi.

Formai numărul și îmi răspunse chiar președintele de soviet.

– Trimit chiar acum femeia de serviciu să-l anunțe, dar dacă e plecat cu tractorul în câmp?

– Trebuie să-l găsiți neapărat. E ordinul Primului – să scriem un material despre eroul dumneavoastră pentru numărul de sărbătoare...

– Care sărbătoare? întrebă supărat președintele.

– Ziua eliberării Moldovei de sub ocupația germano-fascistă. Și-i vom mai face și o poză. Noi nu vă grăbim. Vom fi la dumneavoastră după prânz, poate chiar spre seară.

– Bine, bine, zise mai potolit capul sovietului. Dacă nu-i așa de urgent, îl găsim noi...

Jumătate de drum l-am făcut în tăcere. Dar cum cotirăm spre Dușmani, pe drumul prunduit, Mișu căută totuși să precizeze:

– Cât stăm la școală?

– Nu pot să știu... Pentru tine contează?

– Pentru amândoi contează. Că dacă ne întoarcem fără schița și fotografia eroului, C. C. ne castrează.

– Știi că-i porți frică...

– Mă insultă. Nu-i port frică. Alt prost să-i robească în două funcții pentru un singur salariu n-are chip să găsească el așa de repede. Dar dacă mă dă totuși afară, eu unde găsesc altă redacție în împuțitul ăsta de orașel?

– De ce numaidecât redacție?

– Mă Sorine, n-o fă pe prostul. Nu știi ce studii am? Cu opt clase terminate câine-câinește și cu o școală de șoferi ai mai întâlnit tu fotoreporteri pe la ziare? Taci, așa? Apoi eu, să știi, sunt foarte mân-

dru că lucrez cu alde voi cu facultate. Când plec la Godinești, președintele *sovietului* îmi întinde mâna, mă! Da' colegii mei de școală, sărmanii, îșiucid sănătatea la cules și uscat tutun, își putrezesc picioarele în cizme de cauciuc prin grajdurile fermelor...

– Ai mai învățat și de fotograf, nu?

– Ei, pe naiba! Mi-a plăcut mie de mic chestia asta. M-am dat pe lângă unul, tot Mihai, vecinul meu, care făcea poze pe la nunți și, cum am înțeles meșteșugul, am plâns vreo două zile ca să-mi cumpere tata un aparat *Smena*. Acum și el e tare mândru de mine. Și după o pauză: Tu ai, de fapt, dreptate: nu i-am ieșit niciodată din cuvânt lui C. C.. Când îl văd tare supărat, chiar mi-e frică... Ce, e rușine să-ți ascuți șeful și... chiar să-ți fie un pic frică?

Îi răspunsei că între subaltern și șef e normal să existe o relație de subordonare – altfel nici nu se poate. Cât privește frica... Și dacă am tăcut, Mișu mi-a ghicit singur gândul:

– Numai față de Cel de Sus trebuie s-o ai? Am înțeles. Ți-e frică și ție?

Rogoz mă puse la încurcătură. În copilărie îmi era. Mi se transmisese de la mama, firește, care mă lua cam peste o duminică și plecam cu autobuzul de cursă până la șoseaua centrală, după care trebuia să mergem pe jos vreo cinci kilometri până la Puieni-Bucovina, unde autoritățile comuniste nu reușiseră să închidă biserica. Îmi povestea că au vrut de câteva ori să-i pună lacăt și să deschidă acolo o școală pentru copii handicapați, dar, până la urmă, au deschis câteva clase de acest profil în clădirea școlii-internat din centrul raional, unde învățau, de regulă, copii orfani sau din familii vulnerabile, cu toate că ideologia trâmbițează prin mass-media că toate familiile în țara sovietelor trăiesc la fel. Când ajungeam la biserică, picioarele îmi erau frânte de oboesală. Aș fi fost bucuros să mă lase mama până la sfârșitul slujbei să stau în genunchi, dar cu fundulețul sprijinit în călcâie, dar era chip? Maică-mea îmi făcea semn când să mă ridic, cum și când să-mi fac cruce („Ține frumos cele trei degete și fă-ți cruce

ca lumea, că se uită lumea la tine...”). Și când ieșeam din biserică să ne ducem acasă, mă simțeam și mai frânt. Și flămând de mama focului. Și atunci mama, de cele mai multe ori, mă lua de mână și, pe la spatele clubului, ne urcam pe o cărărușă până la țața Eudochia, o prietenă de-a ei din copilărie, măritată în satul acela, dar care nu frecventa biserica din cauza picioarelor bolnave. Și cărărușa cea urca în zigzag, și urca amarnic de mult, până ajungeam, în sfârșit, cu picioarele chiar rupte de osteneală. Țața Eudochia ne făcea din mână să intrăm în casă, că, iată, chiar în clipa cea răstoarnă mămăliga („Că am făcut un scrob din oușoare proaspete și am destupat un borcănaș cu brânză de oi – băiețașul o fi tare flămând, sărmanul...”). Auzind că femeii i-a ieșit un sfânt din gură, mă îndreptam direct la spălătorul din aluminiu legat cu o sârmă de un ostreț al gardului și mă spălăm pe mâini. Și atunci țața întotdeauna își trimitea goarna sunătoare a coardelor vocale către ferestre și-și chema fiica („Mă auzi, dragul mamei? Adu fuguța un prosop să-și șteargă băiatul ăsta mâinile! Că-i frumușel și, de-om fi sănătoși, nu ne-a împiedica nimeni să ne încuscrim...”).

Și atunci Irinuța, ieduță sprintenă, alerga rapid cu prosopul, dar niciodată nu se uita la mutra mea. Și nici nu sta, Doamne ferește, cu noi la masă. Dar apăsarea, în schimb, bădia Leon cu sticla de țuică într-o mână și cu trei păhăruțe în cealaltă, așezându-se oftând la masă („De ce oftezi, omule? S-ar cădea să fii bucuros, că avem oaspeți”). Bădia răspundea zâmbind, oarecum jenat că nici nu i-a trecut prin cap să nu se bucure de fiecare dată de venirea noastră, dar, uite-așa, de când e pe lume, oftează fără să vrea când se așază la masă cu sticla de țuică („Dacă judeci drept, măi femeie, nu-i lucru de șagă să te isprăvești cu o garafă de licoare ca asta ce arde ca benzina când îi dai foc...”).

– N-am înțeles – ți-e frică ori nu ți-e frică? reveni Mișu cu întrebarea, de-acum mult mai insistent.

– Nici nu știu ce să-ți spun... De crezut nu pot să spun că nu cred în existența unei forțe supranaturale care stăpânește această lume, acest univers... Dar să-mi fie frică... nu cred că-mi este...

– Dar eu, când îmi mai scapă câte-o sudalmă, dacă nu-i nimeni să mă vadă, îmi fac cruce...

– Am observat.

– Ai observat? Și ce-i rău în asta?

– Ba din contra. Îți păstrezi întotdeauna un alibi: dacă există Dumnezeu, s-ar putea să-ți ierte păcatul – că-i atotiertător, nu? – iar dacă nu există, nu comiți mare risipă de energie făcându-ți o cruce.

– Logic! exclamă Mișu. Ce căpos băiat ești tu, măi Sorine! Dar n-a mai continuat, pentru că înțelese: vreau să mă concentrez asupra ispravei pe care urma s-o fac ajungând la Mărgeluș...

Ajunserăm când copiii ieșiseră la prima lor recreație. Trasem mașina la umbra unui salcâm ce era mire-nflorit și așteptăm.

– N-ar fi mai bine să ți-o chem ca să vorbiți aici, în mașină? propuse Mișu.

– Sigur c-ar fi mai bine, dar are să vrea?

– O conving eu să vrea. Să-i spun că dorești s-o vezi, atât?

– Spune-i că doresc să-i vorbesc ceva foarte important pentru noi amândoi...

– Bine.

În pragul școlii, Mișu se ciocni cu doi băiețandri ce ieșeau alergând, bușindu-se. Păși încrezut pe coridorul îngust și bătu în ușa ce-o memorizase bine încă de data trecută. Nu-i răspunse nimeni, dar intră. Hotărî s-o aștepte. După câteva clipe, răsunară bătăi în ușă, simultan deschizându-se. Două copilițe cu cravate roșii la gât se opriră-n prag, sfredelindu-l cu ochisorii umezi de curiozitate.

– Ce vă holbați așa? Mergeți mai bine și chemați-mi instructora – spuneți-i să vină iute, c-a venit un șef din centru.

Fetițele pufniră în râs, ieșind, căprioare zglobii. Mișu simți că-și pierde curajul. Regretă că și-a propus serviciile – l-a rugat Sorin s-o

facă? Nu l-a rugat! Atunci, de ce nu l-a lăsat pe dânsul să se descurce singur? La sigur că prietenul său a dat în bară – simte el. Dacă a violat-o, idiotul, și acum vine pe urme proaspete să-și salveze cumva pielea? De dimineață nu-și găsește locul, se vede asta cu ochiul liber. Și el de ce se bagă? La o adică, să-l aibă de martor? Asta-i trebuie lui acum când Nadia lui e cu pântecul la gură?

Ușa se deschise violent și-n prag apăru Mărgeluș:

– Mi s-a spus că... Tăcu îmbujorată, pentru că-l recunosc: Mișu?

– Mișu.

Își trase un scaun, se așeză cu picioarele-i splendide alături, ca o școlăriță:

– Te ascult, Mișule. Ce dorești?

– Eu? Eu... nu doresc nimic. Dorește Sorin să-ți vorbească... ceva important pentru amândoi... Și eu i-am propus că, poate, ar fi mai bine să stați de vorbă în mașina redacției, decât aici, printre copii...

– Du-te și spune-i că n-am niciun subiect de discutat cu el.

– Mie nu mi-e greu să-i spun, dar înțelege și tu – să mân mașina așa, ca bouțul, până aici și să...

– ...te întorci acasă ca o vițelușă? reluă fata, delicat modificând proverbul acela faimos al lui Creangă, răsând solar și înalt. Și când se stinse brusc: Măi Mișule, ia să-mi răspunzi tu mie la o întrebare, că-i ești coleg și, poate, prieten: dacă ai fi o fată așa ca mine – privește-mă atent – ai putea avea naivitatea, prostia să greșești cu unul ca Sorin a doua oară?

Mișu o privi pieziș:

– Eu chiar nu-ți pot răspunde, zău că... Ceea ce te-aș ruga e să cazi la învoială să stai de vorbă cu el, pentru că-l văd așa de nu știu cum, cum nu l-am văzut de când îl știu...

Fata căzu pe gânduri:

– Îl vezi așa de nu știu cum... Nu știu ce-ar trebui să înțeleg eu, Mișule, din cuvintele astea ale tale...

– Păi, apăsas de gânduri grele, voiam să spun. Frământându-se ca un opărit... Și după câteva clipe, țuguindu-și spre Mărgeluș a mare taină buzele: Se vede că-i îndrăgostit rău de tine...

În obrajii fetei înfloriră doi sori mici de purpură:

– Așa crezi tu? Se auzi soneria, chemând copiii la ore. Fata se ridică, veni lângă fereastră și spuse, de parcă vru să pună în suspinul acela tot greul ce-i apăsase sufletul până atunci:

– Aș vrea tare mult să te cred, Mișule...

– Dar tu crede! Ce-ți amestecă să crezi? Și e foarte bine și frumos să crezi când cineva îți spune că ești iubit.

– Îmi place cum vorbești... Unde vi-i mașina?

– Sub salcâmul acela înflorit de la colțul gardului școlii.

– Du-te de-i spune că vin acuși...

– Chiar îți mulțumesc, Mărgeluș! Și omul ieși bucuros ca un diplomat ce repurtase o victorie ce-i va marca serios cariera.

Ajunse iute la mașină, deschise portiera și-și preîntâmpină sever colegul:

– Tu vezi de vorbește frumos cu ea, că, altfel, nu mai poți conta altă dată pe ajutorul meu. Și, luându-și aparatul de fotografiat: Eu mă duc pentru vreo oră-două prin sat, poate-mi pică ceva interesant...

Îmi aprinsei o țigară. Mâinile-mi tremurau ca la un alcoolic. Gândisem în detalii ce aveam să-i spun, dar într-o clipă dovleacu-mi deveni boștură. Primul gând ce-mi încolți febril era că Mărgeluș nimic n-are să creadă din ce-am să-i vorbesc. Era firesc să fie așa după ceea ce se întâmplase. Eram conștient că nu trebuie să-i spun lucruri mari, asta ar speria-o și mai tare, că n-ar fi nimerit să mă prosternez la picioarele-i și iarăși să-i cer iertare. Nu de umilință mi-era frică, nu trebuia să arăt jalnic în fața ei – care femeie cât de cât mândră preferă să vadă un bărbat gudurându-i-se ca un vierme la picioa-

re? Trebuie să mă țin mândru, orice s-ar întâmpla, mă încurajam sugând țigara ca vițelul țâța vacii. Nu-i destul din partea mea că eu sunt acela care-o caut? Că eu sunt primul care întinde mâna spre împăcare și care e gata să ia povara unei căsătorii poate prea timpurii, numai s-o feresc de groaznicele neplăceri? Firește, în cazul dacă o fi refuzat să se culce cu odrasla președintelui sub pretextul că-i fecioară, promițându-i c-o va face după ce i se va scoate voalul de mireasă. Din partea lui a fost viol... Și un viol despotic, urât, imaginea căruia îl va urmări până la mormânt... Dar ce se mai putea de făcut acum? Decât să...

Portiera din urmă se deschise și Mărgeluș își mlădie făptura pe bancheta din spate.

Urmară clipe lungi de tăcere prin care treceau curenți roșii, dar reci...

– Salut, Mărgeluș...

Jertfa nesăbuiinței mele nebune nu-mi răspunse. Clipele se scurgeau brumate. Ceva trebuia de făcut. Ceva trebuia să intervină, ca să ne scoată din acea muțenie peste care timpul nu mai era deloc stăpân. Și atunci, într-o disperare de o infantilitate stupidă, o întrebai sugrumat:

– Tu cum te mai simți?

– Mulțumesc, bine! răspunse fata răsunător, cu o șăgălnicie glacială. Pentru asta ai făcut atâta drum?

– Și pentru asta! prinsei eu de-odată curaj. Crezi că e puțin?

– Așa e, așa. Când omul se interesează de sănătatea cuiva, și o face sincer, nu poate să nu crească în fața aceluia cuiva, nu? Ești bravo, băiatule!

– Știi eu și singur cât de bravo sunt, făcui morocănos. Acum am venit să-ți spun că am meditat foarte serios... Înțeleg, trebuie să cunoști bine omul cu care ești decis să faci o familie, dar... se mai întâmplă. De ce să nu se întâmple și la noi?

– Într-adevăr, făcu ea. Ai venit să mă ceri în căsătorie? Și continuă jucăuș: Și când facem nunta?

– Măcar și peste o săptămână-două... Vorbesc cu tata și...

– Peste două săptămâni, dragul meu violator, am nuntă cu feciorul președintelui. Facem o nuntă cu doi miri?

Mă infiorai canceros. Deschisei geamul portierei și încercai să aprind o țigară. Nu-mi reușea. Până la urmă, îmi alunecă bricheta undeva sub picioare. Ciuciulii pachetul și-l arunca pe geam.

– Te lași de fumat?

– Te-ai culcat cu el?!

– Asta te preocupă? Ei bine, nu. I-am lămurit că sunt... A rămas condiția ce i-am pus-o cu vreun an în urmă: mă culc cu el numai după ce-mi scot voalul de mireasă...

– Și-acum... ce faci? gemui eu.

– Nu fac nimic. Îi spun la nuntă – de ce n-aș fi și eu o ticăloasă ca tine?... Poate mă va părăsi și-a fugi cu drușca cea mare – tu ce crezi?

Și-atunci mă răsucii către ea, înnebunit, și-i luai mâna de copil în palmele-mi arse. Mă lăsă să i-o sărut cu patimă:

– Renunță la asta, te rog!...

– La care „asta” să renunț, Sorine?

– La căsătorie, la nuntă!

– Dar cine renunță la nuntă când... sunt trimise de-acum și invitațiile?

– Îl iubești? Spune: îl iubești?

– Sigur că... nu-l iubesc. Dar nu despre mine e vorba – la frații mei mă gândesc. Au dreptul și ei la o viață normală, nu? Mama are o mulțime de boli – dacă n-a mai putea, că i-au putrezit picioarele la ferma ceea, și va fi nevoită să lepede lucrul, ăștia mai mici va trebui să cerșească să aibă de-ale gurii... Sau să-i dăm pe toți la școlile pentru copiii orfani...

– Și tu cum ai să-i ajuți?

– Îi ajută taică-său, președintele. Mi-a promis...

– Dar nu poți trăi, fată dragă, cu un om pe care nu-l iubești! răcnii eu, strângându-i cu disperare mâna la piept.

– Hai lasă tu asta, zise rece, desprinzându-și ușor, dar hotărâtă mâna-i din văpaia buzelor mele. Maică-mea tot nu l-a iubit pe tata... Și, slavă Domnului, nu i-a văzut nimeni să-și dea cu bâta-n cap. Mă voi obișnui...

Încordat, un arc gata să plesnească, trecui pe bancheta din spate, alături de ea:

– Și tu, văzându-i că nu se iubesc, te simțeau fericită?

Într-o clipită, mă trezii cu grumazul înlănțuit. Brațele lui Mărgeluș mă strângeau disperate, lacrimile îi curgeau nestăvilite – simțeam cutremurat de bucurie, de spaimă cum îmi frig obrazul și nu-mi dădeam seama ce-ar putea fi asta. Nu trăisem în viața-mi de până atunci asemenea momente, n-aveam cum înțelege de ce, cum s-a făcut: atunci, când mă așteptam cel mai puțin s-o am pe această minunată ființă măcar împărțându-mi gândurile, iat-o lipită cu sânii tari de pieptul meu, iat-o cu obrazu-i sărat, ars de suferința lacrimii, apăsător peste gura mea, care, chiar de-ar dori, n-ar mai avea ce și de ce să mai vorbească.

– Ar fi trebuit să te blestem o viață pentru ce mi-ai făcut, rostir rar, cu un glas venit parcă dintr-un altar scufundat în suferință. Ar fi trebuit, dar... parcă sunt blestemată să n-o pot face... Să vii în duminica ceea și să tragi mașina în spatele clubului... și să așteptați acolo. Pe scenă, împodobită cu flori, așa a hotărât el, ne vor face înregistrarea căsătoriei... Înainte de procedura asta afurisită, îmi voi ruga mirele să ne retragem într-o încăpere, undeva, că am nevoie să-i vorbesc... Dacă îmi va jura că mă iartă și n-are să-mi reproșeze vreodată asta, voi rămânea cu el... Iar dacă-mi va aduce reproșuri chiar în acele clipe, voi pândi momentul... și-ai să mă furi!..

18 Isprăvii de mâncat fripturica și aproape toată mămăliga, băui vinul tot din pahar, după care mă întinsei pe canapea. Întorcându-se brusc spre mine – panteră înjunghiată, Adela adăugă:

– Am zăcut trei zile ca o moartă, dar am dus-o în sărbătoare, ca-n zilele Paștelui, când, peste o zi, auzii de la mama, și mi-o spuse cu mâhnire și-n mare taină, că Mărgeluș a ta te-a părăsit și a plecat în sat, la maică-sa. E adevărat că ai și bătut-o?

– Doar m-am repezit s-o bat... O bătusem cu câteva zile înainte, când, după ce vorbisem cu medicul Bronștein – știi că la el se duceau toate domnișoarele gravide să-și facă avort și că evreul, înainte de a trece la treabă, le viola?

– De ce le viola? O făcea cu consimțământul lor. El le punea această condiție, dar nu obliga pe nimeni s-o respecte...

– De unde cunoști tu toate astea?

– Straniu... Nu era un secret pentru nimeni. Domnișoarele se duceau toate la el, pentru că intervențiile lui nu comportau riscuri aproape niciodată... La el ai dus-o și pe Mărgeluș?

– S-a dus. Dar când a ajuns la ușa lui, s-a răzgândit și s-a întors acasă, reproșându-mi revoltată că vreau s-o nenorocesc și că... va naște copilul.

– Avea dreptate. În locul ei, aș fi procedat la fel.

– Prea bine!

– Și pentru asta, în loc s-o consolezi și să-i mulțumești că vrea să-ți aducă un fiu, tu i-ai tras palme?

– Am bătut-o mai tare după asta. În seara zilei când m-au picat moșnegii... Nici până acum nu-mi pot explica reacția ei. A început să țipe că sunt un ghinionist nenorocit, că am să îmbătrânesc în postul de corespondent și-o să aducem și copilul în mizeria cea de odaie, să-l încolțească șobolanii ce ne umblă sub paturi...

– Era disperată. Trebuia s-o înțelegi: puse mari speranțe în avansarea ta și de-odată... s-au spulberat toate.

– Mi-am dat seama. Dar era de-acum târziu...

– Dar, după câte știi, neșansa ta s-a întors până la urmă în favoarea ei?

– Categorical nu vreau să vorbesc despre asta!

– Bine. Scuză. Și Adela se apropie, îmi puse ambele mâini pe umere: Nu te supăra, că-s cinică uneori. Dar din ziua când rămăsesei singur, nu m-au părăsit speranțele...

– Ce speranțe?

– Că odată și-odată vom fi împreună...

Ce puteam să-i răspund acelei femei de care mă lega doar o singură zi? O zi amoroasă obișnuită ce, iat-o, se scurgea pe lângă inima mea, ocolind-o, ocolind-o ca întotdeauna. Și iarăși, așa, din senin, începu să se reverse peste mine apa ceea apatică de heleșteu melancolic, când nu-mi mai doresc nimic, când peste câmpurile înflorite ale sufletului meu coboară galbenul târziu, putregăios al toamnelor brumate. Trasei leneș pe mine pantalonii, încălțai pantofii, mai întâi fără ciorapi, și pentru că femeia mi-i întinse cu un zâmbet ciudat, mă descălțai și Adela se aplecă și mi-i trase pe picior ea. Sărutai gazdei buzele din care se scurse, subit, tot sângele, și ieșii.

O luai iarăși pe același drum spre stația de transfuzie a sângelui, unde trebuia să mă întâlnesc cu toți camarazii mei de idei din Frontul Popular ca să donăm câte-o eprubetă de sânge pentru frații noștri de suferință de peste Prut. Ajunsei. Urcai scările la etajul 1 și începu să radiografiez fețele celora de pe scaune. Nu, nu era nicio mutră de patriot cunoscută. Îmi dădui seama că era mult după prânz, iar noi ne înțelesesem, cum am memorizat bine, să ne ducem la prima oră matinală, să ne ducem cu toții, solidari, gălăgioși, optimiști. Doar așa plecam la Adunările Naționale din capitală? Cu autocarele arhipline, uniți, gata să vărsăm sânge de antiunioniști, vociferând „Unire, moldoveni!”, „Suntem români și punctum!” etc. Președintele filialei noastre, mi se pare, lipsea motivat („Eu, măi băieți, voi

lipsi, că sunt chemat mâine la Centru, dar vă organizați voi și fără mine, că nu sunteți copii”), dar ceilalți? Dar membrii sfatului filialei de-aici, în a cărui componență eram și eu? Mă așezai pe un scaun ce se eliberă și prinsem să examinez podeaua de la picioarele mele: era încă umedă și cu urme de zoi ce porniseră să se usuce, semn că fusese spălată nu de multă vreme... La un moment, simții că sunt privit în ceafă. Întoarsei capul – doi ochi rotunzi de frunză timpurie mă sfredelau întrebători:

– Dumneavoastră vreți să mai donați o dată sânge? mă întrebă halatul imaculat al celor doi ochi neclipind.

– Cred... că da, bolborosii eu.

– Azi nu se mai poate. Veniți mâine, bine?

– Dacă ziceți...

Mă ridicai numaidecât, sub privirile ironice ale celor de-alături, și coborâi scările, cu simțurile încă leșinate sub acea apă turbure de apatie dulceagă, ce începuse să-mi picure-n creier când păraseam apartamentul luxos al Adelei, femeia de care, în acele clipe, părea că mă desparte cel puțin jumătate de veac. Era o senzație cât se poate de idioată, firește, or, nu trecuse, pare-se, nici jumătate de oră de când... Îmi luasem oare măcar rămas bun? Că petrecusem mai multe ore în casa ceea care mă primise mai mult decât ca pe un om drag. Și eu nu-mi puteam aduna gândurile – îmi luasei rămas bun ori nu-mi luasei? Dacă nu i-am spus măcar „La revedere”, trebuie să fi arătat lamentabil în fața acelei femei, care, a ținut să spună de câteva ori, e îndrăgostită de mine de pe când era adolescentă. Judecând treaz, ar fi putut fi adevărat, pentru că mi-a adus atâtea detalii din primii mei ani de gazetărie, când am avut prostia să încropez și o familie care mi-a adus numai și numai necazuri. Și n-ar fi fost mare tragedie dacă aceste necazuri se nimereau a fi doar ale mele. Dar așa...

Ei, dar Mărgeluș, nu eu, avusese totuși voința să demoleze acea punte din grinzi strălucitoare, dar false, ce reușisem s-o clădim între noi. Și s-o facă a putut cu dureros și disperat curaj, la prima vedere,

poate, și cu oarecare ostentație, dar lăsându-mă totuși fără replică. Pentru că totul ce-a urmat după aceea a demonstrat cu vârf și îndeșat că femeia ce m-a înrobît de la prima întâlnire este turnată dintr-un oțel uman forjat cu atâta demnitate, de poate rezista ispitelor viclene și intemperiiilor celor mai crâncene.

Așa deci, auzind-o țipând că-s un ratat și-am să îmbătrânesc în camașă de corespondent, mă repezii și-i trasei câteva palme grele. Mărgeluș își întoarse obrajii pe care tremurau umed amprentele degetelor mele războinice, zâmbi cu un soi de amar sfidător și ieși. După care, peste vreo jumătate de oră, reveni palidă ca vâscul, trase lângă perete scaunul-pliant, îl întinse, se culcă, învelindu-se cu pătura de lână, ce făcuse parte din modesta zestre ce-o adusesem în doi de la Dușmani la două săptămâni după răpirea miresei. Mă culcai și eu pe divanul conjugal, unicul mobilier cumpărat pe banii mei strănși din leafa din ultimele luni, dar numai după ce, fără răsuflare, băui o sută de grame de țuică de producție paternă. A doua zi, dis-de-diminează, când mă sculai cu un cap masiv în care se băteau tobele, pe masă mă aștepta omleta și ceaiul. Mă bucurai strâmb, că frumoasa și tânăra mea soție și bătută își face datoria, mâncai pe săturate, îmi băui ceaiul cu un început de aciditate la stomac și mă dusei la redacție. În orele de până la prânz, în lipsa lui Mișu, fu-mai un pachet de țigări *Novosti*, cele mai ieftine țigarete cu filtru pe vremea ceea, dar nu reușii să scriu barem o pagină nenorocită. Trebuia să ticluiesc pentru numărul ziarului de joi, la comanda secției de propagandă a *raikomului*, o schiță despre un alt mecanizator din colhozul *Calea lui Ilici*, propus pentru ordinul *Drapelul Roșu de Muncă*. Propus de nevoie de către biroul organizației primare de partid, pentru că tipul, un bețiv sadea, după mărturisirea secretarului, era verișorul șefului cabinetului de partid și problema era ca și rezolvată. Dar în neuronii mei tulburi se dădea o luptă crâncenă între celulele aproape amorfe și cele care voiau cu orice preț să fie recuperate. Se scurgeau nemilos clipele, orele, dar schița nu se lăsa

înjghebată și basta! Și-atunci, cum se întâmpla de obicei, dădu peste mine acea cumplită și dulce melancolie ce mă însoți, pâclă cuminte, izbăvitoare, până în pragul odăii noastre unde venii să iau prânzul, pentru că știam – în zilele de marți, încântătoarea mea soție se elibera de la serviciu cu vreo oră mai devreme. Când, leneș, mă întinsei spre cuier să-mi anin haina, împietrii moale: cuierul, împovărat permanent de hainele noastre, era gol pușcă! Cu haina în mână, mă apropiai de masă – pe ea albea o coală de hârtie cu un toc negru deasupra. Citii mesajul dintr-o răsuflare: *Mă întorc la mama. Nu îndrăzni să mă cauți, că-i degeaba. Ești un ratat, donjuanule de mucava, și-am fost o oarbă nenorocită când m-am îndrăgostit de tine ca o nebună. Îmi datorezi onoarea – nu-ți datorez nimic. Copilul ce-l port sub inimă nu este (ultimul cuvânt, tăiat, și-n continuare...) nu va fi niciodată al tău... MĂRGELUȘ”.*

Curat ca într-un spectacol sau un film sentimental, constatai pierit și mă întinsei pe divanul cu așternutul desfăcut cum îl lăsasei. Melancolia cea pâcloasă, în loc să mă părăsească, se lăsă și mai grea pe pieptu-mi, înăbușindu-mă. Trebuia să urlu, dar aveam senzația proastă că mă țin plângăreț de niște arbuști ghimpoși ca să nu alunec, pe o pantă hleioasă, într-un heleșteu. Și mă ținui, mă ținui cu mâinile încleștate și, până la urmă, alunecai. Dar alunecai moale, deloc dureros, în apa cea măloasă a heleșteului, de mă pomenii înfășurat până sub bărbie de un liant vâscos, absorbindu-mă parcă niște curenți puturoși, dar demolitori. Era prima mea înfrângere. O înfrângere ce mă clătina rău de tot, ruinându-mă, ca demnitate de bărbat, firește. Sub monumentul orgoliului meu de donjuan (de mucava, zice?) explodase o mină, zdruncinându-l din rădăcină. Nu era nicio șansă să-i refac trăinicia, nu putea să apară o asemenea șansă, pentru că rădăcina orgoliului meu ce arăta până atunci nealienabilă se smulse din aliajul acela al siguranței depline și acum spânzura paralizată de neputință...

Partea a doua

19 Amintesc cititorilor mei: sunt același Sorin Marcu din nuvela *Să-ți fie dor de tine*, dar, cum anunțam și la începutul acestei narațiuni, aș fi același doar cu numele, pentru că, sper, v-ați convins cu vârf și îndesat că acea inocență și acea naivitate a trăirilor ce lumineau întreaga fire a compozitorului Sorin Marcu îi sunt, adică îmi sunt realmente străine mie, tot Sorin Marcu, un jurnalist afemeiat de la *Tribuna Scriitorilor*, care, de altfel, n-am oferit până acum potențialilor mei cititori barem două-trei rânduri din materialele mele în care-i atac pe liderii comuniștilor sau pe lichelele autohtone. E straniu că nu mi-am dat seama până acum de asta. Va trebui s-o fac neapărat, pentru că risc să arăt nu numai un donjuan, dar și un ziarist de mucava...

Discutabil e însă altceva: cine ar trebui să se considere adevăratul autor al acestei cărți – eu, Sorin Marcu, care însăiez aceste istorioare, în fond nevinovate, despre mine ori autorul care mă îndeamnă s-o fac? E o chestie principală ceea ce vă spun, pentru că, mi-amintesc, Emil Cioran exclama undeva: „Vai de cartea pe care o poți citi fără să-ți pui mereu întrebări despre autor”. Dacă așa stau lucrurile, reiese că-i esențial să se știe cine este considerat, în ultima instanță, autorul. Asta pentru că „nu cuvintele în sine au importanță, ci tocmai ceea ce realizăm cu ele” (T. S. Eliot). V-am adus și această de pe urmă zicere nu pentru a face jocul erudiției – tocmai asta am dezaprobat la mulți dintre intelectualii noștri – după ce au citit o carte, se străduiesc să afișeze asta folosind în anturajul colegilor vreo aserțiune cu trimitere la sursă. Îmi fac și eu notițe de lectură, dar apelez la ele doar când am absolută nevoie. Indiscutabil, o carte bună e un prilej de discuții despre autor – important poate e și dacă se discută despre el agreabil. Dar, în ultima instanță, nu asta contează – principalul e să se discute. Dar pentru asta, cartea trebuie să-și facă loc în lume, să ajungă cumva la cititor. Sunt o mulțime de mijloace în zilele noastre ce-o ajută să ajungă la cititor. Și cât mai rapid. Dar ea

trebuie să ajungă singură – singură, singură, singură! Atunci devine eveniment. Oricât de târziu s-ar întâmpla asta.

Se scuseră două decenii de la sărbătorirea primelor izbânzi pe firmamentul mișcării de eliberare națională. În viața politică se produsese schimbări de macaz spectaculoase: Iudoșca și ciracii lui, ajungând în fruntea Frontului Popular, au tot răcnit din copaci lozinci fierbinți unioniste și, la momentul oportun, ghidați conspirativ de k.g.b.-ul de la Kremlin, deputații lor „unioniști”, sub lozinca falsă a luptei pentru o guvernare cu mâinile curate, au trecut de partea fracțiunii comuniste din parlament, răsturnând unicul guvern ce deschisese porțile R. Moldova spre Occident; catastrofa era inevitabilă – comuniștii au venit la putere prin vot democratic, obținut cu minciună și promisiuni deșarte; iar după patru ani, frontistii lui Iudoșca au trecut fățiș de partea comuniștilor, instalându-l a doua oară pe Vorevronin în fruntea statului. Campania de intimidare a presei libere luă și mai mare amploare, instituțiile statului, subordonate dictatorial unui singur individ, continuară nestăvilite să se bălăcească în apele tulburi ale corupției.

Redactorul nostru șef de la revista *Tribuna Scriitorilor*, a treia zi după alegeri, ne convocă la o ședință operativă și ne avertiză: continuăm cu aceeași forță să atacăm dezmățul comunist, dar să fim cu ochii-n patru la fiecare pas, că dispune de informații din surse de încredere: departamentul de luptă cu corupția, serviciile speciale ale securității au primit indicații de la președintele țărișoarei (el, și capul partidului secerei și ciocanului) să monitorizeze scrupulos activitatea organelor de presă democratice, să le însceneze colaboratorilor acestora cele mai mârșave și compromițătoare acte de amoralitate și corupție, ca să-i discrediteze în fața opiniei publice. Și, la urmă, adresându-se corespondenților pe teren:

– Noi, aici, în capitală, mai avem susținere din partea societății civile, dacă o putem considera și pe asta viabilă. Voi, înconjurați de rusofoni și moldoveni care s-au dezamăgit rău în liderii-trădători

ai mișcării de eliberare națională, puteți conta mai mult pe forțele proprii. Și nu uitați: securiștii amplasați în orașele de provincie sunt mult mai agresivi, pentru că râvnesc avansările. Și lichelele naționale, deși mai puțin inventive, sunt gata să-și vândă mama și tata pentru un post de director de școală, de consilier raional sau naiba mai știe pentru ce privilegii. Aveți grijă cu care cumetri ciocniți paharele, cine dintre ei cunoaște unde vă păstrați cheile de la mașină, de la locuință – să nu vă treziți la o oră de noapte cu poliția criminală scotocind prin dulapuri și descoperind, spre umila voastră surprindere, heroină în sertarul unde vă păstrați chiloții...

Așa e redactorul nostru: un poet foarte serios, dar un conducător ce-ți servește o doză de umor macabru când te aștepți cel mai puțin. Noi am reacționat – eu cu un răs idiot și jalnic, ceilalți colegi mai tineri, cu nechezat cât se poate de vesel și optimist. Aceștia din urmă ieșiră zgomotoși, eu rămasei în scaun. Șeful mă privi pieziș:

– Te văd abătut rău. Va trebui să avem mai mult decât puținică răbdare, vorba lui nea Iancu, balaurii aștia roșii se țin de fotolii ca dracii. Va trebui să-i mai suportăm patru ani. Vrei să-mi spui ceva?

– Am un prieten foarte bun, fost coleg de redacție, a lucrat mulți ani în două funcții – șofer și fotoreporter la ziarul raional. N-ai putea să-l angajezi măcar prin cumul?

– Avem o singură rablă și pe-aceea, cum știi, o conducem noi singuri – nu ne putem permite să angajăm vreun șofer.

– Te rog să-l angajezi ca fotoreporter. E un meseriaș destul de bun.

– Nu putem nici asta. Ia-l cu tine în deplasări, dacă nu te mai decizi să-ți cumperi și tu un aparat de fotografiat, și am să-i plătesc onorariu pentru fotografii la sfârșit de lună. Dacă s-a dovedit a fi meseriaș bun, precum spui... I-am mulțumit și când mă ridicai să ies: Tu mai lasă-i pe coloniști în pace, Sorine. Nu ei poartă vina cea mai mare pentru c-am pierdut a doua oară alegerile, că de-atâția ani nu ne trezim cu *Deșteaptă-te, române*, – nu moldovenii noștri au votat substituirea lui cu un alt imn? I-am replicat că ei, coloniștii, sunt

aceia care ne-au adus în coarnele tancurilor roșii regimul sovietic cu noua lui ideologie, băgându-ne pe gât limba lor, iar pe-a noastră rebotezând-o în *moldovenească*, că ei ne-au obligat să ne zicem moldoveni, educându-ne copiii în spiritul urii față de frații noștri de peste Prut. La care șeful: Da? Dar cine i-a educat în spiritul ăsta, nu tot dascălii noștri? De ce învățătorii, profesorii baltici, care, se zice, aveau și ei destule minciuni în manualele școlare, n-au educat generații de mancurți cum am făcut-o noi? Taci, așa? Dascălii lor, Sorine, aproape fără excepție, patrioți sănătoși ai neamului, au știut să alunece, și i-au îndemnat și pe învățăceii lor s-o facă, pe lângă minciunile scrise de lichele – care popor, dragă Doamne, n-a avut râia asta? – și să le vorbească printre rânduri adevărul curat despre etnia și limba strămoșilor lor! Și redactorul meu porni să-și maseze tâmplele cu palmele, semn că emoțiile sunt pe cale să-l depășească: Noi, ăștia mai luminați, ne dăm seama de unde ne-au venit și ne mai vin nenorocirile, dar ce facem cu amărății noștri de la țară? Televiziunea, zisă națională, continuă ca pe timpul sovieticilor să le spele creierii, iar numărul de abonați la revista noastră se reduce catastrofal!

– Sunt săraci. N-au bani pentru ziare, îndrăznii să-i amintesc eu.

– Dar pentru mesele celea fantastice de la nunți și cumetrii au?!
La nunta verișoarei mele, că și-a însurat flăcăul, nu s-a mâncat și

băut nici jumătate din ce s-a pus pe mese – așa risipă ca la moldovenii noștri – suntem cea mai săracă țară din Europa, nu? – n-ai să mai întâlnești pe mapamondul ăsta! Sună telefonul: Așa că, Sorine, bate tu în oportunității noștri, că bați bine.

Poate n-aș fi urmat așa rapid sfatul redactorului meu, dacă nu chiar în aceeași seară nu m-ar fi sunat Mișu:

– Deschide imediat, Sorine, canalul *M 1* și ascultă.

Mă executai: în fața bustului lui Lenin, ciracii lui Vorevronin organizaseră un miting. Din ultimele cuvinte ale dictatorului-mode-

rator, îmi dădai seama că o făceau cu prilejul „eliberării” Basarabiei de „ocupanții” români din 1940. Uitasem ca-n pământ că eram în ajunul lui 28 iunie. De microfon se apropie și Igor Gânsac, fost vice-primar în urbea noastră, care, proaspăt intrat în partidul secerciocanului, fusese inclus și în lista candidaților la deputăție. Și iată, acest jumătate de primar, pași direct din băltoaca anonimatului provincial în cloaca guvernatoare roșie! Pentru că fusese aburcat în jilțul unui minister, numele căruia așa și nu l-am mai reținut după aceea. Mai târziu aveam să aflu misterul acestei avansări spectaculoase: tânărul renegat avea o afacere prosperă și, lichea de tranziție devenind, și-a depus milioanele la picioarele păroase ale secretarului general care l-a și propulsat în eşaloanele puterii. Iată-l împungând cu nasu-i coroiat mingiuca microfonului, vorbind despre „eliberarea” adusă basarabenilor în țevile tunurilor de către armata roșie, făcând să se regăsească, „fericite”, în acea zi mii de familii de pe ambele maluri ale Prutului, care fuseseră răzlețite... Îl lăsa să-și debiteze neroziile până la capăt și închisei televizorul, fără să-i mai audiez și pe ceilalți vorbitori. Deschisei calculatorul și compusei acest material (îl reprodus cu prescurtări, firește), care avea să pună începutul ciclului meu de scrisori adresate lichelelor naționale:

Nu știu în ce măsură mai poți colora și dumneata, dle ministru Igor Gânsac (nu meriți dumneata să-ți spun domn, cum nu merit eu să mi se spună cosmonaut, dar... hai s-o fac din politețe) peisajul ticăloșit din R. Moldova cu ineptiile dumitale verbale din ultima vreme, dar m-a cutremurat ascultându-te într-o seară vorbind la un post de televiziune acaparată de voi, comuniștii, niște enormități cu care ne-au asasinat conștiința la amândoi școala sovietică timp de decenii: minciuna slinoasă, trecută azi prin putoarea closetelor voastre ideologice, despre așa-zisa fericire care a fost adusă basarabenilor în coarnele tancurilor rusești, la 28 iunie 1940.

Cameramanul n-a arătat imagini din public (ori poate nu le-am surprins eu?), să vedem și noi ce indivizi nenorociți te ascultau pe

dumneata, rostindu-ți discursul de lichea (scuză-mă, de nu-ți convine, dar nu pot găsi un alt calificativ pentru d-ta care să convină momentului). Despre ce mare fericire vorbeai (nu pot reproduce textual neroziile dumitale), adusă basarabenilor de către cotropitorii armatei roșii la 28 iunie 1940? Despre care familii, frați și surori fericite debiteai d-ta, care s-au regăsit în acea zi? Despre frații, surorile din republica autonomă moldovenească și cei din dreapta Prutului? Atâta amar de timp s-a scurs din ziua declanșării restructurării gorbacioviste, când și copiii d-tale au putut studia istoria adevărată a românilor din acest ținut al suferințelor, și d-ta n-ai conștientizat încă, ministrule, că ziua de 28 iunie este o zi nenorocită pentru noi, românii, poate cea mai neagră din istoria acestei populații prădate, îngenuncheate de ruși de la 1812 încoace?

Ți-ar folosi, ministrule, să citești rândurile lui Gabriel Liiceanu din articolul „Din nou despre lichele”, publicat în „Cotidianul”, România, despre licheaua eternă. Iată-le: „Îndeobște, este considerat lichea orice individ activ în producerea răului altuia de dragul binelui propriu. O lichea nu stă prea mult pe gânduri când e vorba de a-și construi căpătuiala pe nenorocirea semenului său. Licheaua este infractorul lumii morale. Dând ici și colo lovitura în viețile noastre, ea colorează de fapt peisajul lumii cu pitorescul ticăloșiilor sale”.

Acum, revenind la d-ta: să nu crezi, dle Gânsac, că ai fi o lichea eternă. Un tip de lichea eternă e Statiof, care, cât a fost în slujba c.c.p.c.m., a făcut toate fărădelegile din convingere, iar, de când a dat peste noi democrația asta de paie, crima ce-o face împotriva românismului e „executată cu interes și cu sânge rece” (G. L.) Această lichea școlită, care a fâtat pentru românii din toate timpurile cea mai idioată carte („Dicționarul român-moldovenesc”), a înțeles încă de pe când își freca dosul într-un scaun din eșaloanele protipendadei comuniste că „nemernicia a devenit apriori rentabilă” (G. L.). Dumneata, ca și miile de indivizi plantați pe „structura osoasă a lichelismului vechi”

(același G.L.) ce au profitat de pe urma tranziției prădalnice din R. Moldova, ești o lichea de tranziție.

Ți-aș dori să nu te superi de ceea ce-ți spun. Sincer vorbind, eu nicidecum nu mă pregăteam să-ți fac educație, după cum nu m-am gândit s-o fac nici în cazul idolului d-tale, V. Vorevronin, Te-am cunoscut de când lucrai viceprimar în urbea noastră. Toți colegii mei te știau de om de treabă. Nu te-am auzit pe atunci batjocorindu-ți neamul sau debitând minciuni sfruntate. Ce-i drept, vorbeai cuvinte frumoase care nu spuneau mai nimic. Erai foarte prudent. Nu m-am uimit cine știe ce când am aflat că te-ai îmbogățit. O puzderie de lichele de tranziție s-au îmbogățit ca și dumneata. Dar nu ne asasina, dle Guzman, istoria! Nu ne-au batjocorit-o destul ocupații și lichelele lor de la 1940 încoace? Fă-o de dragul propriilor copii. Nu vrei să se rușineze cu tatăl lor, nu?

În sfârșit, roagă pe toate lichelele ce te înconjoară (invazia lor ne zăpăcește, pur și simplu) să urmeze sfaturile eseistului Gabriel Liiceanu. Dacă nu vor dori, urmează-le dumneata singur. Demonstrează tuturor că ești o fire volitivă! Nu-ți pese de post. Oricum, după alegerile parlamentare viitoare îți vei pierde fotoliul împreună cu toate lichelele care s-au vândut comuniștilor. Curaj! Vei fi, poate, unica lichea, redevenit OM, în aceste timpuri grele. Iată și acele sfaturi salvatoare: „Nu mai strângeți o vreme, bărbătește, mâna colegilor voștri și nu-i mai priviți senini în ochi. Lăsați să se întrevadă o urmă de sfială în privirea voastră. Fiți o vreme stingheri.

Nu mai apăreți la televiziune.

Nu mai scrieți în ziare.

Nu vă mai ridicați glasul decât pentru o scurtă căință, căci altfel îl ridicați din nou în minciună.

Lăsați cuvintele să spună ceea ce spun; nu mai folosiți o vreme vorbele „demnitate“, „libertate“, „conștiință“, „dreptate“, „popor“.

Nu asasinați aceste cuvinte.

Renunțați la alibiuri morale spunându-vă că ați făcut neîncetat răul ca să puteți face din când în când binele. Să nu vă fie frică, ci doar, din când în când, o lungă și insuportabilă rușine...”

Voi, lichelelor de tranziție ce-ați inundat Basarabia! Am să continui să vă disprețuiesc și-am să-mi sfătuiesc copiii, nepoții să fie atenți când se întâlnesc cu copiii, nepoții voștri – să nu se molipsească cumva de râia asta milenară care nu-mi vine să cred că-i un blestem genetic...

Anticipez anunțându-vă că, în ultimul an al guvernării comuniștilor, deputatul Igor Gânsac a părăsit fracțiunea comunistă, declarându-se deputat independent. Mulțumescu-ți, Doamne, dacă m-ai ajutat să aprind în sufletul acestui oportunist o flăcăruie de remușcare și căință! Când am auzit de curaju-i, eram pregătit să mă prosternez în fața lui – să-i cer iertare pentru tonul dur, ireconciliabil și să-l invit într-un bar la un pahar de vorbă...

Trecuseră două săptămâni și încă nu reușisem să-i aduc lui Mișu vestea cea bună – redactorul meu consimțise să colaboreze cu el totuși. În anii de când nu mai eram colegi (colectivul fostei redacții raionale se dizolvase, cel nou comunistii îl încropiseră fără Mișu Rogoz), amicul meu lucra hamal la gară, în brigada lui unchiu. Ne întâlneam destul de rar și atunci ocazional. În dimineața cea de duminică, hotărâi să trec pe la el. O cotii pe lângă o benzinărie nouă și ieșii pe fosta stradă a *Leningradului*, actualmente *Ștefan cel Mare*. Mă așezai pe scaun în așteptarea troleibuzului. Aprinsei o țigară și, când mă întoarsei să arunc chibritul...

– Coșul pentru gunoi e în dreapta dumatile, domnule corespondent, mă ghionti ușor doamna de-alături. Strânsei chibritul în palmă, înfiorându-mă, – era Adela: Eu sunt, Sorine, și-o fi cam greu să mă mai recunoști?

Îi răspunsei, după ce trasei adânc două fumuri:

– Ba te-am recunoscut, de ce zici așa?

– Păi... eu am cam îmbătrânit... Dar tu chiar nu încărunești defel.

– Am îmbătrânit amândoi...

– Asta-i așa, făcu femeia. A venit și troleibuzul. Așteptăm să vină altul? Eu tot cu nr. 2 plec.

– Știam că locuiești la cartierul cincii...

– Chiar îți amintești? se uimi, sau se prefăcu că-i mirată, Adela. Nu mai stau în apartamentul acela. L-am schimbat pe două garsoniere când mi s-a întors pușcăriașul...

– Ați divorțat?

– Da, Sorine. Și după o pauză albă: Dar tu cu Mărgeluș a ta?

– De multă vreme e a altuia. Și tu nu poți să nu fi auzit...

– Oamenii normali divorțează, își refac familiile...

– Nu mă preocupă. Dacă ea nu-i interesată să divorțeze...

– Eu tot n-aș divorța. Având un copil ce-ți poartă numele...

– De unde ai luat-o că-mi poartă numele?

Și-n clipa ceea-mi dădui seama că habar nu aveam de-mi poartă ori nu-mi poartă numele! Că n-am încercat s-o mai caut pe Mărgeluș. Nu știi dacă merita să-mi reproșez, dar n-am întrebat-o măcar atunci, când am vizitat-o cu Mișu, dacă.... Prostii! Cum putea să înregistreze pe numele meu fata, dacă pentru dânsa eu în genere nu exist?! Și chiar nu-mi pasă că n-a făcut-o! Un lucru era clar ca bună ziua: orgoliul meu continua să răspândească mirosuri urâte și eu nu conștientizam chiar defel că de multă vreme sosise timpul să-mi analizez principiile, să le revăd treaz, să le curăț de fals, de poze care nu-mi fac cinste și care, uneori, chiar nu mă caracterizează.

– O vizitezi des? mă întrebă femeia de-alături, care-mi dădu răgaz să meditez câteva clipe – bănuise ea oare că mai multă vreme m-au râșnit regretele, că atunci, demult, am părăsit-o fără niciun fel de explicații, fără să-mi fi luat rămas bun?

– Pe fetiță? Am văzut-o o singură dată. Când împlinise șase ani...

– Vai de mine! Adică vai de tine! – numai un monstru poate proceda așa – scuză-mă.

– Te scuz. Și nu mă supăr.

– Asta-ar mai lipsi! rosti Adela, uitându-mi-se bătaioasă și ironică în ochi: Ai avut tu curajul să te duci să-ți cauți fiica? Nu te-ai temut că fiul președintelui – cum îi zice?

– Dima.

– Nu te-ai temut că acest Dima are să-ți rupă picioarele?

– Nu era acasă. Avea o afacere prosperă, așa am înțeles, în Magadan și mai mult e acolo.

– Ai avut noroc. Tu, așa un donjuan...

– ...de mucava, o completai eu. Așa m-a botezat în bilețelul de adio când m-a părăsit...

– Extraordinar! Și Adela începu să hohotească descătușat, de atrase privirile celor trei femei care, între timp, se apropiară de banca noastră. Și după ce porni din stație și următorul troleibuz: E o femeie foarte ingenioasă, să știi! N-am inventivitatea ei, dar, în locul lui Mărgeluș, tot așa și-aș fi spus.

– Mulțumesc.

– Cu plăcere.

– Dar nu și-ai terminat gândul.

– Ah, da! Tu, un donjuan... de mucava, cum te știe lumea...

– ...femeile proaste, nu lumea, o întrerupsei eu.

– ... ai fost întotdeauna un răsfățat al sortii. În fine, îți seamănă copila?

20

Asta și m-a împins pe mine în ziua cea nenorocită să plec la Dușmani, însoțit de Mișu, firește, să văd copila – curiozitatea (era oare o simplă curiozitate?) dureroasă de a afla dacă-mi seamănă.

Mai întâi, oprirăm în fața sovietului sătesc și Mișu, trimis de mine, se interesă de cei câțiva oameni din poartă cum putem să-l găsim pe Dima, fiul președintelui.

– Nu-l puteți găsi, îi răspunse un omulean cu mustăcioară. Dima e plecat la Magadan să vândă mere.

Și al doilea, mai bătrân, sprijinindu-se în baston:

– Nu să vândă, măi Ioane. Să schimbe merele din livada colhozului pe ruble pentru punga lui taică-său.

Lui Rogoz îi plăcu grozav gluma moșului și râse cu poftă, împreună cu toți. Apoi se întoarse plin de voie bună, porni *bobikul* și-l trase chiar în poarta soacrei. Coborârăm amândoi și ne înfățișarăm în fața femeii care plivea în grădină. O salutai cu un „Doamne-ajută!”, Mișu se retrase iute după porțiță, iar deputata Aglaia Proțap se îndreptă din șale și, în loc să răspundă la salutu-mi încărcat de emoții, mă întrebă:

– Tu cine-ai fi?

– Sunt Sorin, ginerele matale, mamă, nu mă cunoști?

– Mie are cine-mi zice mamă. La ce-ai venit?

– Să-mi văd fetița...

– Care fetiță? mă întrebă, încruntându-și fruntea. Și apropiindu-se greoi de gard: Să nu spui la nimeni prostia asta... N-ai tu niciun copil în satul nostru.

Simții că mă înfierbânt zburlit:

– Nu plec până nu-mi văd fiica.

– N-ai tu nicio fiică aici, băiatule! Ce Dumnezeu vii pe capul nostru? Șase ani n-ai știut că... Și femeia începu să se clatine.

– Mișule! strigai disperat. Adu apă!

Sării gardul și ajutai trupul masiv al soacrei să alunece moale, sprijinindu-l de stâlpul de beton al gardului. Între timp, alergă într-un suflet și Mișu cu o carafă de apă minerală și o descărcă toată pe obrazii îmbujorați ai femeii.

– Dați-mi o pastilă... din buzunarul halatului, ceru stins soacra.

Ne executarăm amândoi, rămânând pe din părți, cu ochii lipiți de fața ei buhăită care, între timp, începu să-și recapete palidul viu. Doamne! mă rugai fierbinte către Creator în clipele acelea, ajută-mă

să nu moară soacra-mi pe stratul ăsta de ceapă, că și așa-s pierdut în ochii și-n inima lui Mărgeluș! Dacă se sfârșește, Dumnezeule, sunt sfârșit și eu de-a pururi și fără vreo speranță... Cam așa mă rugam, nenorocitul, în cele câteva minute, până când își reveni baba. Dar își reveni, în sfârșit, și primul lucru ce-l făcu:

– Ajutați-mă să mă ridic. O ridicarăm în doi și o dusem în casă, de-o culcarăm în bucătăria de vară, pe-un pat cu o învelitoare verzuie înflorată. Bătrâna ne mulțumi cu buzele, apoi își propti ochii tulburi pe făptura mea:

– N-ai fost tu vrednic, băiatule, de fata mea... Și nu cred c-ai să-ți dai seama vreodată... cât ai pierdut, că n-ai s-o mai ai... Și după o pauză, mutându-și privirea pe un smoc de busuioc ce atârna chiar deasupra capului meu, sub grindă: Nătălița e cu dânsa la școală. Du-te și-o vezi, dacă ți-a da voie ea... Și nu-i spune, Doamne ferește, copilului că-i ești... Și ne arată, galben, cu mâna să ieșim.

Plecarăm la școală. Parcându-și mașina, Mișu anunță rece:

– Te duci singur, Sorine. Eu nu mai vreau să asist..., să particip la scene de-astea oribile.

Devenii plângăreț și jalnic. Dar niciun argument de-al meu n-a putut să-l dezbată din decizia-i. Într-un sfârșit, dacă văzui și văzui că rămâne țap îndărătnic, lansai ultima lovitură care se nimeri una de grație:

– Simt că nu pot să apar singur în fața lor... M-a părăsit Mărgeluș... Am pierdut-o, se vede, pe Nătălița... M-a pără...izgonit soacra, iar acum mă părăsești și tu...

– Ei, dacă zici că te-a părăsit soacra, chiar nu pot, Marcule, să te las la nevoie! Și Mișu sări sprinten din cabină, întinzându-mi cutia de bomboane, ce-o procurasem în bufetul *Ceainei* noastre dragi: Asta-i pentru Nătălița. Dar pentru Mărgeluș n-ai putut lua nimic?

Intrăm în școală. Găsim ușa instructoarei. Mișu bate în ea cu îndrăzneală. Eu transpir:

„Intrați!” ne îmbie un clopoțel de argint. Deschidem. La masa încărcată de albume, o copiliță cu două gățe de șoarece desenează ceva cu atâta străduință, că n-are timp să ne onoreze cu privirea. Zice, fără să-și întoarcă fața:

– Dacă o căutați pe mama, trebuie să mai așteptați. Că a chemat-o directorul...

– Putem să stăm pe scaun? se interesează Rogoz.

– Cum doriți, răspunse drăcușorul cu gățe.

Luăm loc pe scaune.

– Noi am dori ca să ne onorezi un pic și să te uiți la noi...

Copila ridică fruntea și eu simții inima dublându-și ritmul.

Mișu, aplecându-se, îmi suflă fierbinte-n scoica urechii stângi:

– Are găuriță-n barbă, uite-o. E leit cu tine...

Mă repezii nebun și-i puse peste caietul cu desene cutia de bomboane. Revenii lângă Mișu cu sentimentul unui individ care-și așteaptă pedeapsa. O pedeapsă care trebuia să intervină fără zăbavă. Și ea urmă numaidecât:

– Nu mănânc bomboane de la oameni străini. Și copila porni să coloreze niște frunzulițe de castan.

Rogoz mă privi ca pe-un cerșetor din poarta bisericii, cu pantalonii rupți în fund. Cu greu mă reținui să nu-l trimit la origini. Prietenul îmi șopti ca unui învățăcel care trebuia până la urmă să priceapă niște lucruri care le înțelege tot debilul:

– Eu, în locul tău, ori aș urla ca lupul, ori aș pleca din satul ăsta, afurisindu-mă să nu-mi amintesc de el până mi-or ținea lumânarea... Tu ce alegi?

N-am avut timp să aleg. Ușa se deschise vesel și Mărgeluș intră cu un braț de cravate roșii și stegulețe. Se opri în prag, ne privi preț de câteva clipe, oftă adânc, apoi zise alb:

– Bună ziua, Mișule.

– Bună, Mărgeluș, răspunse Mișu ca un osândit. Apoi adăugă, ciupindu-și șapca: Iată, am venit și noi, să mai vedem ce faci...

– Și l-ai luat și pe... corespondent cu tine?

– L-am luat, că a lui a fost ideea...

– Da? Și, îndreptându-i Nătăliței o șuviță de păr de pe frunte: Ai terminat să colorezi? Dar cine ți-a dat bomboanele, dragul mamei?

– Nenea cea... ce se uită la pantofi. Dar n-am despachetat cutia...

– Ai făcut bine. I-ai mulțumit?

– Nu, mami.

– Bravo! Acum ia și dă-i-o înapoi, că mama ți-a cumpăra de la magazin și mai gustoase.

Copila se codi câteva clipe, apoi veni și-mi puse cutia pe genunchi. Eu, nebun, o strânsei în brațe, sărutând-o pe amândoi obraji. Nătălița țipă scurt, smucindu-se îndărăt. Și când se pomeni cu căpșorul la pieptul mamei:

– Ce m-am speriat, mami!... E beat?

– Nu. E nebun, dragul mamei. Un nenorocit...

– Nu faci nici tu prea bine, Mărgeluș, spuse sec Mișu, ridicându-se. Și către mine, care rămasem stâlp palid, cu brațele încă desfăcute, brațe din care alunecă un copil ce urma să-mi poarte o viață în vene sângene. Fără a-mi zice tată... Mă ghionti, cu ciudă: Plecăm?

– Plecăm, Mișule...

Rogoz ieși. Și privirile noastre se întâlniră. Nu vedeam parcă nimic neobișnuit în ochii acestei femei, care mă înrobiseră chiar din primele clipe. Când mă învăluiră cu lumina lor de viorea, răsărită din îmbrățișarea ultimului dor al zăpezii de martie timpuriu. Cu tâmpla copilei lângă bătăile inimii, să fi fost ea femeia care, cu mâinile-i mici de copil, îmi punea comprese reci pe frunte, în diminețile delirante, precedate de chefuri idioate? Chefuri cu vedre pline ochi de turburel și doar cu felii de pâine și ceapă la gustare? Să fi fost ea femeia plânsă care aștepta în zori, cuminte și nedormită, scuzele de rigoare, după insultele mele bătăărănești din ajun? Femeia, cărei îi smulsesem mișelește, cu odioasă bătăărănie, virginitatea, mă privea acum sfidător de deschis, curat și – să-ți vină să crezi? – fără um-

bră de resentimente. De parcă se pregătea în clipele acelea să-mi ierte mie, acum muribundul, toate greșelile ce-o tăvăliră, despotice, în umilință în anii când iubise și ea un bărbat, parcă pedepsită de Dumnezeu, îl iubise ca o nebună...

– Ești fericită? o întrebai într-un târziu și mă mirai cât de banal mai pot fi și-n aceste clipe.

– Bomboanele le vom mânca, Nătăliță, bine? zise mama copilei, sărutându-i tâmpla. Apoi mie: Te rog, Sorine, să nu ne mai cauți. Niciodată să nu ne mai cauți. Și după o pauză, șoptit, căci în ochii ei se zbuciuma să nu se nască lacrima: Și să ne rugăm amândoi ca acest copil să nu aibă soarta noastră...

Până la mașină am mers ca într-un vis cu bulgări, împiedicându-mă mereu. Eram gata să-l iau pe Rogoz în unghii, că pornise motorul:

– Stinge-l!

– Mai e ceva? mă întrebă îngrijorat.

– Mai e! Te duci și-i spui că poimâine voi intra în apartament nou cu două camere. Că mâine-dimineață, la 9:00, ne dau cheile.

– Și de ce nu i-ai spus-o tu?! își scuipea țigara aprinsă Mișu, înroșindu-se ca racul.

– Nu i-am spus, pentru că sunt o baligă.

– Și dacă eu sunt un căcat?! urlă prietenul meu, de răsună cabina ca un clopot.

Își ieșise din fire. Îl cunoșteam bine pe Mișu. În momente critice de furie, trebuia lăsat în pace, dacă voiai apoi să faci vreo treabă cu dânsul. Deschise smucit capota mașinii și începu să ștergă motorul cu o cârpă. După ce-l lustrui pe jumătate, luă vasul de plastic ce-l purta întotdeauna în portbagaj, sări șanțul și se duse la fântâna de peste drum. Scoase o găleată de apă, bău lacom, își săpuni îndelung mâinile, clătindu-le apoi cu două guri de apă. Și le șterse cu un șervet zoios ce-l scoase de sub scaunul său, după care zise:

– Tu vorbește lămurit: vrei să-l lase pe Dima și să se întoarcă la tine?

– Indiscutabil.

– Indiscutabil! *Nașolsea intelligent!* Nu știi ce-a mai găsit fata asta-n tine! Și Rogoz porni spre școală cu pași întinși de țăran amărât, dar hotărât să-și croiască cu orice preț dreptate.

Bătu în ușă și-o deschise nemaiașteptând să i se răspundă. Mărgeluș se întoarse cu fața plânsă, ținându-și copila pe genunchi:

– Ai uitat ceva, Mișu?

– Da. Mă lași să iau loc?

– Sigur că...

– Suferiți amândoi ca niște proști. Ai face bine să te întorci la dânsul – oricum, aveți împreună un co... Și-l opriră ochii lui Mărgeluș ce se făcură de-odată mari și reci ca lama jungherului.

– Am cu cine-mi crește copilul, Mișule. Nu ți se potrivește rău rolul de ordonanță, dar, în cazul meu, îți bați limba de pomană. Și Nătăliței: Nu vrei să mergi să-i ajuți bunicii la plivit ceapa? Eu mai stau un pic cu nenea ăsta și te ajung din urmă. Și după ce ieși copila: Are șase ani și înțelege foarte multe. Știe că are un tată plecat departe să muncească pentru noi – atât. Acela e părintele ei, dar nu un donjuan de...

– ... mucava, îi veni Rogoz în ajutor.

– Ți-a spus? Bine... Și-și acoperi fața cu mâinile-i frumoase și disperate: Of, Dumnezeuule! Ce monstru mi-ai dat să iubesc!

Mișu o așteptă să-i vadă iar fața:

– M-a rugat să-ți transmit o veste foarte bună... pentru amândoi și n-am putut să-l refuz. „Măi, da' împietrită-i femeia asta”, își zise Mișu, văzând-o că-l privește de-acum absentă și apatică. Continuă oarecum îndârjit: Măine, la 9:00, primește cheile de la apartament. Cu două camere, într-un bloc nou...

Femeia avu o tresărire. Ca și cum ar fi chemat-o cineva s-o admonesteze. Apoi ochii i se înnegurară. Se sculă, veni la geam și tăcu multă vreme, cu spatele arcuit de madonă întors spre dânsul. Într-un târziu, spuse ca pe-un început de rugăciune:

– Ce păcat, Doamne! Ce păcat, Doamne, că ne dai darurile Tale atunci când... nu ți le mai așteptăm!... Apoi, întoarsă spre Mișu oarecum luminată, că-l făcu să sară iute în picioare: Spune-i, Mișule, că mă bucur pentru dânsul. Va avea, în sfârșit, cuibul lui, cu... ferestre, unde va putea să-și aducă o femeie să-i nască prunci... Și mai transmite-i: Și femeia ce-a făcut-o el atât de nefericită va avea peste doi-trei ani o casă, poate cea mai mândră în Dușmani, cu două-trei niveluri, chiar în centrul satului, în spatele bisericii...

Mișu i se închină și ieși. Nu avea multă carte fotoreporterul ziarului raional, dar înțelese perfect că la Dușmani cu asemenea misiuni nu va mai veni degrabă, ba, poate, niciodată.

După ce-mi povesti în câteva cuvinte cum a fost, drumul la întoarcere îl făcurăm în tăcere grea și cuminte. De parcă reveneam de la înmormântarea unui om drag, în plină iarnă, după un praznic, unde, la mese întinse în curte, mâncasem răcitură înghețată și băusem țuică împuțită din sfeclă...

21 – Ce-ai căzut pe gânduri? mă ghionti Adela. Mergem la mine?

– Mai întâi, trebuie să trec pe la gară, să-i dau o veste bună unui prieten.

– Lui Mișu?

– Da.

– Merg și eu să-l văd. De multă vreme nu l-am mai întâlnit.

– Mă rog...

– Văd că nu ești încântat să mă iei.

– Ba deloc. Dar să știi: și pe dânsul nu-l leagă de Chiril Chirilovici cele mai luminoase sentimente ...

Femeia mă privi greu:

– Și relațiile noastre sunt foarte încordate în ultima vreme. Cum a venit dictatorul cu camarila lui la putere, tata a aderat la organizația primară de partid din care ieșise, știi tu, prin anii '90, a primit carnet nou roșu și-acum două săptămâni a fost ales secretar, pentru că fostul, Nic. Nic., tot îl știi, a dat ortul popii...

Era chiar o noutate pentru mine. Îi făcui semn și urcarăm în troleibuz. După trei stații, coborârăm și o luarăm pe străduța unde pluteau miroșuri tari de floarea-soarelui – fabrica de ulei era în fața noastră.

– Ești o patriotă aprigă – de ce nu-l dai la brazdă?

– Nu-i chip. Nu mai crede în democrați. Prea urât au lovit în el frontiştiile lui Iudoșca. Știi cum îl insultau la toate mitingurile... Și tu nu i-ai luat apărarea niciodată. De ce nu i-ai luat? Doar era gata să meargă cu noi toți – el, tata, m-a luat cu dânsul la ședințele cenaclului vostru, la primele mitinguri... Și, până la urmă, l-au dat afară din post și l-au lăsat în locul lui pe licheaua de Cacfoman, care le-a cântat în strună agrarienilor, publicând numai materiale antiromânești, iar acum îi pupă-n fund pe comuniștii lui Vorevronin.

Îmi amintii de acel Cacfoman, beștelit rău de Primul, în prezența colaboratorilor redacției noastre, chemați în corpore la o ședință a biroului, să ne tragă mâța pe spinare pentru activismul adormit în campania secerișului („Am auzit, tovarășe Cacfoman, că ai deschis la balconul apartamentului o microfermă de rațe și găște? Din ce colhozuri ai cărat pomenile acelea cu aripi, de se plâng oamenii că împuți tot blocul? Ai și găini? Taie-le și mănâncă-le, omule, ori aștepți să se ouă?”). Era adevărat: acest responsabil de agitatorii și informatorii politici din raion, un fel de a cincea roată la căruță în secția de propagandă și agitație a *raikomului*, își avea apartamentul în același bloc cu mine, cu un etaj mai jos, și aveam nenorocita oca-

zie la orice oră să adulmec mirosurile microfermei sale ce-mi pătrundeau prin crăpăturile ușii și geamului, chiar dacă le astupam cu cârpe. Nu se încumeta nimeni să-i facă observație, nu îndrăzneam nici eu – mă rog, Cacfoman era omul de temut, omul puterii... În clipele acelea eram recunoscător cum nu se mai poate Primului, că, în sfârșit, vom scăpa de mizerie – eu și vecinii mei. Ținui s-o corectez totuși pe Adela:

– E dat afară de comuniști și Cacfoman. Acum îi pupă-n fund fostul meu coleg de redacție, Semion.

– Da? Nu știam... Sunt sigură – tata n-ar fi procedat chiar așa ca lingăii ăștia.

– Te cred. Dar nu-i puteam lua apărarea, pentru c-aș fi făcut și mai rău. Nu-ți amintești cum mă încolțeau la început și pe mine frontiștii noștri, că fusesem comunist?

Ajunsem într-un con de umbră, sub gardul înalt de piatră al fabricii, și Adela mă trase de mânecă. Mă oprii înfiorat. Femeia îmi apucă obrazii cu mâinile și-mi supse lung buzele cu gura-i fierbinte. Îmi dote drumul apoi, apucându-mă strâns de braț.

– Când ai ști, donjuanule, cum ți-am dus dorul! Și după o pauză, cu un zâmbet amar: În toți acești ani, am tot căutat să te uit... Am mai fost plecată o vreme și în Italia...

– De ce trebuia să pleci? Ți mureau copiii de foame?

– N-aveau cum să-mi moară, pentru că tu n-ai vrut să mi-i faci. Am plecat dezgustată de dezmațul agrarienilor analfabeți ce ne conduceau republica – își băteau joc de tot ce avem noi mai scump. Și să mai scap de orașul în care știam că te iubești cu altă femeie... Și-apoi, era visul meu mai vechi – să văd Florența și Veneția, să vizitez muzeele Romei...

– Și ți l-ai realizat?

– Mi l-am realizat pe naiba! Mi-a ajutat o prietenă să-mi găsească un post de *badantă* – să îngrijesc de o bătrânică, cum îmi spusese ea la telefon. Dar bătrânică s-a dovedit a fi o obeză bună de vână, sărită

de pe fix, din cauza căreia vărsam lacrimi în toată ziua.

– Te insulta cu vorbe urâte?

– Mă bătea! Lângă ea, îmi căra pumni, iar dacă nu putea, arunca-n mine cu ce se nimerea.

– Nu le spuneai despre asta copiilor ei?

– Le spuneam. Feciorul, un celibatar de cincizeci de ani ce se droga zilnic mă îndemna să-i întorc pumnii înapoi, dar fică-sa, o patroană de bordel, zicea să n-o iau în seamă.

– Patroană de bordel, zici? Nu te-a cooptat pentru „instituție”?

Adela râse strâmb:

– Chiar și-a exprimat de câteva ori regretul, că sunt atât de frumoasă, dar nu-i conveneam după vârstă...

– Italieni proști, fără gusturi. Eu nu te-aș schimba pe orice târfu-liță de optsprezece ani.

– Mulțumesc, Sorine. Uite că am ajuns.

Vrui s-o las pe Adela pe-un scaun, dar dânsa protestă, urmându-mă. Brigadierul Filip Corbu, unchiul lui Mișu, era un ins ursuz, mătăhălos, dar de o rară bunătate, cărui i-am fost și eu subaltern în acele zile de cumpănă, când, concediat de C. C., credeam că asfințise pentru vecie cariera-mi de gazetar. Îl găsii în aceeași încăpere cu pereții jerpeliți, făcând niște calcule la „socotelnița” lui cu bile, la măsuța cea negeluită, acoperită de data asta cu o mușama verde. Omul își saltă capul, se uită la amândoi preț de câteva secunde și zâmbi mai mult cu fruntea, descrețind-o:

– Halal de așa prieteni care nu-și aduc cu anii aminte de tine! Adelei îi întinse taburetul său. Și mie: Ai rămas fără serviciu? Comuniștii v-au lichidat *Tribuna*...?

– Încă nu ne-au lichidat-o, dle Corbu.

– Poți să-mi zici tovarăș de-acum. Că dacă au luat puterea diavoliu-ăștia roșii... Și se uită bănuitor la cucoana în blugi de pe taburet, apoi în juru-i – nu l-a auzit nimeni? Să ți-l chem pe Mișu? Și dacă dădui din cap afirmativ, se sculă și strigă din pragul ușii: Miiișule!

Reveni, își trase alt taburet zoios pe care erau o vadră cu apă și o cană fără toartă: Îmi pare rău de nepotul ăsta al meu – îl văd că tânjește rău după prăpădita ceea de gazetă care a încăput, iată, pe mâna unor potlogari...

Mișu intră zgomotos, aruncându-și cât colo mănușile mari din petică:

– Salut, Sorine! mă cuprinse. Bună ziua, doamnă! se închină și Adelei. Ce bine-mi pare că te văd, băiatule! mă bătu hamalul Rogoz pe umăr. Trebuie să ne ducem undeva să vorbim... Unchiule, eu cred că băieții au să descarce de-acum nisipul cela și fără mine, nu? Morocănosul de unchi continua să miște bilele fără nicio emoție: Hai, unchiule, că mi-a venit cel mai bun prieten și... nu ți-am făcut probleme de-astea niciodată!

– Și unde vrei să te duci în halul ăsta?

– În restaurantul nostru strălucit, unde în altă parte? Și-i șopti ceva în ureche brigadierului, cu spatele la noi. Acela se foi, vârî mâna în buzunarul dinspre inimă al sacoului, scoase câteva bancnote ce alunecară iute în buzunarul salopetei hamalului: Să mergem, băieți! Și Mișu, bucuros peste poate, făcu o reverență, lăsând-o pe Adela să iasă întâi.

Mergeam spre blocul corpului administrativ al gării, în aripa de nord a căruia se găsea micuța cantină muncitorească care în anii de *perestroikă* gorbaciovistă a fost metamorfozată în restaurant. Lui Mișu nu-i tăcea gura. Niciun cuvântel despre munca lui, despre familia lui, la care, știa Sorin, ținea cu sfințenie – tot discursul său era axat pe problemele politicii interne a protipendadei comuniste de care colegii lui sunt foarte nemulțumiți, dar care tac mâlc, neîndrăznind, ca și pe timpurile sovietice, să protesteze. Muncesc ca niște boi blajini, zice Rogoz, își mai descarcă sufletul seara în barul cu program non-stop, în rest... trăiesc ca niște vite, nu citesc un ziar în afară de *Comunistul*, organul partidului de guvernământ, ce li se aduce pe gratis de două ori pe săptămână.

– Mi-a plăcut grozav scrisoarea din *Tribuna*... ce i-ai trimis-o dictatorului Vorevronin, mă laudă Mișu, asigurându-mă că pe viitor se va abona. Acum o cumpără: Ai mult curaj, bătrâne, dar să te păzești, că emisarii ăștia roșii sunt gata de orice ticăloșie...

– A venit și Mișa-al nostru! anunță o chelneriță smeadă, tunsă scurt, văzându-ne intrând. Și alergă spre o masă din colț pe care o

Și se întoarce către Adela care luă meniul: Nu vă mai uitați acolo. Avem numai pârjoale și gulaș cu găluște de făină, iar garnitură – hrișcă și varză.

– Sofică dragă, doar știi că-mi place gulașul cu cartofi?

– S-au terminat cartofii, Mișa. Mâine vom avea.

– Ce dorește doamna? se interesă hamalul, suflecându-și mâne-cile salopetei.

– Pârjoale cu garnitură de hrișcă, se hotărî înveselită Adela și noi, bărbații, acceptarăm la fel. Și un suc de mere, dacă se poate.

– Avem numai suc de roșii, anunță oțărâtă Sofica.

– Atunci, o cafeluță, ceru amanta mea veche și de-o singură zi.

– Avem ceai și apă dulce cu fâs.

– Cu fâs?! se miră Adela.

– Gazoasă, doamnă, intervenii eu. Și începui să hohotesc ca un stricat.

– Ce-a pățit omul ista, Mișa? se interesă încruntată Sofica, avându-le în spate pe celelalte două colege, ce alergară curioase să vadă ce se întâmplă.

– Ai înveselit-o tu, Sofică, îi lămuri cât se poate de serios Rogoz. Și adu mai repejor mâncarea, că-s fericit și vreau să beau! Și-i strigă numaidecât din urmă: O sticlă de votcă *Spicul de aur*! Și apă cu fâs – să nu uți! Și, întors către mine: Eu sunt de-acum alt om, Sorine. În anii cât am fiert în mediul acesta, am degradat înspăimântător. Nu-i vorbă, prea domn n-am fost eu nici când lucram cu tine, dar în ultimii ani, simt eu, bostanul meu devine tot mai deșert și mai deșert.

Am tot sperat c-ai să vii să mă smulgi din mizeria asta, dar, se vede, așa mi-e scris, cum spunea bunică-mea, Dumnezeu s-o ierte...

– Am vorbit cu șeful de la Chișinău. N-are mașină să-ți dea, nici salariu de fotoreporter, că suntem săraci, vai de noi... Dar a zis să te iau cu mine când plec în delegații și-ți publică fotografiile. Și-ai să te alegi și cu puțin onorariu...

– Cum să mă iei, măi Sorine, dacă de dimineată și până seara descarc vagoane? Doar să-l rog pe unchiu să mă elibereze pentru vreo zi pe cont propriu. Ah, ce viață am mai avut noi cândva, Sorine! Și turnă în pahare, pentru că *Spicul*... între timp aterizase pe fața de masă pătată de ulei și mirosind a pește. Și pentru că fostul fotoreporter o observă pe Adela acoperind cu șervețelul de hârtie o „floare” de unsoare de lângă blidul ei, îi făcu un semn nervos cu mâna Sofiicăi, care se apropie provocator de încet: Ia și schimbă, fa, leproșenia asta, că mi-e rușine de prietenii ăștia ai mei veniți din capitală...

– N-am cu ce s-o schimb, fârnâi chelnerița. Dar se duse de trase de pe altă masă o cuvertură mai curată și, după ce consideră că săvârși o mare binefacere, îl pocni pe hamal peste ceafă: Mari mahări ne-ai mai adus și tu!

– Vrem și câte-o salată, auzi? mai comandă Mișu. De care ai. Și mișcă buclele celea mai repede! Apoi către noi: Să știi, măi Sorine, că mi-ai făcut o mare surpriză cu vizita ta. Noroc și multă sănătate! Și dădu votca pe gât. Apoi mușcă dintr-o felioară de pâine pe care o mirosise mai întâi: Nu mi-ai prezentat-o pe doamna. Ar putea fi soția ta?

Și pentru că eu nu mă grăbeam cu răspunsul, o făcu Adela:

– Ar putea fi și soția lui, Mișule, dar doamna nu-l ia. Pentru că-i un afemeiat prin definiție. Și ăștia de teapa lui, îi fi auzit tu, termină aventurile, devenind fideli, doar când își pierd virilitatea. Dar eu n-am să fiu niciodată idioată, ca să mă pot împăca cu așa ceva! Nu lua, Mișule, în serios ce spun...

– Ce-ai înțeles? îl întrebai pe Mișu când Sofica aduse gulașul înainte să aducă salata.

– Păi... am înțeles că trebuie să-ți cauți o vădană urâtă care ar putea să te ia.

– Nu, Rogozule! Eu, tot prin definiție, am fost și voi fi alesul femeilor frumoase. Cele urâte nu s-au născut pentru mine – în modul cel mai categoric!

– Așa! Așa s-o ții, Sorine!

– Și când ai să ajungi să n-ai trecere nici la una ca Sofica, cu atât mai mult n-ai să ai niciun preț... și în fața odorului lui Chiril Chirilovici!

Și pentru că Mișu rămase cu gura căscată, îi explicai:

– E fiica lui C. C.

– Hai nu mai spune! Și hamalul cu mânecile suflecate privi feimea cu nedisimulată dezaprobare, după care-mi trimise reproșul drept în frunte:

– Te pregătești să-l iei de socru pe antiromânul C. C.?

– A doua oară ne întâlnim, Mișule, calmează-te. Și azi – după doisprezece ani...

Al doilea pahar Adela refuză să-l ciocnească. Își mânca abătută gulașul, fără să se atingă de salata de varză. Se scurgeau clipe penibile și trebuia de făcut ceva. Și atunci intervenii eu:

– Nu era antiromân C. C., măi Rogoz din mlaștină. Eu, român în pașaportul sovietic, am fost angajat și, precum știi, și reangajat de el, cu toate că se putea debarasa de mine pentru totdeauna. Tot datorită lui am intrat și în partid...

– Condoleanțele mele! exclamă Mișu.

– Și tot cu susținerea lui am primit și apartamentul. C. C. ar fi mers cu noi, domn' hamal, în anii '90 – nu l-ai văzut la întrunirile noastre? – dacă frontiştiile lui Iudoșca n-ar fi aruncat cu pietre-n el.

Rogoz mursecă filozofic și încruntat o bucată mai puțin comestibilă de gulaș, apoi zise:

– Ai putea să ai dreptate, Marcule... Pe mulți i-am îndepărtat atunci cu isteria noastră unionistă... Și cu ce ne-am ales? Scuză-mă, doamnă, se înclină Mișu și-i sărută mâna ce împietrise pe furculiță. Ce poți aștepta dumneata de la un hamal mitocan ca mine?

Femeia luă păhăruțul și-l bău tot cu înghițituri îngândurate. Își turnă apoi apă cu „fâs”, un pahar întreg, și-l bău pe nerăsuflăte. Oftă, apoi spuse:

– Nu vreau să-l îndreptățesc pe tata, dar niciodată – auziți ce vă spun? – absolut niciodată nu l-am auzit vorbindu-i de rău pe frații noștri români. Avea și el doi unchi pe linia maternă care se refugiaseră peste Prut în 1944 și tot timpul a dorit să-i vadă, dar nu s-a putut cât erau în viață. Unul, nea Nicolae, ce fusese primar în satul lor, a fost prins de securiștii români și extrădat – a murit într-un lagăr din Siberia. Tata o jelea foarte sincer pe maică-sa când plângea, sărmana, după frații ei...

Rogoz se aplecă a doua oară, de-acum fără cuvinte, și sărută mâna delicată de pe furculiță, eu, urmându-i exemplul, sărutând cealaltă minune cu degete de lumânare fină ce ținea cu buricele, ca pe-o bijuterie, o felie de pâine. Îmi plăcu grozav această întorsătură de situație și-i îmbrățișai hamalului umerii. El se foi satisfăcut și ne întrebă:

– Poate comandăm câte-o cinzeacă de coniac? Votca asta ce-a rămas o duc băieților...

Mie mi-a plăcut ideea:

– Dar plătesc eu!

– Plătești, dacă nu-mi va ajunge mie să mă achit, se învoi Mișu.

– Pentru mine nu comanda – mi-e prea destul, spuse hotărâtă Adela.

În sală intrară gălăgioși trei fraieri chercheliți, ocupând masa dealături. Unul dintre ei, ras pe cap, comandă:

– *Tri po sto, podruška (Trei câte o sută de grame, gagico).*

Adela îi urmărea pe ruși cu dezgustătoare curiozitate, iar Mișu zise:

– Mă tem că haimanalele astea au să-mi strice dispoziția...

Eu nu venii să-l susțin pe Mișu, dar simții curenți reci sfredelindu-mi tâmplele, căci observai că doi din cei trei vlăjgani tot o sfredeleau cu ochi obraznici pe Adela.

După ce-și sorbiră tustrei lichidul, fără să se atingă de cele trei felii de lămâie din farfurioară, lunganul tuns comandă din pânțece:

– *Dai muzâku!* Răsunară primele acorduri ale unei sârbe de nunță și ceilalți doi protestară:

– *Dai nașu muzâku, blea... (Nu! Vrem muzica noastră!)*

Îl văzui pe Mișu îmbujorându-se și privind-și crunt mâinile butucănoase, cu bățături.

Una dintre chelnerițe schimbă caseta și-un kazaciok veni să ne înțepe auzul de-acum enervat de-a binelea. Camaradul lunganului de alături, un tip îndesat și cu un început de barbă, se apropie de masa noastră, cu ochii agățați de Adela ce arăta destul de calmă:

– *Potanțuem? (Dansăm?).*

– Nu dansez cu alde tine, răspunse îngroșat femeia.

– *Cito skazala? (Ce-spus?)*

– Cu tine n-ar dansa nicio oaie năpârlită, răspunse și mai calm Adela, aruncându-mi o privire de teroristă.

Lunganul o înșfăcă violent de mână s-o ridice, dar în aceeași clipă Mișu îi trimise un pumn în gât, de-l prăvăli pe podea. Nu dovedii să mă ridic și-l văzui și pe îndesatul cu barbă cum se chircește frânt, acoperindu-și cu amândouă mâinile zestrea germinatoare ce i-o lo-vise cu piciorul hamalul. Eu mă pornii, în țipetele chelnerițelor, spre al treilea „frate” mai mare, dar acela o luă la sănătoasa, părăsind câmpul de luptă. Atunci, îl târâii afară pe lungan pe care-l umplu sângele. După el, se cărăbani, îngheboșit, cu pași târșiți, și îndesatul, mormăind înjurături amenințătoare. Sofica opri muzica.

– Adu coniacul! ordonă scurt Mișu și Sofica se execută fără crâcneală, în timp ce o colegă de-a ei ștergea cu o cârpă sângele muscalului de pe podea.

– Mulțumesc, Mișule, rosti galben Adela. Dar aș bea și eu un coniac...

Hamalul ce se dezroșise și el în galben îi luă păhăruțul și se duse singur să i-l umple.

– Nu prea ne-a mers nouă azi cu restaurantul acesta, constatai eu sumbru.

– Ba ne-a mers perfect! Am savurat de minune cum le-a dat Mișu la bot.

– Bine că ți-a plăcut.

– Mai trist e că tu n-ai reușit să-ți demonstrezi musculatura, mă înțepă Adela.

– Ironizezi? M-am bătut și eu cu rușii, dar în armata sovietică. Când mă numeau *rumânskaia sfoloci*. În rest... Se întoarse Mișu cu păhăruțul doamnei. Eu continuai: ...nu sunt omul, stimată doamnă, care-și demonstrează musculatura, cum zici. Am căutat întotdeauna să-mi arăt priceperea...

– ...la femei, interveni Adela, iar Rogoz își întinse buzele în rânjet larg.

– Bine zici, rânjii și eu, cu toate că fraza-mi urma să fie continuată un pic altfel...

Ridicărăm paharele.

– Să bem, Sorine, pentru femeile noastre. Căror le dorim din toată inima să aibă demnitatea doamnei tale! Și încă ceva: să avem curajul să-i înfruntăm pe porci!

Ciocnirăm. Băurăm. Și trebuie să recunosc că nu-mi amintesc să fi băut până atunci vreun coniac cu atâta satisfacție...

22

Intrarăm în blocul cu trei etaje al Adelei când soarele înclina, plictisit, spre orizont. Urcarăm la al doilea etaj, femeia deschise ușa capitonată cu dermantină maro și, nici nu reușii bine să-mi trag pantofii, că mă pomenii cu sânii ei proptiți în pân-tece. Gura femeii îmi absorbi lacomă buzele, mâinile-i îmi netezeau apăsat, cu zdruncinări, ceafa și, după ce-mi dădu drumul, cu voce în care se aprinse văpaia:

– Ne facem un duș și... ne-apucăm de treabă!

– Ia-mă mai încet – la anul împlinesc cincizeci...

– De-acum ai nevoie de preludii sexuale? Și începu să râdă, re-ușind să scoată de pe ea totul. Mă înfiorai: goi, sânii ei arătau de-o prosperitate sfidătoare: Și după șaptezeci am să te fac să-ți fie ca pia-tra – n-ai nicio grijă!

Intră în baie, iar eu trecui pragul dormitorului – o unică odaie cu care se căpătuisese de pe urma schimbului ce fusese nevoită să-l facă după ce soțu-i pușcăriaș ieșise la libertate. O canapea, două fotolii mici, o toaletă și o garderobă alcătuiau tot mobilierul femeii. Micul televizor stătea pe-un taburet, între caloriferul de tip hrușciovist de sub geam și o aripă a oglinzii toaletei. Și niciun ghiveci cu vreo floare, nici zăranie de portrete pe cei doi pereți acoperiți cu tapete.

Și-atunci simții o nespusă mândrie apărându-mi în irisuri pereții din sufrageria și dormitorul apartamentului meu, acoperiți cu portretele realizate în ulei și minunatele sculpturi din pai și pănușă pe care mi le făcuse cadou pictorița Oteea Stan la zilele mele de naștere și la alte sărbători sovietice, scăldate în beții. Pictorița Oteea, despre lucrările cărei publicasem un material elogios în ziarul raional, a fost și a rămas unica femeie din viața mea de care mă leagă o prietenie sinceră, dar pe care, cu toate că-mi plăcea de ea, nu mi-am făcut-o amantă – păcat că de mulți ani nu ne mai vedem. E plecată în satul bunicii să îngrijească de bătrână.

Văzând în atelieru-i bijuteriile din pai și pănușă, din care se pre-lingeau cu blândețea lacrimii lui Crist candorile peisajelor meleagului

nostru, cu eroii inegalabilelor noastre basme, mi-am zis că voi fi cel mai tâmpit din mulții tâmpiți ai urbei, dacă n-o conving pe Oteea să-mi meșterească ceva ce mi-ar aminti de Codrul Cosminului, unde, copil fiind, de cum se topea zăpada, mergeam în fiecare primăvară să culeg buchete de brândușe, aducându-le mamei. Cum am intrat în apartament nou, m-am și pricopsit cu *Vise cu brândușe*, reprezentând doi copii cu buchetele de pănușe-brândușe-n mâini. Toți invitații mei declaraseră vrăjiți că asemenea splendoare încă nu văzuseră – lumina ochilor li se umpluse de candorile albastre ale codrului copilăriei mele, din care copilița își împletise coronița și li se mai umpluse de surâsul soarelui răzbătând printre ramurile paltinilor. Ce bucurie mai dăduse și peste astrul ceresc văzându-l pe băiețel ținând-o de mână pe mica prințesă ce-și albăstrise creștetul cu primele minuni ale pădurii în care Ștefan-Vodă îl îngenunchease pe Ioan Albert?

Al doilea cadou, *Bufon-Zburătorul în cădere*, pictat în ulei, mi-a apărut pe perete în următorul an, tot la ziua mea. Dacă-l contemplezi atent, cât a lăsa să înghită orizontul soarele într-un amurg de toamnă târzie, zic, dacă-l contemplezi și cu inima pe disperatul clown, te cutremuri de candoarea tristeții lui nemărturisite. Îl am, în ramă, deasupra computerului meu și, când, uneori, îndrăznesc să-l privesc cum e, strivit de implacabilitatea destinului, mă întrebă cu jumăta-tea cea de obraz îmbătrânit prea devreme: „Ce-i cu zbuciumul ăsta anost al tău, măi Sorine? Chiar crezi sincer că pietrele acestea de la picioarele mele își au mai puțin rostul în astă lume decât efortul cu care-ți umpli mereu zilele?” Și-atunci trec la tabloul de lângă înneguratul *Bufon...*, la făptura pământească a zânei cu panerul aproape plin cu flori galbene din *Vară optimistă*. Înveșmântată, adevărat e, într-o rochie ruptă dintr-o aripă de cer argintată de răsăritul soarelui, misterioasa făptură, învăluită din toate părțile de candoarea îngândurată a unui galben floral, m-ar îndemna parcă să-l las pe Bufon să-și mistuie în pace dureroasele regrete, dar nici ea nu cadădicsește să mă încarce cu optimismul verii. Trec la *Lumină verde*,

expus pe peretele dormitorului, și buchetul cela în roșu și galben, pe fundalul unui verde pe cale a fi înghițit, din spate, de-un aflux de lumină albă, zic, buchetul acela peste care trece în zbor îngerita îmi amintește de-o iubire pentru care-mi reproșam într-un poem că nu i-am ocrotit floarea... *Calul din vis*, de-alături, un tablou ce i l-am cerut eu în schimbul a cincizeci de ruble, dar pe care a refuzat să mi-i ia, te potopește cu candoarea seninătății, dar ochii lui albaștri, visători tăinuiesc, în afunduri, lacrimi neplânse... Și tot așa: *Meșterul Manole*, *Lalele de argint*, *Alunecata în melancolie* din colecția mea te îmbie să le savurezi candorile culorilor. Culori muiate discret într-o melancolie ce-ți dă senzația că-ți aparțin. De când ești... Trăind într-o țară normală, mi-am zis, Otea asta, cu talentul ei, ar fi cucerit o lume.

– Adu-mi un prosop, Sorine! se auzi glasul sonor, încărcat de zbor, al Adelei. Deschide garderoba, pe polița de sus e un teanc întreg!

Mă executai, simțind cum un val de fierbințeală dulce îmi leșină mișcările mâinilor.

Deschisei ușa la baie și, în aburii albi, corpul femeii mlădie spre mine:

– Șterge-mă, scumpule, mă rugă moale, dar roșu, Adela.

Începui să-i șterg gâtul, umerii mici și rotunzi, mâinile pe care mi le întinse ca pe niște aripi ce mai păstrau urmele bronzării de astă-vară, apoi trecui să-i șterg moale sânii, pe care nu putui să nu-i sărut pe rând și lung. După care coborâi, tremurat, masându-i îndelung pântecul ce-o făcuse pe femeie să geamă scurt, luându-mi, moale, mâna și ducându-mi-o direct într-acolo unde-mi era așteptată intrarea înverșunată. Pășind din cadă, îmi prinse împătimitul ce spârgea ascunzătoarea:

– Mai ai nevoie de preludiv? Spală-te rapid și vino! Și intră în dormitor înfășurată-n prosop – spectru alb, cu părul involburat, îm-prăștiind ispită.

Ne iubirăm crunt, dar scurt. Întins, descărcat de vlagă cum eram, simțeam alături corpul femeii frământat mărunț de dorință și neîmplinire. Îmi cuprinse înfrigurată gâtul transpirat, șoptindu-mi topită:

– Te mai vreau mult-mult... până dimineață...

– Nu pot să rămân. Aștept acasă niște telefoane de la cumnată-mea din România, o cârpii eu la întâmplare.

– Nu mă interesează. M-ai pornit numai. N-ai simțit că nu-s umblată de ani de zile? Merg cu tine.

– Asta chiar nu se poate, mă mișcai nervos. Mâine-dimineață trebuie să trimit la ziar a doua scrisoare către Vorevronin, cârpii a doua minciună. Mi-ai citit prima?

– Am citit-o... Și e foarte bățăioasă. Dar nu asta mă preocupă pe mine acum! Nu-ți dau drumul, până nu mă satur! Ei, de săturat nu mă mai satur eu degrabă, dar înțelege-mă: nu-mi amintesc să fi fost vreodată așa dorită...

– Și dacă nu ne întâlneam la stația ceea?

– Nu mi s-ar fi trezit dorințele. Mi-ar fi rămas în hibernare... Cum mi-au fost în toți anii ăștia...

– Tu chiar vrei să te cred că-n Italia ceea n-ai avut pe nimeni?

– Sigur că nu! Pentru că m-am întors acasă peste trei săptămâni. După ce, înnebunită într-o după-amiază de pumnii ei, i-am tras și eu niște palme zdravene babei, mi-am strâns bagajul, m-am împrumutat cu bani de la prietena ceea a mea și m-am întors. Și după o pauză, suflând greu: Dar să lăsăm asta... Dă-mi voie să-ți fac preludiul... Și începu să-mi sărute pieptul, alunecând amenințător și amețitor de prădalnic tot mai jos și mai jos...

Mă lăsai înghițit de mângâierile, apoi de posedările, până la epuizare, ale acestei femei care, dacă la prima întâlnire bănuisem doar, acum mă făcu să înțeleg că stăpânește o uimitoare artă a seducției, o artă a actului propriu-zis. Dar fără să facă exces de zel, fără să depășească ostentativ niște norme de mai multă lume cunoscute. Sunt

sigur: niciun bărbat, chiar și dintre acei mai puțin afemeiați ca mine, n-ar putea să nu rămână pur și simplu copleșit de aceste mângâieri, începute cu magică încetineală și continuate apoi cu o pașnică dulceață ce ți-o dorești până la durere trăită. Dar ea, această dulceață pătrunzând până-n străfunduri, continuă să te acapareze încet, fără convulsii zdruncinătoare și tocmai în asta rezidă forța și profunzimea ei ce se vor irepetabile.

Acea blestemată, lunecoasă apatie, de care nu mai sper să mai scap vreodată, începu să încolțească-n mine când îmi încălțam pantofii. Priveam prin ușa deschisă la femeia aruncată-n cearșafuri, femeia care mă urmărea neclipind, absolut fără vreo culoare. O sărutai pe buzele uscate și ieșii. Leșietica apatie, făcând un înconjur al inimii, începu să mi se împrăștie prin măruntaie. Îmi era prea cunoscută intenția-i diabolică – să-mi leșine, să-mi paralizeze simțurile. Dar le aveam încă treze oare?

La stație, doi bunici îi făceau educație unui nepoțel de vreo șase ani, ce culegea pietricele de jos, aruncându-le din urma mașinilor. Bunica-rusoaică, o femeie obeză de vreo 150 de kg (m-am întrebat stupid: are să poată intra oare pe ușa troleibuzului?) îi ordonă aspru ștregarului să-i arate palmele. Scoase băsmăluța din poșetă să i le șteargă, dar piciful refuză, continuându-și îndeletnicirea-i provizorie. Atunci obeza apelă la ajutorul *dedului*. Bunelul, un bărbat uscat, cu o siluetă de gimnast (oare cum face sex, nenorocitul, cu muntele acesta de carne? îmi încolți, de data asta îngreșoșată, altă întrebare, pentru că, de când mă știu, mi-au repugnat prăpăstios femeile obeze, dar și mai mult – bărbații acestora), zic, bunicul ascultă cu o indiferență de campion lamentările consoartei, apoi îi făcu din deget nepotului. Acela se apropie zâmbăreț, dar precaut de *deda*, primi fără proteste o palmă la ceafă, după care se lipi cuminte de piciorul bunicului.

Starea cea de apatie paralizantă, între timp, trecu într-o sămânță de melancolie care-l cearcă pe om, de obicei, când n-are niciun chef

să trăiască, dar, concomitent, nici cea mai palidă dorință să întreprindă ceva ca să dispară de pe Terra. Moștenisem, pesemne, de la cineva din strămoșii mei această predispoziție care mărginește cu mai multe anomalii ale creierului uman. Pentru că și taică-meu era deranjat de consoartă când era văzut, pe prispă, cernit de gânduri („Ce stai dumneata așa posomorât, de parcă ți-a pierit capra? Crezi că alții au mai puține necazuri decât noi?”). Nu vreau să plictisesc cititorul cu divagații pseudosavante pe marginea stărilor mele stupide de melancolie pe care eu însumi nu mi le pot explica. Și chiar de-aș reuși cumva să mi le explic, aș avea de câștigat? Nu-i mai bine oare, și chiar mai interesant, poate, să rămân în umbra lor enigmatică ca un captiv al ignoranței? Un captiv nevinovat, fără pretenții, al cărui cel mai mare merit e lipsa de curiozitate?

Gândurile astea leneșe, un pic răzlețite, dar la sigur lipsite de orice noimă, mă însoțiră până la scara a treia a blocului meu. Umbrele dense ale înserării le acopereau fețele, dar reținui că cei trei tineri din fața scării, neluminate ca de obicei, erau puțin trecuți de adolescență. Se întoarseră, la un semn parcă, tustrei spre mine și unul, cel mai înalt dintre ei, cu un cercel în ureche, mă întrebă într-o română stâlcită:

– Voi nu aveți un chibrit?

– Am brichetă. O aprinsei și i-o întinsei să-și aprindă țigara.

Lunganul pașnic și-o aprinse, dar a ținut să precizeze:

– Voi sânteți corespondent Sorin Marcu?

– Sunt, răspunsei, simțind că îngheț.

– Și prezident al nostru nu te lasă să dormiți? măi ținuu să afle cel cu cercelul, aruncând țigara, pe când ceilalți doi vlăjgani se postaseră de-acum pe din părți.

O lovitură-n tâmpla stângă mă năuci, dar nu căzui. Mă prăvălii după a doua, ascuțită, în ceafă. Și mă confundai într-o genune fierbinte.

Când îmi revenii, o arătare albă, înfioată îmi măsura pulsul. Întrebarea-mi „Unde mă aflu?” nu ajungea, probabil, până la urechea

halatului gigant – o asistentă (și asta obeză!) îmi instala sistemul de perfuzie, fără să mă privească. Observă, în sfârșit, c-am revenit din „reverie”, zâmbi, lățindu-și buzele cu un început de mustață, că-mi dădu fiori leneși:

– *Ociuhalsea? Prekrasno! Seiceas pozovu vracea (Ți-ai venit în fire? Acuși chem medicul)*, se ridică neobișnuit de iute și ieși.

Îmi simțeam capul înțepenit și-mi dădai seama că-i bandajat. Mi-l mișcai un pic în dreapta, mi-l mișcai și mai greu în stânga, urcându-mi-se-n gât grețurile. Eram în secția de reanimare. Dar nu-mi dădeam seama chiar deloc cum nimerisem acolo. Capul îmi vâjâia ca o morișcă nervoasă, treierat de amețeli. Mi se uscaseră în gură. Voiam să beau. Și-n momentul acela intră medicul – un bărbat tânăr, scund, cu ochelari de miop.

– Ți-ai revenit domnule corespondent? Ia să mai măsurăm noi tensiunea. Fața i se limpezi copilărește: E spre bine... De-acum n-avem motive de îngrijorare. Și uitându-mi-se în miezul ochilor tulburi: Ai o vecină invalidă ce se târâie-n cărje?

– Nu prea-mi amintesc, îi răspunsei și cerui să beau.

– Dacă n-ar fi dat de dumneata pe scări încă vreun sfert de oră și n-ar fi chemat Salvarea, acum ai fi trecut vămile... Și adăugă: N-ai voie deocamdată să bei. Acuși trimit asistenta să-ți umezească buzele. Și parcă oțărându-se: Așteaptă un anchetator în coridor. Redactorul dumitale a pus în mișcare procuratura. Și, aplecat, de-i simțeam respirația pe obrazul bandajat: Ți-am citit și noi materialul... Nici nu putea dictatorul să-ți ierte așa ceva... Ce facem cu anchetatorul? Să plece?

– Să plece, să plece, băiguui eu, neînțelegând ce vor de la mine...

La care medicul își scoase ochelarii, șterse lentilele îndelung, după care zise:

– Și eu cred, cu justiția ce-o avem, că n-are rost... Și ieși.

Doamne! răcnii în mine surd, când, a doua zi, înțelesei ce mi se întâmplase. D-apoi... puteau să mă omoare! Și ce s-ar fi ales din viața

mea atunci? Îl auzisem într-o seară la *TVR 1* pe eseistul Andrei Pleșu recunoscând cu profundă tristețe că ceea ce-și reproșează (se referea la cele două dictaturi – ale lui Gheorghiu-Dej și Ceaușescu) e că n-a făcut totul ce se putea atunci face. Pesemne, i-o fi fost nesuferit de greu filozofului să se confrunte cu acest sentiment sâcâitor al neîmpăcării cu propria-i lașitate de cândva, ce i se pare acum cu totul nejustificată. Și începu să-mi dea târcoale inimii... frica. O simțeam tot mai aproape, tot mai ascuțită, tot mai îndărătnică... Ar fi putut să mă omoare, bandiții, și-atunci... nu mai ajungeam nici să-mi reproșez că n-am făcut tot ce puteam face... Adică să-mi duc la sfârșit proiectele. Dar... am eu niscaiva proiecte? Mi-am schițat eu niște proiecte concrete urmând să le realizez... săptămâna asta, săptămâna viitoare sau în cele ce urmează? De unde dar frica asta nenorocită? E o banală frică de moarte? Ei, numai idioții nu se tem de moarte! Dar s-o luăm altfel: mi-am schițat mai multe proiecte, toate urmărind să-mi aducă onoruri, recunoștința oamenilor apropiați, a publicului larg, la urma urmei, le-am realizat cu brio, am cules laurii jinduiți – și-atunci, ar avea vreo noimă frica de dispariție? Iar la adânci bătrânețe ajuns, te-ar răscoli și atunci demonii să scotocești în depozitul memoriei în căutarea unor motive pentru a-ți reproșa?

23

Pentru că acestei scrisori buclucașe, ce i-o trimisem Președintelui-dictator prin intermediul revistei noastre, îi datorez internarea-mi trâmbițată de mass-media, o reproduc, cu unele prescurtări, firește:

Asta vreau de mai multă vreme să te întreb: de ce mă urăști și-mi provoci insomnie, dle Vorevronin (am să te numesc dumneata, dacă nu te superi)? Ce drept ai să-mi transformi nopțile într-un coșmar?...

Cum ai venit cu comuniștii dumitale la putere, instituțiile statului ce-l conduci, dle Vorevronin, au continuat provocările: debranșarea căldurii, apei calde, expulzarea celor doi diplomați români și,

în sfârșit, declarațiile d-tale asupra necesității consolidării statalității R. Moldova prin înlocuirea predării limbii române cu cea a așa-zisei linghi moldovenești a d-tale, precum și revenirii la problema simbolurilor statului etc. (comuniștii d-tale intenționează și pe acestea să ni le fure într-un miez de noapte?) Și insomnia, râia, s-a prins înspăimântător de mine!

În seara lui 25 decembrie, PRO TV a prezentat imagini îngrozitoare de la un miting de protest al tinerilor din Chișinău, care au fost împrăștiați cu violență de poliție. Și mitingul fusese autorizat de Primărie, dle Președinte! Ce garanție a democrației în această „țară” ești d-ta, când zilnic se comit fărădelegi strigătoare la cer? În noaptea ceea n-am închis un ochi de necaz!

Mă întreb uneori, dle Președinte: de ce nu pot dormi și eu ca lumea cea proastă, indiferentă? Și-mi răspund: pentru că sunt român ca și dumneata (anunțasei cândva că ești moldovean și, dacă-i așa, cu siguranță că ești român!). Numai că diferența dintre noi e că eu sunt un român care-mi cunosc istoria cea adevărată, știu de unde îmi trag rădăcinile, ce limbă vorbesc și care-s tradițiile, obiceiurile strămoșilor pe care sunt obligat în fața lui Dumnezeu să le venerez și să le păstrez, iar dumneata ești un român (fie și pe linia maternă numai, că nu ți-am studiat arborele), care nu vrei să renunți la minciunile cele prăpăstioase din manualele de istorie pe care le-ai învățat în Transnistria sovietică. Tragedia d-tale a pornit de la aceea că, după sosirea „perestroikăi” gorbacioviste, nu ai citit niciun studiu serios despre istoria cea adevărată a meleagului pe care azi îl cârmuiești și, ce-i mai rău încă, nu ți-ai aplecat urechea la vorbele adevăraților savanți-istorici de la noi, care sunt mult mai numeroși decât lacheii care ți-au împruțit auzul cu neadevăruri despre cine ești și ce limbă vorbești. Declarațiile dumitale ce chiftesc de ură față de tot ce-i românesc, făcute din neștiință (tare aș vrea să cred că nu și cu rea-voință) la televiziune și prin mijlocirea altor surse mass-media, otrăvesc conștiința la zeci și zeci de mii de naivi care mai cred

în ceea ce vorbește capul țării. Ce drept ai d-ta, dle Președinte, să-i derutezi și mai mult pe acești amărăți? Păcat mare comiți, dle Vorevronin. Și câtă demagogie publicitară s-a mai făcut și se mai face ca să-ți creeze d-tale imaginea de bun creștin! Nu-ți este rușine să stai cu lumânarea aprinsă în mâna dreaptă în fața altarului? Cum te fac de râsul lumii consilierii d-tale!

Gogoășele ce le spui la numeroasele ieșiri în grosul „poporului” sunt, firește, și un rod diavolesc al urii față de mine, care sunt român. De ce mă urăști, dle Vorevronin? Ce rău ți-am făcut eu? Nu încerca să te aperi că n-am dreptate. Urându-mi poporul (cel român, firește, pentru că „poporul moldovenesc” e o invenție șovină a ocupanților din 1812 și celor din 1940, ca să-i înstrăineze pe basarabeni de frații lor de dincolo – ori chiar nu înțelegi d-ta asta?!), zic, urându-mi poporul, părticică a trupului și sufletului cărui sunt, mă urăști și pe mine. De ce mă urăști, dle? Doar eu nu pot și nici nu vreau să te urăsc pe d-ta. Pentru că la amândoi ne circulă același sânge prin vene. Și apoi măcă-mea de mic m-a povățuit să nu urăsc pe nimeni, că-i mare păcat. Pe d-ta nu te-a povățuit așa?

Dacă nu te superi, în ce crezi d-ta? În învățătura lui Lenin? În idealurile comunismului? Să fim serioși! Cum poate să creadă un om ajuns președinte de țară, ca d-ta, în niște lucruri care s-au compromis înspăimântător pe întregul glob? Crezi în plăcerile vieții, într-o mâncare bună, într-un pahar de vin? Foarte bine! Mie și mai dihai îmi place turburelul. Îți plac, poate, și femeile străine? Și eu le ador.

Dacă după publicarea acestei scrisori, emisarii d-tale au să-ți sugereze să mă acționezi în judecată pentru calomnie, să nu accepți – cu justiția asta a noastră, ai putea să câștigi. Da' eu sunt cam sărac. Salariul meu lunar de corespondent e la sigur de câteva ori mai mic decât al menajerei familiei d-tale și nu vreau nici în ruptul capului să-l sacrific pentru prejudicii morale aduse unui asemenea om mare ca d-ta.

Hai că mai admit – cele trei culori ale drapelului nostru ar putea să-ți îngrețoșeze văzul, capul zimbrului din stemă l-ai vrea înlocuit cu unul de urs din taiga, dar ce ai avea d-ta împotriva celui mai luminos și drag cântec al lui A. Mateevici, care a devenit al întregului nostru neam? Poate ți-a dat cineva în urechi că și cântărețul suferințelor țărănilor basarabeni se considera român și afirmase sus și tare că vorbim aceeași limbă română cu frații noștri de peste Prut? Chiar dacă te înfurie că toți savanții necumpărați ai Academiei noastre neagă minciuna că limba noastră ar fi moldovenească, de ce nu-i chemi totuși la o întâlnire? Poate vor reuși academicienii, strânși cu pioșenie în jurul d-tale, să te convingă să înțelegi odată și odată cine ești și de unde vii? Dar cum rămâne cu „poporul” d-tale? Cum să nu se lămurească un conducător de țară ce seminție cârmuiește?!

Și în genere, dle Vorevronin, dacă vrei să te călătorești din această lume moldovean vorbind limba d-tale moldovenească, de ce crezi că suntem obligați s-o facem și noi, ba și copiii, nepoții noștri?! Ce drept moral (nu mai vorbim de cel juridic) ai d-ta să le vâri pe gât nepoților mei, copiilor acestui pământ năpăstuit niște manuale agramate și mincinoase, pe care abia așteaptă să le ticluiască niște jujuci care rod oasele la ospetele dumatiale? Vreau să te întreb, în sfârșit: în afară de probleme lingvistice, altele ce țin de stomacul „poporului” ce-l conduci n-ai de rezolvat în republicuța d-tale până la alegerile viitoare?

Dar deocamdată vreau să te mai întreb, dar și să te rog totuși, de data asta ca pe un om, dacă te consideri: de ce-mi provoci insomnie, dle Vorevronin? Lasă-mă să dorm și eu liniștit, cuminte, precum dormim cu toții, de când oratorul din copaci, Iudoșca, ți-a devenit aliat și tovarăș de idei...

Sorin Marcu

P. S. Dacă nu pățesc nimic, dle Vorevronin, după publicarea acestei nevinovate scrisori, s-ar putea să mai revin...

Rog să fiu crezut: mi-e frică să-mi plictisesc cititorul (Vedeți? Mai sper, naivul, că am să fiu citit!) cu istorisirile mele gazetărești. Dar ele, înțelegeți-mă, fac parte oricum din sfera preocupărilor mele zilnice, din viața mea pot să spun. Aș putea lesne să vorbesc și despre chinurile mele literare, care mi s-au soldat cu editarea unor volume de poezie la care am avut și câteva recenzii în țărișoara mea-gubernie și-n România, dar asta ar însemna să mă îndepărtez și mai mult de Donjuanul de mucava, Sorin Marcu. N-ar merita, pentru că poetul Marcu, precum au afirmat recenzorii, este un romantic întârziat care se lasă greu încadrat într-o anumită generație de creatori de poezie. Așa stând lucrurile, ar fi inutil să mai fac dureroase eforturi să-mi clădesc un nume – timpul arderii mele poetice a trecut ireversibil. Cu toate că prietenul meu Mișu, departe de orice teorii literare, îmi citise cărțile („Ai făcut o mare prostie, că nu ți-ai editat poemele pe timpul sovieticilor – ți-ai fi făcut un nume, sunt sigur”) se declara încântat de versurile mele, mai ales, de acele închinare părinților. Totul ce mai naște sufletu-mi în clipe de singurătate poate doar să-mi mai mângâie din când în când orgoliul ce-și mai arată uneori coltele azurii.

Îl rugam în acea scrisoare pe dictatorul țării ce se încuibase cu banda sa roșie în toate instituțiile statului, îl rugam, cum ați văzut, să înceteze dezmătu-i antiromânesc și să mă lase să dorm liniștit și cuminte somnul resemnării împreună cu toată populația Basarabiei care, după cea de-a doua trădare a lui Iudoșca, căzuse într-o dispărare dureroasă. Pericolul mare era că, după doi-trei ani, acea dispărare trecu într-un soi de resemnare ce era, după mine, mai groaznică decât moartea. De moartea zbuciumului în numele demnității naționale vorbesc, dacă se poate spune așa. Sufletele luptătorilor în numele Reunirii cu Țara-mamă, România, se inundaseră cu deziluzii amare ca pelinul...

Acum stam în pat cu capul bandajat și-mi rugumam neputința și plictiseala. După ora 16:00, mă anunță o asistentă nouă, mă pot

vizita de-acum și prietenii. După ce îi cerui categoric și a doua zi – de-acum îmi dădeam perfect seama ce fac – anchetatorului să iasă, un bărbat mărunțel, cu ochi mari ce-i fugeau mereu în toate părțile, zic, după ce făcui isprava asta, asistenta prinse să se uite la mine ca la un erou, dar fără o doagă:

– Cum poți dumneata să-l izgonești pe un om de la procuratură? mă întrebă tipa după ce-mi scoase acul de la perfuzie din venă. În loc să-l rogi să-i prindă cât mai repede pe vlăjganii care te-au bătut cu atâta cruzime – puteau să te omoare, omule! – dumneata îl dai afară? Și ieși clătinând din capu-i masiv a dojană.

În următoarele zile, n-am mai văzut-o. Într-adevăr, de ce l-am dat afară? mă întebai și eu, simțind că-mi trece starea de somnolență ce mă însoți necruțător în acea o oră și jumătate cât mi se scurse în mine lichidul din șip. Dar chiar în clipa ceea dădu de știre telefonul mobil. Era redactorul-șef:

– Salut, Sorine! Mi-a spus doctorul... că starea ta-i constantă. De ce refuzi să vorbești cu anchetatorul, omule? Noi, aici, ne îngrijorăm de sănătatea ta și vrem să fie prinși și pedepsiți bandiții, dar tu arăți mofturi!

– Nu sunt mofturi. Am toată convingerea că nu vor fi prinși. De ce să facem fum de clacă?

– Așa consideri tu? Și redactorul luă o pauză, după care: Pe ce te bazezi?

– N-au avut nimic cu mine vlăjganii ceia. Cu atât mai mult, n-au cum să-mi citească materialele. Le-au citit ticăloșii care i-au trimis să... mă învețe minte.

– Și ce trebuie să înțeleg eu? Te-au învățat?

De-acum făcui eu o pauză, căci șeful chiar mă puse la încurcătură:

– Dar dumneata cum crezi?

– Eu te-am prevenit și nu o dată: să-i lași în pace pe dinozaurii comuniști și să te apuci serios de lichelele noastre naționale – ele sunt mult mai periculoase.

– Așa voi face, îi răspunsei. Dar nu-i pot lăsa în pace nici pe măhării comuniștilor...

Redactorul meu luă iar o pauză, dar de data asta ceva mai scurtă:

– Voi fi nevoit să nu te public...

– De ce?! strigai cât putui și simții cum îmi înțepenesc și mai mult tâmplele.

– Ar putea să te omoare... Vocea redactorului sună oarecum gă-tuit, de parcă cineva îi astupase jumătate de gură: Și nu vreau să-mi iau păcate pe suflet... Și închise imediat.

Intră altă asistentă și-mi puse pe noptieră trei tablete:

– Acestea le beți după dejun. V-a venit soția. Dar nu uitați ce v-a spus medicul...

Medicul mă preveni chiar de dimineață că ar fi bine să am câți mai puțini vizitatori. Nu-l avusesem încă nici pe unul – cine, în afara de bandiții ce mă bătuseră mă, mai putea să știe de nenorocirea mea? Și-n clipa ceea mă fulgeră nedumerirea: dar de unde putea să afle redactorul? Înseamnă că, adus aici, mi-au scotocit bine toate buzunarele și au dat și peste legitimație? După care au anunțat și poliția? Dar nu reușii să constat câtă minte mi-a revenit între timp, că în salon intră Adela. În halat alb, palidă ca sărutul unui apus de soare pe-un măr înflorit, arăta superb. Femeia se așeză pe scaunul de la picioarele patului și mă privi cu atâta gravă compătimire, că mă umflă râsul.

– Râzi?! Și, profund îngrijorată, după ce mă făcui serios: Tu nu mă recunoști, Sorine?

– Cum să nu te recunosc? Ești mama mea...

Femeia scoase un țipăt, astupându-și iute gura cu mâneca halatului. Se sculă apoi și se apropie, de-mi atinse vârful nasului cu buricele tremurate ale mâinii:

– Da' mie mi-au spus că ți-ai revenit... Și adăugă, privindu-mă cu lumina lacrimilor ce-i umplură ochii: Nu-i nimic, scumpule, – totul va fi bine...

– Pe naiba va fi bine! protestai eu. Bandiții ceia mi-au retezat ambele testicule...

Adela sări în picioare înnebunită. Își șterse iute ochii, întrebându-mă răstit, ca un polițist de sector:

– Te-ai țâcnit, Sorine, ori... îți arde de glume?

– Calmează-te. Zestrea germinativă mi-e în regulă.

Femeia răsuflă ușurată. Se așeză din nou:

– Slavă Domnului, că nu te-ai căldărit! Hai că mai vorbim noi când te vei face bine. Să-ți aduc ceva de mâncare? Ce-ai vrea să mănânci?

– O țâță. Poți să-mi dai?

– Tu nu ești în toate mințile, Sorine... Vin altă dată – când îți vei reveni... Se sculă, zâmbi cu vârful roz al buzelor și ieși.

În timpul ce-a urmat, că alți vizitatori nu s-au arătat, m-am tot întrebat ca un nerod: cum ar fi procedat Mărgeluș în locul Adelei care mă părăsise așa de repede din cauza ineptiilor mele?

Am meditat moale și trist, trist de tot și-mi dădui, până la urmă, seama că întrebarea-mi e cât se poate de anapoda. Pentru că, mai întâi, asemenea glume n-aș fi făcut, pur și simplu, cu Mărgeluș al meu... Orice glumă, chiar și cea mai nevinovată (de-acelea vulgare nici nu-mi permiteam să fac), ea o lua de multe ori în serios. Mi-amintesc, bunăoară, că într-o zi ne hotărâsem cu Mișu să lăsăm fumatul. Uite-așa, după ce băusem tot vinul din borcanul de trei litri (așa se termina, de obicei, ziua noastră de muncă), aruncasem amândoi la coș pachetele *Novosti*, sub zâmbetul malițios al lui Semion care continua să-și sugă leneș *Leana* lui:

– Nu fiți proști. Cu profesia asta tâmpită a noastră, cine mai lasă fumatul?

În drum spre casă, îmi spuneam că Semion al nostru are dreptate, or, nu-mi era pentru prima oară când luam asemenea decizii eroice, dar de fiecare dată voința mea măligoasă îmi juca festa. Totuși, după ce luai dejunul într-o duminică, nu ieșii afară să-mi fumez țigara –

în sertarul de jos al mesei de bucătărie așteptau neatînse câteva pachete *Novosti*, cele mai păcatoase țigarete cu filtru, dar, în schimb, și cele mai ieftine (mă tem că am mai spus undeva asta).

– Când ieși la fumat, Sorine, înșiră, te rog, la uscat și cele două cămăși din lighean, mă rugă Mărgeluș, intrând în odaie.

– Nu mai fumez, îi răspunsei, simțind cum minciuna îmi bălăcează gura.

– Vai, dragule! exclamă dânsa, sărindu-mi sprintenă pe genunchi. Citisem undeva că renunțarea la fumat e un test al voinței. Cine e lipsit de caracter nu-l poate lăsa, oricâte eforturi ar depune. Acum urmează lucrul cel mai greu – să reziziți cu orice preț. Să nu te mai întorci, scumpul meu, la drogul ăsta.

O vedeam bucurându-se copilărește de sincer de isprava mea și-mi era amarnic de ciudă că-i atât de proastă crezându-mă.

Care lăsat, dragă, care lăsat? Nici atunci și nici acum nu-s în stare să scriu două rânduri fără să-mi sug țigara. Sunt sigur că am să mor, ca și cumnatu-meu, Vasile, cu pachetul de țigări sub pernă. Acum nu-l am sub pernă, firește. Când m-au dezbrăcat și m-au bandajat, m-au buzunărit și mi-au sechestrat și țigările, urâcioasele de infirmiere, dar parcă poți protesta? Care nenorocit din sala de reanimare își poate îngădui să iasă la fumat? M-aș târî pe brânci, îmi ziceam, bodogănind în surdină, numai să trag două fumuri!

Ușa se deschise cu zgomot și intră infirmiera cu dejunul. Era o femeie cam de vârsta mea, cu obrajii împodobite cu pistrii, care, fără să mă întrebe, îmi înfoi perna sub cap, ducându-mi la gură lingura cu griș:

– Te-au zugrăvit bine, dle corespondent. Altceva n-avem la dejun – ia și mănâncă, dacă vrei să te înzdrăvești, ca să le poți și dumneata da la bot. Și după a treia lingură: Am auzit că Mărgeluș a dumitale s-a întors la maică-sa? Doamne, ce femeie minunată și să nu aibă noroc!

O privii balcâz:

– De unde o știi?

– D-apoi copila mea de dânsa a fost primită în pionieri. Când se întorcea de la școală, numai de nevasta dumitale îmi vorbea – of, știu că nu mai este acum a dumitale! – Mărgeluș iată ce ne-a spus să facem, Mărgeluș iată ce ne-a mai învățat astăzi la recreație... – chiar așa-i numele ei de botez?

– Nu. Așa a dezmiertat-o maică-sa... și-așa-i spune toată lumea.

– Frumos a dezmiertat-o! Am vorbit de câteva ori cu dânsa... Așa mândrețe de femeie mai rar! Și ieși, lăsându-mă cu gura căscată, cu toate că-n farfurie mai rămăsese încă jumătate de porție...

Stafia lui Mărgeluș nici aici nu mă părăsea. Era un dat cu osândă al cerului? O pedeapsă pe care trebuia s-o suport până la apusul zilelor? Trebuia ceva de făcut, îmi ziceam înfrigorat, de parcă femeia aștepta după ușă, ca să intre din clipă-n clipă. Neapărat trebuie de găsit, de inventat ceva care s-o smulgă din... Din amintirile mele? Sau din amintirile celor care au cunoscut-o în orașelul acesta, al cărui cimitir din imediata apropiere a mahalalei țișanilor păstrează obligatoriu un loc de odihnă și pentru trupul meu îngrețat de păcate? Trebuie uciși cumva neuronii, îmi spuneam tâmp, ce-i păstrează imaginea. Și roiul de amintiri albastre, de amintiri negre ce-o reînvie, iată, de-atâția ani în subconștientu-mi tulbure, amintiri care, din confuze, în ultima vreme tot mai insistent vor să revină în conștiința-mi clară... Trebuia ceva de făcut. Să plec, să dispar din această urbe împuțită, unde bioxidul de carbon slavon îmi otrăvește plămânii și respirația sufletului? („Ce încăpăținat ești, dragule! De ce nu vrei să te împaci și tu cu prezența coloniștilor, cum le zici, cum se împacă toată lumea? Nu înțelegi că niciodată dânsii n-au să renunțe la rolul lot de stăpâni în această Basarabie? Ei au în spatele lor un imperiu așezat pe puzderie de rachete și submarine, noi avem în spatele nostru un popor-frate, sărac și înfricoșat, vai de el, care în 1940 ne-a aruncat în brațele rușilor fără nicio împușcătură...”).

Îi răspundeam nervos și ironic că repetă ca un papagal niște ineptii ce le-a auzit de la niște unioniști țipători și proști. Nu poporul ne-a trădat, rătăcito, ci (mai departe reproduceam un fragment dintr-un material de-al meu publicat în *Tribuna...*) Carol al II-lea cu Consiliul lui de Coroană. Nu Ionel, infanteristul în bocanci găuriți, ne-a trădat, întunecato, ci generalii aflați în fruntea Armatei, care s-au subordonat și ei, chiar dacă unii dintre dâșii n-au dorit asta, deciziei Regelui, făcută în baza celor 19 voturi ale membrilor Consiliului de Coroană (șase din cei 27 de membri au votat împotriva acestei rușinoase capitulări, făcută sub presiunea lui Carol al II-lea!). Dar acei 19 fricoși nu reprezentau spiritul, voința poporului român! La care Mărgeluș mă privea distrată, dar încruntându-și fruntea („Cere-ți scuze, că m-ai făcut întunecată”), dar niciodată nu aștepta să mă căiesc pentru bătăria mea. Era obișnuită...

24

A treia zi, după prânz, medicul îmi dădu voie să mă ridic și să mă mișc, cu pași de prunc la începutul mergător, prin salon, sprijinindu-mă de pereți. În pieptul meu ros de melancolie se strecura o adiere amăruie de ceva nou și neînțeles. Dar n-am avut timp să mă limpezesc în presimțirile mele tulburi, că răsună două bătăi în ușă. Ea se deschise timid și-n prag apăru... Enciclopedia Ștefan Guțu! Mătăhălos și gras, dar sprinten în mișcări, se apropie, mă îmbrățișă ușor și-mi băgă în mână o legăturică cu portocale și încă ceva. Se așeză pe scaun și eu îmi curmai exercițiul:

– Măi băiatule, da' puteau să te omoare rușii ceia!

– Nu sunt sigur că erau toți ruși. Mai degrabă, mancurți de-ai noștri.

– Ai putea să ai dreptate, aprobă Enciclopedia. Și scoase din altă sacoșă un volum pe care mi-l întinse: E dicționarul la care începusem să lucrez încă pe când locuiai în bojdeuca mea... Citii și autograful: „Dragului Sorin Marcu care a avut pe vremuri, în mahalaua țiganilor, doi prieteni sinceri și devotați – Pif și subsemnatul, Ștefan Guțu”.

Râdeam cu poftă, îmbrățișându-mi stângaci și moale prietenul care mă adăpostise în bojdeuca-i în anii mei, poate cei mai săraci, de studenție. În toată ființa mea brăzdată de gânduri încurcate, ghimpoase, de presimțiri funeste, pătrunse o revărsare proaspătă, înviorătoare.

Cel de-al doilea amic, ce împărțea cu noi resturile ce rămâneau de la cinele noastre subțiri de *Zavtrak turista*, conserva cea mai ieftină de scrumbie ce ne-o trimiteau rușii de la fabricile din Kaliningrad în schimbul *Cabernet*-ului nostru cu sclipiri de diamant, zic cel de-al treilea prieten sufletist era un cățeluș pe care profesorul asistent, Ștefan Guțu (am mai povestit de el când însăilam istoria cu nesuferita Viperă) îl ținea legat în fundul grădinii, între niște pruni. Amândoi, flămânzi de lectură, nu ne mai puteam permite să stăm lângă aragaz. Acesta își aprindea flăcările doar când ne vizitau gagicile (aveam grijă amândoi să le ținem captive, până nu găteau câte-o cratiță de cele mari cu ciorbă și alta cu felul doi, ca să ne ajungă măcar până aproape de următoarea *stâkovkă* (în rusește, un fel de joncțiune între rachete)). Și iată că Pif, sărmanul nostru cățel care-și torcea zilele în legătoare în post negru mai mult, când se alegea cu o bucată mai mășcată de pâine, avea grijă, ingeniosul, să îngroape cu lăbuțele, sub frunze, o parte din porție pentru zile negre. Pentru că le avea, bietul, cu prisosință. Această prezență de „spirit” îl făcuse să se bucure de toată aprecierea și respectul nostru pe care le împărtășeam, firește, și vizitatoarelor. Unele din ele, mai blajine, la următoarele „joncțiuni” se întâmpla să aibă grijă să vină cu pungi cu oase pentru amicul nostru, care le întâlnea cu un lătrat cântător de cum deschideau portița hrentuită de scânduri.

Și alte amintiri înduioșătoare ne legau de Pif al nostru. Cele mai mari servicii ni le făcuse flocosul în iarna cea cu zile și nopți lungi geroase, când m-a avut chiriaș până-n primăvară.. Aveam cărbuni într-o aripă a bucătăriei de vară, aveam și destule lemne pe care ni le despicasă niște studenți de-ai patronului, stivindu-le la un pas de

ușă, dar nu avea cine face focul! Văzându-l pe Ștefan atât de neîndemânatic la ațâțat focul („De unde să știi tu cum să aprinzi un foc, dacă te-ai născut și-ai crescut în mahalaua țigănească?”), mă apucau într-o după-amiază să-l aprind eu. Dezolantă priveliște! Sacrificai întregul manual de *Istoria p.c.u.s.* și o cutie întreagă de chibrituri, dar totul în van! Umplusem casa cu fum negru, puturos și, când patronul păși pragul, mă auzi și înjurând cu sudalme rusești cu mai multe etaje, pe care le învățasem habar n-aveam de unde.

– Măăăi! Da' tu știi bine rusește! exclamă acru Enciclopedia. Și-mi înfipse apoi o sulă cu zimți sub coastă: Cu focul văd că te-ai descurcat bine. Se vede că te-ai născut la țară și ai mâncat țărână pișată de tine, cum ziceai, când te priponea maică-ta la prășit porumbul...

Atât. Niciun reproș mai mult. Și eu chiar în acea zi chemai un coleg de-al meu de facultate, Dănilă, care făcuse mai întâi școala de electricieni, de-l pusei, cu toate materialele lui, să meșterească două căminuri rudimentare și acela le puse în priză, dar nu înainte să depeze contorul îndărăt. Cu ușa încuiată, firește. Și cu cele două ferestre astupate cu pături. Enciclopedia, savurând fierbințeala ce venea dulce și cu amețeli de la cele două „capre” electrice, scotoci prin buzunare, găsi o bancnotă de trei ruble, o netezi blând, apoi ne ordonă să stăm la pândă la ferestre. Cunoșteam procedura: bătu, ca întotdeauna în oberlihtul vecinului, Vasile Gheorghevici (de bucătărioara lui de vară unde omul dormea cu nevasta în timpul iernii, ne despărțea nu mai mult de cinci pași). Acela deschise și Ștefan trecu cu finețea acrobatului prin gura ferestruicii cele două sticle goale și banii. După vreo două minute, primi tot pe aceeași cale două sticle pline și o pâine. Închisem bine ușa și ne așternurăm pe chef. Patronul îmi făcu semn, eu deschisei cu cuțitul cel știrb de bucătărie ultima cutie de *Zavtrak turista*, curății două cepe, tot ultimele, ce mi le întinse Enciclopedia care reușise, la rându-i, să rupă pâinea în trei bucăți egale. Mă repezii să ies afară, să spăl la cișmeaua din poartă cele două pahare din care băusem în ajun lapte („Lasă, băiatule, că le

dezinfectăm cu țuică”)), dar mă supusei și turnai lichoarea gălbioară în cele două pahare cazone în dungi de 200 de grame. Unul i-l oferii cu generozitate colegului-salvator, altul, patronului, din paharul căruia urma să bea și eu.

– Ce otravă-i asta? se oțărî Dănilă, uitându-se la mine ca la un ucigaș. Îi lămurii că-i țuică din sfeclă și că acționează benefic asupra tuturor organelor interne. El către mine: Cu asemenea rahat de băutură vrei să te achiți cu mine? Îi spusei că am să fac cu el consultații la analiza frazei, amintindu-i că la ultimul seminar ce-l avusesem cu profa încasese un „doi”, că nu putuse să găsească predicatele... Dânsul: Bine. Dar și în ajunul examenului de stat ai să faci același lucru...

Închinai și eu, mulțumindu-i colegului și asigurându-l serios că asemenea meșteri mari nu întâlnisem în toată viața mea...

– Și nici n-ai să întâlnești, rosti, cu seriozitatea inventatorului, Dănilă.

– Într-adevăr, veni în ajutor Enciclopedia, să te-ajungă mintea să descarci atât de elegant contorul!

– Doamne ferește să vă prindă controlorii! ne avertiză Dănilă. Când vă întoarceți acasă, ajunși la poartă, uitați-vă atent dacă nu vă pândește cineva. Și după ce intrați, încuiați ușa, astupați ferestrele și vorbiți în șoaptă. Dacă vă prinde, vă pun o amendă, că trebuie să vindeți casa s-o plătiți...

Patronul mă privi fierbinte:

– Dacă pățim ceva, le iei pe toate asupra ta.

– Numaidecât, băiguii eu, turnând tot lichidul tămăduitor din prima sticlă.

– Bine, se calmă Enciclopedia, făcându-i semn meșterului să nu stea pe gânduri.

Cel care ajunsese să viseze urât de tot predicatele limbii moldovenești sorbi din trei înghițituri gălbuiul ce-și împrăștiase din belșug aroma, după care își muie în cutia de conserve coaja de pâine. Recunoscu franc:

– Și tata fierbe din când în când putoare de asta. Când n-ai ceva mai bun...

Patronul meu fârnâi suspect din nasu-i astupat, după care luă ziarul *Komsomoliskaia pravda* și se adânci în lectură. Dănilă îmi făcu semn cu degetul gros și eu turnai restul din a doua sticlă. Ciocnirăm. Băurăm. Eu constatai că rușii au umplut lumea cu scrumbia lor, privindu-l un pic invidios pe coleg cum absoarbe cu boțul de pâine neagră ultimele picături de sos din cutie. Iar Dănilă, la rându-i, după ce înghiți îmbucătura, afirmă filozofic, dar cât se poate de pesimist:

– Tare-i scurtă viața asta, băga-o-n mă-sa, și-ar trebui să mână-căm și noi ceva mai bun. Apoi, către mine, mlădiindu-și cu greu limba: Da' țuica asta a vecinului vostru, dacă omul ți-o dă când i-o ceri, e chiar o băutură faină...

L-am condus pe Dănilă până la porțiță, închisei strâns ochii când acela traversă în zigzag drumul, căci se auzea vuiet de mașină, legai porțița cu sârmă, privii jur-împrejur, vizitai melancolic WC-ul, iar la întoarcere, îl mângâiai pe Pif pe-o ureche – Stai, băiatule, că-ți aduc și ție ceva – intrai în tindă, uitând să încui ușa, trecui în odaie, uitând ce-i promisesei lui Pif, mă culcai și adormii...

– Știi ce nenorocire a dat peste Mărgeluș? mă ghionti Enciclopedia. Mă uitai la Ștefan ca la un căzut din ceruri – de unde și până unde o cunoaște el pe Mărgeluș și cum, în genere, ajunsese dânsul în orașelul nostru? Și continuă: Mâine îl înmormântează pe Dima...

– Care Dima? nu pricepui.

– Concu...soțul lui Mărgeluș, mă privi oarecum enervat Enciclopedia. Nu-l știi pe feciorul fostului președinte din Dușmani?

– Ce-i cu el?

– L-a adus taică-său cu avionul din Magadan. Mort... L-au urmărit bandiții... I-au dat cu cărămizile-n cap și i-au luat banii – cred c-ai auzit că vindea mere, usturoi la piețele celea ale lor...

Încremenii. Îmi venea să vomit. Ștefan mă ajută să ajung la la-voar, apoi să mă lungesc în pat:

– Scuză, dacă te-am stresat... Peste o oră și jumătate am autobuz spre Dușmani... Și hotărâi să trec și pe la tine să te văd – au transmis cei de la postul de radio, *Vocea Basarabiei*, că te-au cionăgit „eliberatorii” și te afli aici...

– Ce ai tu... cu Mărgeluș? îl întrebai, făcându-i semn să-mi dea minerala de pe noptieră.

Ștefan mă ajută să beau, după care răspunse cu adâncă tristețe:

– Maică-sa e sora mamei mele. Păcat că a ieșit rău cu căsătoria voastră...

– Și eu de ce n-am știut nimic despre asta? mă revoltai, privindu-l rău.

– Păi... n-am reușit... Cât a durat căsătoria cea a voastră cu aventuri? Și Ștefan își privi ceasornicul: Cred că-i timpul să te las. Bine că măcar tu ai scăpat cu zile... Mă îmbrățișă și ieși.

„Bine că măcar tu ai scăpat cu zile...” Ce-o fi însemnând pentru Enciclopedie cuvintele astea? Ce înțelesuri o fi pus în ele fostul meu prieten cu care am dormit alături, pe-o canapea hrentuită, o iarnă întregă? Cum ar trebui să înțeleg: Dima s-a dus la cele veșnice, dar eu, Sorin Marcu, primul soț al nepoatei sale, nevrednicul, am rămas totuși viu? Și ajunsei repede la o deducție rudimentară: odată dispărut din viața ei Dima, Mărgeluș ar putea să se întoarcă... măcar cu speranța la mine. Logica, una tot rudimentară, cerea insistent, firește, că moartea lui Dima ar trebui să mă bucure? Să mă bucure e prea de tot, dar să-mi ofere speranța de-a-mi recupera femeia care mi-a ars cel mai dureros inima și de-a-mi recăpăta propria-mi fică e o situație cât se poate de normală. Fără a-mi afișa cinismul care era parte integrantă a orgoliului meu nepieritor, dar în clipele acelea m-aș fi stresat groaznic, probabil, dacă-aș fi auzit că moartea lui Dima se nimerise a fi un simplu zvon, că fiul fostului președinte de colhoz, întors din Magadan putred de bogat, s-a apucat să constru-

iască și un bazin de înot lângă castelul lui care, se zice, concurează cu vila prezidențială de la Condița a dictatorului. Asta pentru că în ziua când îmi vizitasem cu Mișu prima și ultima oară copila, invidia din sufletu-mi continua să mi-l roadă, cum rod carii într-un lemn tare, dar dulce. Oricâte elogii aş fi auzit de la prieteni și cunoscuți referitor la articolele mele drastice, colorate suculent cu metafore, un sentiment nesuferit de inferioritate, ambalat strălucit într-o invidie otrăvitoare, mă chinuia întotdeauna când scoteam din album cele patru fotografii reprezentând vila lui Dima din Dușmani din tot atâtea unghiuri, ce mi le făcuse Mișu în ultimul an al aflării noastre la ziarul raional, în lipsa, dar la rugămintea mea. Se întâmplase exact ce spusese Mărgeluș când Mișu o anunțase despre căpătuirea-mi cu un apartament cu două odăi: în anii următori, în chiar centrul satului, în spatele bisericii, se ridică o vilă cu trei nivele cum nu mai văzuse și n-a mai văzut nici după aceea satul Dușmani.

Păcat că nu aveam la mine, în sala de reanimare, cele patru fotografii. Sunt sigur că m-aș simți altfel uitându-mă acum la ele. Pentru că, începând cu ziua de poimâine, pașii lui Dima nu se vor mai îndrepta, lacomi, spre dormitorul acela spațios, cu o canapea (așa cel puțin, îl zămislește imaginația mea), lucrată-n lemn de nuc, așezat pe un parchet strălucitor din lemn de stejar, o canapea în care somnul e gata s-o înghită pe-o femeie ce-o socoteam pierdută de-a pururi pentru mine. Însemna, firește, o ticăloșie din partea-mi, dar în clipele ce-au urmat după plecarea lui Ștefan Guțu și chiar în orele cele bune care s-au consumat după transferul meu în salonul cu două paturi (așa hotărî medicul, ce rămase plăcut uimit de dispoziția-mi solară ce-o constată consultându-mă), acel sentiment de umilință dispăru din creieru-mi mic cu desăvârșire. Era un fenomen temporar, negreșit, dar asta puțin de-acum conta. Important era că pentru prima oară în toți acești ani, apartamentu-mi cu două camere din oraș, așa provincial cum e, n-ar fi meritat cu niciun preț să-l schimb pe vila ceea a lui Dima din Dușmani. Să fim serioși! Care prost își

poate permite să schimbe o locuință la bloc, în vecinătate apropiată cu o alimentară, având și piața la o aruncătură de băț, care idiot ar schimba-o cu o vilă clădită cu bani din mere furate din livada colhozului și din bișniță cu usturoi?

Dar sufletul meu trăia și altă ușurare. Mai corect, și altă satisfacție stranie: Enciclopedia, omul care mi-a îndrumat primii pași în ziaristică, cu toate că și el însușea odată cu noi această meserie, omul care-mi oferise și casă, și masă într-un timp dificil al vieții mele de student sărăntoc, acest om se dovedi a fi unchiul lui Mărgeluș!... Și nu degeaba i-am zis satisfacție stranie: pentru că vestea asta îmi aducea o mulțumire care mă apăsa în același timp, strecurându-mi în inimă un sentiment amar de culpabilitate. Eram conștient: de-aici încolo, mă voi simți vinovat în fața acestui prieten cărui îi datorez într-o oarecare măsură și maturizarea-mi intelectuală. Câte nopți am petrecut eu în biblioteca sa care nu ducea lipsă aproape de orice fel de dicționare românești! Procurate de soția dânsului în librăriile de la Moscova, unde-și făcea doctoratul. Mai târziu, aveam să aflu că, lovită de o boală grea, inconștientă, Ștefan cu fiul ce i-a mers pe urme au îngrijit-o cu dăruire mulți ani, fără să i se plângă cuiva de destinul-i vitreg...

Medicul scund și miop (nu-i cunoșteam încă numele) se nimeri băiat de treabă – mă transferă într-un salon unde sunt tot singur. Va trebui, când voi ieși de aici, să-i dau măcar un coniac, îmi spusei. Având salarii mizere, medicii și celălalt personal nu se sinchiseau să primească șpagă, dacă le dădeai, firește. În linii mari, erai tratat, îngrijit în dependență de dimensiunile buzunarului. Nu mă prezentam și eu la medicul de familie fără o cutie de bomboane ori o sticlută de ceva bun, dar bani nu întindeam la nimeni. Având o asemenea profesie, înțelegeam că puteam fi refuzat – cine vrea să intre-n gura presei?

Acum stam lungit sub perfuzie, gândindu-mă că amintirile legate de bojdeuca lui Ștefan sunt cele mai poleite cu umor din câte am depănat până acum. Nici până azi nu-mi dau seama, bunăoară, cum

de-am putut noi o iarnă întreagă, fără să facem focul, să dormim îmbrăcați, cu cușme rusești legate sub barbă? E incredibil, dar nu exagerez aproape defel, cu toate că o proză fără improvizări (acestea și sunt poamele cele mai gustoase ale ficțiunii), dozate cu multă înțelepciune, firește, e aidoma unei grădini cu flori desenate de o pensulă bine școlită, dar care n-a cunoscut vraja cântării de pasăre...

Chiar și-n acea noapte, cu două „capre” electrice înfipte-n priză, credeți că am dormit până dimineață fără căciuli? Ba bine că nu! Primul m-am trezit eu – capul îmi înghețase bocnă. Mă uitai la ceas – era 02:35. Aruncaii privirea spre „capra” ce-o instalase Dănilă lângă soba veche și veșnic rece – niciun fel de roșeață! Coborâi. Capul îmi vuia a prăpăd. Deschisei lumina – nu se aprinse becul. Dădui la o parte pătura – în stradă, vizavi de cocioaba lui V. Gh., ardea becul pe stâlp. Era clar – „specialistul” Dănilă ne făcuse bucata. Pesemne, arseseră siguranțele, dar nu ajuta la nimic, pentru că nici eu, nici patronul nu ne pricepeam să le schimbăm, chiar de le-am fi avut. Ar fi putut s-o facă, probabil, vecinul, dar nu de dragul siguranțelor gândul mă trimise la el. Zgâlțâii Enciclopedia. Mormăi nemulțumit, încercând să-și învelească dovreacul înghețat ca și al meu, firește.

– Scoală, Ștefane, că arde casa... la Vasile Gheorghevici!

Enciclopedia avu o tresărire:

– Nu vorbi prostii...

– Am rămas fără lumină, domnule (îi spuneam așa când eram supărat), și mi-e tare frig.

– Învește-te și... lasă-mă să dorm.

– Nu știu unde am pus căciula. Și nu-i lumină, s-o caut. Trezește-te, omule!

Ștefan își curmă definitiv sforăitul pe nota *re* și se ridică într-o rână:

– Dacă nu te astâmperi, am să ridic problema oportunității aflării tale în continuare în maghernița mea... Și după o pauză, ridicându-se pe șezute: Spune, ce vrei?

– O jumătate de holercă, dacă vrei să adorm și eu. Am înghețat oribil.

– Măi, măi, ne-am cheltuit degeaba cu boul cela de... cum îl cheamă?

– Dănilă.

– Să-l chemi mâine să facă lumina la loc, dar să nu-i dai niciun gram de băutură. Patronul se sculă, găsi pe băjbâite bocancii, îi trase pe picioarele goale și, când dădu să deschidă ușa: Ați lăsat-o descuiată, căcănarilor! Și se auzi cum Enciclopedia își descarcă din prag, cu întreruperi discrete, conținutul nocturn al vezicii. Revenit, destul de pașnic: Bine, mă, că aș bea și eu o sută de grame, că-mi crapă capul, dar cum să-l trezesc pe om la ora asta?

– Nu-i supărăcios. Să găsim un pretext...

– Ce pretext?

Eu mă concentrai serios:

– N-am împrumutat de la el când a venit Dănilă o pâine?

– Împrumutat.

– Și nu-i normal să-i înapoiezi omului datoria?

– Normal, consimți Ștefan. Dar ne-a rămas mai puțin de jumătate.

– Înapoiază-i jumătatea asta, restul – mâine, adică azi, când ne întoarcem de la universitate.

– Fie. Dar banii? Cele trei ruble le-am avut ultimele.

Căutai în portofel și-i întinsei două ruble.

– Dă-mi o rublă cincizeci – atâta costă.

– Îi dăm cu cincizeci de copeici mai mult, dar cere-i holercă mai tare.

Enciclopedia luă banii și sticla și se apropie de oberlihtul lui V. Gh. Urmă o pauză chinuitoare. Își mobiliza omul moralul. Nu îndrăznea. Bătu, în sfârșit, o singură dată. Apoi bătu de două ori, dar mai încet. Eu trăgeam cu urechea, căci smulsei pătura de la geam. Sclipi lumina lui Ilici în ferestruică, după care se deschise.

– Scuzați, Vasile Gheorghevici. Deocamdată, vă întoarcem o jumătate de pâine, restul, mâine, adică azi, după prânz....

– N-ați putut aștepta să mi-o întoarceți mâine-dimineață?

– Scuzați. Am promis ieri că vă întoarcem spre seară și... ne mostra conștiința – dacă nu v-a rămas în casă nicio fărâmă de pâine?

Omul luă bucata ceea de pâine și închise oberlihtul. Eu înghețai. Enciclopedia bătu în sticlă scurt, dar disperat:

– Dar vrem și juma' de holercă, Vasile Gheorghevici, nu vă supărați... Nu-mi întoarceți restul, dar să fie mai tăruță, dacă se poate...

V. Gh. mormăi ceva ce nu ajunse la auzul meu prea încordat. Cu mâna-i dreaptă, patronul meu trecu prin ochiul speranței carafa goală, cu stânga îi puse-n palmă banii. Când primi sticla plină, îndrăzni tremurat:

– Și dacă nu vă supărați, Vasile Gheorghevici, ne-ar trebui de-acum și pâinea ce v-am dat-o... Că azi v-o întoarcem întregă...

Vecinul începu să râdă pițigăiat:

– Bată-v-ar Dumnezeu să vă bată cu *intelighenția* voastră! Apoi îi întoarse pâinea și stinse lumina.

Patronul intră în casă fericit cum nu se mai poate:

– Măi bucovinean amărât! Tu vezi cât de nesupărăcioși sunt basarabeni noștri? De ce nu aprinzi lumânarea?

Luai cana cu lumânarea-ntr-însa de pe colțul pervazului, o aprinsei, ținând să precizez:

– Bucovinenii tot nu sunt supărăcioși: ucrainenii le închid școlile românești, le sporcă monumentele istorice afirmând că le aparțin dânilor, pe scurt – îi încăleacă cum vor, și românii noștri nu se supără.

– Da, măi Sorine, făcu posomorât Enciclopedia. În 1940, dacă nu se hotăra ofițerul acela român să întoarcă tunurile și să tragă-n tancurile roșii, muscalii și-ar fi fumat mahorca și pe mormântul Voievodului Ștefan...

Turnă tăcut în cele două pahare cazone pe care tot patronul le șterpeliase mai în glumă, mai în serios din cantina studentească, când

sărbătorise mai anțărț acolo revelionul. Nevastă-sa, doctoranda, descoperindu-le în buzunarul paltonului, îl probozise spunându-i să le înapoieze a doua zi, dar Ștefan refuză sub pretextul că Universitatea-i este datoare cu mai mult, pentru că nu-i plătește niciun sfanț pentru editarea ziarului, munca lui fiind considerată printre acele obștești neremunerate.

– Am mâncat ultimele cepe ieri, constată Enciclopedia, cântărind paharul pe jumătate plin.

– Și ultima conservă. Azi am să cumpăr și eu câteva...

– De mult e timpul, consimți Enciclopedia și sorbi licoarea cu un început de zâmbet – cel puțin, așa-mi păru mie. Luă apoi coaja de pâine, își șterse melancolic cu ea buzele, de parcă le avea unse cu untură de *Zavtrak turista*, apoi zise sacramental: Mațe-fripte!

– Ne-a fraierit?

– Cu siguranță. Tot putoare de care-am băut aseară.

– Era și de așteptat. Dar ținui să-mi consolez patronul: Dacă refuza să ne dea, era mai bine?

Enciclopedia mă privi incolor, își trase cușma pe urechi și-mi ordonă să sting lumânarea, culcându-se:

– Deseară va trebui să-i plătim pe carafă numai o rublă...

Degrabă începu să sforăie ușor. Eu care sforăiam de zângăneau sticlele la geamuri mă culcam întotdeauna după ce adormea patronul.

25

Cum numai se închise după Ștefan ușa, mă pocnii peste fruntea-mi bandajată, zicându-mi că-s om terminat: nu numai că uitasem să-i mulțumesc Enciclopediei pentru vizita neașteptată ce mi-o făcuse, pentru portocale și celelalte, dar nu-l întrebai nici de familie, nici de cumnată-sa, Liza, și soțul ei, care ne erau adevărați salvatori când rămâneam fără un ban în buzunar, dar pântecele noastre, nenorocitele, cereau și mai insistent de mâncare. Liza și Văluță al ei erau oameni simpli, câștigându-și pâinea la o

fabrică, dar, creștini foarte sinceri fiind, nu scăpau nicio sărbătoare religioasă, când acestea coincideau cu cele două zile de odihnă – sâmbăta și duminica – fără să pună o gustare ca lumea pe masă și, firește, fără să nu-i servească cu un păhărel de țuică pe toți care le treceau pragul. Așa stând lucrurile, prinsesem în piuneze pe perețele din față calendarul ortodox și urmăream cu luare-aminte să nu treacă vreo sărbătoare creștinească fără să le onorăm casa. Liza ne întâmpina cu un „Noi chiar ne îngrijoram că ați putea să nu veniți”, iar Văluță, zâmbind șmecher, se ducea după țuică pe care o fierbea chiar el, încuind ușa și slobozind cățelul din legătoare, că era pățit – fusese pârât o dată de vecinul său milițianului de sector că are aparat de fabricat basamac. Era adevărat – Văluță îl meșterise din inox, pe când lucra sudor la Uzina militară *Lenin*, unde se produceau detalii pentru submarinele militare ale u.r.s.s.-ului, lucrul acesta păstrându-se în mare secret, dar îl cunoșteau și copiii din urbe. Milițianul, pândindu-l, l-a și prins în flagrant delict, de l-a condus la secție cu toate țevile și aparatul de inox în spate. Omul a măturat străzile și curățat closetul gradaților cincisprezece zile, după care a fost ascultat la ședința comitetului sindical și declarat *pozor colectiva* (rușinea colectivului), fiind izgonit din uzină. Văluță nu s-a pierdut cu firea, angajându-se chiar a doua zi la fabrica de ciment, unde Liza era pe Panoul de Onoare de mai mulți ani. Și asta pentru că directorul întreprinderii de aici auzise de sudorul de înaltă calificare, Văluță. Tatonând terenul în primele trei zile, omul nu uită să-și meșterească un nou aparat de fiert țuică, chiar și mai performant decât primul.

Toate acestea ni le povestise Liza la praznicul de ziua Sf. Mc. Varvara, într-o sâmbătă de la începutul lui decembrie, pe când Văluță al ei zâmbea pe sub mustăți („Ai găsit și tu despre ce să vorbești, măi nevastă, – parcă-i mare ispravă să fii dat afară din lucru de rușii noștri sau, cu atât mai mult, să meșterești un aparat de fiert țuică!”). Mie-mi plăcuse atunci acel „rușii noștri”, pentru că, într-adevăr, la toate întreprinderile din r.s.s.m. în posturile-cheie erau coloniștii-„specialiști”,

de regulă, scursura din imperiu ce-o alcătuiau, în cea mai mare parte, cadrele cele mai prost pregătite profesional, dar și cele mai șovine și mai urât contaminate de amoralitate. „Rușii noștri” veniseră să edifice industria Basarabiei, să ocupe casele cele mai trainice și mai frumoase ale băștinașilor ce fugiseră peste Prut în 1944 din fața tancurilor roșii, tot „rușii noștri” îi diriguiau pe moldoveni la zidirea blocurilor de locuit, ca să se căpătuiască cu apartamente nu numai ei, dar și rudele, cunoscuții lor din „necuprinsă-i țara mea natală” (vers dintr-un cântec internaționalist), pe care-i chemau în *Țfetușciaia Moldavia* (Moldova înflorită), să ne populeze cu neam siberian ținutul și așa cel mai populat dintre republicile unionale.

Uitasem de asemenea să-l rog să-mi lase telefonul lui, adresa, căci draga noastră bojdeucă, auzisem mai de mult, fiind demolată, familia Enciclopediei intrase într-un apartament cu trei camere la bloc, dar pe ce stradă se afla el, numai Dumnezeu știa.

Nici așa n-am prea multă minte, îmi spuneam, dar după bătaia ceea zdravănă, sunt tulburat de tot. Și, ca și-n zilele când cel mai puțin mă așteptam, se năpusti peste mine, la început, în vălurele mici, moi, aproape zburătoare, apoi din ce în ce mai mășcate, mai înfoiate, pâcla ceea lipicioasă de melancolie și începu să mă sugă, să mă absoarbă în mlaștina indiferenței. Îmi ziceam că e păcat chiar că lichelele celea aservite sau, poate, pușlamalele celea șovine nu și-au făcut datoria până la capăt. Trebuie să fi rămas nemulțumiți rău ticăloșii care i-au trimis să mă pedepsească. Nu le-o fi dat nici simbria promisă aflând că nemernicul unionist, care lovește foarte obraznic în protipendada comunistă a țării și în jujucii lor naționali a rămas viu! Dar ce înseamnă, dragi prieteni pe care nu vă am, ce contează un Sorin Marcu în mușuroiul acesta uriaș, avid de afirmare, îmbărbătat de nimicuri optimiste, al acestei lumi?

Intră asistenta gigantică și-mi puse pe noptieră alte tablete. Observând că nu le băusem încă pe cele de dimineață, își încreți fruntea aproape inexistentă:

– Faceți forte rău, că nu băut medicamentele. Și, instalându-mi perfuzia: Dacă se mai repetat, voi spune la doctor. Aveți comoție serioasă și nu ieșiți degrab de aici. Și rusoaica părăsi salonul aburind răcoros cu halatu-i tot salonul.

Continuai să-mi rugum blajin semințele melancoliei, întrebându-mă de-acum repetat: ce însemn eu, oameni buni, în mijlocul acestei pustietăți mișcătoare a pământului? Aduc eu măcar o adiere proaspătă de pădădie în tumultul fierbător, îndârjit al acestei lumi? Și dacă aduc, cu ce se alege util ea, lumea, de pe urma micuțului, firavului meu și aproape de tot lipsitului de sens efort? Pentru că, dacă ar fi să vorbim mai banal, mai concret (ah, ce însetată mai e lumea de lucruri concrete și utile!), ce ușurare aduc acestei Basarabii, încă fără perdea călărite de ruși, articolele mele caustice, virulente la adresa capilor țărișoarei? Sunt absolut sigur că scrisoarea-mi drastică adresată dictatorului Vorevronin n-a fost citită nici de consilierii săi. A fost, negreșit, citită de vreun tripăduș ideologic al administrației locale, supuse centrului, și aceasta a găsit foarte simplu un mijloc pentru a-mi vârî mințile-n cap. Dar mă miră grozav naivitatea lor: cum de nu și-au dat seama că numai lui Sorin Marcu-mortul îi poți închide gura? Nu fac aluzie, Doamne ferește, la curajul meu, pentru că, foarte simplu se explică, aproape nu-l am. Trebuia studiat, mai întâi, acest Marcu: nu-l poți face să înceteze să scrie iarăși dintr-un foarte banal motiv: e putred de orgolios. Orgoliul lui împruțit îl va obliga fără menajamente să nu depună nicidecum armele. N-o face nici din porniri gălăgioase patriotice. E altceva totuși demn de reținut: în sângele lui a rămas încă vie flăcăruia ceea ancestrală, aprinsă mai mult cu tăcută cumișenie de taică-său, flăcăruie care n-are cum să se stingă. E un dat care nu ține cont nici de mofturile orgolioase ale lui Sorin, nici de învăliurile lui de melancolie, brodate din belșug cu rășină apatică.

Aveam de stat lungit și nemișcat aproape două ore, să mi se scurgă lichidul gălbui din șipul suspendat și deci eram pedepsit oarecum

să-mi port gândurile aiurea. Îmi amintesc cu oarecare mahnă tremurată de zilele când eram cu Mărgeluș, mai precis de reacțiile ei când mă vedea porțiuni bune de ore stând așa, cu ochii în pod („Dacă aș ști că te gândești la mine în clipele acestea când n-are cine-mi aduce o vadră de apă de la fântână, zău c-aș fi cât se poate de împăcată”) și, ca să fiu sincer, depun eforturi chiar să mă concentrez: oare chiar la ce lucruri îmi zburau gândurile atunci? Oare biata de Mărgeluș care ducea povara, absolut toată povara tinerii noastre familii, pedepsită cu chirie în cocioaba ceea cu pereții mereu jilavi, zic, oare sprintena și palida mea Mărgeluș nu-și cerea dreptul să se strecoare în păianjenul reflecțiilor mele unsuroase de nihilist în devenire?

Asistenta-și strecoară prin crăpătura ușii capu-i aureolat de boneta-i fantastică – totu-i în ordine? Numai pe-un fleac de secundă și-aruncă ochii spre mine și lipi la loc ușa, fără s-o închidă – sunt singur în salon și, dacă se întâmplă ceva, trebuie să audă când urlu. Dezbătut din meditații și simțind cum se retrag din țesuturi furnicii melancoliei mele fatidice, mă gândii că, poate, era bine să-i sugerez cumva asistentei că am să găsesc eu cumva bomboanele ei preferate când voi ieși de aici... Oricum ar fi, medicul recomandă tratamentul, dar, dacă n-are grijă asistenta să fie respectate toate prescripțiile, treaba poate ieși gheboasă. Îmi vine dor de scris. Formez numărul Adelei la telefonul mobil:

- Salut! Ești veselă sau îmi pare mie?
- Nu-ți pare. Sunt foarte înveselită.
- Ce ai?
- Sunt pețită, răspunse femeia, râzând mai gros decât știam.

Făcui o pauză, pentru că nu era o situație banală. Cerui confirmarea:

– Vorbești serios? Ori vrei să mă înveselești și pe mine, pentru că... chiar mi-ar trebui...

– Vorbesc cât se poate de serios, Sorine. Mă pețește fostul meu soț. Îmi propune să mă întorc la el... Chiar amușisem. Ce puteam

să-i răspund? Mai ales, cu capul meu bandajat? Pauza se cam lățește și Adela mă întreabă și, simții, de data asta pe un ton grav: Tu ce zici?... Merită ori nu merită să mai încerc?

– Dar el ce zice auzindu-te că te consulți cu mine?

– Dar cu cine să mă consult, de vreme ce i-am spus c-am convenit deja să mă mărit cu tine?

– Lasă bancurile, Adelo, îi răspunsei, simțind cum mă ajung frigurile. Dacă vrei într-adevăr să știi opinia mea, apoi, în locul tău, niciodată n-aș face-o. Nu-i la mijloc egoismul meu, fii sigură, pur și simplu, eu n-am crezut și nu cred că o familie, odată destrămată, se mai poate regăsi întreagă, dacă n-a fost așa de la bun început...

Femeia nu mi-a răspuns îndată, dar intuii că n-o poate face din cauza... I-auzii glasul, în sfârșit, gâtuit:

– Așa i-am spus și eu, Sorine... Dar el insistă să mergem la biserică... ca să jure cu mâna pe icoane că va fi de-acum înaintea alt om... Și-n aceeași clipă urechea-mi îngheță, înțepată de-un bariton iritat: Acesta-s eu, mă Sorin... Fostul ei bărbat. Am înțeles că între voi a fost totuși ceva... Eu nu mă supăr, pentru că suntem divorțați...

– Și ce vrei? îl întrebai.

– Nu vreau nimic de la tine... Am priceput că Adela... nu-i indiferentă față de tine. Vreau să-mi spui: o iubești și tu? Dacă o iubești, va trebui să renunț la ea, că altceva... ce pot să mai fac?

Fostul pușcăriaș mă dezarmă. Nu mă pomenisem vreodată în asemenea situații. Vocabularul meu îngrășat solid cu dicționare de tot soiul, colorat cu un pluton numeros de metafore, se nimeri a fi neputincios în fața acelu argument enervant de banal, dar luminat de o logică la prima vedere desăvârșită: n-ai cum să te bagi peste un cuplu unde există afecțiune reciprocă. Apoi, acel disperat „ce pot să mai fac?” în tonul acela putea fi spus doar de un bărbat care știe să sufere cu demnitate... Îi răspunsei durut, dar sincer, ca unui prieten ce te-ar înțelege:

– Din păcate, stimate domn, că nu-ți cunosc numele, n-am avut norocul să iubesc vreodată... pe cineva, ca să nu pot trăi fără acel cineva... De prima dragoste din copilărie cred că nu merită să vorbim. E adevărat, m-am îndrăgostit după facultate, de la prima vedere, de o domnișoară, dar, dacă m-a părăsit și l-a acceptat pe altul care i-a oferit tot confortul... și i-a salvat familia de sărăcie, cred că... Dar să nu vorbim de ea, că astăzi își înmormântează soțul...

– Și ce trebuie să fac eu? gemu baritonul.

– Ce să faci? De unde pot să știu eu ce-ar trebui să faci? Văd că suferi pentru Adela... E o femeie frumoasă și deșteaptă. Eu nu te voi deranja cu nimic – fii sigur. Dacă te acceptă, nu mai sta pe gânduri! Și închisei. Chiar deconectai telefonul, simțind cum îmi tremura laba.

Întoarsă, zbârlită, în pieptu-mi vlăguit încolți ciuda. Pentru Adela. O ciudă uscată, cu ghimpi. Ce vrea această femeie de la mine? Cum de-și permite să mă implice în problemele ei intime? Două zile de dragoste mă leagă de odrasla lui C. C., doar două zile bune de sex. Atât. Nu m-a căutat, n-am căutat-o. Ultima oară ne-am întâlnit absolut întâmplător. Ori poate eu îmi închipui că a fost întâmplător? Să mă fi urmărit? Nu pot să cred. Prima oară, da. O întâlnire întâmplătoare a fost doar pentru mine, pentru dânsa, nu. A recunoscut ea însăși că m-a așteptat. Știa că voi veni negreșit la stația de transfuzie a sângelui. Negreșit! Ce motive ar fi avut să creadă că am să vin negreșit? Presupunea! Pentru că prin felul cum vorbeam la mitinguri, la ședințele cenaclului nostru de poezie patriotică a înțeles că sunt un patriot fanatic? Să admitem. Pe atunci, probabil, cream această impresie. Pentru că în orice luare de cuvânt chemam la Unire cu Țara-Mamă. Pentru că, poate și mai vizibil era asta, îmi dezlănțuiam mânia verbală pe coloniștii Basarabiei, vărsându-mi otrava verbului pe capetele blestemate ale lichelelor noastre. Arătam fanatic, e foarte posibil. Ei, bine, dar de ce trebuia să am eu dialogul ăsta cu pușcăriașul ei? Fostul. Ce mă privește pe mine tratativele lor? Măăă!

îmi dădai de-odată seama, d-apoi eu am sunat-o! De alaltăieri, când am vorbit cu ea în doi peri, femeia nu m-a căutat, nu m-a sunat – ce pretenții pot avea față de ea? Eu am sunat-o... Am sunat-o s-o rog... să-mi aducă hârtie și un pix! Da, da. Pentru că de citit, m-a avertizat medicul, n-am voie. De scris nu mi-a spus nimic, dar cum să stai așa, ca un idiot, lungit în pat și să nu faci nimic? N-am trăit până acum asemenea experiență. E peste răbdarea mea. De ieri mi-am dat seama că a fost o prostie din partea-mi nenorocitul acela de P. S.: *Dacă nu pățesc nimic, dle Vorevronin, după publicarea acestei nevinovate scrisori, s-ar putea să mai revin.* Ei, și acum, dacă am pățit-o, iese că nu trebuie să mai revin? Adevărată gogomănie! Am să ticluiesc numaidecât și a doua scrisoare, și a treia poate, a patra, a cincea etc., până n-au să-mi spună colegii de la ziar, cititorii din urbea-mi că-i destul.

Am s-o sun pe Adela să-mi aducă de scris, hotărâi, străduindu-mă, cum m-a sfătuit medicul („În situația Dumneavoastră, poate cel mai important e să vă păstrați calmul, să vă gândiți numai la lucruri bune...”), să fiu cât mai potolit. Că n-are cine altcineva să-mi aducă. Ar face-o Mișu, dar nici nu știu dacă are telefon celular. De-ar ști ce-am pățit, ar alerga într-un suflet să mă vadă. O las un pic, poate că n-o va ține mult în șah peșitorul, și o sun. Îmi deblocai telefonul mai greu, cu o singură mână ce-mi tremură și ea și tot atunci se deschise în alb larg ușa și intră asistenta. Îmi scoase acul din venă, cu toate că mai rămăseseră câteva picături în șip:

– Încă nu băut tabletele?

– Le beau numaidecât – numai nu te supăra... Le aruncai în gură, înghițindu-le cu ajutorul salivei.

– Cam pentru ce trebui eu să supăr? Țugui dolofana buzele-i pline. Nu vrei să beți – paguba-n ciuperce, cum spunea mama-soacra.

– Întocmai, consimții eu. Țiți promit că am să fiu disciplinat ca un pionier de pe timpuri.

– „De pe timpuri?” În tote școlile rusești din orașul nostru, când s-o născut Lenin ori la revoluția lui octombrie, la copii leagă cravată roșie la gât – să nu auzit un corespondent de asta?

Negreșit că auzisem. Ba și asistasem de la distanță la o asemenea ceremonie. Și asta încă până a veni comuniștii la putere. Am și scris la *Tribuna...* atunci, dar reportajul meu nu trezise absolut niciun fel de ecouri, de parcă pionieria continua să fie un fapt divers. Dar asistentei îi răspunsei pe un ton cât se poate de grav:

– Am auzit, stimată doamnă. Și vă promit că voi mai aborda acest subiect și, cum o fac, vin la dumneata și-ți aduc revista.

– Nu trebuie să aduceți, că soțu' este moldovan și el abonează în fiecare an și citește regulat. Și ieși.

Mămulică Doamne! Mi-aș fi închipuit vreodată că-mi citesc articolele și moldovenii însurați cu rusoaice? Într-o clipă, mă simții aburcat sus-sus, pe un pedestal aurit, având puzderie de oameni la picioarele mele falnice. Ascultam vrăjit cum mulțimea, fierbând în vâlvătaia emoțiilor, scanda frenetic: „Trăiască scriitorii!”, „Ei au pornit revoluția!”, „Trăiască România!”, „Trăiască Sorin Marcu!”. Ultima lozincă porniră s-o scandeze încontinuu, și eu atunci, înfiorat de pericolul cultului personalității, făcui un semn îndârjit cu mâna. Și poporul tăcu. Deși continua să se miște agitat ca, zgâlțâită-n furtună, marea ce ne-au furat-o ucrainenii de-a pururi. Mă ridicai voinicește din patul de suferințe martirice și mă apropiai de geam. Jos, la o împușcătură de praștie, se ridica pașnic spre cerul azuriu un nor de fum negru-negru – o mână criminală dăduse foc movilelor de gunoaie din jurul celor patru tomberoane pline care așteptau, probabil, să ajungă și la ele focul salvator. Era o priveliște apocaliptică care nu consona defel cu dispoziția mea de luptător încoronat. De-aceea revenii cu demnitate în patul meu robust, de producție sovietică, și formai iar numărul Adelei:

– Alo! Tu ești, Adelă?

– Eu sunt, Sorine... Stai așa! Nu-mi vorbi, omule, că vreau, mai întâi, eu să-ți spun ceva... Mă auzi bine?

– Foarte bine.

– Așa deci, până să-mi telefonezi tu, refuzasem categoric să-mi refac familia cu acest om care mă mai iubește, idiotul, dar care, între timp, mi-a devenit străin cu desăvârșire. Dar după ce te-am auzit bine ce i-ai vorbit pețitorului meu drag, l-am rugat să mă ia cât mai repede la el în Tiraspol, căci acolo s-a stabilit, și i-am promis încă – mă auzi, Donjuanule de mucava? Ah, ce genial ți-a mai zis! – i-am promis că am să-i nasc și un copil... Am să-i fiu o soție fidelă, Donjuanule de nimic, jur să-i fiu fidelă toată viața! Și am să mă căiesc până la sfârșitul zilelor mele, ghinionista de mine, că mi-am legat din adolescență speranțele de tine. Adio, nenorocitul! Și închise.

26 Dar, în loc să mă potopească regretele că am pierdut-o pe Adela, gândurile mi se suciră dureros, luând calea spre Mărgeluș. O iubisem oare mai mult decât pe Ade... – ce liorbăiesc eu, m-am tâmpit de tot ori ce? – sau mai mult decât pe Clava, decât pe Didi... – Dina, mi se pare, era numele fetei din salonul de degustări, pe care o umiliseam atât de scârnav în fața Adelei? – o iubisem oare mai mult pe Mărgeluș, decât pe-o colegă de facultate, Sonea, mi se pare îi era numele, care-mi ceruse s-o dezvirginez, ca să fie și ea în rând cu fetele din grupa ei, ce făceau sex teribil în cămin cu băieții, o fată simpatică, extraordinar de silitoare la învățătură („Decât să mă căsătoresc virgină cu un terchea-berchea sau cu un curvar prost și pe urmă să regret amarnic, mai bine să mă distrez și eu cum o fac fetele”), mai mult decât pe... pe-o șefă a unui cămin cultural, care-și mlădia corpul amețitor de dulce, căci dansase în „Joc”, decât pe-o directoare de școală cam de vreo patruzeci de ani, cu bărbat mecanic de locomotivă, care avea *Moskviciul* ei și mă aducea acasă pe la ora 5:00 dimineața, când rămâneam pentru noaptea

întregă s-o lucrez – despre ultimele două, cărora le-am uitat și numele, scrisesem schițe pentru ziar și mă alesesem cu elogii, pentru că le zămislisem cu emoții. S-o fi iubit mai mult pe Mărgeluș decât pe gagicile acelea frumoase ca prințesele – oare câte o fi fost la număr? – pe care le aduceam la... of, dar mai bine nu mai spun unde le aduceam, pentru c-ar putea să-mi citească proza și unii (unele) care nu cunosc ce-i fițiunea și-atunci cum mă descurc?

Gândurile mi se suciră, spuneam, spre Mărgeluș și acum, pentru că era ora prânzului, îmi imaginam cum, cernită-n negru, bocește aplecată peste sicriul de zinc (în asemenea sicrie, eram informat, se întorc moldovenii, cu zecile, în fiecare an de la „frații” noștri mai mari, de unde ne mai vine și azi putoarea lucoarei...) Bocește fără lacrimi, sărmana, și lângă ea plânge, poate, cu adevărat Nătălița mea, pe care Dima a crescut-o ca un adevărat tată, îndestulând-o cu de toate, probabil, și închiriindu-i și o garsonieră în capitală, că-i studentă tot la ziaristică. De ce s-a dus la ziaristică? îl întrebasesm hărțăgos pe Mișu, care făcuse investigații, rugat de mine („Măi Sorine, eu, cu numai opt clase, trebuie să știi ce-s genele, dar tu te faci nizonai că nu știi?”), cu mult greu stăpânindu-mi valul de bucurie ce mă învăluia. Vestea ceea m-a tot încălzit până acum. Închid strâns ochii și încerc s-o văd și mai deslușit pe Mărgeluș cum aruncă țărână jilavă cu mânuțele ei mici, tremurate, peste sicriul în care zace bărbatul care i-a iertat rușinea ceea cutremurătoare pe care o poate trăi doar numai un mire părăsit de mireasă în toiul nunții. Și nu un mire oarecare, nu! Ci fiul unui președinte de colhoz milionar, *kandidat nauk*, adică cu doctorat sovietic, făcut în inima imperiului. Și de dragul cui îi făcuse nenorocita de mireasă acea rușine? De dragul unui corespondenț de la ziarul raional, un coate-goale care-și mângâlea existența într-o odaie fără vreo fereastră, cu o ușă ce dădea direct în stradă! Era într-adevăr o rușine, fără pereche poate în Basarabia asta oropsită și anonimă, dar Dima, iată, că o iertase și avuse curajul să vină chiar a doua zi după ce transfuga părăsise cuibul mucezit

conjugal și plecase la maică-sa cu pântecul în care începuse să se miște pruncul (tot de la deputată Mișu reuși să smulgă și aceste informații). Avuse curajul acel Dima, zic, să se înfățișeze în fața Aglaiei Proțap și să-i ceară mâna fiicei („Eu nu-s împotriva, măi Dima, că te știu bărbat vrednic, dar uită-te la ea – peste vreo șase luni va avea copil...”). Se zice că Dima rămase mut clipe lungi – prinț împietrit, îngenunchat pe steagul propriei demniități, după care se ridică și rosti ca un mort înviat de nevoie: „O iau și așa! Numai că... am să vă rog: să nu știe nici pământul despre asta...”. Informațiile lui Mișu se curmară aici, dar eu îmi imaginam cum Mărgeluș întoarse capul spre mama („Nu pot, mamă, să fac asta!...”), dar, frigându-și privirea de ochii aspri, deschiși a mirată disperare ai femeii ce i-a dat viață, se ridică („Iartă-mă, mamă, dacă poți...”), își puse tăcută încă niște ciorapi și ceva lenjerie în geanta, cărei nu-i trăsesese încă fermoarul, cu care venise în ajun de la corespondent, și-i făcu semn lui Dima s-o ia, urmându-l...

Stând lungit în patul cu pânză din sârmă sovietică, ce scârțâia plângăreț când mă-ntorceam de pe-o parte pe alta, încercam să-mi răsucesc în așa fel gândurile, ca să-mi pot imagina că-n sicriul acela *made in Krivoi Rog* stau înțepenit eu, cu un ochi închis strâns, și cu altul – deschis larg spre o femeie despletită plângându-mi dispariția. Efortul nu-mi dădea brânci, numai că, în locul imaginii pe care așa de mult mi-o doream, în ochiul acela căscat, încremenea o imagine mai veche – Mărgeluș, ghemuită în fundul tinzii, cu spatele încovoiat mlădios, dar palpitând enervant în ritmul unui plâns disperat de femeie care-ar fi putut încasa câțiva pumni zdraveni, dacă n-o zbughea rapid din odaia cu aromă de cartofi prăjiți... Mă obligam, crispat, să resping imaginea ceea nesuferită pe care-am reținut-o nu știu de ce așa de sănătos și care-mi fulguia nătângă în fața ochilor ori de câte ori memoria-mi se îndărătnicea să mi-o tot readucă în momentele când mă simt evadând din această lume...

Ușa se deschise larg și cu pocnete:

– V-am adus prânzul! rosti infirmiera împodobită cu pistrui, care în ajun, mi se pare, intrase cu stafia lui Mărgeluș. Sculați-vă, că v-am adus piure de cartofi și, dacă se răcește, nu-i mai simți gustul. Îmi puse cele două farfurii și compotul pe noptieră și ieși.

Îmi venea să țip după ea să revină. I-aș fi cerut să-mi repovestească, de data asta cu mai multe amănunte, cum i-a legat de gât Mărgeluș cravata de pionier copilei celeia a ei, că nu i-am reținut numele. Aș fi rugat-o să-mi spună de ce consideră ea că Mărgeluș e „mândrețe de femeie”, că așa a numit-o, am reținut asta. Și, în genere, să-mi lămurească cum de-i la curent că Mărgeluș nu mai este a mea, ce argumente are – pistruiata naibii! – că nu-i a mea? Cum de nu știe orașul acesta mocirlos, căci văd că-i informat bine, că acea laborantă de școală de la Dușmani, care locuiește într-o vilă ce-și are stăpânul mereu plecat cu bișnița, de aproape douăzeci de ani e prezentă, soție cu acte-n regulă, în buletinul meu? Și că niciun popă nu ne-a dezlegat până acum cununia ce-am făcut-o atunci pe ascuns, tocmai în biserica din satul meu? De ce n-a rămas pistruiata, mă revoltam, s-o întreb eu: ce știe ea despre Sorin Marcu, de se uită la mine ca la un câine cu colți rupți?

Mă întoarsei, în sughitul patului, pe partea dreaptă, cu fața spre un tablou micuț de pe perete reprezentând un peisaj de toamnă, cu niște mesteceni siberieni chirciți, prizăriți, așa cum cresc ei, sărmanii, în Basarabia, pe care proverbialii ospitalieri moldoveni i-au tot plantat din belșug peste tot locul, să le facă pe plac coloniștilor, ca să-și poată aminti și ei când vine ocazia de meleagurile ce le-au părăsit venind încoace, ca să-și îndeplinească marea misiune de „civilizatori” ai populației „eliberate”, învățând-o: cum să fiarbă basamac (*samogon*) din sfeclă; cum să demoleze clopotnițele și bisericile; cum să înjure slavonește, ca să se înnegrească icoanele; învățându-ne copilele cum să se prostitueze și să tragă la țigară; băgându-ne în tărtațuță, la școală, cu ajutorul dascălilor băștinași, că cel mai blând bunel al nostru nu-i acela care ne așteaptă în curte cu o bomboană în buzunar, ci bunelul Lenin cărui îi datorăm fericirea copilăriei noastre prezente

și celei viitoare; trimițându-ni-l – ah, era să-mi scape! – pe Pavlik Morozov, tot la școală, să ne arate, prin exemplul propriu, cum să ne pârâm, să ne vindem părinții; învățându-ne – o, Maică Precurată, de ce nu-i blestemi să dispară din Univers?! – tot prin exemple proprii, – suntem vecini de palier, nu? – cum să ne trimitem părinții la origini atunci când ne smulg din mâini drogurile etc., etc.

Gata. Acum, perfuzia fiind făcută, conținutul farfuriilor epuizându-se, așteptam din clipă-n clipă să revină pistruiata să le ia... Dar uite-o că intră chiar în această clipă („Ești bravo, corespondentule! Dacă ți-ai recăpătat pofta de mâncare, e semnul cel mai bun”), și eu nu reușesc să deschid gura, că dispăre, reluând în surdină o zdreanță de melodie, cântată pe nas de Zinaida Julea.

Mă apropii de chiuveță, dau drumul la robinet și mă scutură frigurile de la apa rece ca gheața – de ce trebuie să mă spăl pe mâini? Mi le-au murdărit cele două felii de pâine neagră sau lingura cu care mâncasem și ciorba cu fasole, și piureul de cartofi? Revin în pat și ochii mi se opresc iarăși pe tabloul acela cu mesteceni. Mă aburcai și-l întoarsei cu fața la perete – așa va fi mai bine. Da, dar acum nenorociții de exilați, așa văduviți de frunze cum sunt, rămâneau chiar fără pic de cer – e plumburiu, spălăcit, dar e totuși cer! Și chiar mă învălui o scamă de mâhnire, cu toate că înțelegeam că-i o copilărească naivitate să-ți pară rău de niște mesteceni prizăriți, mai bine zis, să-ți fie jale de niște mesteceni înstrăinați, osândiți a sta lipiți de un perete de spital.

Întoarsei tabloul pe față și mă culcai. Trebuia să adorm. Mi-o spuse și medicul miop: ar fi foarte util, cu nesuferita asta de comoție, să trag un pui de somn și după masa de prânz. („E bine să dormiți pe săturate și să evitați pe cât e posibil gândurile stresante”). Uite-așa, prin autosugestie, să-mi mențin o dispoziție sufletească cât mai echilibrată și mai pozitivă, dacă se exprimase dânsul chiar așa. Cu alte cuvinte, să refuz să-mi intre și să-mi clocească-n tărtăcuță amintiri disconfortante, generatoare de regrete și resentimente de tot soiul.

Ascultându-i sfaturile, îmi venea să-l strâng de gât: ce-ar zice să-i cer să ne inversăm cu rolurile? Noaptea dorm dus, pentru că mi se fac, înainte de culcare, injecții și beau calmante adormitoare, dar ziua, cum își închipuie el c-aș putea să adorm așa, prin autosugestie?

De citit n-aveam, că-mi era și contraindicat. Hârtie și pix nu aveam de asemenea și asta părea a fi și mai slut, pentru că, la o adică, puteam fi crezut de personalul medical, că nu mi-ar face niciun rău mângălind, ia, acolo, hârtia. N-ar putea să mă creadă că scrisul e pentru mine o zăbavă nevinovată, să nu-mi ies din minți din cauza plictisului? Fac și eu o logoree aiuristică, când foarte bine-mi dau seama că cel mai nimerit remediu ar fi să adorm. Cu atât mai mult, că până la ora 16:00, niciun vizitator, chiar de-ar veni, n-ar fi lăsat să-mi treacă pragul – șeful de secție, doctorul Drăgan, stabilise un regim pe care nu îndrăzneam să-l încalce nimeni. Auzii vorbe, alunecai din pat, întredeschisei ușa și rugai în șoaptă pe-o infirmieră să-i transmită asistentei să-mi aducă un somnifer, că nu pot să adorm. Femeia dădu din cap și se îndepărtă. Nu zăbavă, intră rusoaica obeză și mă întrebă în aceeași română care mă amuza plăcut:

– Eu dat ție calmant bun de dormit, de ce nu băut? Și, ridicându-mi perna, găsi cele două pastile buclucașe: Forte nu frumos să ascundem pastile – și mai se cheamă corespondent! Mi le puse în palmă și ieși ca o vijelie.

Le băui cu o gură de compot rece de care încă nu mă atinsesem. Veselia-mi se prefăcu subit într-o îngrijorare ce trebuia să mă alarmeze cu adevăratelea și în următoarele zile, probabil: uitasem cu desăvârșire că ascunsesem sub pernă acele tablete nenorocite! Nu era de discutat aici: bătaia ce-o luasem pentru insultele aduse șefului statului – nu-mi venea niciun argument să mă apăr că nu erau insulte – își făcuse pe deplin efectul: memoria mă îmbrâncea fără menajamente. Primul gând ce-mi încolți leneș, cuminte a fost că de-acum încolo va trebui să fiu precaut cu asistenta – de s-ar găsi un

„binefăcător” – soțu-i, moldovean, n-o făcuse, pesemne – să-i ci - tească măcar o parte din articolele mele în care-i atac pe rusofonii ei, n-ar cerca-o oare ispita să-mi administreze niște calmante, ca să pot adormi pe vecie? Curios, dar în loc să mă înfior canceros, alunecai într-o genune dulce, ce-și clătina-clătina spre adâncuri ademenitoarele, adormitoarele mistere...

27 Noaptea mi s-a arătat un vis apocaliptic care m-a ținut, zdruncinat, până dimineață: doi gay goi, cu spinările păroase, cu mutre schimonosite de spasmele furiei demente îmi... violau boii! Trezit înspăimântat de cum zorii începură să-mi lingă geamul, stau acum, sprijinit de speteaza patului cazon, și privesc în cele patru luminițe blânde, lacrimoase ale celor doi boi bătrâni, pe care mi-i încredințase șeful fermei, o rudă de-a mamei, pentru că, după cele șapte clase, refuzasem să-mi continui studiile la școala medie din satul vecin. Taică-meu, cu tot atâtea clase românești la apus de sec. XIX („Ai să umbli, blegule, cu pantalonii peticiți în cur până te-or lua pe năsălie- asta te-așteaptă, dacă ești fricos și prost”), îmi întinse biciușca, lovindu-mă peste ceafă. Boii erau alunecați în bătrânețe adâncă și tristă. Și erau blânzi ca sfinții...

În ajun, prinsem un crâmpei din buletinul de știri: fiertura politică în legătură cu proiectul Legii cu privire la interzicerea discriminărilor, impusă de U. E., ce urma să le acorde drepturile cerute de homosexuali, lesbiene și alți nenorociți cu dereglări psihice continua cu aceeași intensitate în mass-media. Și visul cela groaznic mă întoarse cu gândurile la cei doi boi ai adolescenței mele și altă dorință în acele clipe n-aveam, decât să evadez din această lume barbară, să revin, printr-un miracol, în coșul carului cu trifoi proaspăt cosit și, întins, cu mâinile sub cap, să privesc la cerul încărcat de stelele serii, până mi-or da lacrimile. Și să-mi imaginez până la durere cum copilița ceea ca un fulg ce-mi părăsise satul cu părinții învățători în

ajun de întâi septembrie îmi scrie pe-un petic de hârtie de caiet în linii adresa unde să-i trimit scrisorelele...

Europa, îmi ziceam, a comis în fața lumii creștine o greșeală oferindu-le acestor grupări de indivizi statut de minorități sexuale. Aceste inferiorități numerice cu instincte perverse tind cu o agresivitate tot mai diabolică să-și viermuiască amoralitatea, mai ales, în țările ce mai încap în ochiul luminii îngăduitoare a lui Hristos. O mai ascultasem în ajun pe o țăță dintr-o organizație nonguvernamentală împrășcând cu saliva-i biserica ortodoxă din R. Moldova (țăța susținea cu înverșunare legea întru apărarea drepturilor minorităților), cerându-i societății noastre plăpânde, pline de cerșetori, să respecte drepturile homosexualilor, și mă întrebam: cât de nefericit o fi fiind pântecul acela matern care a zămislit-o?

Îmi venea să urlu: nu de piețe și localuri pentru parade întru descătușarea orgiilor au nevoie homosexualii și lesbienele, guvernanților și legiuitorilor! De spitale pentru însănătoșirea minții au nevoie! De cuvântul spus din altar, care le-ar înfrâna instinctele infernale!

Mi-am zis mai de mult: dobitoacele au instincte net superioare creaturii *homo sapiens*. Mârșavă până la alunecarea în prăpăstii a devenit lumea asta, boii mei dragi. Spun asta și să nu credeți că nu-mi dau seama cum arăt de demodat în ochii cretinilor. Dar mă întunec de neputință la gândul că voi, boii blânzi ai adolescenței mele flămânde, nu veți putea la nesfârșit să-mi ocrotiți sufletul mie (ah, cât de încărcat de păcate îmi e!) și urmașilor mei. Vor veni neapărat vremuri și mai urgisite când infamii fără Dumnezeu vor aluneca, împuțiti(te) de râia incestului, prin ușile de brad curat, prin pereții proaspăt văruiți de mâinile crăpate ale țăranelor noastre și vor depune pe inocentele inimi ale copiilor și adolescenților noștri larvele orgiilor demente.

Ce naivitate din partea-mi, boii mei cumiști și dragi! Pe cine aș mai putea să rog eu în această lume potrivnică să mi vă ocrotească? Pe cine, în afară de aromele celea de lucernă și trifoi proaspăt

cosit, din care răzbătea din când în când câte-un scâncet de greier pe care îl duceam în scoicile urechilor până la mama. Care, după ce-mi turna din ceaunul mic, în strachina de lut, două polonice de lapte și slobozea hrinca de mămăligă în aburii albului sfânt, mă întreba: „Ce-au mai făcut și azi cu tine boii ceia, dragul mamei?”

Tresării înfiorat vânăt: intră medicul, urmat de-acum de o altă asistentă tinerică. Avea o găță groasă împletită școlărește și aruncată pe spate, peste halatul oarecum prea larg pentru dânsa, care mă învrednici, la ieșire, doar cu-o țintire din mura ochiului („Doctorul se grăbește la o operație grea...”). Zic, după ce și o infirmieră bătrână, cărei îi aflasem încă de alaltăieri aproape toată biografia („Eu sunt din Pârlița, un sat de-alături, cu o pensie de răs și, dacă am rămas de tânără vădană și trebuie acum să-mi ajut și un nepot student, – că fiică-mea-i divorțată și-i plecată prin Irlanda nu știu pe unde și nu se răspunde de mult cu noi – iaca, mai câștig jumătate de pensie aicea...”) șterse cu cârpa podeaua, îmi lipii ochii tulburi de tavan și-mi spusei că cel mai potrivit lucru ar fi să mor. Și cum de moarte bună era puțin probabil să mor degrabă, îmi zisei că ar trebui să mă împușc. Și mă prinse subit o ciudă năprasnică pe Valy, un fost coleg de-al meu de facultate, care, pe când locuiam în bojdeuca Enciclopediei, aducea și el din când în când câte-o gagică, lăsându-i-o apoi pentru vreo oră-două sau chiar pentru toată noaptea și patronului. Era un băiat vesel, descurcăreț și, după ce s-a întors din armată, se hâtrise, numai el știa cum, și intrase-n partid. A fost repartizat, firește, ca și majoritatea, la un ziar raional din sudul Moldovei, dar, fiind avantajat de carnetu-i roșu, obținut să se angajeze în miliție, cu gradul de sublocotenent. Având o minte ageră și mai fiind pe deasupra un sportiv foarte bun, a avansat, de-acum pe timpul stăpânirii comuniștilor deghizați în democrați, până la gradul de colonel. Lucra în capitală comisar adjunct și, uneori, dacă-mi permitea timpul, intram pe la el să beau vreo cinzeacă de coniac franțuzesc, de care nu ducea nicicând lipsă. Uite că

el mi-a promis în câteva rânduri să-mi facă rost de o armă de vânătoare, așa mai ieftioară – era un vis al meu mai vechi, încă de pe când citeam proza lui Mihail Sadoveanu, să mă fac vânător. Mi-a promis, dar, uite că-au trecut de-atunci – oho! – vreo cincisprezece ani, dar pușcă n-am! Ei, hai, că n-am avut-o toți acești ani nu-i mare tragedie, dar că n-o am acum, când îmi trebuie, mă irită până la sânge! Că am detestat întotdeauna orice altă sinucidere, dintre care cea mai dezgustătoare, mai umilitoare e spânzurătoarea. Cum să te anini tu de-un arbore verde, rămuros, spurcându-i pentru totdeauna perfecțiunea? Cum să te anini tu de-o grindă din casa cea mare, după care, an de an, o mână induioșată de gospodină înfige smocuri de busuioc? Cu atât mai mult, să te spânzuri – of, că-mi vine să debordez! – într-un beci, cu miros intrigant de busuiocă, de-un cârlig de fier ruginit?!

De împușcat, da, m-aș împușca, continuai să alunec negru, dar pașnic, în ora aceea și jumătate de perfuzie. Pentru că, la drept vorbind, ce misiune neîmplinită aș mai avea eu pe acest pământ? Stând așa, vârat în niște cearșafuri ce-au înfășurat până la mine zeci de corpuri fripte de boli, îmi dădai seama că aceste gânduri ce-mi roiesc în neuroni, așternute de cineva pe hârtie, ar mirosi a ferocitate. Un soi de ferocitate, e adevărat, cam puțin serioasă, aproape blajină, hazlie, dar, în fond, ce poate fi altceva când îți permiți neghiobia să vorbești de suicid? Dar asta, în cazul scriitorului, e chiar benefic, este de părere idolul meu, Em. Cioran, pentru că „Ferocitatea face opera să dăinuie, ferind-o de bătrânețe”. Nu știu dacă se referea eselistul la toate genurile literare, dar când afirmă (ce metafore splendide, dle!) că „verbul nu țâșnește și nu prinde viață decât atunci când suntem pe culmi sau în abis”, probabil, se referea doar la poezie, pentru că verbul ei doar are-n sâmburele-i demonul exploziei, demonul alunecării în abis. De cele mai multe ori. Spun asta, nu pentru a-l contrazice pe celebrul filozof. După mine, fructul „țâșnirii” poetice când ne aflăm pe culmi e unul ce l-au digerat doar scepticii în toate

timpurile, or, cine au fost cei mai sinceri, dar și cei mai gravi consumatori de poezie, dacă nu scepticii?

Îmi sunt de folos frământările mai deocheate de gânduri, cât durează această procedură nesuferită prin încrâncenatu-i plectis. Nu-mai ele te mai pot ajuta să nu te fure somnul atunci când n-ai voie să iei o carte în mâna-i liberă. Că de scris nici nu poate fi vorba.

Iat-o că intră, timidă, asistenta cu găța adolescentină – acum i se odihnește, cuminte, pe umăr. Ochișorii negri ca măgelele (ah, în câte perechi de mure coapte de-astea au mai navigat ochii mei în anii-mi războinici, tineri!) privesc câteva clipe la șipul suspendat, apoi fata se apleacă asupra sistemului, grăbind un pic picăturile, gest ce făcu să penduleze capodopera-i capilară, atingându-mi mâna răstignită pe marginea patului. Se îndreptă apoi din șale, trimițându-mi un zâmbet subțire:

– E bine așa?

Confirmă, cu ochii, că-i bine:

– Cum te cheamă?

– Doina, răspuse fata. Dar tata-mi spune Doinița.

– Dar mama?

– Nu am mamă, se posomorâră murele negre.

– E moartă?

– Nu. M-a părăsit când nici nu aveam anul și a plecat în Grecia.

– Nu te-a părăsit. A plecat să câștige bani, să te poată întreține.

Măgelele negre se umeziră:

– Nu... Că s-a măritat chiar în primul an cu un grec bătrân și bogat, i-a născut și un copil...și nu s-a mai răspuns după-aceea cu noi! Ultima propoziție o spuse tare, ca pe-o sentință. Fata se așeză pe marginea unicolui scaun, privind mai multă vreme tabloul cu mesteceni: Ce nefericiți sunt, sărmanii! rosti cu tristețe, dar împăcătă oarecum, de parcă arborii pedepsiți siberieni reușiseră să împărtășească cu ea totul, cât au putut și ei în acele clipe, din mâhnirea-i adâncă: Am să mai intru, promise fata, fără să mă vadă, și ieși.

Aș putea să mă împușc, îmi zisei cu și mai multă tărie, dacă Valy mi-ar aduce o armă. Una mai ieftioară. Ori chiar una pe gratis, confiscată de la un ticălos care o păstrează ilegal – câtă frunză și iarbă derbedei de aceștia! Valy trebuie să pună laba pe unul dintre ei, să-i ia arma și să mi-o dea pe gratis. Câte aventuri am făcut noi în doi – nu merit eu o pușcă prăpădită? Și-o dorea și Mărgeluș. Mi-amintesc, de câteva ori mi-a vorbit cu mândrie că taică-său, în tinerețe, era cel mai înfocat vânător nu numai din satul lor, dar și din împrejurimi. Ori poate i-o scorneală de-a mea, acum la moment, pentru a avea un pretext ca să mă transport iarăși la Dușmani? Da, cu siguranță-mi povestea că-n copilărie... mâncase prepelițe și carne de iepure sălbatic. Vânase tata, îmi mai vine-n memorie (asta-i memorie ce-o am acum?!), într-o zi de iarnă, aproape de Crăciun, și o căprioară („Of, ce groază mi-a fost și ce-am mai plâns atunci! Nici n-am încercat să gust din carnea ceea...”).

Memorizasem pentru vecie spusa, pentru că-n acele clipe, stând amândoi, întinși, în fața televizorului mic ce-l cumpărasem la mâna a doua, cu lumina becului stinsă, mă cuprinsese o sete nebună s-o dezbrac. Cu dreapta îi încolăcii gâtul subțire, iar cu mâna stângă pornii, de sus, să-i deschii năstureii de la bluziță. Mă lăsă, respirând scurt, să ajung până la ultimul de jos, apoi îmi ordonă aspru:

– Oprește-te.

Nu-i răspunsei. Și-mi continuai, de-acum mai moale, treaba, scoțându-i năsturele din butoniera fustiței.

Îmi prinse strâns, cu amândouă mâinile mici laba-mi obraznică, paralizându-i avântul:

– Îmi pare rău, Sorine. M-ai dezbrăcat tu o dată în odaia ceea blestemată fără ferestre... Mai mult n-ai să ai ocazia, dragule. Nu pot să te las... Mă umplu de dezgust... Și amărăciune... Nu știi dacă ai să poți să înțelegi tu asta...

– Mitocan știi că-ți sunt, rânjii eu. Dacă mă ai și de prost, chiar mă întristează.

– Doamne, măi Sorine! rosti Mărgeluș, încheindu-și la loc năstureii. Te-ai întristat tu vreodată cu adevărat?

A fost reproșul ce nu i l-am iertat nici până acum. Dar nici nu știu dacă poate fi numit reproș. Era o insultă presărată pe rană. Pentru că ce este, în fond, individul care nu-i capabil să se întristeze cu adevărat? E unul care mimează întristarea de dragul celor care-l văd? E unul care nu-i capabil să se întristeze cu sinceritatea copilului ce n-a reușit încă să se contamineze cu virusul falsului spectacol existențial? Ei, acestea ce le spun sunt, să zicem, mai mult metafore. Dar, mai rudimentar vorbind, individul care nu poate trăi întristarea măcar pentru a-și da seama că-n astă lume e o curată anomalie să fi numai vesel, zic, acest individ e o secătură lipsită de personalitate, un monstru. O meritam? Poate că o meritam! Dar numai să n-o aud din gura lui Mărgeluș! Era femeia care mi-a aprins sângele chiar în primele clipe când ochii mei s-au luminat, cum am mai spus-o, de zâmbetu-i cules din raiul cu piersici înfloriți, când i-au descoperit imaginea viscolind albastru în rochița-i de cit. Și retina ochilor mei i-au reținut-o așa, nealterată, până în zilele astea păcătoase ce măucid cu plictisul lor mirosind a iod și pișat (closetul comun e chiar vizavi și-i permanent cu ușa deschisă).

Urmăream ca un osândit cum se scurg ultimele picături din șipul suspendat și simțeam că n-are să-mi ajungă puteri să-l aștept să mi se deșerte în vene tot. Dar trebuia! În celelalte saloane o fi stat acum sub perfuzii bolnavi și mai gravi, și mai bătrâni, mai neputincioși decât mine, dar rabdă! Scrâșnesc din dinți și rabdă! Eu de ce n-aș fi în stare să rabd? Dacă ar intra Doinița – zice că numai mamă-sa..., nu, numai taică-său o alintă așa, nu-i nimic, te voi alinta și eu azi și nu cred că n-are să-ți placă! – aș ruga-o să-mi scoată acul – simt că mi-a amorțit și palma, ticăloasa. Dar nu intră! Nu intră, pentru că nu mă are numai pe mine. O fi îngrijit și de tipi nervoși, care oftează sonor, ba, poate, chiar zbiară la Doinița, să le stea mereu alături! Eu, dacă sunt pe deasupra și corespondentul pe teren, Sorin Marcu, sunt

dator să înghit noduri, să foiesc din picioare – nu-i foaie verde să-ți înghită venele atâta lichid și să... Iată că ultimele picături se preling, dar Doina nu-i! Mă răsucesc pe-o coastă și cu mâna-mi liberă opresc lichidul. Apoi, încurajat, dau bandajul, tremurând, într-o parte și scot acul din venă, apăsând cu buricele degetelor tamponul cu vată. Victorie! Voi sta așa, vreo trei minute, să se oprească sângele, iar apoi... Iată că intră și fata. Vede isprava și se îmbujorează:

– De ce nu m-ați așteptat? De află medicul, o pătesc...

– N-are cum să afle. Știm numai noi doi, Doinițo.

– Mulțumesc. Am opt bolnavi ca matale și nu mai reușesc...

Scoate șipul și sistemul de perfuzie și, înainte să iasă, cu un aer confidențial: De când ai nimerit mata aicea, toată lumea caută revista cu materialul acela... Am să-l citesc și eu, că mi-l aduce prietenul meu deseară...

Uite, măi! Dar dacă-aș fi pierit? *Tribuna*... ar fi trecut din mână-n mână! Lumea e însetată de senzații tari. Întotdeauna a fost însetată. Senzațiile tari au început cu Adam, din momentul când acela a mușcat din mărul fatal. De ce fatal? Din mărul deschiderii spre orizonturi de toate dimensiunile ce s-au deconspirat și ele, la rândul lor, în fața creierului uman. Acesta din urmă a fost marele miracol al *Facerii*, ce-a împrăștiat „negura eternă”, devenind „stăpânul fără margini peste marginile lumii”.

Și stând așa, cu ochii-nfiți în tavanul care, pesemne, nu văzuse var proaspăt de pe timpul lui Hrușciiov, zării pe perete, deasupra capului, o cutie pătrată. Era difuzorul. Întinsei mâna, sucii butonul în dreapta și-n urechile mele se prelinse vocea guturală a crainicului care începuse buletinul de știri. Prima știre punea la curent „poporul” că „statul moldovenesc e foarte satisfăcut de trăinicia relațiilor economice cu Rusia și de investitorii ei pe care-i dorește și mai numeroși”; că „relațiile R. Moldova cu C.S.I. sunt din ce în ce mai trainice” și că Președintele țării, Vorevronin, „crede în viitorul acestor relații”. Această informație nu mă surprinse. Mă șocase cea din coada

buletinului: că Uniunea Europeană, acum la început de an, lasă să alunece în gura mielului moldovenesc o țâță plină cu lapte – 4,6 milioane de euro!

Simții cum, încet-încet, mi se încălzesc benefic plăcile bandajate ale tâmpelilor. Era semnul că în creierul mic al îmbandajatului corespondent, Sorin Marcu, încolțise un subiect incitant. Un semn clar că bandajatul corespondent de la *Tribuna*... trebuie să se apuce de scris! Și să se apuce imediat în clipele următoare, pentru că, dacă amână treaba, umorul incisiv, sarcasmul virulent ar putea să-l părăsească, or, acestea și oferă suculență materialelor sale. Dar cum s-o faci dacă n-ai calculator... și nici hârtie, pix?! Drăcia naibii! Și când eram în culmea revoltei, iat-o și pe infirmiera cea bătrână intrându-mi în salon cu teul înfășat în cârpă. Și începe să-mi zoiască podeaua. O lăsați să isprăvească, după care:

– Vreau să vă rog ceva, doamnă...

– Cum mi-ai zis?

– Doamnă ți-am zis, dar ce-i?

Femeia puse lângă ușă căldarea cu zoi, după care se așeză pe-o margine de scaun:

– Nu te superi, dacă m-oi hodini și eu oleacă?

– Ba chiar te rog.

– Mulțumesc. Iaca, dumneata m-ai numit doamnă pe mine, o amărâtă femeie de la țară. Dar știi dumneata cui i se spuneau doamne pe timpul românilor? Iaca nu știi! Numai preotesei, soției primarului și încă, auzisem eu, învățătoarelor, pentru că la noi în sat erau doi învățători – un frate mai în vârstă de prin părțile Olteniei și unul tinerel, neînșurat, fratele lui mai mic.

– Bine, tanti.

– Nu tanti, dar *chioche*, că așa se spune în satul nostru.

– Am nevoie de hârtie, mătușă! Începusem să mă enervez.

– Pentru toaletă?

– Nu, pentru scris!

– Nu se vinde la barul spitalului hârtie de asta...

– Cheamă-mi-o, te rog, pe Doinița!

– De ce nu mi-ai spus de la început? Și *chiochea* se ridică oarecum nemulțumită și ieși.

Doinița alergă într-un suflet:

– Vă simțiți rău?

– Mă simt ca un înger. Fă-mi rost, te rog, de hârtie de scris. Și de un pix.

– Dar aveți o comoție puternică și vi-e contraindicat să...

– Mi le-aduci cât mai rapid, Doiniță, – te rog!

Fata se ridică contrariată, ieșind enervant de încet. Dar se întoarce destul de repede cu câteva foi albe, un pix și o revistă:

– Revista o puneți dedesubt, ca să puteți scrie în pat... Dar să fim înțeleși: eu n-am niciun amestec în treaba asta – vă descurcați cum știți, dacă vă prinde doctorul. La încheierea zilei de lucru, ar putea să mai între...

– Îți mai pot cere ceva?

– Spuneți.

– Dă-mi un obraz să ți-l sărut.

Fata se îmbujoră, ezită un pic, după care se aplecă, oferindu-mi obrazul:

– Sunteți șotios, zâmbi dulce. Și adăugă, de parcă se pregăti să sară într-un picior: Cred că-i riscant să-i spun prietenului meu despre asta... Sunteți încă tânăr... Și ieși ducându-mi, enigmatică, sărutul.

Împăturii plapuma în șase și o potrivii sub pernă, după care scrisei titlul care-mi încolțise imediat după buletinul de știri:

Țățele cărei oi suge mielul d-tale, dle Vorevronin?

În majoritatea cazurilor, chiar din primele zile ale muncii mele de ziarist, cel mai dificil pentru mine era găsirea titlului. De cele mai multe ori, el îmi vine prompt, pe neașteptate. Titlul trebuie să fie incitant, proaspăt. Și tot atât de important e, să poată emana, până la epuizarea temei, subiectului, noi idei ce au facultatea de a se coagula

intr-un tot întreg, care, întors pe toate fațetele, să rămână integru ca o piramidă egipteană. Am avut și destule cazuri când stăteam, disperat, ore întregi în așteptarea unui titlu. Unul ca acesta, venit, în sfârșit, după multă caznă, avea avantajul să-mi ofere idei poate mai coapte, dar aproape niciodată încălzite de emoții. Soiul acesta de materiale purtând titluri întârziate, îmi inchipui, cel puțin, eu, cititorul le „înghite” mai greu.

Îmi era clar din start: acest material vizându-l tot pe Președintele țării, va fi de aceeași manieră ca și premergătorul...

D-ta, dle Vorevronin, ai venit la putere călare pe mârțoaga hulită de democrați, dar încă destul de tăruță, a comunismului. Această fiară care a adus cele mai mari nenorociri pe Terra era compromisă doar în ochii intelectualilor, dar nu și în ochii populației majoritare sărace, care în toate timpurile a vrut să mănânce bine și să-i fie cald când vin frigurile. Așa-ziii democrați (comuniști și ei, majoritatea, dar mascați), care fuseseră la putere, viermuși de interese proprii, grăbindu-se hulpavi să agonisească cât mai multe averi, îi lipsise de aceste două minuni vitale. Și sârmanii de la sate și orașe, cărora li se inoculase în creiere timp de jumătate de veac slinoasa minciună că toate odoarele cu care-ți ogoiești stomacul și alte necesități ale trupului vin de la Răsărit, adică de la frații ce ne „eliberaseră” de-atâtea ori, i-au votat pe comuniștii d-tale, pentru că ei erau exponenții Răsăritului, ei promiteau în toate discursurile electorale pâine și cârnaț ieftin, ca pe timpul sovieticilor. Campania voastră electorală primitivă, dar hrănită copi-os de populism, era și de așteptat să fie una multicăștigătoare.

Cu alte cuvinte, voi ați câștigat victorioși alegerile, promițându-le amărăților acestui mult pătimit ținut românesc țâța plină cu lapte a oii care se numește Rusia. Dar această oaie nesățioasă și șmecheră n-a lăsat niciodată ca să-i sugă țâțele pe gratis mielul moldovean. Să fim serioși! A cerut întotdeauna, behăind întărâtată, să fie hrănită cu grâu curat de Basarabia cu prețul 9 copeici kg și adăpată cu Cabernet și Negru de Purcari cu 7 copeici litrul.

Sosind perestroika gorbaciovistă, oaia lui Vanea încuviință să-i lingă pulpa mielul nostru, dar...

Dar, mai întâi, să-ți mărturisesc, dle Vorevronin, ce m-a făcut să-ți mai ticluiesc și această scrisoare. Fiind încălzit de flacăra mai multor îndemnuri, frește: în primul rând, după publicarea primei scrisori, am fost zdravăn bătut (în P. S.-ul primei scrisori promisesem că am să revin, dacă n-am să pătesc nimic). A fost o bătaie pe cinste, tov. dictator, dar totuși nu mă pot lăsa de d-ta, pentru că sunt un bucovinean orgolios și îndrăcit. Îți mulțumesc smerit, dacă le-ai ordonat călăilor să nu măucidă, pentru că d-ta poți orice – majoritatea fărădelegilor, mari și mai mici, pornesc de la aprobările autoritare, verbale ori tacite, ale d-tale. Îndemnul forte ce m-a decis să-mi mai ornamentez calculatorul cu numele d-tale a fost buletinul de știri în limba rusă de la ora 9:00, de astăzi, ce mi-a fript auzul pe când mestecam un șorici aici, într-un salon de spital, cu nenorocitele mele de măsele stricate pe care, cu salariu-mi slăbănog, nu mai am cum să le repar. Acel buletin mi-a amintit de-acum nu mai știu a câta oară în ce mod au câștigat comuniștii alegerile, căci de-aceea și mi-am început cu asta scrisoarea. Zic, mestecam nervos șoriciul și aud... (V-am comunicat deja, cititorilor, ce-am auzit). Înghițind simultan cu șoriciul aceste informații, mi-am adus imediat aminte de afirmațiile d-tale în cadrul unei emisiuni televizate din ultimele zile ale lui decembrie, precum că mielul blând sugă țâța de la două oi. Și acest proverb popular ieșea din gura d-tale, dle Președinte, cu o dulceață curat moldovenească. Și în contextul dialogului televizat el suna pentru toți proștii ceva mai răsăriți decât mine destul de logic: de ce să nu sugă mielușica Moldova și țâța parfumată a Uniunii Europene, dar și țâța mirosind a propan a Rusiei? Uite-așa: să le sugă când mai hapsân, când mai somnoros pe amândouă și să doarmă cuminte și sătulă până la alegerile viitoare...

Dar tot în coada aceluși buletin, dle Vorevronin, a răsunit o știre care m-a făcut praf: oaia ceea colorată frumos, nespus de generoasă, Uniunea Europeană, acum, la început de an, lasă să alunece în gura

mielului d-tale moldovenesc, o țâță plină cu lapte – 4,6 milioane de euro!

De-acum a câta oară, dle Președinte, oaia asta năzdrăvană te ajută să ieși din situațiile de criză ce țin de existența amărâtă a acestei populații deabusolate? Ai mare noroc, tov. dictator, de oaia asta cu țâțe burdușite cu euro. Mă bucur pentru d-ta. Dar, uite, că de-acum aș vrea tare mult să mi se spună: câte țâțe dolofane ale Rusiei a avut norocul să sugă mielușica Moldova, așa, mai mult de pomană, cum o face cu mare satisfacție în cazul celeilalte oi (U.E.) în anii d-tale de guvernare? Sau măcar, în schimbul plecăciunilor în fața Kremlinului ale miniștrilor d-tale pe care îi ții în pumn, cât „lapte”-propan cu prețuri reduse a supt mielul nostru din țâțele oii acelea pentru d-ta atât de dragă? Ba dimpotrivă, acest lăptic gazos bătrâna oaie, Rusia, ni-l vinde cu prețuri din ce în ce mai ridicate! O, dacă l-ar fi supt mielul moldovean cu prețuri pe potrivă închinăciunilor d-tale în fața țarului cu caschetă kaghebistă, am fi știut cu toții! Pentru că puterea nu duce deloc lipsă de clopote mass-media. Clopote roșii, cu sunete stridente și lungi.

În prima scrisoare îți destăinuiam că sufăr de insomnie din cauza d-tale. Îți comunic acum cu profundă tristețe că insomnia nu m-a părăsit.

Și pentru că – știe toată lumea – ești nebun de dorința să rămâi în istoria acestui meleag, îți lansez o idee grozavă. La prima vedere, pare a fi deșucheată, dar în condițiile Basarabiei, pare a fi realizabilă. D-ta, chiar așa, cu intelectul ce-ți lipsește, având, presupun, o fire vizionară, zău că ai putea săvârși Unirea Basarabiei cu România! Chiar la sesiunea viitoare ai putea obliga Parlamentul cela de paie să voteze revenirea la Țara-mamă. Folosind aceleași argumente primitive pentru moșnegii d-tale legiuitori: „Măi ramoliților, aderăm la România ca republică cu statut de formațiune statală autonomă, ne păstrăm fotoliile și pe urmă vom mai vedea; altfel, mă bolșevicilor boșorogi, ne răstoarnă norodul, că nu vom avea cum să-l hrănim cu cârnaț și pită

ieftine – i-am mințit pe proști, ca să ne voteze. Nici să-i dăm lumina lui ilici și gaze așa cum am promis”. Și atunci, dacă vreunul mai tânăr decât d-ta ar încerca să sughițe a protest, l-ai fi întreat furios, cu voce tunătoare, ca să înghețe toți de frică: „Măi prostule, tu nu-ți dai seama că oaia de la Răsărit nu ne dă țâță „na șaru”, adică de pomană?!” Și se votează Unirea! Și vei intra în istoria poporului român, sângele căruia îți circulă în vene. Și nepoții, strănepoții d-tale îți vor citi numele scris cu litere de aur veșnic în manualele de istorie. Dar așa, cu hula asta antiromânească ce-o faci, cum vei rămâne d-ta în istoria acestui neam? Au să te blesteme urmașii, dle Președinte. Strănepoții d-tale îți vor descoperi numele micuț, într-o notă micuță din subsolul cărții... Și se vor rușina de colegii lor veseli, ei, cei mai triști dintre triștii acestui meleag... Cu toată sinceritatea îți spun: eu nu-ți doresc asta. Dar altceva nu te așteaptă.

Nu-i totul pierdut, dle Vorevronin. Renunță, rogu-te, la această politică umilitoare de vasal al Rusiei, că ai s-o termini rău de tot. Hotărăște-te odată! Chiar de mâine renunță la retorismul demagogic în problema integrării europene și declară limpede Europei că ești gata să intri în familia ei fără oaia din Răsărit!

De-aceea te-aș ruga frumos: în continuare las-o baltă cu povestea mielului blând și-a celor două oi. În toți acești ani, mielul d-tale moldovean n-a supt pe gratis nicio țâță rusească, dar pe cele ale oii U.E. – oho! – le-a supt din belșug. Această oaie peste măsură de darnică are orbul găinilor – ce dezolant! – și continuă să se lase mulsă de un guvern și o instituție prezidențială care ar intra măcar și astăzi în ocolul ei străjuit de douăsprezece stele, dar – ce miopie, dle Vorevronin! – numai și numai împreună cu cealaltă oaie-matahală. Oaie târcată și hulpavă, care, pe parcurs de sute de ani, tot își umple țâțele păscând iarba mielului nostru...

Gata! Îmi pusei semnătura, îmi smulsei plapuma de sub cap, învâindu-mă, și rămasei așa, mai multă vreme, lungit, cu cele patru foi scrise mărunt pe piept. Lucrasem, fără întrerupere, circa două

ore și mă simțeam epuizat. În schimb, un abur cald de ușurare îmi lungea dulce toate încheieturile, scoțindu-mi din piept toată greutatea, toată apăsarea, curățindu-mi inima de toată încrâncenarea. În acele clipe, monstruosul de Vorevronin, față de care nutream un dispreț răutăcios, lesne ar fi putut să intre-n salonul meu, cu toți bodyguarzii săi, să se apropie de patul meu și să-mi întindă, cu zâmbetu-i perfid, mâna. I-aș întinde-o fără ezitare și eu, l-aș invita să se așeze pe unicul scaun, ca să tăifăsuim. Așa, ca doi camarazi certați mai mulți ani, dar, uite că au venit și clipele împăcării, au uitat ambii toate supărările și de-acum încolo n-au ce să-și reproșeze. În aceste ape împăciuitoare mă bălăceam eu după ce-mi vărsasem în rândurile celor patru foi toate resentimentele ce-mi revoltau ființa la vederea rânjetului acestui individ, profund satisfăcut de fărădelegile făptuite în această gubernie rusească cu statut de țară liberă și independentă. Pe hârtie.

Materialul era gata. Acum rămânea să găsec un mijloc ca să fie tastat la calculator și trimis la *Tribuna Scriitorilor*. Revista ieșea în zilele de joi – asta n-am uitat. Dar habar n-aveam ce zi era acum. Mă concentrai, dar nu putui să-mi amintesc câte zile trecuseră de când mâncasem bătaie. Și mă lasai păgubaș – contează câte zile trecuseră? Important era ca materialul să apară în numărul următor. Dar cât a rămăs până la următoarea joie n-aveam idee. Trebuia să întreb de cineva. Mă uitai, dar absolut întâmplător, la cifrele de pe telefonul mobil – era 15:30, ora când bolnavii, de obicei, odihnesc. Și-atunci zării data și ziua! Doamne, uitasem cu desăvârșire că telefonul meu, în afară de oră, mai indică ziua și data! Eram într-o miercuri. Gata. Aveam șansa să apară doar peste-o săptămână. Foarte bine! Mă simțeam descărcat de puteri, dar încărcat cu un moral, bun de asaltat cetății...

Luai cele două pastile, dar încremenii cu ele-n palmă: dinspre toate cotloanele ființei mele, până-n clipele acelea sărbătorind izbânda creației, se strecurau spre inimă melcii lunecoși și reci ai fri-

cii. Așteptai să mi-o încercuiască, sporindu-i bățile, îi lăsați să se urce, de-acum fierbinți, până sub bandajul ce-mi încorsetaseră de-a binelea tâmplele. Și înțelesei cu groază că frica asta nu-i una firească, survenită din conștientizarea unei iminente răfuieli ce-ar putea să urmeze și după publicarea acestui material. Era o frică de tot stranie, o frică absurdă, care nu avea nimic în comun cu fricile obișnuite ale existenței – frica de semenul tău, de SIDA, de dezastre ecologice, uragane, vijelii și mai știu eu încă de ce, care-ți paralizează voința, făcându-te prizonierul spaimei. Frica asta de-a dreptul stupidă ce puse stăpânire pe toată ființa mea era o frică provocată... de lipsa oricărei frici! N-o simțeam nicio iotă după ce terminasem materialul de scris! Fiind conștient că-i, poate, și mai virulent decât primul și dându-mi perfect seama că mă supun unui și mai mare pericol dacă-l public. Era, negreșit, o stare nefirească, o stare, poți să spui, anormală. Pierdusem așa, de-odată, instinctul autoconservării? Nu conștientizam dacă-l avusesem vreodată prea treaz, dar totuși, după ce trecusem printr-o cumpănă și cunoșteam prea bine că singur mi-am provocat-o, era normal să mi se agraveze instinctul de autoconservare, dar nu să mi se atrofieze în asemenea hal!

Se petrec cu mine lucruri de tot stranii, îmi spusei, și băui pastilele cu-o gură de compot ce mi se păru unsuros și greșos. Și mă culcai hotărât să adorm. Măcar pentru un ceas, mă rugam, măcar pentru o jumătate de oră...

28 Mă trezii zgâlțâit ușor. Când dezlipii genele, doi ochi alunecați în grăsime mă priveau fără să clipească.

Apoi obrajii slăbinoși se îndepărtară luminați de un zâmbet incolor:

– Dormit tare mult, domnu corespondent. Nu vrut să trezesc. Mâncarea răcit de mult, ridică și mănâncă, nu bei tabletele, că eu venit mai acuș. Și ieși, aprinzându-mi lumina, ce fusese stinsă până atunci.

Mă ridicai, mâncai cu de-a sila terciul de arpacaș și, când luai în palmă cele două pastile, iată că intră și rusoaica, aducând în halatul înfioat aerul parfumat de urină din coridor:

– Stai, nu bei! Și-mi puse-n farfurie două pârhoale mari: Eu gătit *cotletele* acasă. Mănâncă bine, că noaptea ai de lucru...

Mă intrigă acel „ai de lucru” și nu putui, după ce mursecai jumătate de pârhoală, să n-o întreb:

– Ce lucru, doamnă?

Asistenta se așează pe scaun, privindu-mă de-acum fix cu cei doi ochi rotunzi, înrâmați din belșug cu fard albastru:

– Lucru plăcut – facem sex. Observă, probabil, mina mea bleagă, pentru că veni să adauge mai larg și mai explicit: Bandiții la cap lovit tare și bătut cu picioarele în organe, și mă netezi apăsat peste demnitatea-mi adormită, care tresări scurt: Eu gândit să ajut pe tine aceasta noapte ca să văzut dacă rămas barbat.

Amuții. Fusesem luat prin surprindere și nu-mi rămânea altceva de făcut decât să înghit și cealaltă pârhoală, cu ceai s-o înghit, că mi se opri în gât. Aveam emoții groaznice. Pentru prima oară-n experiența-mi lungă de donjuan urma să fac sex cu o rusoaică! La facultate, avusesem posibilități enorme să călăresc reprezentantele „fratelui” mai mare, căci ele în căminele noastre erau cele mai darnice. Colegii mei erau internaționaliști sadea, când era vorba să le cadă vreo rusoaică sau vreo ucraineană – noi atunci nu le deosebeam, pentru că acestea din urmă nu vorbeau aproape niciodată în limba lor. Doar, la zaiafeturi, își cântau cântecele lor populare rutenești lungi, generoase-n optimism erotic nevinovat, cântece pe care, spre rușinea noastră, a basarabenilor și puținilor bucovineni, le cântau de la început până la capăt, fără nicio poticnire. Aveam posibilitate să mă iubesc din belșug chiar cu colegile mele de facultate din grupele ruse – le mersese vestea că posedă un arsenal bogat de procedee – rusoaice get-beget sau hibride din tată moldovean și mamă rusoaică, adusă de ostașul demobilizat basarabean din „necuprinsă-i țara

mea natală”, sau viceversa, fenomen ceva mai rar. Descendentele din sămânță de moldoveancă și rus se întâmpla să mai rupă ceva cuvinte pre limba lui Neculce, pe când cele ieșite din sămânță de moldovean internaționalist, de obicei, nu cunoșteau o boabă barem nici în limba lui Ion Cana.

Acum stam împietrit în fața acestei grășane în halat alb, soție de moldovean, și nu puteam silabisi un cuvântel. De-ar fi fost la mijloc numai principiul acela deocheat al meu – să n-am nicio târfă rusoai-că toată viața! – pe care mi-l asumasem cu fanatism în fragedă tinerețe, era jumătate de nenorocire, – la câte principii nu renunță omul nimerit în împrejurări vitrege? Dar era alt clenci, unul grav de tot, pe care, neglijându-l, aș fi putut lesne da în bară, descalificându-mă lamentabil. Ca donjuan, firește. Fie și de mucava, cum mă botezase, trebuie să recunosc repetat, destul de inspirat Mărgeluș în clipele acelea, poate cele mai tragice din viața mea. Clenciul cu pricina era oroarea-mi dintotdeauna ce-am avut-o față de femeile grase.

– Corespondent este rușine, așa? Nu trebuie, că eu sânt *moloje* decât tine aproape zece ani... Bolnavi culcați toți, eu încuiat salonul ista și lucrăm fără grijă. Și se duse, de suci cheia-n broască. După care stinse lumina. Apoi își scoase, suflând greu, halatul și fusta. Becul de pe stâlp își strecura lumina prin geamul masiv, așa încât salonul epata prin semiluminatu-i misterios. Femeia trase scaunul mai aproape de patul meu, se așază. Prinse privirea-mi gravitând de la picioarele-i butucănoase spre pânțelece-i proeminent: Nu fie frică – figura este grasă, dar... pasărica tare mică. Bărbatu meu are *cilenu*, of, tare mic și din asta pricină pasărica rămas ca la început...

Zvâcni ceva-n mine, aprig. Nu făcusem sex de mai multe zile și norocos-netraumatul se îmbătoșă înspăimântător, uitând subit de toate principiile patriotarde juvenile. Femeia prinse să-mi tragă de la călcăie pantalonii treningului, suflând fierbinte, și, când mă văzui gol pușcă, închisei strâns ochii să nu-i văd silueta. Ea mă ridică,

icnind, culcându-se-n locul meu cu atâta îndemânare, că rămasei subit uimit: cum de n-a scârțâit patul? Grăsana se desfăcu, absorbindu-mă cu patimă devoratoare. Înțelesei pe dată că era așa cum spunea – depuse efort să pătrund în strâmtoarea-i chemătoare și-mi venea să urlu de cea mai plăcută, poate, durere pe care-o suportă cu beatitudine bărbatul în asemenea momente. Îmi înăbușii cu greu geamătul când se dezlănțui clipele astrale, apoi căzui pe „salteaua” respirândă, moale și fierbinte, și înțepenii pe ea ca un leșinat. „Salteaua” de sub mine dădu, într-un târziu, glas:

– Fost bine, corespondent?

– Tare bine, recunoscui moale eu.

– Da’ eu, spun tare drept, n-am știut așa barbat. Te rog, dacă trebu’, pup pe tine unde vrei, numa’ să faci mie așa pân’ dimineața. Amu mă duc să văd cum *sanitarca* făcut ce spus eu...

Mă ridică în mâini, așteptând să ajung copăcel, apoi se ridică și ea, cu opinteli, de data asta patul scârțâind jalnic. Nu-și trase fusta, ci îmbracă halatul pe golul alb, masiv, deschise ușa și ieși.

Eu mă apropiai de lavoar și-mi spălai cu apă rece victoriosul elogiât, după care mă culcai. Și-atunci, dezgustat până la repulsie de mine, începu să mă gândesc febril: cum să scap în noaptea asta de acest monstru care mă dominase ca pe-o cârpă? Mă dominase fundamental, fără replică. Nu mi se întâmplase asta cu celelalte femei – ah, de ce nu le-am numărat să știu câte-au fost? – cu toate că, sunt sigur, niciuna dintre ele n-ar putea concura cu grăsana asta pe care mi-e groază s-o văd dezbrăcată. Mutra-i este agreabilă, e adevărat, dar restul? Ei, mai avea ea ceva ce nu prea-mi amintesc să fi descoperit la altele și care, acum câteva clipe, m-a înnebunit de plăcere, dar nu-mi venea să recunosc că acel ceva i-ar oferi o prioritate. Deci cum să scap de ea? Foarte simplu, mi-am zis, stăpânindu-mi un început de disperare: să-i spun să mă lase să dorm, că mă simt rău. Dar dacă încui ușa pe dinăuntru? Chiar făcui un pas spre ușă, dar văzui pe

scaun fusta ei înfioată ca o parașută. Drăcie! Să i-o arunc după ușă? Ei, chiar așa! Poate-o sperii că am să mă plâng lui Drăgan? Gândul îmi păru cât se poate de hazliu: publicistul Sorin Marcu se plânge că l-a violat o asistentă rusoaică! Vestea ar strica lumea de râs. Și dacă ar ajunge și la Mărgeluș al meu? Al meu! Atâția ani a fost a altuia! Ar amuza-o teribil... Ar amuza-o? De asta-i arde ei acum? Ieri i-o fi făcut lui Dima praznic de a treia zi... Sau poate alaltăieri? Stai, când m-a vizitat Enciclopedia? Sau poate am visat că m-a vizitat? Care visat, când în noptieră stă legăturica lui cu portocale? Nu m-am atins încă de ele. Am uitat... Tresării ca un condamnat – ușa-și căscă larg gura și-n odaie păși falnică proaspăta mea amantă. Și iarăși răsuci cheia-n broască.

– Auzi? Că nici nu știu cum ți-e numele...

– Dașă, răspunse vesel femeia.

– Dașă dragă, îmbracă-ți fusta și ce mai ai aici și lasă-mă, că vreau să dorm.

– Poate bem cafeluță? Acuși aduc...

– Nu mai bem nicio cafeluță. Ieși chiar acum, că mi-e rău.

Vocea asistentei se îngroșă grav:

– Poate avem tensiune? Acuși măsurăm...

– Îmbracă-te și ieși! zbierai sâsâit, întorcându-mă cu fața la perețe.

Urmă o pauză insultătoare până la sânge, după care se auziră foșnete cu mai multe oftaturi, ca, în sfârșit, să mă răscolească foarte deslușit o trimitere la origini, formulată într-o rusă curat căzăcească de pe Don.

Rămas singur, în loc să „suspîn și sufăr”, o trimisei și eu în mă-sa, ce-i drept, cu o intensitate a vocii mai degajată – oricum, n-avea cine să mă audă – băui, în ninsoarea spălăcită a becului de pe stâlp, cele două tablete și mă culcai...

29 Dimineața, mă trezii cum numai zorii începură să cearnă timid prin zoișenia geamului. O piatră grea, suferindă îmi apăsa pieptul. Era dorul de Bucovina. Doamne! Părea o veșnicie de când nu pășisem în curtea năpădită de troscot a casei mele născătoare. Mă înăbușeau lacrimi uscate. În lumina palidă a ochilor mei vălura o iarbă gălbuie. Iarba copilăriei mele...Luai unica foaie nescrisă de pe noptieră, o împăturii, în friguri, pe fața revistei și compusei dintr-o respirație poemul ce urmează:

mama iarbă

Nu știi de fac bine, iarbă, spunându-ți mamă.
Dar tu meriți să-ți zic așa de bună seamă.

Precum a mamei lacrimă îmi sfințea fața,
Asemeni cu roua ta îmi sfințea dimineața

Crăpatele tălpi flămânde de golaș
Pe când pășteam caprele foamei pe imaș.

În verile uscate ca trestia, eu
Îmi culcam obrazul pe obrazul tău,

Ascultând suspinul pământului în adânc
Și-așteptând să mă cheme mama să mănânc.

Nu te vedeam nicicând, iarbă-mamă,
Să vâlurezi în vânt ca o năframă.

Ah, caprele mele hămesite coltele
Ți-l retezeau din rădăcină, nebunele...

Și după zile-n rugăciuni fără cuvinte,
Iar răsăreai gălbuie și cuminte.

Și-atunci, bucuroși, cu burți umflate, goi,
Ne repezeam, o, iarbă, vrând să te paștem noi...

Dar Tatăl cel din ceruri striga că nu se poate!
O, iarbă sfântă, tu, măicuță fără moarte!...

Iarba falnicului și întinsului Deal al Ursului... Pe greabănul căruia nimeream caprele să duc la păscut coborând costișa din spatele casei noastre, de unde eu și alți vreo trei-patru opincari din mahalaua noastră ne croiam, iarna, pârtie pentru schiuri de la căderea zăpezii până pe la mijlocul lui martie. Schiurile difereau între ele prin eleganță, fiind meșterite din lemn de paltin, de tații noștri. Nu-i modest din partea-mi, dar nu pot să mint: cele mai zvelte, mai delicate erau schiurile mele. Și asta se explica simplu – taică-meu era un lemnar priceput. Căsuța în care a adus-o pe maică-mea în chiar ziua nunții a ridicat-o cu mâinile sale din temelie până la acoperișul din șindrilă, pe care a bătut-o tot el, de unul singur. Cele trei ferestre ale celor două odăi, cele trei uși ieșiseră toate de sub gealul lui sprinten. Își cumpăraseră, fiind flăcău, toate sculele de tâmplărie și cele pentru lucrul câmpului de la evreii din Hliboca, completându-i arsenalul de unelte și țișanii care-și întindeau șatra, și-n copilăria mea, pe imaș – și acesta o aripă a Dealului Ursului, aruncată parcă a lehamete spre drumul din chiar centrul satului. Nu l-am văzut o dată să împrumute de la vecini vreun instrument (aceasta, mi se pare, o spuneam și-ntr-o nuvelă de-a mea), mormăind nemulțumit când îi venea cineva cu împrumutul. Și refuza categoric să-și încredințeze obiectele „tezaurului” solicitanților de sex feminin („Am, dar nu-ți dau ție. Nu obișnuiesc să-mi încredințez sculele la alde voi. Trimi-

te-ți bărbatu...”), nărav pentru care gospodinele îl bârfeau copios. Aveam, vă spuneam, cele mai jinduite schiuri. Tata le geluia cu mîgală, șlefuindu-le pînă la strălucire cu glaspapir tîlpile. De-aceea și flăcării satului veneau la tata să-i comande schiuri („Mergeți mai bine, măi băieți, la alde Nicolae Pădurariu, că el e tîmplar de meserie – eu le cioplesc pentru băieții mei, că cine să le facă?”), aproape de fiecare dată fiind tratați cu refuz, dar, în schimb, nu plecau din casa noastră să nu fie serviți cu un păhăruț de țică.

Pîrtia o trasau băieții mai răsăriți și ne puneau în vedere: cine cade și-o strică mănîncă bătaie! Alunecînd pe diagonală de pe costișă, pîrtia noastră de schi, de obicei, o cotea spre dreapta, la începutul greabănului, și-n continuare o lua, tot de-a curmezișul Dealului, șerpuiind printre tufe de mure și, mai departe, spre poalele lui, printre carpeni și fagi, pînă hăt, la pârâul în care se sprijineau poalele imașului, cîrnind-o brusc la stînga, să nu alunecăm peste malul abrupt.

Da, sunt o mână din hleiul, din iarba cuminte și firavă a Dealului Ursului, unde în iernile când schia pe el străbunicul meu, Toader, cea mai îndepărtată mladă a arborelui meu, descoperită în arhiva Cernăuțului, se plimbau, probabil, urșii, urcînd din văile înnegurate și largi, împădurite sălbătăcește, ca peria.

Mai am cîteva poeme infiorate de dealul copilăriei și adolescenței, împrăștiate prin cărțile și manuscrisele mele, acestea din urmă, din lipsa banilor și grație indiferenței mele bolnave, rămînînd să le editeze vreun urmaș de-al meu cu schizofrenie poetică.

Sunt un deluț trist, înstrăinat de Dealul falnic al copilăriei mele fericite și flămânde, și mă încăpăținez, întărziind să mor. Înstrăinat – da, sunt, nu însă și rupt din hleiul lui aurit și din iarba lui timidă și gălbuie, acoperit din belșug de tufe de mure și zmeură, pentru că, dacă s-ar întîmpla nelegiuirea asta, mi s-ar călători în neant și toporașii firavi ai primei mele iubiri care tot acolo, pe creasta cea pleșuvă a Dealului Ursului, și-au arătat coltele fiorului. Cel dintâi și

unic fior pe care l-am ocrotit de viscoalele încrâncenate ale uitării, dar pe care l-am terfelit apoi, că nu mi-o mai pot ierta...

Atunci, într-o zi cu zăpușeală de vară, într-un foișor de mure, jucându-ne de-a v-ați ascunselea, mi-am apropiat buzele de obrazul ei îmbujorat ("Dacă te vede cineva, Sorine, și ne spune la toți?") și am zbughit-o din ascunzătoare, sugrumat de emoții, lăsându-mi vecina și colega-mi din a III-a „B” să-mi mai țină sărutul în taina răcoroasă a frunzelor. Se întâmplase acest mister, la sigur, pe coasta Dealului, într-un „foi de mure”, de unde o cărarușă cobora în zigzag spre Izvorul lui Tănase unde, în zăpușeala verilor, ne adăpam noi și vacile noastre însetate. Și nu o singură dată, în mersul anilor, când trăgeam la vatră, am tot coborât înfrigorat spre foișorul cela, dar de găsit nu l-am mai găsit – alunecările de teren îl înmormântaseră sub brazde vrăjmășite. Dar minunea a rămas neîntinată, în neuronii jilavi din creierul meu mic, doar câțiva ani...

Veronica îi spunea copilei. Când crescusem, de mă pâlise gândul să-mi rad puful de sub nas, într-o seară de sâmbătă, doi flăcăi din mahalaua noastră îmi propuseră să merg cu ei la fete („Ia sea-ma, să ieși primul – noi ieșim după tine, că umblăm mai de mult la dânsa. Și să stai în tindă nu mai mult de trei minute”). În drum, când am aflat că mă duc la Veronica („Și s-o pupi, măi, că așa-i obiceiul, nu aștepta să te pupe ea pe tine”), îmi împietrise inima de la sfaturile lor.

Intrăm în ogradă. Câinele se repede să rupă lanțul („Nu te teme, că-i legat bine”). Intrăm în tindă. Unul dintre ei bate la ușă și, fără să mai aștepte, deschide:

– Se poate?

– Intrați! se aude un glas gros de bărbat.

Intrăm. Cei doi flăcăi pup mâna mamei, dau mâna cu tata care nu-i lasă să i-o pupe, și, la urmă, îi întind mâna Veronicăi, fără să i-o sărute. Eu aștept mut, înfipt lângă prag.

– Te-au luat și pe tine, Sorinel? mă întreabă bădia Petre și se apropie, de mă îmbrățișează:

Nu te rușina, că ați fost într-o clasă până într-a șaptea, nu?

Pup și eu mâna țatei Emilia, așa-mi pare c-o chema, și mă apropiez topit de Veronica. Fata, îmbujorată, dar nu-n măsura să observe asta cei doi cavaleri mai mari, îmi îndreaptă gulerul de la sacou, îmi ia șapca din mână, punându-mi-o în cui:

– Ia loc, Sorine, dacă ai venit...

Acum urma a doua etapă ce ținea de tradiția umblatului la fete: întreținerea dialogului cu părinții fetei, la care aceasta din urmă, de obicei, nu era obligată să participe. Putea să intervină, firește, și ea cu câte-o replică, doar dacă o cerea unul dintre părinți. Flăcăii aveau obligația să găsească unul sau câteva subiecte de discuție. Și tot ei, să întrețină viu de la început și până la plecare dialogul. Discuțiile începeau, de obicei, despre timpul de afară. Dacă timpul era secetos, se trecea imediat la starea jalnică a plantelor care au început să se ofilească sub arșiță. Dacă se întâmpla să cearnă în-continuu ploile, flăcăul era obligat să vorbească despre iarba care a inundat imașurile și asta-i foarte bine, că vor avea ce paște vitele și oile. Dar nu trebuia să fie atât de prost ca să uite de câmpurile de sfeclă, cartofi, ce-au fost înămolite, vai de ele, și ce ne facem dacă va trebui să cumpărăm cartofi de la piața din Cernăuți care nu numai că sunt tot mai scumpe, dar mai sunt și iradiate de pu- toarea ceea de la Cernobâl! Discuțiile durau nu mai mult și nu mai puțin decât până la al treilea căscat al viitoarei soacre, dacă aveai norocul sau nenorocirea s-o ai... De ce până la al treilea? Simplu: primul nu era luat deloc în seamă, pentru că se putea întâmpla cu oricine. Al doilea avea menirea să te atenționeze – însemna exact culoarea galbenă a semaforului. Al treilea era semnalul clar: primul dintre cavaleri era obligat să-și ia rămas bun și să iasă („Mulțumesc pentru primire, dar eu trebuie să plec, pentru că mâine, pe la 05:00, trebuie să-mi aduc de la păscut caii...”). Fata își arunca

un șal pe umeri și ieșea să-l petreacă. Dar nu se reținea mai mult decât atât cât să-i permită următorului cavaler să le arate gazdelor că-i băiat bine crescut („Dar dumneavoastră cum o mai duceți cu sănătatea?”). Așa prescria obiceiul. Primul cavaler, dacă erau mai mulți, prezenta cel mai puțin interes pentru toată lumea. Sau nu prezenta niciunul, pentru că venirea lui, dacă era prima oară, nu putea fi considerată decât una accidentală. Dacă al doilea venit mai trecuse pragul fetei până atunci, putea să-și permită să rețină domnișoara-n prag ceva mai mult – cam cât își fuma și el țigara. Dacă unul sau altul, de vrăjitoareau s-o rețină pe fată mai mult în tindă, mama nu uita să crape un pic ușa („Ți-a fi destul, dragul mamei, că-i mai răci în tinda ceea...”; ori, dacă a doua zi era zi lucrătoare: „N-ai uitat, draga mamei, că mâine nu-i duminică și-avem a ne duce la prășit?”).

Cel care ieșea ultimul, cu foarte puține excepții, era cavalerul care avea armata făcută și mai avea o casă unde putea, după nuntă, să-și ducă mireasa cu toată zestrea ei, ca „să îmbrace casa”.

Însă toți, în aceeași măsură, aveau un drept de care nu-i putea lipsi nimeni – să îmbrățișeze și să sărute fata pe gură. Alesul ei rămânea să se intereseze de sănătatea părinților, dar ea, îi plăcea măcar un pic ori nu-i plăcea deloc, trebuia să se lase sărutată acum și de acela care binevoise să-i treacă pragul și care acum o ținea de mână. Flăcăii care umblau împreună la fete aveau o solidaritate a lor aparte, ce interzicea viitorului mire să fie gelos pe camarazii săi care, fiind întrebați la urmă, undeva, sub un copac nins de lună, unde se făcea „bilanțul”, îi mărturiseau de câte ori au sărutat-o. Unicul, alesul, avea privilegiul să umble cu mâinile și mai jos de brăul fetei, să-i dezmierde și să-i sărute sânii, permițându-și și alte intimități pe care, dacă era tont, le mărturisea satisfăcut și camarazilor tineri, punându-i să jure că vor păstra secretul. Aceste libertăți erotice erau posibile și din simplul motiv că după cea de pe urmă ieșire a ficei, de data asta mai bine îmbrăcată, părinții stingeau lumina și se culcau. Se putea presu-

pune doar dacă viitoarea soacră mai urmărea acele ceasornicului de pe horn, sub fulgerarea lemnelor aprinse din sobă. Mai probabil era că nu le urmărea defel – atâta doar că urechea ei sensibilă se înfiora fierbinte când prindea sunete suspecte ce aduceau a oftat dulce sau a găfâit de bărbat întărâtat...

Încă nu cunoșteam semnificația celui de-al doilea căscat al mamei fetei, dar mă ridicai, ghiontit de camaradul din dreapta. Însă bădia Petre făcu semn să mă las pe scaun:

– Tu, măi Sorine, nu ne-ai spus nimic: cum îi la școala ceea und' te-ai dus? Sunt mai buni învățătorii ceia, că ai noștri din sat nici la „Bună ziua” nu-ți răspund?

– Sunt buni, bădie Petre, numai dacă faci ce-ți spun ei...

– Cum adică? nu înțelese gazda.

– Dacă-ți faci temele, dacă frecventezi orele – ce-i aici de înțeles, tată?

– Măi, da' căpoasă mai ești, copila tatei!

– Sunt. De-aceea nu m-ai dat să termin și eu școala medie?

– Nu te-am dat, pentru că așa a vrut maică-ta...

– Nu. Pentru că așa ați vrut amândoi – să mă măritați, ca să nu rămân și eu fată bătrână. Ochii Veronicăi se umplură de lacrimi răzvrătite. Și-atunci mă ghionti și camaradul din stânga. Zisei, strâns de gât, un „Rămâneți sănătoși” și ieșii. Veronica mă ajunse din urmă și mă trase după ea în bezna răcoroasă din fundul tinzii. După ce mă cuprinse strâns cu amândouă mâinile, ținându-și capul pe umăru-mi, îmi suflă în ureche, cu obrazu-i umed lipit strâns de-al meu:

– Îți amintești, Sorine, cum m-ai sărutat pe obraz în ochiul cel de zmeură?

– De mure, o corectai.

– De mure? Tu-ți amintești mai bine... Să ne sărutăm acum cu adevărat! Și mi-apucă strâns obrazii cu palmele-i aspre, vârandu-și buzele pline și moi în gura mea. Le ținu mult-mult, apucându-mă de-acum cu mâinile vânjoase de după spate, ca să-i simt sânii

tari ce-mi numărau bătăile inimii: Strânge-mă și tu – de ce nu mă strângi?

Stăturăm așa mai multă vreme, până când ușa se întredeschise și auzirăm glasul mamei:

– Ai uitat că mai ai doi flăcăi în casă, Veronico?

– Lasă-i să aștepte. Am fost colegi de clasă și n-am mai vorbit de doi ani! răspunse îndârjit fata, îmbrățișându-mă și mai strâns.

– Mi-au spus băieții să nu stau mai mult de trei minute...

– Să-i ia dracul! N-am de gând să mă mărit cu niciunul dintre ei! Și iar îmi oferi buzele, de-acum cu și mai multă patimă: Măine seară vină fără dânsii, mă rugă la despărțire. Dar n-o mai lăsăm până seara, adăugă cu șoptit aprins. Așteaptă-mă la prânz, când copiii se întorc cu vacile de la păscut, în foisorul acela al nostru, bine? Pe la ora unu și jumătate...

Când ne-am văzut în trei să facem „bilanțul” („Altă dată, Sorine, dacă n-ai să respecti înțelegerea, ai s-o iei la moacă!”), am recunoscut că am sărutat-o pe obraz. Ca pe timpuri. Cei doi flăcăi care aveau la activ serviciul militar în armata sovietică au nechezat, de s-a dezvelit și mai luminoasă luna pe cer („Măi, da' prost mai ești! Numai pentru asta te-am luat noi?!”).

A doua zi, băgând pe ascuns în torbă o cuvertură de pat, o apucaii spre Dealul Ursului.

Găsiu fără greș ochiul de mure, dar coborâi mai întâi la Izvorul lui Tănase. Ca și acum patru-cinci ani, când aduceam încoace vacile la adăpat, vâna ceea de apă era străjuită, pe din trei părți, de brusturi mari, pe care noi, copiii, îi răsuceam făcând din ei pahare de băut. Rupsei unul ce-mi păru mai verde, îl modelai cu aceeași îndemânare și-l umplui cu apă. Băui pe nerăsuflăte și-l umplui din nou. Apoi îmi spălăi fața și ieșii cu ea udă în umbra zdrențuită de soare de lângă un paltin drept ca lumânarea. Mă uitai la ceas – era unu și-un sfert. Începui să urc dealul și, după vreo zece pași, încremenii: un șarpe încolăcit drept în cărare, își dormea somnul de prânz. Îmi revenii

din speriat repede, pentru că-n copilărie învățasem de la băieții mai mari cum să le strivesc capetele. Căutai cu ochii, găsii o scurtătură, dar... pe loc mă răzgândii. Făcui un salt sprinten și-l lăasai să-și continue somnul. Când ajunsei în luminișul ce binecuvânta fosta noastră ascunzătoare cu lumini dinspre costișă, o zării și pe Veronica coborând. Mă văzu și ea și-mi făcu din mână. O prinsei strâns de braț și ea trecu prin ochii-i căprui împrejurimile – nu ne fotografiază nimeni? Și intrarăm în foișorul brodat pe jos cu iarbă măruntă. Am așternut cuvertura, culcându-ne alături.

– Iată că ne ascundem aici a doua oară, zise tremurat Veronica, privindu-mă ca pe-un portret ce-l examinezi în vitrină. Aseară n-am putut nu știu de ce să mă uit la tine...

– Nici eu...

– Te-ai făcut și mai frumos, Sorine. Și-ți crește mustața...

– Îmbătrânim...

Fata zâmbi trist:

– Mama se teme să nu îmbătrânesc și eu... nemăritată – știi că am o soră mai mare trecută de treizeci? A ales și ea flăcăii, i-a tot ales, până s-a pomenit că nu mai vine nimeni s-o ducă la joc... Idiot obicei e și-n satul acesta al nostru – nu te poți duce la bal, fără să nu vină flăcăul să te ia... Și fără coadă din urmă!

– Ce coadă?

– Bunica sau mama! Am mers eu vreodată singură la club de când am ieșit la joc? Și trebuie să aștepți la ușă până nu-ți cântă marșul, trebuie să treci cu flăcăul de mână roată-mprejur, pe la toate scaunele unde șed babele și să le pupi mâinile. Și numai după asta să te prinzi în joc!

– E frumos obicei. Și tu ai să ai cândva fete, și ție are să-ți placă s-o vezi cum joacă, trecând din mână-n mână...

– Da' eu nu vreau să trec din mână-n mână! Ce obicei frumos îi acesta când, numai începi să joci cu un băiat, și vine altul să te ia?

Dar eu poate doresc să fiu jucată de numai unul – care-mi place și nu mă calcă pe picioare! Și punându-mi mâna pe grumaz: Eu cu tine aş dansa o noapte-ntreagă – vino vreodată și mă ia la bal! Și-mi astupă gura cu gura ei pătimașă. Și când începură să mă usture buzele de-atâta sărutat: Nu-mi cauți sânii? Vreau să mi-i săruți...

Era pentru prima oară când intram în intimitatea luminoasă a sânilor de femeie. Îi descheiai, topit, năstureii de la bluza albăstruie și-i dezvelii cei doi sâni mici și vârtoși, pe omătul cărora scânteia, împrăștiat, surâsul soarelui. Apoi, pe rând, îi acoperii ușor cu buzele sfârcurile roz. Fata se zbătu, scuturându-și pletele:

– Ce nepriceput ești! Ia-i în gură... Și când mă executai, trezit parcă dintr-un vis: Mai încet, prostuțule, că mă dor...

Veronica gema, frământându-și picioarele și masându-mi capul cu amândouă mâinile. Și când, în sfârșit, o lăsai, că-mi abureau creierii, ochii-mi împietriră holbați pe pernuța ei neagră – prima mea iubire venise la întâlnire fără chiloței. Fata se desfăcu, întrebându-mă simplu, ca pe-un copil de joacă:

– Vrei? Și dacă-mi pierdui piuitul, vru să precizeze, de data asta mai vesel: Știi cum se face sau... te învăț eu?

– Dar tu... de unde știi? o întrebai găuit.

– M-a învățat doctorul veterinar – îl știi? Un flăcău blond, trimis la ferma colhozului de mai anțărț.

– N-am auzit de el... Dar ce-i cu dânsul?

– Păi, cred c-am să mă mărit cu el. La toamnă...

– Și părinții tăi știu?

– Ce să știe? n-a înțeles fata.

– Că vă ocupați cu sexul.

Veronica medită un pic:

– Cred că se pricep... Cum vine veterinarul, ne trimit în casa cea mare și mă lasă cu el până dimineața. Și fata își ridică genunchii, clătînându-i a nerăbdare: Hai, scoate-ți mai repejor pantalo...

30 Duminica cea de început de iunie a fost mormântul primei mele iubiri. Din câte am citit și am auzit, familia ce ia naștere din florii neprihăniți ai primei iubiri nu este durabilă. În fața „valurilor vieții”, vorba humuleșteanului, ea se clatină, fragilă, se clatină, risipindu-și petalele și culorile, până când devine un simplu și încărcat de banalități balast pe care, de la o anumită oră, dintr-o anumită zi, nu mai dorește a-l suporta nici unul, nici altul. Nici nu știi dacă e cel mai nimerit să vorbim de o primă iubire. E, mai degrabă, pasiunea enigmatică care-ți umezește sufletul pentru prima oară. Să se rețină, că asta-i esențialul irepetabil: pentru prima oară ți-l umezește. De-aceea parfumul ei dogoritor se păstrează-n taințele memoriei toată viața. Această unică, prin vraja ei, pasiune – dar, hai să-i zicem și noi în continuare prima iubire, ca să ne amăgim frumos încă o dată – are o singură otravă ce-i terfelește și ucide neîntinarea, sfințenia – sexul. Crinul primei iubiri, trecut prin fierbințeala și convulsiile actului sexual, se ofilește, pierde. S-a ofilit, a pierit și iubirea mea, întâia. Virusul ce i-a adus moartea mi-a pătruns ființa în ochiul cel de mure când duhul cel rău mi-a adus-o în brațe pe copila, cărei îi umezisem obrazul cu primul meu sărut. O banală – deși fierbinte ca para! – plăcere trupească a ucis în creierul meu neuronii vrăjiți cu florii primei iubiri.

După aceea, pe parcursul anilor trăiți, am văzut cum amintirea, ce-mi fulguia-n fața ochilor imaginea copilei întâiului meu sărut, în loc să-mi aurească clipele, mi-a adus doar amărăciune. E amintirea primei mele iubiri terfelite într-un foișor de mure. Dacă cititorul acestor rânduri a procedat ca mine, îl compătinesc. Iar dacă n-a reușit s-o facă, sper că-și va păstra-n suflet, ca pe-un mărgăritar al castității, acel sărut pe obraz, altfel, își mai au rostul aceste rânduri?...

De gândurile astea sfredelit mă găsi doctorul Drăgan, un prieten de-al meu mai vechi, venit să mă consulte:

– Îmi pare rău, că nu eram când te-au internat – am fost la niște cursuri de calificare la Moscova...

– De ce nu în România?

– Ei, Sorine dragă, parcă nu știi cine au venit la putere...

Mai întâi, îmi măsură tensiunea, după care mă întrebă dacă mi-au slăbit durerile cele acute de cap.

– Nu mai sunt așa puternice, mulțumesc.

– Dar vertijuri ai?

Nu-mi amintii deodată ce înseamnă vertij, deși îi simțeam sensul pe limbă. Mă ajută doctorul:

– Când te scoli din pat, nu ai senzația dezechilibrului în spațiu?

– Ba da. O mai am.

– Va trece. Vei continua perfuziile cu soluție manitol și asta va scoate edemul cerebral. Dar stări de vomă?

– Nu le mai am...

Lentilele doctorului se opriră pe filele mele scrise:

– Dar asta ce mai e?

– Niște foi...

– Nu te astâmperi nici aici, dle corespondent? Păcat. În situația ta, cred că ți-a spus și medicul, e contraindicat să scrii, să citești. Pe timpul sovieticilor, o comoție ca asta o tratam timp de douăzeci și una de zile. Acum vă ținem zece zile și *Do svidania!* Spitalul n-are bani. Și dacă bolnavul nu-și continuă tratamentul la domiciliu și, se mai întâmplă că nu respectă regimul spitalicesc (ultima propoziție o spuse mai apăsător), are toate șansele să se căpătuiască cu o drăguliță de tensiune intercraniană...pe toată viața. Și spânzurând-o-n focul lentilelor pe asistenta obeză: Cine i-a făcut rost de foi și pix?

– Eu nu dat nimic, domnu doctor! protestă violatoarea mea nocturnă.

– Ne clarificăm noi, promise Drăgan, cu o pișcătură de zâmbet în colțul gurii. Și ieșiră amândoi, dar nu înainte ca asistenta cu bujori înfoiați în obraji să-mi arunce o privire demnă de osânditul chemat pe eșafod.

Până atunci, nu gustasei din amarul și plictisul vieții din spital. Nu mi-aș fi închipuit că și aici, priponit de patul suferinței, ai șansa să-ți faci dușmani. Prieteni, da, pentru că, nimerind cu unul de-alde mine cu patul alături, ceea ce nu se întâmplase în cazul meu, ar fi normal să-ți faci o cunoștință, ba chiar și un nou prieten, pentru că, auzisem sau citisem, anturajul suferind apropiie mai rapid destinele. Dar dușmani? Mi-ar fi trecut mie prin minte că am să mi-o fac dușman pe Dașa? Uite că i-am reținut și numele! Trebuia?! Și iarăși – o, Doamne, cu ce dat m-ai învrednicit! – simții că se strecoară-n mine, șerpește, fuiorul cela împrăștiat al apatiei, care mă învăluie, învăluie, încercuindu-mi inima cu un soi de melancolie leșetică, care ai vrea s-o numești tristețe, dar nu poți, pentru că tristețea e mai mult o mâhnire, amestecată cu amar, cu regret, pe când ceea ce simt eu, îmi spuneam, e o melancolie bolnăvicioasă care nu numai că mă apasă ca o pedeapsă ce n-am ispășit-o până la capăt, dar mă alunecă într-o apatie nesuferită, o apatie care-mi paralizează toate dorințele, această stare sfârșind, până la urmă, într-o ciudată neliniște și nu mai înțeleg de unde vine peste capul meu și această pacoste...

Întoarsei ochii și-mi rămaseră înfipti pe tabloul cu mestecenii ceia piperniciți, peste care în clipele acelea dănțuiau niște boboci sprinteni de soare. Are să-mi treacă degrabă, mă consolai și închisei ochii, pentru că nu-mi veni altceva decât să adorm. Nu-mi veni altceva în gând, ar fi fost logic să spun, dar tot atunci renunțai, pentru că... să vorbești de gânduri în acele clipe era curată aiureală. Care gânduri, dle, care gânduri? Trăiam, se vede, o stare de senzații idiote care nu puteau și, cu atât mai mult, nu era deloc necesar a mai fi definite...

Ușa se deschise timid și intră Doinița! Și mai ducea în ambele mâini stativul mătăhălos pentru perfuzii.

– O clipă! ciripi și dispăru.

Simții zvâcnind în mine curenți reci. Era semnalul revenirii mele la normal? Doinița se întoarse iute cu sistemul și sticluța salvatoare,

o instală pironindu-mă cu ochișorii rotunzi, ca păcura:

- Care mână-mi dați?
- Asta, de la inimă, iubirea mea...

Copila-și trimise găța peste umăr, apoi, fără să clipească, îmi că-ută vena și-mi înfipse acul.

După ce-mi puse tamponul de vată și-mi înveli mâna cu șervețelul, se așeză pe scaun, îndreptându-și privirea spre nefericiții mes-teceni siberieni:

- Mi-e frică de Dumnezeuastră...
- De ce, Doiniță?
- V-am citit articolul aseară...
- Ți l-a adus iubitul?
- Da. Și mi-am dat seama că sunteți un om foarte răutăcios...
- Așa crezi?
- Oricine ar crede așa în locul meu.
- Am scris niște neadevăruri?

– Nu. Totu-i așa cum le-ați scris. Dar maniera în care o faceți e răutăcioasă. Parcă Vorevronin ăsta, cum îi spuneți, v-a dat foc la casă și acum vreți să vă răzbunați pe el cu orice preț.

– Președintele ăsta, copilă, care a stors sute de milioane din su-doarea acestei populații amărâte, împreună cu clanul lui, ne face un lucru și mai rău: își bate joc de limba strămoșilor noștri, de etnia mea și a ta, obligând mass-media pe care și-a subordonat-o să ne hrănească cu minciuni, ca să ne înstrăineze și mai mult de frații noștri de sânge de peste Prut. Tu, Doiniță, trecută printr-un colegiu, să nu fi înțeles asta?

– Ssst..., își puse copila degetul la buze. N-aveți voie să vă stre-sați... Și, de lângă ușă, posomorâtă: Scuzați-mă. Și nu-i spuneți, vă rog, doctorului Drăgan despre pix și foile celea...

Uite ce regim dictatorial a mai instalat în secția lui acest Drăgan, mă revoltai cât se poate de pașnic, înțelegând că asta e benefic, mai ales, într-o subdiviziune a spitalului, unde nervii și creierii trebuie

îmbrobodiți în permanență cu calm și hrană optimistă, ca să poată reveni la normalitate. Nu acel „Ssst”, suflat în degețel cu buzele acelea pline, de o senzualitate inocentă, reuși să spulbere ultimele rămășițe de melancolie apatică ce mă copleșise după consultația matinală? Așa era, la sigur. Și chiar în clipa ceea mă surprinsei întrebându-mă: n-o fi de-o seamă cu Nătălița mea? Putea lesne fi, pentru că Doinița era proaspăt angajată după absolvirea colegiului, iar Nătălița era în primul an de facultate. Ce-o fi făcând ea acum? E la Dușmani, cu maică-sa, la sigur. L-o fi plâns cu lacrimi sincere pe tai... pe Dima? Era, firește, o întrebare cât se poate de stupidă: cum să nu-l plângă pe omul care a luat-o de la maternitate, a hrănit-o, a îmbrăcat-o și-o poartă în școală ca pe-o prințesă? Ei și ce dacă, fiind în permanență plecat cu bișnița lui, a crescut-o mai mult maică-sa? Câți bărbați, în locul lui, își găsesc muieri și se recăsătoresc, lăsându-și familiile în voia soartei! Dima s-a nimerit a fi un soț cât se poate de serios, cu toate că n-a avut cununie cu Mărgeluș și nici în buletin nu-i poartă numele. Cel puțin, așa informații are Mișu, care a făcut investigațiile de rigoare în câteva rânduri. Rugat de mine, firește. De un singur lucru nu-s sigur, și asta-i cel mai grav: știe Nătălița că nu Dima, ci eu, Sorin Marcu, sunt tatăl ei adevărat? Judecând la rece, Dima ar avea drept moral să se considere cel adevărat și e de prisos să mai vorbim de ce. Dar tatăl biologic sunt eu, Sorin Marcu. Din această proză, că celălalt Marcu din nuvela *Să-ți fie dor de tine* are un băiețel și ce fericit e că-l crește el, de unul singur! Ce minunat ar mai fi, îmi spuneam cu o invidie ce mi se urcă în gât, să fiu eu tatăl aceluia băiat, ca să am grijă în fiecare seară să-l sărut pe frunte înainte de somn și să-l lipesc de pieptul meu, dimineața, când îl trezesc să-l duc la grădiniță! Amărățul cela de compozitor are mult mai mult noroc decât mine – idiotul! Îl invidiez la sânge!

Inima mi se strânse dureros, ca-n fața unei primejdii iminente: dar dacă Nătălița a știut toți anii ăștia că sunt tatăl ei – i-a mărturisit în mare taină mamă-sa, când a crescut mai mărișoară – a știut,

și n-a dorit să mă vadă? Nici să se uite, așa, în trecut, la mine n-a dorit, nu să se apropie, s-o îmbrățișeze! Ori – ce iluzii, dragă, ce iluzii infantile! – să facă doi-trei pași spre mine, pieritul de emoții, și să-mi spună cu glas tremurat: „Bună ziua, tată...”. Da, acel Marcu, un compozitor de două parale, care-și duce viața în anonimatul aceluia orașel de provincie tot de două parale, e mai norocos decât mine. Și ce dacă l-a părăsit văduva cea frumoasă foc? E o târfă ordinară, ca și Adela, merită să-ți pui unghia-n gât pentru așa ceva? L-a fraierit muierea cu schimbul acela de apartamente, dar, în rest, e o problemă să-ți găsești o văduvă tânără în zilele noastre? Dar lasă-l naibii pe ratatul acela de Marcu, mi-am zis în ciudat de-a binelea, – nu mi-s destule problemele mele?

Apăru în prag Doinița:

– Picură normal?

– Picură, dragostea mea.

– De ce-mi spuneți așa? Mie are cine-mi spune „dragostea mea”...

– Nu, zău! Și chiar îți spune?

Fata se fâstici de-a binelea, dar recunosc:

– N-are el asemenea curaj. E timid... Și zâmbi, rotunjindu-și buzele superbe: El nici de sărutat nu știa să sărute când am început să ne întâlnim...

– L-ai învățat tu?

– D-apoi cum!

– Aveai experiență, vasăzică...

– Ei, experiență! Experiență aveam puțină, dar parcă nu le poți învăța pe toate privind filme pe internet?

– Ai dreptate, nu putui să nu aprob. Ți place să privești porcăriile celea de pe internet?

– Dar ce, Dumneavoastră nu le priviți? Dacă știți că-s porcării, înseamnă că v-ați uitat la ele... Și, văzând că nu încerc s-o contrazic: Cât am fost mică, tata-mi spunea că m-a cumpărat de la bazarul din

Bălți... Crescută mai mare, ca și colegii mei, n-am auzit o propoziție de la învățătoare, de la profesori despre sex. De-acum aici, la colegiu, ne-au vorbit despre pericolul lui SIDA și al altor boli, oferindu-ne sfaturi practice cum să ne protejăm de ele și.. cum să nu rămânem însărcinate. Dar colegele mele, sărmanele, care n-au plecat din sat, au rămas proaste cum au fost – vin la mine să le ajut să facă avorturi... Vai, ce mult m-am reținut! Și Doinița ieși, lăsându-mă fără replică.

Dar eu chiar mă pregăteam s-o rog să-mi ajute să trimit foile la *Tribuna*... Înțelesei că fata aflase că Drăgan se interesează cine mi-a furnizat pixul și foile. I-o fi spus Dașa care-i transmisese schimbul. Ar fi fost o imprudență din partea-mi să divulg secretul nostru – îi trebuie Doiniței asta la început de carieră? Cu atât mai mult, descoperisem: e la aceeași vârstă cu Nătălița mea și asta nu putea decât să mi-o apropie, căci mai constatai că, de azi, fata începu să fie cu mine mai deschisă, mai sinceră. Și asta-mi plăcu în mod deosebit. Și fără să vreau, o pusei pe Nătălița în locul Doiniței, întrebându-mă: mi s-ar confesa și dânsa cu atâta nedisimulată deschidere? Mi se strânse inima: ce întrebări stupide-mi mai pun! Îmi simții coșul pieptului aburind amăreală: și Doinița asta! Ea și numai ea mă trimise cu gândul la copila ceea, cărei (în nouăsprezece ani!) nu-i spusei „fiica mea”, și ea nu-și deschise gura să-mi zică tată. Nătălița nu purta, firește, absolut nicio vină pentru această crudă nedreptate cu care ne pedepsise Dumnezeu pe amândoi. Vina o purtam numai și numai eu și trebuie să mi-o asum în totalitate. Dar Mărgeluș? Maică-sa a fost aceea care a făcut țândări din căsnicia noastră! Dânsa și-a schimbat, prin decizia-i nesăbuită, traiectoria destinului, impunându-mă și pe mine să mi-o schimb. Da, impunându-mă! Tot ce-a urmat în viața mea după citirea aceluși bilețel nesuferit de adio n-a fost decât repercusiuni ale firului tăiat de Mărgeluș!

Mă uitai la șipul cu soluție – *mama mia!* Nu-și picurase nici pe jumătate manitolul. Va trebui să mă mobilizez. Serios să mă mobi-

lizez! Ca să-mi ajungă răbdare încă cel puțin pentru vreo 40-50 de minute. Poți să înnebunești cu ochii spânzurați de sticluta asta care, spune medicul, îmi scoate edemul cerebral. Adică amnezia? Și durerile de cap. Că-n scăfârlie m-au bătut bandiții. Să-mi ucidă în ea glagorele. Ca să fiu inofensiv stăpânirii. Ei, da! Maaare pericol mai prezint și eu pentru stăpânire! Să fim serioși. Să nu-i mai pot terfeli imaginea Prezidentului-dictator – asta vor. Cu toate că, în afară de mine, din când în când i-o terfelesc cu mult har și redactorul meu, și directorul ziarului *Timpul*. Ei însă o fac mai rafinat decât mine. Cu mai puțină virulență. Sarcasmul meu veninos i-a nemulțumit. Și, iată, copoii de la securitate s-au interesat și... Ce înseamnă pentru ei să afle o adresă pe care-o știu toți camarazii mei? Inclusiv... Semion! Fostul meu coleg de la ziarul raional care, de când au venit comuniștii la putere, s-a cocoțat în scaunul lui C. C.! E redactorul nenorocitei foi, *Ideea comunistă*. O scot în vânzare și la chioșcuri. Canalia! El ar fi putut lesne pune la cale răfuiala. Nu l-am putut suferi toți anii. El, cu atât mai mult. Jinduise mereu postul de redactor adjunct, dar C. C. m-a preferat pe mine. Era ros de invidie lepădătura. Nu era ședință să nu fi făcut vreo aluzie veninoasă la adresa mea. L-am înfruntat o singură dată („Dacă nu te astâmperi, îți succesc botnița!”), dar l-am lăsat în pace. Așa m-a sfătuit Mișu. Aflase el nu știu pe ce căi – secătura de Semion e în relații de rudenie cu președintele comitetului executiv raional („Lasă-l, măi Sorine, să hămăie, că C. C. , nu vezi? bagă-n cur insinuările lui. Și-apoi, dacă n-ai auzit, îți spun eu: javra e ruda președintelui executivului care s-a iubit în tinerețe cu nevasta șefului nostru...”). Puțini știau și puțini observaseră că C. C. nu-l suferă pe capul raionului. Dar toți ai redacției lesne văzuseră că nu-l prea suportă pe Semion, însă nu-l atinge, ați înțeles de ce. Dar nici de loțiitor nu voia să-l ia. Și nu l-a luat. M-a ales pe mine. În locul basarabeanului avid de avansări l-a ales pe bucovineanul fustangiu care-i făcea probleme și cu ieșirile lui naționaliste („Ai face bine, Sorine, să nu trăncănești pe toate drumurile că ești român și

că vorbești româna – nu crede tu că ești unicul deștept care știe ce limbă vorbește...”). Așa era C. C. – enigmatic uneori. Încearcă să-l înțelegi: îi pupă-n dos pe moldoveniștii vânduți regimului care răcnesc că româna se vorbește peste Prut ori lasă să se înțeleagă ...

– Mai e? se interesează capul și gâța Doiniței, strecurate în crăpătura ușii.

– Mai e, îi răspund tresărind strâmb la această intervenție.

– Să nu scoateți singur acul! mă avertizează păpușa în alb. Sistemul puteți să-l închideți când se termină soluția, dar acul vi-l scot eu – aveți răbdare... Și se retrage, lăsând ușa crăpată.

Oare Nătălița mea tot așa-i de zurlie? mă întrebai oarecum învirot. Ar putea fi dacă-i seamănă maicii sale. Că încercam s-o tem - perez zilnic, dar sfaturile mele ori nu erau luate-n seamă cu desăvârșire, ori se lipeau de ea ca nuca de perete. Uneori chiar reușea să mă scoată din răbdări („Tu poți să iei o carte-n mână și să stai aici, lângă mine? Ce umbli atâta pe ușa ceea? Ai spălat blidele, ai măturat – de ce nu te astâmperi?”), Mărgeluș însă-și căuta în continuare de-ale sale de cele mai multe ori fără să-și ostenească coardele vocale. Dar dacă vedea că nu-i dau pace să facă ce are de făcut în odaie („Dar pe bătrânica noastră s-o las să plivească singură ceapa ceea?”), ieșea în grădina bătrânei (i-am uitat numele) și-și găsea cât trebuia ocupație, numai să nu-mi audă gura. Dar gura mea nu mai obosea niciodată. Slavă Domnului, această calitate am moștenit-o cu deplină măsură de la tata care, când nu era în toane bune, își revărsa glasul său de tot sunător asupra mamei. Nu am intuit vreodată în indicațiile sale în gamă majoră vreo păpădie răutăcioasă, condamnabilă, dar vocea lui de tenor cutremura căsuța din tălpile-i de stejar până-n acoperișul de șindrilă hrănită cu dohot, încât cele două surori ale mele îndrăzneau uneori să-i potolească zelul oratoric („Mata, tătuță, chiar nu poți vorbi mai încet? Că se-aude în drum și-or zice oamenii că vă certați”), dar totul era degeaba, pentru că părintelui meu, am

rămas până acum cu această convingere, Domnul îi juruise frumoasa osândă de a nu vorbi cu glas leșinat.

Mărgeluș mă lăsa cu ziarul desfăcut sau la mașina de dactilografiat și ieșea să-i ajute mătușii-gazdă la lucrul pământului, cu toate că aceasta părea oarecum nemulțumită de ofertele generoase ale jumătății mele, pentru că se îndatora oarecum, femeia fiind de o zgârcenie proverbială („Lasă, copilă, c-o scot eu singură la capăt, că n-am hectare – ia, acolo, vreo opt ari, că – vezi casa ceea acoperită cu tablă? – cumnatu-meu și-a ridicat-o tot pe pământul meu și mi l-a luat cu de-a sila după moartea lui bărbatu-meu...”) și n-a catadicsit o dată să-i zică chiriasei să-și rupă din grădină pătrunjel pentru ciorbă când are nevoie. Dar avea trei straturi de pătrunjel verde și des ca peria pe care-l uda, icnind cu două vedre-n mâini, în fiecare seară. Apa trebuia cărată tocmai de la cișmeaua din drum și de-aceea Mărgeluș mă ruga cu lacrimi să merg s-o ajut („Măi Sorine, fie-ți milă, că-i bătrână și vedrele-s grele...”), dar eu nu mă mișcam, pentru că n-aveam ochi s-o văd pentru zgârcenia ei. Dar la piață, cu torbele pline cu pătrunjel, poate merge în toată sâmbăta și duminica? o întrebam răstit. Însă îi mai făceam pe plac, pentru că nebuna de Mărgeluș îi smulgea babei vedrele din mâini și pornea ca o pajură mlădioasă să le umple.

Asta chiar n-o puteam suporta! La casa mea părintească n-o văzusem o dată pe mama cărând apă de la fântână. În satul acela al nostru din lunca Siretului era o rușine să-ți vadă cineva nevasta opintind vedrele pline. Cărau văduvele și nevestele tinere cu bărbații în armată ori plecați la munci după bani grei. Cei de acasă, cu neveste, aveau grijă să lase o stivă de lemne despicate lângă sobă și numai-decât toate vedrele pline, înainte să iasă, dimineța, pe porțiță. Era o lege nescrisă, dar sacră, pentru bărbații rămași la vatră. Cei care n-o respectau erau, de regulă, râsurile satului, care, cum bufetu-și trăgea zăvoarele dimineța, erau primii apropiindu-se de tejghea, tremurând, să se tonifice cu o cinzeacă de votcă. De-aceea, în puținele

zile când se întâmpla să mă întorc de la redacție mai devreme, se întâmpla că-i făceam lui Mărgeluș hatârul. Baba se bucura și atunci încântătoarea mea jumătate, văzându-mă aciuat în casă, mi se urca pe genunchi, pieptănându-mi cu degetele-i firave chica („Nu vrei să te tund eu, Sorine? Că ți-a crescut ca la vagabonzi...”) și chiar, se întâmpla, și să mă sărute pe buze („Uf! Ce miroase de la tine...”). Mi-rosea de cele mai multe ori a vin *Lidia*, pe care-l cumpăram noi, cu borcanul, după fiecare zi de muncă, de la ghereta de peste drum cu cele trei ruble ce le aruncam, de obicei, în șapca lui Mișu, procedura numindu-se *Pe chieptul copchilului*, am mai spus-o și la începutul acestei narațiuni, mi se pare. Auzind-o, o îndepărtam ușor de pieptul meu și-atunci Mărgeluș mă privea în ochi cu dojana femeii care s-a săturat să mai creadă în minuni („Eu ar trebui să mă supăr, nu tu, dragule. Aștept ziua când ai să te întorci de la serviciu neaghesmuit, ca să pot vorbi și eu cu tine, cum mi-o doresc de când m-ai adus în bojdeuca asta...”). Și se ducea să încălzească pe reșou mâncarea pe care eu, lihnit, o așteptam ca pe-o binecuvântare cerească...

– V-ați luat pe gânduri și-ați uitat să opriți sistemul? ciripi sunător Doinița, care intrase fără să aud. Nu-i nimic, adăugă, ea singură se oprește. Îmi scoase acul, tamponându-mi locul cu vată: Țineți așa vreo trei minute și să nu adormiți, că sosește acuși prânzul.

Și când se pregăti să iasă:

– Am o rugămintă, Doiniță...

– Ce mai rugămintă?

– Să-mi trimiți la redacție foile astea scrise...

Fata mă privi, încruntându-și sprâncenele groase:

– Vreți chiar să dau peste-o belea? Să-mi facă vânt de-aici? Dacă se află că...

– N-au voie. Nu se concediază pentru asemenea fleac. Este Codul muncii...

– Codul muncii! Se mai uită ei la Codul muncii? Pe-o fostă colegă de-a mea de grupă, lucra la secția de internare, pentru că a anun-

țat că nu votează partidul comuniștilor – a pârât-o cineva tot din lucrătorii noștri – la o săptămână după alegeri, au redus-o... Ați mai ticluit o scrisoare ca aceea?

– Una și mai zdravănă.

Fata se întoarce cu fața spre ușă:

– Scrieți adresa și dați-mi foile.

Mă executai imediat, de simții cum îmi tremură laba de emoție:

– Trimite scrisoarea recomandată, Doiniță, că-ți întorc banii când evadez de aici...

Fata băgă foile sub halat, se încinse mai strâns cu cordonul și ieși fără să scoată o vorbă.

Îmi umplură ochii lacrimile – ce slab devenii, Doamne! Încercai să le stăvilesc. La început, reușii, însă numai cât îmi sugrumai de două ori oftatul. În secunde următoare însă, îmi friperă obrazul, prelingându-mi-se pe gât. Le lăsați să curgă în voie, închizându-mi pleoapele. Când se opriră, îmi simții capul ușor ca o mângâiere, de mult așteptată, de mamă. Și le lăsați să se usuce singure... De unde această duioșie ce mă pătrunse până în adâncuri? mă întrebam spăsit și cuminte. De mă pătrunse cu o gingășie răcoritoare, rourându-mi atât de luminos inima, cum nu mi se întâmplase poate nicicând în acești peste patruzeci de ani... trăiți mai mult în zădărnicie. Se mișcase în mine un ceva purificator care și-a trimis drept mărturie aceste lacrimi, ce erau altele, cu totul altele decât acele plânse până acum, de mi-au tulburat simțurile, ușurându-mi-le ca după un descântec de vrajă. De m-am întrebat, pentru că altfel cred că nu se putea nicidecum: Nătălița ar fi răspuns întocmai așa, ca Doinița asta, la rugămintile unui nenorocit ca mine? Cred că da, îmi zisei împăcat, de parcă cineva-mi șopti la ureche să mă grăbesc cu răspunsul. Nu putea Mărgeluș s-o crească în spiritul găunos al fricii, cu atât mai mult, în spiritul resemnării în fața rudimentarului agresiv. Nu putea. Pentru că maică-sa era demnitatea întruchipată. În cei aproape doi ani cât destinul ne-a ținut să mâncăm din aceeași pâine, nici măcar

aluziv nu mi-a reproșat pentru ticăloșia ce-o comisesem în odaia cea fără ferestre...

Și nu știi de-a făcut bine că nu mi-a reproșat. Pentru că asta începuse să-mi adoarmă, să-mi paralizaze încet-încet remușcările ce le aveam în primele săptămâni după ce și-a părăsit mirele. Remușcări care trebuiau să mă terorizeze până la sfârșitul total, să mă frângă. De terorizat m-au terorizat, în răstimpuri, toți anii. Dar nu m-au frânt. Întrucât venise o zi – fatală? salvatoare? – când se întinse peste remușcările mele un medicament despot, dar uimitor de consolator: corpul acela neprihănit pe care-l pângărisei..., când îl părăsise conștiința, alba acum în cearșafurile altuia! Asta schimba cu totul lucrurile...

După ciorba cu fasole și mazăre fiartă, consistentă la felul doi, mă culcai și adormii imediat...

31 Mă trezii simțind că-mi ciupește cineva urechea. Era Doinița:

– Aveți un vizitator, dle corespondent. Și-i de departe.

Nu reușii să mă dumiresc, că mă trezii cu Enciclopedia-n ușă:

– Iartă-mă, Sorine, dacă te-am trezit. Plec la Chișinău și mai am vreo oră și jumătate până la următoarea cursă. Na, ți-am adus și ție câte ceva de la praznic... Și înghesui în noptieră o pungă plină cu pomenile de sufletul lui Dima.

– Ce bine-ai făcut, bătrâne, c-ai intrat! Povestește-mi: cum a fost?

– Da ' cum să fie, băiatule? Ca la o înmormântare. Când îl îngropi pe un om care abia a început și el să trăiască ca lumea. Jale multă...

– I-au prins pe criminali?

– Nu-i asta important acum, Sorine. În toate orașele Rusiei mafia, banditismul, corupția huzuresc în deplină libertate. Cu atât mai mult, în metropola țării, unde, în ziua când primești salariul, nu știi cum să ajungi mai repede acasă cu banii – te pot ucide și camarazii tăi de muncă, să-ți ia câștigul...

– Păi, să rămână nepedepsiți?

Profesorul Guțu se lăsă pe scaun:

– Parcă ai căzut din lună, măi Sorine. Tu chiar n-ai nicio rudă plecată-n Rusia la muncă? Dacă nimerești la miliția lor, de nu teucid și nu te aruncă-ntr-un tomberon, ești bătut și cu buzunarele curățate și le zici la urmă *spasibo!*

Dar mie îmi era-n cot de miliția rusească. În gândul meu era cu totul altceva. Și regretam acum: îmi trebuia mie să știu cum decurge ancheta în cazul lui Dima? Ucigașii lui mă interesează acum? Îl lăsași pe el să savureze peisajul cu mesteceni siberieni și-l întrebai cu gura leșinată:

– Ce face Nătălița?

– Da' ce să facă, sărmana? Că taică-său, nenorocitul, a băgat toți banii agonisiți în căsoaia cea și n-a depus în bancă niciun leu! E în stare maică-sa acum, cu leafa ei de laborantă, să-i plătească taxa de studii? Că de locuit o iau la mine... Și dacă nu i-aș fi spus eu lui taică-său de-atâtea ori!

– Taică-său, taică-său! răcnii ca un înjunghiat. Eu îi sunt tata, omule, – nu știai?!

Enciclopedia, bulbucându-și cepele, împietri. Rămase mut și holbat, de parcă apăruse-n fața lui un dinozaur cu botul căscat, gata să-l înfulece.

– Ești nebun? sâsâi răgușit.

– Sunt. M-au bătut bandiții în scăfărlie – cum vrei să fiu?

– Înțeleg, rosti gâtuit Enciclopedia. Dar cu mine să nu faci, te rog, glume de-astea tâmpite...

– Nu-s glume, dle profesor. E purul adevăr...

– Măi, tu termini sau nu termini? se revoltă de-acum, foindu-se greoi pe scaun. Eu vin la dânsul ca la un prieten, iar el bate câmpii!

– Nu bat câmpii, prietene. Îmi pare rău, că au ascuns de tine atâtea ani – și soacră-mea, și soția mea... Că-mi e soție! izbucni eu,

tremurând. Îi port numele în buletin! Și nici logodna n-am desfăcut!
Astea tot nu le știi?

– Că n-ați divorțat, știam. De logodnă, nu...

Mă aplecai spre Enciclopedie, el se lipi de speteaza scaunului, și rostii apăsător:

– Apoi să știi de-acum înainte: când m-a părăsit și a plecat la el, Nătălița i se mișca-n pânțelece...

– Sunteți amândoi niște nenorociți. Niște nenorociți idioți! Și scumpul meu vizitator se ridică să plece.

– Te rog, nu pleca! sării din pat, cu sprinteneala lui Sorin Marcu de altădată. Hai să mai vorbim. N-avem noi despre ce vorbi?

– Avem ce vorbi, răspunse profesorul, după o pauză ce-mi păru că-l împovărase cu tristeșe. Apoi: Dacă știam eu lucrurile astea de la bun început...

– Ce dor îmi e să beau o țuică cu tine! O țuică de-aceea puturoasă din sfeclă – îți mai amintești?

– Cum să nu-mi amintesc?... Și-n ochii scăzând în dimensiuni ai Enciclopediei apăru visarea. O urmăream cum îi aburește, într-un verde crud, irisurii: Au fost niște seri de iarnă... poate cele mai pline de farmec din viața mea... Cum să le mai întorci?

– Nici nu-i nevoie. Vom pune la cale noi alte șezători literare. Maghernița ceea n-au demolat-o?

– Oho! Ce, nu știi? Pe locul ei stau eu, într-un bloc cu optsprezece etaje.

– Păcat... Dar mergem la cafeneaua *Plăcinta* – îți amintești ce fetișcane în fustițe scurte înflorate ne serveau? Pe două le-am dus într-o noapte în bojdeuca noastră și... au rămas parcă mulțumite?

– Mare donjuan mai erai și tu, băiatule!

– Donjuan de mucava, bătrâne...

– De mucava? se miră sincer Enciclopedia. Ingenios spus...

– Ingenios, da! Așa m-a rebotezat nepoțica dumitale... În bilețelul de adio. Când m-a lăsat și a plecat la feciorașul președintelui...

Profesorul Guțu mă privi lung și-n ochii lui, în locul visării, se aciuă mâhnirea:

– Maică-sa mi-a spus atunci că... o băteai... De-aceea am evitat să ne mai întâlnim...

Se sculă, începând să umble – trei pași până la ușă, trei pași înapoi, până la fereastră: Eu n-am crezut, firește! Sorin Marcu să-și bată soția? Lasă-mă dracului!

Așa tulburat chiar îl vedeam pentru prima oară. Și eu stam pe pat, ghemuit, apăsător de o asemenea rușine, că-mi venea să-i trag doi pumni și să-l scot de spate afară. Turbam de mânie: cine naiba l-a mai adus pe capul meu?! Ce vrea el de la viața mea?!

Iar Enciclopedia continua să-și scuture-n cei trei metri pătrați masiva constituție îmbrăcată-n blugi albaștri, continuându-și discursul:

– Cum să crezi așa ceva? Da' chiar nu poți crede! Ziaristul care publică materiale incandescente și-i atacă de imoralitate pe dușmanii neamului, să-și permită asemenea porcării! Spune că nu-i adevarat! Spune, te rog, că te-a bârfit mătușă-mea – se mai întâmplă ca soacrele să-și bârfească foștii gineri de infidelitate, de bătărie și de alte rele! Și se opri brusc înșfăcându-mă de piept: Tu ai să vorbești ori n-ai să vorbești?!

– Lasă-mă, te rog, în pace, îl rugai surd. Dacă vrei să nu explodez și eu...

Îmi dete drumul. Gâfâia. Apoi se așeză, privind mai multă vreme, tăcut, la podeaua descojită, probabil, de vopseaua de pe vremea lui Brejnev. Rosti, în sfârșit, ridicându-și capul și zâmbind ca un copil care-și regretă în ochii plânși ai mamei o șotie mai nouă:

– Și eu i-am tras la a mea, Dumnezeu s-o ierte, două palme... Dar numai o singură dată, auzi? O singură dată... Și tot din vina ta, curvarule! Și pentru că văzu, probabil, că-s năucit cu totul: Când venise de la Moscova la 1 Mai – tu trecusei vremelnice cu traiul în garsoniera păpușei celea negricioase, odrasla bulibașei din Soroca,

nu? – se apucă, sărmana, chiar a doua zi să facă curățenie generală și dădu de două prezervative... Pe pervaz trebuia să le lași, nu? Acolo era locul lor? Eu o cârnesc, o sucesc, ea – nu! Țipă: „Eu îți sunt fidelă ca proasta, că de doi ani râd colegile de naivitatea mea, dar tu aduci târfele-n patul nostru conjugal?!” Venisem atunci afumat bine de la cumnatul, că sărbătorise un sfânt de-al lui... N-am putut să mă stăpânesc și...

Și Enciclopedia scăpă din ghindele, și așa umezi, două lacrimi ca boboșele de poamă. Mă înfiorai. Nu-l văzusem de când îl cunoșteam plângând. Doamne, mi-am zis, de ce nu mi-ai dat mie sensibilitatea lui? Ce te-ar costa, Dumnezeule, să mă faci și pe mine acum, în clipele astea, să slobod o lacrimă? Doar Tu ești atotputernic și poți face orice! E vreo greutate pentru Tine să-l faci pe-un nevrednic ca mine să stoarcă și el, acolo, o lacrimă? Pentru că sunt obligat să plâng lacrimi de sânge – femeia ce-o luam deseori în pumni suportase până atunci o groaznică umilință din partea-mi în odaia ceea blestemată fără ferestre, suportase o mare rușine părăsindu-și mirele, părăsindu-și mama și frații... Și toate de dragul meu! Sunt sigur: de dragul meu, Doamne! Continuum să mă uit în obraji umflați, acum palizi și uzi, ai fostei mele gazde și mă cuprinse o mare jale de neputința mea. Și-atunci simții cum mi se împăienjenesc ochii. Enciclopedia observă că mă curmă „remușcărilor” și mă strânse la piept:

– Las', nu mai plânge și tu... Ești bolnav și... să nu-ți fie rău...

Îl îndepărtai ușor și băui tot compotul din cană, rece, că mi se ridicase un nod în gât. Apoi îmi spălai ochii și fața în chiuvetă:

– Nu te-am întrebat: mai ai ore la universitate?

– Am renunțat din toamna asta. Știi cât am suferit din cauza fostului rector care era un antiromân?

– Știi că era și împotriva alfabetului latin. Și a refuzat să semneze când te-ai dus cu scrisoarea cu semnăturile profesorilor de la facultate.

– Da. Și avea, dle, școala primară și gimnaziu românesc până la 1940! Ne-am împuns zdravăn atunci, secătura de rector aducând niște argumente, că-ți venea să vomități („Dar cum ne vor învăța rușii limba, dle Guțu, dacă vom schimba alfabetul?”). De-atunci a început să mă scurme – după ce am trecut cu serviciul de bază la muzeul de literatură, mă lipsea în fiecare an de vreun curs, două... Și să te țac-nești, nu alta: după moarte, o stradă din oraș îi poartă acestei lichele numele!

– Dar după ce l-a pensionat ministerul?

– Situația a devenit și mai umilitoare, dragul meu, – e de neimaginat, dar așa e! Decanul de facultate, îl știi, că mi-a fost student, îmi promitea mereu: „Cum se duce rectorul ăsta, dle profesor, Vă reabilităm, reveniți la noi cu norma întreagă și Vă conferim și titlul „Lector superior” – e o rușine, că sunteți până acum asistent...”

– Ei, și?

– Cât e de pidosnică lumea asta, dragul meu! Când a venit rector nou, de altfel foarte respectuos cu mine, ăștia de la catedră, colegii mei tineri pe care-i mai iubesc, m-au lipsit și de unicul curs ce mă lega de facultatea unde-am lucrat peste treizeci de ani...

– Fenomenal! Și decanul?

– Am intrat la el. Își ferea ochii... A zis că nu se amestecă...

– A uitat de toate promisiunile?!

– Hai să nu mai vorbim despre asta. Și-așa m-am lamentat prea mult... Și se duse la fereastră, dădu într-o parte perdeaua zdrențuită și zise parcă din altă lume: Așa mi s-a întâmplat toată viața, măi Sorine: oamenii la care am ținut cel mai mult m-au părăsit sau... m-au trădat, fără să-mi dea vreo explicație... Și tu, când vii la Chișinău, nu mai dai pe la mine... Și e păcat. Pentru că dintre prietenii vechi cu care mai pot discuta ce mă frământă, ce mă doare ai rămas numai tu...

– Iartă-mă, bătrâne. Am să te caut neapărat. Lasă-mi, te rog, telefonul mobil. Și adresa.

Enciclopedia scoase din buzunar un carnet, rupse o filă și mi-o întinse, scrisă:

- Trebuie să mă grăbesc. Mă așteaptă Mărgeluș în gară...
- Mărgeluș?!

- Da. M-a rugat s-o iau chiar acum la Chișinău. Nu mai vrea să rămână singură în hurdughia ceea... Și după ce-mi strânse mâna: Și cu nevastă-ta, mă mai așteaptă și fiica ta, măi bucovinene, măi! Și ieși cu șapca-n mână.

După moartea mamei, se cuibări un pustiu mut, de piatră vânăță în mine. Câteva zile, traversam strada, ca un idiot, pe roșu, încât și acum mă mir uneori cum de n-am luat bătaie de la șoferii care frânau până lângă picioarele mele. Unul cu un BMW luxos, cu ochelari fumurii, chiar a oprit după semafor, pornind amenințător spre mine, dar s-a oprit brusc nu știu de ce. Văzuse că mă oprisei și eu și-l așteptam? Dumnezeu știe. A scuipat un *blea...* nătâng, mi-a arătat pumnul, a urcat și a pornit-o viforos, de zburlise tot praful. Nu făceam nebunia asta din zăpăceală. Îmi doream, și îmi doream cu deplină seninătate și calm, să mă calce vreo mașină și să mor. Dar să mor în chinuri. Cum murise mama mea. Dar nu mai vreau să vorbesc despre asta. De ființa care m-a hrănit cu lumina laptelui ei în anul pustiitor al foametei țin să vorbesc întotdeauna în culori deschise și, dacă se poate, și cele mai pașnice, mai atrăgătoare, dacă vreți. Căci așa vreau să mi-o rețin cât mai bine în memorie...

Acum, după plecarea Enciclopediei, se lăsă peste inima mea o lespede din pustiul acela de piatră. Și, cu perna pusă-n două sub cap, mă întrebam: am să pot eu să-mi onorez promisiunea? De vreme ce, după fiecare despărțire de acest om, ar putea să mă sfredelească mut acest pustiu de piatră vâscoasă... Și-apoi, din câte-am înțeles, între pereții apartamentului profesorului, îmbrâncit din facultate de oamenii lui dragi, vor locui, cel puțin o vreme, Mărgeluș și Nătălița. Și nu știu dacă vreo una din ele e dorită de umbra, îmbrobodită disperat cu iluzii, a lui Sorin Marcu alunecând peste prag. Despre

Nătălița nu știu de era cazul să umblu cu presupuneri, pentru că, dacă nimeni până acum nu-i spuse de tatăl ei adevărat – sau poate adevărat e cel care o crescuse? – e ridicol să mai vorbim de dorință sau nedorință. Dar Mărgeluș? O mai fi păstrat sufletul ei vreo păpădie de fior din vâlvătaia ce i-o aprinse la ferma din Dușmani sau... în odăița, încărcată cu cravate și stegulețe roșii, un corespondent raional? Un donjuan chipeș și tânăr, dar deja călit în aventuri amoroase?... Ce i-o aprinse în clipe fatale poate...

Ușa se deschise smucit și-n salon intrară hălățelul scurt cu găța-i lungă, venind cu scaunul lângă patul meu:

– Nene corespondent, nu pot să vă mai trimit foile la redacție... Era tulburată – se putea lesne vedea după cele două mure rotunde și coapte ce împungeau supărăcios.

– De ce, Doiniță?

– V-am citit materialul adineauri... Nu vă supărați c-am îndrăznit – sunt și eu curioasă ca toate femeile...

– Înțeleg. Și?

– Au să vă omoare, roști șoptit, cu vârful celor două buze pline. Dacă-l publicați, a doua oară nu mai scăpați...

– Așa-mi prezici tu?

– Nu prezic. La altceva nu vă puteți aștepta. De ce nu-l lăsați în pace pe Președintele țării? Aproape-i spuneți direct că n-are minte – de ce faceți asta? Îl insultați rău de tot – dacă-l publicați, bandiții ceia, când ieșiți de-aici, vă omoară...

– Măi Doiniță-bobiță, d-apoi cine îi vor izgoni de la putere pe diavolii ăștia roșii, dacă au băgat, ticăloșii, și-n voi frica? Toată speranța noastră, a părinților și bunecilor, e în voi, copilă, – cine va ieși-n stradă să protesteze în locul bunicii tale?

– Bunică-mea n-are de gând să iasă-n stradă, nici pe mine n-are să mă lase – bunică-mea întotdeauna i-a votat pe comuniști... Stați un pic! Prima oară, când a fost cu *perestroika* lui Gorbaciov, i-a vo-

tat, că mi-a spus nu o dată, pe așa-zișii primii democrați, dar după ce câțiva ani nu i-a venit pensia și-a fost nevoită să-și mai caute-n pod lampa de gaz, că se întrerupea mereu lumina, când aude de democrați, se face stacojie de ciudă.

– Am înțeles. Unde-s foile?

– L-am sunat pe prietenul meu să vină să i le dau ca să le trimită el, dar acum nu știu ce să fac...

– Sună-l să nu mai vină.

Copila își lăsa o vreme mărgelile de tăciune să se odihnească pe frunzulițele pirpirii ale mestecenilor rusești:

– Am știut eu că vă veți supăra... Nu cred că trebuie să puneți mari speranțe în noi, tinerii... Noi, din păcate, nu avem curajul nostru... Mai ales, aștia, veniți din sate. Pe tata nu l-am văzut niciodată cu ziarele-n mâini – altă grijă n-avea decât să mă îmbrace și să mă știe sătulă. Profesorii de la colegiu nu s-au repezit să ne vorbească despre neam. Profa de română doar ne-a spus odată: cine zice că-i moldovean și nu român e un prost de rage, iar proful de istorie are mult peste șaptezeci – ce putea dânsul să ne învețe, dacă toată viața lui a predat istoria uniunii sovietice?

– Adu-mi, te rog, foile, o rugai.

– Cum să vi le aduc, dacă l-am sunat pe Nicu să vină să i le dau? se întoarce înciudată Doinița. Eu cred că sunteți tare încăpățânat...

– Sunt. Și mi-ar plăcea să-mi spună așa și Nătălița mea – e de-o seamă cu tine... Adu-mi, te rog, foile.

– Ba chiar nu le voi aduce! se răsti la mine fata și formă la telefon un număr: Ce faci, Nicule, nu mai vii? Nu mă interesează orele tale de laborator – vino chiar acum! Și răsucindu-se mândră spre mine: E student la Universitate! După care porni spre ieșire, aruncându-și peste umăr găța-i fantastică, sfidându-mi nedumerirea.

Și din nou, ca și atunci când ieși cu foile tănuite sub halat, acea duioșie răcoritoare îmi umezi ochii, alunecându-mi în adâncuri. Se mișcase iarăși în mine acel ceva purificator care-mi amintea iarăși

că mai am pe lumea asta o părticică respiratoare din sufletul meu...

Și-n clipa următoare, în oglinda întoarsă spre adâncuri a ochilor mei, răsări, clătinătoare, imaginea Clavei. Blonda *haholkă* reveni în argintul plutitor al oglinzii memoriei mele, umplându-o de seninătate. O seninătate oarecum agitată, pentru că alături de capul ei blond se profila imaginea dură a unui flăcău robust, cu frunte înaltă și ochi ca ai mei, căprui, care mă privea relaxat, cu un zâmbet enigmatic desfăcându-i ușor buzele. Doamne! D-apoi nici nu-i cunosc numele! Clava plecase cu el în pânțele! Mladă hrănită cu seva seminției românești, căci se trăgea din mamă româncă, n-a fost deloc întâmplător că această femeie, odată cu o moștenire ruteană capilară, moștenise și o latinească demnitate a graiului românesc și această zestre se dovedise a fi viguroasă și statornică și-mi trezise atunci admirația, de mi-a trimis-o cu descătușată patimă în brațe. Era înnebunită de fericire atunci, pe scări, când mi-a suflat cu fierbințeală tremurată-n ureche că-mi poartă sub inimă pruncul. Era o veste trăsnet, care mă tulburase înfricoșător, de-am ocolit-o până a plecat. La Cernăuți, mi se pare... Îmi spuneam că, până să nimeresc în salonul acesta de spital, n-am avut răgaz să-mi treier cu atâta pașnică și, în același timp, înfrigurată deschidere amintirile. Și nu-mi puteam da seama, în cazul Clavei, de ce mă cercau, nostalgice, remușcărilor? Ea, poți să spui, s-a cerut singură, înșirându-mi bătăliile milițianului, ea m-a provocat și-n ora cea de noapte, după semnarea paginilor în tipar, s-o frământ cu patima cuceritorului fără voie pe masa biroului... Și în modul acesta, să se răzbune pe milițianul ei, care-i scuipa în suflet fără nicio vină. Dar de unde totuși remușcărilor? Dacă n-a dat nicio veste după plecare, înseamnă că milițianul a pus capăt etichetărilor băloase și băiețelul cela a crescut într-o atmosferă de înțelegere reciprocă? Nu-i exclus că românașul cela al meu – oare cum i-o fi pus numele? – o mai fi avut și o surioară și, dacă a moștenit și genele mele, o ocrotește cu îndârjire, pentru că și eu, pe imaș, mă băteam până la lacrimi și sânge cu băieții mai mari când îi puneau câte-o piedică surioarei mele. Aveam poate

obligația morală să mă răspund eu cu Clava? Ce fel de obligație? Prostitii! I-am promis eu c-am să mă răspund cu copilul nostru? Naivități! Dacă s-ar răspunde amantii cu toți bastarzii ce se nasc din prostia amantelor lor, ar avea nevoie de subvenții speciale din partea statului – cu ce mijloace să-și întrețină progeniturile nelegitime? Pentru că, îmi pare mie, cei mai avani donjuani nu sunt cei cu milioanele la picioare, ci, din contra, sărăcăcioșii, vai de ei. Și mă întrebai imediat de-am folosit corect sintagma „prostia amantelor”. Absolut corect! Dacă se naște dintr-un trup de femeie un copil nedorit, nu e din prostia femeii? Ea, în primul rând, e responsabilă de ce încolțește sub inima ei. Cu toate că e o mare nedreptate să-i zici nedorit unui prunc ce-a dat de știre că se vrea și el pe această planetă a poftelor nesățioase și a vrajbelor. E ca și cum l-ai blestema cu ne iubirea înainte da a vedea lumina acestei lumi pidosnice – așa i-a zis, mi se pare, Enciclopedia? Arată ramolit Guțu... Dar totuși e mare păcat, că universitatea nu-l mai cere în fața auditoriului. De-ar fi posibil, l-aș ruga în genunchi să-mi lase pe câteva CD-uri toată informația dicționarelor ce le are-n scăfârlie și numai după-aceea să se înfățișeze în fața Sf. Petru. Că e și asta o mare nedreptate – să nu poți lăsa pe-un CD copiilor legitimi și nelegitimi, iar dacă nu-i ai, și unui copil din stradă cu ghiozdanu-n spate, la o adică, să le lași un CD, așezată într-o ordine gospodărească, toată informația de valoare ce ți-a fript și măcinat neuronii. Ai pleca dincolo împăcat oarecum cu gândul că n-ai mâncat zadarnic cu ochii și creierul sute, mii de cărți, reviste și alte zădărnicii de-a lungul vieții, cărei nu-ți convine nicidecum să-i zici absurdă...

32 Auzii bătăi în ușă. Strigai să intre. Și cine credeți că pofti? Mișu Rogoz! Prietenul meu drag, care-și aruncă într-un ungher șapca, apoi se apropie, de mă îmbrățișă ușor-ușor de umeri:

– Te simți rău tare, Sorine?

– Da de unde! Ne putem lua la trântă, dacă vrei!

– Lasă tu asta, răspunse vădit îngrijorat Mișu. Ți poți închipui așa ceva? Muierea mea a auzit clar la radio că te-au bătut bandiții și-mi spune, nenorocita, peste o săptămână! Măi, tu-ți poți imagina așa ceva? Eram să-i dau doi pumni. Sau poate mai mulți...

– Las' că tu n-ai bătut-o niciodată pe Nadia...

– N-am bătut-o până acum, că mă ascultă și-i gospodină, dar dacă are să-mi mai facă una ca asta, nu scapă. Spune cum a fost.

– Ei, cum a fost? M-au așteptat trei vlăjgani lângă scară...

– Tot acei trei din restaurant?!

– Nu. La sigur erau alții, mult mai tineri... Au cerut de aprins țigara, dar nu le-a plăcut bricheta mea și...

– Și ce?

– Păi, m-au trimis în sala de reanimare.

– 'Mnezeii mamei lor! N-ai reținut mutra la niciunul?

– Am reținut chiar la doi...

– Îi omor! Îi caut și-i omor!

– Să-mi șadă cel mai bun prieten în pușcărie? Nu accept.

– Nu, că-i îngrop undeva în afara orașului – nu-i găsește nici cu detectorul de mine, că le iau ceasornicele și lanțugurile de aur de la gât...

– Tu, Mișule, ai fi capabil să omori un om?

– Care om, Sorine? Ticăloșii ceia care, fără să le faci vreun rău, au vrut să te ucidă, animalele acelea sunt oameni, măi?!

– Au vrut să mă sperie zdravăn – ca să-l las în pace pe prezidentul lor...

– Da' tu lasă-l! Chiar te rog să-l lași! Și Mișu mă apucă de mână, dar așa, cum ai apuca mâna unei domnișoare cochete, să i-o pupi. Apoi mi-o puse înapoi, ca pe-un bibelou, pe marginea patului: N-am reușit să cumpăr numărul acela... Unchiul ți-a citit materialul, dar nu-i abonat și l-a luat și el de la cineva. Mi-a spus că-i răutăcios tare. Eu nu-l apăr, Sorine, pe Vorevronin ăsta, dar ceilalți doi de până la

el au fost parcă mai breji? Primul, că am uitat cum l-ai rebotezat tu într-un articol tot cu ghimpi, ne-a băgat în CSI, l-a eliberat pe banditul separatiștilor de la Tiraspol, al doilea, unul și mai kremlinist, la o cupă de șampanie, le-a dăruit găgăuzilor fășii din moșia lui Ștefan – cu ce-au fost mai buni ticăloșii ceia?

Eu, în timp ce cuvânta, îi studiam imaginea și nu puteam să mă împac cu ce descoperisem – fostul meu coleg de redacție îmbătrânise și se slufise îngrijorător de când nu-l văzusem. Ori poate atunci, când luasem masa în trei cu Adela în prăpăditul cela de restaurant de la gară, nu mă uitasem la el bine? Era normal să fi îmbătrânit, nu-i asta, dar fața lui ce păstra cândva prospețimea unei junete ce nu se lăsa estompată căpătase între timp o asprime arogantă, hărțagoasă ce nu se potrivea defel cu firea lui blajină, aplecată spre ascultare și cuminenție. Mediul cela cărpănos, munca în schimburile de noapte, licoarea păhărelului și-au spus ce-au avut de spus...

– Mă studiezi? N-am reușit să mă rad azi-dimineață... Da' tu răspunde: am dreptate ori n-am?

– Sigur că ai dreptate, prietene. Dar cineva trebuie să-i deschidă ochii acestei populații debusolate, să vadă cine-o cârmuiește?

– Vom mai avea încă vreo trei generații de populație debusolată. Și nu fi naiv: prostimea nu citește revista voastră.

– O citesc cei care înțeleg, iar aceștia mai transmit și la alții...

– Acești alții, adică proștii, eu inclusiv, pentru că înțeleg că-s prost, crezi că vor să știe că Președintele îi și mai prost decât ei?

– Să-i ajutăm să știe, Mișule, pentru că prostul care prostește e mult mai periculos decât prostul prostit. Dacă nu te grăbești, ți-aș spune mai multe...

– Nu mă grăbesc nicăieri, c-am terminat pentru azi munca. Dă-i drumul!

– Și dacă acest prost ajunge în fruntea unui popor, nenorocirea-i mare. Noi nu trebuie să căutăm în analele altor popoare exemple despotice când un prost-cârmuitor, încremenit în proiecte sau în

idei absurde și mai având mijloace mass-media aservite lui, reușește să prostească o bună parte a populației, care este, de, așa cum a dat-o Dumnezeu și cum i-a spălat creierii ideologia, ieșită din creierii sifilitici ai lui Lenin. Asemenea exemple le avem zilnic. Acest strălucit prost, măi Mișule, le explică moldovenilor – auzi tu ce spun? – și ce limbă vorbesc! Și ce mamă i-a născut! El le știe pe toate! E mare pericolul, amice.

– Hai, lasă-mă. Ce pericol?

– Că acest monstru, care spune că știe tot, reușește, iată-l, să creze un mediu care nu-i permite unui om născut normal să judece cu mintea ce-o are!

– Totul e până la un timp, Sorine. S-or trezi odată și-odată și ăștia pe care-i prostește el acum...

– Măi Mișule, măi, da' tu știi ce-i și mai periculos pentru viitorul acestei provincii românești, ce continuă să fie gubernie a Rusiei? Că unii dintre bipezii ăștia proști din fruntea statului se vor urca în în fotoliul prezidențial, în cel al premierului, al spicherului! Ceialți, servii lor docili, tot niște proști de soi, vor veni în fruntea orașelor, primăriilor din comune, în fruntea școlilor noastre, omule!

– Ce-i cu tine, Sorine? Nu te știam așa avan... Și-mi puse mâna pe bandajul capului: În situația ta, nu cred că-i bine să te enervezi... Dă-i în mă-sa pe proștii ăștia cornorați! Și schițând un zâmbet acru, dar care se voia șmecher: N-ai fost și tu ca dâșii, leninist? Ai fost! Apoi, tipărindu-mă pe umăr cu mâna lui de urs, tăbăcită de bătători: E timpul să bagi tu în fund politica asta și... să te însori.

– Cu cine să mă însor? Ai una mai prospețică?

– Nu-ți trebuie una prospețică. Nu ești tu de-acum pentru cele prospețele. Întoarce-te la vreo una din cele vechi, că ai avut destule...

– S-a ivit între timp o văduvă prospețică... Dar a plecat din Dușmani...

– Din Dușmani?! sări ars Mișu. Pe Dima l-au adus mort?

– Pe Dima.

– Măi, măi! S-a auzit că l-au ucis la Moscova pe unul din Dușmani... Dar nici prin gând nu mi-a trecut că-i Dima! Și după o pauză, în care m-a urmărit cu ochii ce i s-au luminat straniu: Vrei să te întorci la Mărgeluș?

– Nu știu, Mișu... N-am plecat eu de la ea, ca să mă întorc... Ea a plecat!

– A plecat din cauza ta! Uite, cumișelul! Virtuosul! Nu cumva te consideri victimă?

– Nu mă mai amări și tu... A trecut și Enciclopedia pe la mine adineauri... Mi-a spus că le-a luat pe amândouă la Chișinău...

– A lăsat Mărgeluș castelul acela, să trăiască în chirie la cineva?

– De ce te miri așa? E încă tânără – să-și înmormânteze toată viața în văgăuna ceea?

– Ai putea să ai dreptate... Poate Dumnezeu așa vrea...

– Ce vrea?

– După optsprezece ani, să reveniți la ce-a fost...

– Să revenim în iad? Nu era zi să nu ne împungem, să nu ne zgâlțâim. Nu mă atrăgea pe mine, Mișule, să vin acasă... Omul simte că trăiește atunci când după o zi de muncă cineva îl așteaptă... Eram eu oare așteptat?

– Uită-te la dânsul! Erai așteptat, măi, dar nu înainte de miezul nopții duhnind a *Lidia*! Nu în zorii zilei, după ce coborai de pe burta Clavei!

Era dat naibii Rogoz ăsta. Când ți-o spunea, ți-o trântea drept în frunte, fără niciun pic de menajamente. Nu-mi amintesc ca prietenul acesta al meu să fi umblat vreodată cu fofârlica, să fi încercat fariseic, cu lingușeală, să-l consoleze pe cineva. Ori îi zicea verde, românește, omului în față ce avea de spus, ori tăcea. Nu-l clineai din tăcerea lui cu niciun preț atunci când cel vizat aștepta de la el cuvinte unsuroase, mirosind a obediență. Așa era clădit Mișu, fotoreporterul și șoferul cărui nu-i lipsea nicicând săpunul și șervetul de șters mâinile în cabină. Și un roman de citit, lucru despre care

uitasem să spun. După ce-i făcea câteva poze viitorului meu erou de schiță, Mișu examina terenul și, dacă nu găsea vreun peisaj deosebit, se întorcea la *bobik*, reluând lectura romanului. Făcuse farfală din volumele lui M. Gorki, J. London, A. Kuprin, M. Sadoveanu, romanele istorice ale căruia le lua din biblioteca evreicii Roza Moiseevna. Pe alde Șleahu, Canna, Cutcovețchi îi considera niște nulități, cărțile cărora nici nu meritau a fi înfip-te-n ținte la closete. Nu l-am întrebat niciodată cine i-a cultivat gustul pentru lectură și nici nu știu dacă putem vorbi, în cazul lui, de un anumit gust, dar Mișu avea preferință pentru cărțile clasicilor. I-am dat și eu *Pădurea spânzuraților* și *Ion* ale lui L. Rebreanu, și nu eram bucuros, că mă tot bătea la cap că mai vrea să citească și alte cărți de acel autor, dar de unde să-i dai, dacă altele nu aveam?

– Tu nu puneai cu noi pe *chieptul copchilului*? Luai mai puține pahare decât mine?

– Nu luam mai puține, măi Sorine. Dar tu erai mai tare la votcă, dar de vin te chifliceai repede. Asta-i una la mână. A doua la mână: eu, când mă întorceam pilit, îi pupam Nadiuței mâna și-o rugam să nu se supere, iar tu, bucovinean orgolios și cu draci, îi căutai nod în papură, o puneai să-ți grijească pantofii atunci, imediat, înainte de culcare, să nu se usuce noroiul pe ele – care idioată, măi, putea să suporte așa ceva?

Îmi sări țandăra:

– De unde naiba știi c-o puneam să-mi grijească pantofii?

– Știu. Că Mărgeluș, sărmana, își descărca sufletul când ne întâlneam...

– Unde vă întâlneți? Îngălbenii eu.

– Nu în pat, căcănar gelos ce ești! În stradă, măi! Când se întâmpla să ne întâlnim în oraș... Și după un oftat lung: Știi că-i făceai și scene de gelozie... Sorine dragă, știi că mai scump prieten n-am pe lumea asta și-aș fi fericit să fiți iarăși împreună, dar... îți spun: dacă

simți că mai păstrezi în tine măcar un procent din năravurile tale aiuristice, nu te mai apropia de femeia ceea. Las-o-n pace, te rog...

Simții că mă înăbuș. Mă ridicai din pat și pornii spre lavoar să beau un gât de apă. Mișu mă opri:

– Ți-am adus eu minerală. Scoase din sacoșă – acum observasem că venise cu ea – o garafă de *Izvoraș*, o destupă, îmi turnă-n cană: Nu te supăra nici tu... Știi ce idiot sunt... Și mai știi că altfel nu pot fi!...

Îmi suflai nasul din belșug în lavoar, mă spălai pe ochi, frecându-i să nu mă dea de gol, mă întoarseși și înlemnii: irisurii lui Mișu pluteau în negura lucioasă a lacrimilor. Pentru prima oară de când îl cunoșteam și de când mă cunoștea și el pe mine, îl vedeam pornit pe plâns...

– Ce-i cu tine, Rogozule?

Mișu se întoarse brusc, apropiindu-se de fereastră, și stătu multă vreme cu privirea umedă, încremenită pe gunoaiile fumegânde de lângă tomberoanele din spatele blocului. Eu îmi culcai bostanul greu ca lutul pe perna spitalicească, dându-i următoarele indicații:

– Măine, dacă-ți amintești, poate, și tu, e ziua de naștere a femeii care mi-a izvodit cea mai originală poreclă – Donjuan de mucava...

– Mai potrivită nici nu se putea...

– Îți mulțumesc, c-o apreciezi și tu. Și dacă ai plăcere s-o vezi și... dacă vrei să-mi dai o mână de ajutor ca pe vremuri...

– ...să te duc la Chișinău!

– Exact. Cu *Moskviciul* lui unchiu, dacă... ți-l încredințează. Benzina o plătesc eu.

– Și cum ieși de aici?

– Îl rog pe șeful secției și mă externează. Vii să mă iei direct de aici, trecem pe la mine să-mi iau costumul... de mire și plecăm.

– Ai tu costum de mire? Își încreți nasul gros Rogoz.

– Costumul în care m-am cununat...

– Bine, mă Sorine. Mi-ai întocmit programul acum, ad-hoc, sau l-ai clocit din timp?

– L-am schițat chiar acum.

Mișu îmi întinse laba-i de urs:

– Mă întorc la gară – trebuie să-l prind pe unchiu. Și din prag: Tare vreau să cred, Sorine, că te-au părăsit toate năravurile proaste... Și ieși, fără să închidă ușa.

Răsuflai ușurat. Și tot mă întrebai până la enervare în ziua ceea: Ce-aș fi făcut, ce-aș face eu fără Mișu ăsta? Și încă, de-acum scuiându-mă ca un dușman: cum de-am putut în anii aceștia să-l țin departe de mine? Anii când mi-a fost, de fapt, cel mai greu. Când am avut atâtea punți spinoase de trecut, atâtea îndoieli vrăjmașe de rugumat. El, cu simplitatea și sinceritatea lui debordante, cu onestitatea și curajul lui fără pic de ostentație, mi-ar fi fost un sfetnic atât de neînlocuit!

33

A doua zi, Mișu-mi bătu în ușă exact la 9-00. Eram îmbrăcat și-l așteptam. Nu eram hotărât numai: să iau cu mine pomenile lui Guțu și celelalte aduse-n ajun de Rogoz sau să le las în noptieră spre deliciul infirmierei?

– Ai în frigider ceva acasă? mă întrebă Mișu, învârtind cheia de la *Moskvici* pe degetu-i ghebos.

– Da de unde?!

Și-atunci omul înșfăcă cele două sacoșe și deschise, smucit, ușa cu umărul.

După ce ieșirăm la șoseaua Chișinăului, mașina conteni să tușească pe toba de eșapament.

Peste amândoi se așternu o tăcere gri, o tăcere fără noduri, ca un trunchi neted-neted de paltin uscat din Codrul Cosminului, de care nu poți anina nicio mânășă, să-ți poți scuipa în palmă, ca să se prindă de ea coada toporului. Huruitul monoton al motorului avea ceva din tăcerea noastră, uniformă, incoloră, bună să fie așternută în sicriu, înainte de-a culca în el mortul. Atât de grea era tăcerea ceea a noastră. În prima oră de mers, ea părea să consoneze perfect cu

pâcla subțire, dar întinsă neted pe obraji tot subțiri și lățiți până-n orizont ai câmpurilor. Mai târziu însă, cum șoseaua o coti la dreapta și intră în îmbrățișarea de ambele părți a Codrului Orheiului, pătura cea albicioasă a pâclei începu să se despice în fâșii, scuturându-și zdrențele pe creștetul arborilor, acea tăcere humoasă a noastră începu să contrasteze supărător cu măreția verdelei deschis al codrului, reînviatul la sfârșit de aprilie din amorțea iernii. Răzbătu orbitor până-n parbriz soarele, covorul uriaș, despicat pe din părțile drumului, își mlădia verdele pur, în dependență de mofturile reliefului, și noi, cei doi prieteni vechi care aveam de îndeplinit o misiune nouă și grea, nu mai puteam ieși din împietrirea acelei tăceri. O simțeam apăsându-ne de-acum, ce-i drept, mai ușor, o simțeam evadându-ni-se din simțuri, dar nu ne venea să ieșim dintr-însa. Urcasem un deal întins și, pomenindu-ne în piscul lui, îmi aruncaii ochii spre vraja clătinătoare a văilor, încărcate cu crudul primăvărat și scânteiilor al verdelei: Doamne! Cu adevărat ți-a fost luminată de dărnicie clipa când le-ai juruit românilor basarabeni aceste locuri! Prin văile acestea împărățite de strămoșii noștri vrednici, ți-ai trimis „Atletul lui Cristos” să-și nemurească călărașii în încleștări sângeroase cu vrăjmașii Tăi de moarte? Pe aici strălucitul nostru Voievod și-a purtat steagurile oștirii sale din răzeși ce-și trimiteau săgețile-n otomani cu aceeași strălucită îndemânare cu care-și trăgeau brazda câmpului? Și-n văz, ca într-o vrajă cu lacrimi, îmi apărură stejarii falnici, paltinii și fagii urcând, lumânări mărețe, spre ceruri. Era Codrul Cosminului, codrul copilăriei mele, mărgininnd cu imașuri, înfipite între dealuri – cearșafuri înguste, grebănoase, cu bahne de rogoz gălbui, imașurile copilăriei mele, cu capre hămesite retezând cu dinți lacomi iarba pipernicită a foametei din 1947... Uite-acum aș fi vrut să plâng... Uite că-n clipele astea nu m-aș fi rușinat nici de... gagicele mele, toate pe care le avusesem, să-mi curgă nestingherite lacrimile...

– Mă lași să plâng, Mișule?

– Plânge, Sorine, dacă-ți vine să plângi, dădu și prietenu-mi prima oară glas, de când pornisem.

– Bine. Uite că plâng...

Și începui „plânsul bărbat”. Fără crispări, aproape cu seninătate. Lacrimile, mai întâi, se adunau în voie în scoicile ochilor și, când nu mai încăpeau în ele, ieșeau fără efort și se prelingeau pe obraji, cele mai mășcate și mai îndărătnice alunecând pe bărbie, și de acolo, pe gât. Gulerul cămășii, îmbumbat strâns, le absorbea ultima vlagă. Până la guleru-mi scrobite era traseul. Destul de normal era să finalizeze cuminte aici. Și finaliza. Pașnic. Fără zdruncinări de prisos – cui i-ar fi trebuit ele? Cui i-ar fi folosit?

Acum, pentru că mi se uscară lacrimile, mai rămânea să trec prin memoria-mi beteagă toate elementele scenariului pe care-l elaborasem ieri, după cină. Prevăzusem totul, în cele mai mici detalii, traseul vizitei mele. De cum sun la ușa Enciclopediei. Până la asta, nimic nu trebuia să mă preocupe în afară de procurarea unui buchet de flori. Niciun fel de cadouri! Nu dispuneam nici de finanțe, dar, după atâția ani și-atâta înstrăinare, puteam să arăt ridicol. De tot ridicol. O cutie de bomboane și o sticlă de șampanie trebuie cumpărate – cum te duci fără asta la un asemenea eveniment? Atât. Alte de-aiestea scenariul meu nu prevedea nimic până a ajunge la ușa apartamentului de la et. 15 – aveam adresa lui Guțu. Îl sunasem de ieri și omul se bucură la modul serios că ne va avea oaspeți. Pe mine și pe Mișu Rogoz. Am simțit că se bucură. Și mi-o spuse și el („Îți face cinste, Sorine, că n-ai uitat de ziua lui Mărgeluș. Mă bucur și cred... că și ea se va bucura. Dar ai grijă cum te porți cu copila... Las-o pe maică-sa să decidă ce să-i spună și... când să-i spună, bine?”). Nu-mi amintesc ce bombanii în clipa ceea, dar reținui cu precizie: făcu pauză după „cred”. De ce făcuse acea pauză? Vasăzică, ar putea și să... nu se bucure cucoana de vizita mea? Să rămână rece la gestul meu? Asta ar trebui, de fapt, să-mi sugereze acea pauză?

Oricum, chiar și după convorbirea cea scurtă cu Enciclopedia, nu intervenii cu modificări serioase în scenariul meu. El arăta așa: ajuns la ușă, mă închei la toți nasturii hainei (în ea eram îmbrăcat când depusesem jurământ de credință, la cununie, în fața altarului), mă pieptăn, îl întreb pe Rogoz cum îmi stă cravata, cum îmi arată frizura și apăs pe sonerie; Enciclopedia deschide cu gura până la urechi; eu îi dau buchetul de flori lui Mișu să-l țină, ca să ne putem îmbrățișa; termin îmbrățișatul și-i răspund cu aceeași căldură la „Bine-ați-venit”-ul său, scoțându-mi pantofii; încalț papucii dacă mi-i dă și-i cer lui Mișu buchetul; profesorul, profund emoționat, deschide ușa sufrageriei, făcându-ne semn să intrăm; îl ghiontesc pe Rogoz să aștepte în hol, schițez un zâmbet generos și, cu un aer sobru, trec pragul; fac doi pași, mă opresc și ridic degajat privirea; tresar, dar nu exagerat, așa, cum tresare omul în clipe de trăire maximă, dar reușind să-și înfrâneze emoțiile; trebuia să tresar, pentru că le-am văzut pe ele amândouă, stând în picioare, așteptând să mă apropii, cu ochii pe mine, firește; fac doi-trei pași sprinteni, îi pup cavalește lui Mărgeluș mâna, îi înmânez buchetul; ea mă privește cu ochii înecați în lacrimi, doar câteva clipe mă privește, apoi se repede, de-mi înlănțuie grumazul cu mâinile-i superbe: „Cum te-am așteptat, dragule!”; Nătălița ne privește uimită: „Cine-i, mămico?”; Maică-sa nu-i poate răspunde dintr-odată, că o îneacă plânsul; apoi, lăsându-mă pe mine, o îmbrățișează strâns pe ea: „E tatăl tău, copilă... Cel adevărat... Iartă-mă, că am ascuns de tine atâția ani! Iartă-mă, dragul mamei, dacă poți! Îmbrățișează-l – e tatăl tău biologic!”; Nătălița împietrește alb – nu poate spune un cuvânt...; dar eu aștept să spună cuvântul acela, pentru că am visat-o spunându-l timp de optsprezece ani!; în sfârșit, îl strigă: „Tată!”, leșinându-mi în brațe; Mișu, de-acolo, se repede să-i facă respirație artificială, dar nu-l las și-i fac eu, că-i fiica mea, ce naiba?!; sau... ar putea să-i facă maică-sa – nu poți să știi de dinainte cu precizie cum va fi...

Acesta era scenariul ce mi-l schițasem în ajun. Până în clipa leșinului Nătăliței îl gândisem – în continuare lăsați ca lucrurile să decurgă de la sine. De-acum cum Domnu-o vrea...

– Iată și a doua capitală a românilor! rosti solemn Rogoz. Așa-i spuneai tu pe vremuri, Sorine?

– Așa-i spuneam. Vezi, nu uita să oprești undeva să cumpărăm un buchet de flori...

– De ce un buchet? Nu cumperi două?

– Bine. Cumpărăm două... Și un magazin ne-ar trebui, Mișule. Să luăm o șampanie și o cutie de bomboane.

– De asta am avut eu grijă, Marcule. Le am în portbagaj...

– De ce trebuia să te cheltui?

– Cum crezi c-aș arăta eu în fața lui Mărgeluș, de m-aș prezenta cu mâinile-n...? Și coti brusc la dreapta, la o benzinărie: Tu scoate bănișorii și toarnă măcar douăzeci de litri...

Scoasei portmoneul și plății pentru douăzeci și cinci. Și pornirăm spre Porțile orașului. Acolo, într-o aripă a cartierului, zis pe timpuri colțișor de rai țigănesc, pe o străduță nenorocită purtând numele babei sterpe a lui Lenin, într-o bojdeucă cu două odăi, păzită cu tot devotamentul de Pif, într-o iarnă lungă și geroasă am sorbit înțelepciunea dicționarilor din biblioteca Enciclopediei și *sfeclomișinul* misterios al lui Vas. Ghe. Dar s-a rostogolit tăvălugul civilizației într-acolo și din maghernița lui Guțu a rămas amintirile înserate în această proză, în locul ei înălțându-se un bloc cu optsprezece etaje, care, la al cincisprezecilea, l-a găzduit și pe primul meu îndrumător în ale gazetăriei – mânca-o-ar ciurma, că multe neazuri mi-a mai adus!

Aproape că ajunssem. Trebuia să găsim blocul 13. Mișu făcu la stânga și opri:

– Dacă nu vă supărați, doamnă: blocul 13 e pe stânga sau pe dreapta?

– *Ne ponimaiu pe moldavski*, răspuse baba (în blugi și ea, ruina!), holbându-se înăcrită la Rogoz. Și se duse înainte, târându-și picioarele evident crăcănate.

Rogoz dădu a lehamite din mână și-mi arătă la buticul de la colț unde se vindeau flori. Cumpărai două buchete: unul de trandafiri, mai bogat, pentru sărbătorită, și altul, de lalele, mai modest, pentru Nătălița. Când reveniram, lângă mașină ne aștepta un bărbat cu frizură deasă și ninsă din belșug, având o revistă făcută sul în mână:

– Vă conduc eu, domnilor, că locuiesc în blocul cela. Și continuă, în drum: Da' bătrânica ceea, dlor, vreți să mă credeți ori ba, dar nu-mi răspunde nici mie de douăzeci și doi de ani, de când ne-am mutat aici, decât cu *Zdrastie* la toate binețele mele de dimineață până-n seară, că-i vecina mea de palier. Se târâie cu pieptul plin de medalii la toate mitingurile comuniștilor și, de când s-a oploșit în Chișinău, după război, n-a învățat să ceară măcar pâine în limba noastră!

Era înciudat rău omul. Nu-i mare bucuria, mi-am zis, să dai zilnic nas în nas cu o asemenea viperă șovină. Și mulțumii în gând Domnului, că mă scutise de asemenea pedeapsă – la palier o aveam pe o bibliotecară, curvă de-a noastră națională, divorțată recent, un veteran de război rus, pe care nu-l salutam, pentru că niciodată nu-mi răspundea (răzbunător, îi smulsei de pe ușă tăblița *Zdesi jiviot veteran Velikoi Otecestvennoi voinî* și o aruncai la coșul cu gunoi – gest tâmpit, pesemne, dar pe care nu-l regret). Și mai locuia într-un apartament cu trei camere familia unui director de școală rusă, un moldovean foarte de treabă, care, cum se întorcea de la țară cu vreo damigeană cu vin, o aducea direct la mine, ca să n-aibă probleme cu ruteanca lui ce-i făcea zile fripte din cauza paharului. Deși nu-și permitea să se îmbete, pentru că deșertam în doi damigeana, în serile lungi, la „partide de șah”, cum îi explica jumătății sale. Eu refuzam să mă învețe jocul – directorul, cum venea cu tabla de șah, așa și se ducea la culcare cu dânsa nedeschisă. De-aceea consideram că, în fond, mi-a mers cu vecinii de palier și nu mă interesa definitiv să știu dacă le-a mers și lor cu mine...

Ajunsei. În fața liftului – numai capete împrăștiate de țigară. Intrăm în lift. Mă concentrez asupra scenariului. Bărbatul cu-o vecină șovină coboară. Mișu apasă pe butonul de la et. 15. Mă furnică-n spate. Mi-s leșinate picioarele. Ieșim din lift. Îi fac semn lui Rogoz să nu sune. Caut în toate buzunarele – nu-i!

– Dă-mi un pieptene...

– N-am pieptene, îmi răspunde strâmb Mișu. M-am tuns scurt, nu vezi?

Îmi pieptăn cu grebla mâinii frizura și simt că tremur. Îmi centrez nodul cravatei:

– Cum arăt, Mișule?

– Ca un... borfaș spilcuit, ieșit de sub valțuri...

– Du-te dracului! Apasă...

Rogoz apasă. Nu se aude nicio sonerie, dar așteptăm.

Îmi crapă capul:

– Bate-n ușă!

Rogoz bate: o dată, apoi de trei ori... Ușa se deschide c-un mieunat și-n prag apare Enciclopedia:

– Bine-ați venit, domnilor! Vă așteptam. Intrați...

Intrăm. Îi fac semn lui Mișu să-i dea gazdei sacoșa cu șampania și bomboanele. Guțu se codește, dar mulțumește și o ia, retrăgându-se în sufragerie, pesemne. Rogoz mă ghiontește, că înțepenisem ca o momâie. Îi dau iute buchetele și-mi scot pantofii. Mă îndrept, îmi greblez iar părul. Mișu-mi vără-n mâini buchetele, șoptindu-mi:

– Să nu încurci: trandafirii-s pentru Mărgeluș, lalelele sunt ale Nătăliței...

Îl împing cu cotul și Rogoz ia poziția de drepți, priponit de ușorul holului. Împing ușa cu mănunchiurile buchetelor, trec pragul și rămân, stâlp jalnic și mut, cu ochii pironiți pe cele două mărgelușe de pe canapea – ambele în rochii de un roz palid.

– Haide, Sorine, că mi-e sete de șampanie! exclamă Enciclopedia, atingându-mă și ieșind în hol.

Tresar alunecat în spaimă. Îmi târșâi picioarele și îngenunchez lângă cele două perechi de genunchi... Depun pe ele buchetele, inversate, firește. Ridic privirea și caut ochii mari de-un cer îmbătat de primăvară, ce i-am descoperit, acum douăzeci de ani, în grajdul de la Dușmani... Rămaseră tot așa, mari, dar, în vioriul lor, cerul se clătina a apus înstrăinat de soare... Alunec cu văzul în vioriul, negreșit rupt din cerul acel de primăvară, al celorlalți doi ochi tineri, și mă cutremur descoperind în ei doar o nevinovată curiozitate...

Și-n clipele acelea simții, întunecându-mă: nu mi-a rămas mult de așteptat. Mă înghite, iat-o, deșertăciunea...

Și înțelesei: de azi, încep să mor... Încep să mor...

Cuprins

Partea întâi.....	3
Partea a doua.....	93

Com. 5184
Întreprinderea de Stat, Firma Editorial-Poligrafică “Tipografia Centrală”,
MD-2068, Chișinău, str. Florilor, 1
tel. 44-00-91